

LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS KONTROLĖ

Lietuvos Respublikos Seimui

IŠVADA DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS 2009 METŲ VALSTYBĖS BIUDŽETO VYKDYMO APYSKAITOS

2010 m. rugsėjo 30 d. Nr. FA-P-700-2-79
Vilnius

Vykdydama Lietuvos Respublikos Konstitucijos 134 straipsnio, Valstybės kontrolės įstatymo¹ ir Biudžeto sandaros įstatymo² nuostatas, Valstybės kontrolė atliko 2009 metų valstybės biudžeto vykdymo apyskaitos³ (toliau – Ataskaitų rinkinys) auditą, valstybinius auditus pagal valstybinio audito programą ir Seimo pavestą⁴ Lietuvos Respublikos valstybės saugumo departamento 2003–2009 m. ribotos apimties valstybinį finansinį (teisėtumo) auditą.

Už Ataskaitų rinkinio parengimą atsakinga Finansų ministerija, o už valstybės biudžeto asignavimų naudojimo teisėtumą, asignavimų naudojimą galimu ekonomiškiausiu ir efektyviausiu būdu, programose nustatytų tikslų pasiekimą ir finansinių ataskaitų rinkinių sudarymą atsakingi asignavimų valdytojai. Valstybės biudžeto vykdymą organizuoja Vyriausybė, valstybės biudžeto kasos operacijų vykdymą – Finansų ministerija per Lietuvos Respublikos kredito įstaigas. Vyriausybės pareiga – pasibaigus biudžetiniams metams iki kovo 31 d. pateikti Seimui valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinį.

---

¹ Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės įstatymas, 1995-05-30 Nr. I-907 (2001-12-13 įstatymo Nr. IX-650 redakcija, su pakeitimais ir papildymais), 9 str. 3 d.

² Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymas, 1990-07-30 Nr. I-430 (2003-12-23 įstatymo Nr. IX-1946 redakcija), 37 str.

³ Valstybės biudžeto vykdymo ataskaitos, kitų kartu teikiamų ataskaitų ir savivaldybių biudžetų vykdymo ataskaitų rinkinys.

⁴ Lietuvos Respublikos Seimo 2010-01-19 nutarimas Nr. XI-659 „Dėl Lietuvos Respublikos Seimo Nacionalinio saugumo ir gynybos komiteto atlikto parlamentinio tyrimo dėl galimo Jungtinių Amerikos Valstijų centrinės žvalgybos valdybos sulaikytų asmenų pervežimo ir kalinimo Lietuvos Respublikos teritorijoje išvados“.

Valstybės kontrolė Ataskaitų rinkinio vertinimo auditą suplanavo ir atliko pagal Valstybinio audito reikalavimus⁵, kad surinktų įrodymus, pagrindžiančius išvadoje pateiktus vertinimus ir suteikiančius pagrindą nuomonei pareikšti. Audito metu vertinome, ar Ataskaitų rinkinys visais reikšmingais atžvilgiais parengtas pagal teisės aktų reikalavimus, ar jame nėra reikšmingų iškraipymų, lyginant Ataskaitų rinkinio duomenis su valstybės biudžeto buhalterinės apskaitos duomenimis – į valstybės biudžetą gautų pajamų ir valstybės biudžeto asignavimų valdytojų pateiktais biudžeto vykdymo ataskaitų rinkiniais.

Siekdama įvertinti valstybės biudžeto vykdymą, Valstybės kontrolė pagal Valstybinio audito reikalavimus suplanavo ir atliko valstybės institucijų / įstaigų, savivaldybių, panaudojusių 86,9 proc. valstybės biudžeto asignavimų, finansinius (teisėtumo) auditus. Kiekvieno audito metu buvo reiškiamos dvi nuomonės: dėl finansinių ataskaitų teisingumo ir valstybės lėšų ir turto valdymo, naudojimo, disponavimo jais teisėtumo. Atlikus finansinius (teisėtumo) auditus savivaldybėse, vertintas joms skirtų valstybės lėšų panaudojimas. Tikime, kad atlikti auditai suteikia pakankamą pagrindą mūsų nuomonei pareikšti.

Audituoto Ataskaitų rinkinio duomenys:

- valstybės biudžeto pajamos – 20 709,0 mln. Lt;
- panaudoti valstybės biudžeto asignavimai – 24 592,9 mln. Lt.

1. Audituoti subjektai panaudojo 21 374,4 mln. Lt valstybės biudžeto asignavimų, t. y. 86,9 proc. visų panaudotų valstybės biudžeto asignavimų. Institucijos ir įstaigos, kurioms pareikštos neigiamos arba bent viena neigiama nuomonė, 2009 m. panaudojo 151,3 mln. Lt asignavimų, arba 0,7 proc. audituotos sumos. Valstybės institucijoms ir įstaigoms sąlyginės arba viena sąlyginė nuomonė pareikštos dėl 16 140,7 mln. Lt, arba 75,5 proc., audituotos sumos. Iš viso dėl 76,2 proc. audituotų asignavimų nuomonės buvo modifikuotos (Išvados priedo 57 p.).

2. Valstybės biudžeto pajamos nustatytais atvejais nepagrįstai didesnės 36,5 mln. Lt (Išvados priedo 11 p.).

3. Ataskaitų rinkinyje nurodyti ne visi Lietuvos Respublikos 2009 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatyme⁶ nustatyti rodikliai – jame nenurodyti duomenys apie studijų krepšeliui skirtus ir panaudotus valstybės biudžeto asignavimus (Išvados priedo 14 p.).

⁵ Lietuvos Respublikos valstybės kontrolieriaus 2002-02-21 įsakymas Nr. V-26 „Dėl valstybinio audito reikalavimų patvirtinimo“ (2004-01-20 įsakymo Nr. V-12 redakcija).

⁶ Lietuvos Respublikos 2009 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymas, 2008-12-22 Nr. XI-96 (su pakeitimais ir papildymais).

4. Nesilaikyta Valstybės biudžeto vykdymo ataskaitos, kitų kartu teikiamų ataskaitų ir savivaldybių biudžetų vykdymo ataskaitų rinkinių sudarymo taisyklių⁷ – Ataskaitų rinkinyje nurodyti ne visi privalomi duomenys:

- nenurodyti valstybės piniginių lėšų likučiai valstybės išdo sąskaitose komerciniuose bankuose (Išvados priedo 19–20 p.);
- nenurodytos valstybės investicijos, finansuotos Privatizavimo fondo lėšomis (Išvados priedo 18 ir 50–51 p.);
- paaiškinti ne visi skirtumai tarp Lietuvos Respublikos 2009 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymu⁸ patvirtintų asignavimų ir ataskaitose pateikiamų asignavimų plano duomenų (Išvados priedo 12–13 p.);
- nenurodytos valstybės biudžeto gautų bendrosios dotacijos kompensacijų grąžintos sumos pagal kiekvieną savivaldybę (Išvados priedo 17 p.);
- Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto vykdymo rezultatų ataskaitoje nepateikta informacija apie valstybės investicijas (Išvados priedo 15–16 p.).

5. Ataskaitų rinkinyje pateikta netiksli / klaidinga informacija:

- Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto pajamų ir išlaidų plano vykdymo ataskaitoje pajamos iš įmokų už mokslą aukštosiose mokyklose nurodytos kartu su pajamomis už atsitiktines paslaugas (Išvados priedo 12 ir 33–34 p.);
- Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto vykdymo rezultatų ataskaitoje duomenys apie valstybės biudžeto asignavimų išlaidoms, darbo užmokesčiui ir turtui įsigyti planą neatitinka Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto pajamų ir išlaidų plano vykdymo ataskaitos, iš kurios ji sudaryta, duomenų (Išvados priedo 15 p.);
- aiškinamojo rašto 8 priede ne visa informacija apie asignavimų valdytojų programų sąmatų patikslinimus, o 12 priede – apie specialiųjų programų finansavimo šaltinius, yra tiksli (Išvados priedo 14–15 ir 17 p.);
- Privatizavimo fondo lėšų sąmatos įvykdymo ataskaitoje nurodytos 8,1 mln. Lt mažesnės fondo pajamos ir išlaidos (Išvados priedo 22 p.);
- Rezervinio (stabilizavimo) fondo lėšų sąmatos įvykdymo ataskaitoje nenurodyti duomenys apie 2009 m. iš fondo lėšų skirtą 245,1 mln. Lt sumą valstybės

⁷ Lietuvos Respublikos finansų ministro 2010-01-29 įsakymas Nr. 1K-022 „Dėl valstybės biudžeto vykdymo ataskaitos, kitų kartu teikiamų ataskaitų ir savivaldybių biudžetų vykdymo ataskaitų rinkinių sudarymo taisyklių ir ataskaitų formų patvirtinimo“.

⁸ Lietuvos Respublikos 2009 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymas, 2008-12-22 Nr. XI-96 (su pakeitimais ir papildymais).

turtiniams įsipareigojimams, susijusiems su valstybės skola, vykdyti (grąžintinai) (Išvados priedo 22 ir 53 p.);

- Rezervinio (stabilizavimo) fondo pinigų srautų ataskaitoje išlaidos pensijų sistemos reformai finansuoti 68 mln. Lt mažesnės, o išmokos ta pačia suma didesnės.

6. Ataskaitų rinkinio duomenų teisingumui įtakos turėjo asignavimų valdytojų teisės aktų pažeidimai:

- dėl asignavimų valdytojų į valstybės biudžetą nepriklausiusių įmokėti, tačiau įmokėtų, lėšų, valstybės biudžeto pajamos didesnės 9,5 mln. Lt (Išvados priedo 30–31 p.);
- dėl to, kad biudžetinės įstaigos nesilaikė teisės aktų reikalavimų ir gautų pajamų nepervedė į valstybės biudžetą, į valstybės biudžeto pajamas neįskaityta 4,9 mln. Lt (Išvados priedo 32–33 p.);
- asignavimų valdytojai specialiųjų programų pajamoms nepagrįstai priskyrė 27,4 mln. Lt valstybės biudžeto pajamų, todėl Ataskaitų rinkinyje biudžetinių įstaigų pajamų įmokų į valstybės biudžetą įvykdymo duomenys minėta suma didesni (Išvados priedo 31–32 p.);
- dėl to, kad pajamos ir išlaidos įskaitytos tarpusavyje (Finansų ministerijos vykdoma Specialioji valstybės paramos gyvenamiesiems namams, butams įsigyti finansavimo programa) į valstybės biudžeto pajamas neįskaityta 2,9 mln. Lt pajamų iš palūkanų, kurias sumokėjo lengvatinių paskolų gavėjai ir kurias kaip atlygį už sutarčių vykdymą pasiliko komerciniai bankai (Išvados priedo 26 p.).

7. Rezervinio (stabilizavimo) fondo lėšos pervestos Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybai prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos nesilaikant Rezervinio (stabilizavimo) fondo nuostatų⁹, Prašymų skirti lėšų iš Rezervinio (stabilizavimo) fondo nagrinėjimo ir pateikimo svarstyti Rezervinio (stabilizavimo) fondo valdybai taisyklių¹⁰ ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2009-01-07 nutarimo Nr. 1 „Dėl 2009 metų Rezervinio (stabilizavimo) fondo lėšų skyrimo pensijų sistemos reformai finansuoti“ – paraiškos dėl lėšų skyrimo pensijų sistemos reformai finansuoti apmokėtos be lėšų poreikį patvirtinančių dokumentų ir nesilaikant nustatyto grafiko (Išvados priedo 52–53 p.).

⁹ Lietuvos Respublikos Seimo 2002-05-30 nutarimas Nr. IX-912 „Dėl Rezervinio (stabilizavimo) fondo nuostatų patvirtinimo“ (2007-06-27 nutarimo Nr. X-1215 redakcija).

¹⁰ Lietuvos Respublikos finansų ministro 2003-11-13 įsakymas Nr. 1K-273 „Dėl Prašymų skirti lėšų iš Rezervinio (stabilizavimo) fondo nagrinėjimo ir pateikimo svarstyti Rezervinio (stabilizavimo) fondo valdybai taisyklių patvirtinimo“ (su pakeitimais ir papildymais).

8. Rezervinio (stabilizavimo) fondo 245,1 mln. Lt lėšų panaudota valstybės turiniams įsipareigojimams, susijusiems su valstybės skola, vykdyti (grąžintinai) pažeidžiant Rezervinio (stabilizavimo) fondo nuostatuose¹¹ nustatytą lėšų skyrimo tvarką (Išvados priedo 53 p.).

9. Valstybės rezervo lėšos laikomos pažeidžiant Valstybės išdo įstatymą¹² – jos laikomos Finansų ministerijos einamojoje sąskaitoje komerciniame banke AB „Swedbank“, o ne Lietuvos banke (Išvados priedo 20 p.).

10. Dėl to, kad skaičiuojant akcizo pajamų atskaitymus Specialiosios kelių priežiūros ir plėtos programos finansavimui nebuvo įvertintos grąžintos akcizo permokos pagal prekių grupes, šios programos finansavimui skirta apie 185 tūkst. Lt daugiau valstybės biudžeto lėšų (Išvados priedo 35 p.).

Mūsų nuomone, išskyrus poveikį, kurį turi ankstesnėse pastraipose išdėstyti dalykai, 2009 metų valstybės biudžeto vykdymo apyskaita visais reikšmingais atžvilgiais parengta pagal teisės aktų reikalavimus, o valstybės biudžetas vykdytas vadovaujantis teisės aktais, reglamentuojančiais valstybės biudžeto lėšų naudojimą.

Atkreipiame dėmesį į šiuos pastebėjimus, kurie nedarė įtakos mūsų nuomonei, tačiau, manome, yra svarbūs:

1. Ataskaitų rinkinyje neatskleista visų mokesčių ir kitų įmokų permoka valstybės biudžetui (nurodyta tik 680,9 mln. Lt pridėtinės vertės mokesčio permoka), kuri metų pabaigoje sudarė 1 368,6 mln. Lt (Išvados priedo 16 p.).

2. Finansų ministerijos Specialiosios lėšų Europos Sąjungos programoms įgyvendinti programos asignavimai kiekvienais metais yra paskirstomi/perskirstomi asignavimų valdytojams, kuriems įgyvendinant Europos Sąjungos projektus atsirado papildomų (nenumatytų) išlaidų ar mokėjimų (į Europos Sąjungos biudžetą), netinkamų finansuoti išlaidų, taip pat, kai viršijami valstybės biudžete numatyti asignavimai projektams įgyvendinti. Sprendimai dėl asignavimų skyrimo viešai neskelbiami, o Ataskaitų rinkinyje informacija apie Europos Sąjungos paramos projektų finansavimui skirtus ir panaudotus valstybės biudžeto asignavimus nepateikiama (Išvados priedo 20–22 p.).

3. Auditoriai nustatė atvejų, kai valstybės biudžeto lėšos investicijų projektams buvo panaudotos neekonomiškai. Tam tikrais atvejais auditoriai negalėjo patvirtinti dalies išlaidų pagrįstumo ir teisėtumo, taip pat įsitikinti, ar racionaliai panaudotos lėšos numatytiems darbams (Išvados priedo 43–45 p.).

¹¹ Lietuvos Respublikos Seimo 2002-05-30 nutarimas Nr. IX-912 „Dėl Rezervinio (stabilizavimo) fondo nuostatų patvirtinimo“ (2007-06-27 nutarimo Nr. X-1215 redakcija).

¹² Lietuvos Respublikos valstybės išdo įstatymas, 1994-12-20 Nr. I-712 (2005-07-05 įstatymo Nr. X-321 redakcija), 3 str. 2 d.

4. Pagal esamą teisinį reglamentavimą dalis pajamų, gautų už valstybės ilgalaikio materialiojo ir nematerialiojo turto realizavimą, nepriskiriamos valstybės biudžeto pajamoms (Išvados priedo 35–36 p.).

5. Neigiamą įtaką pajamoms turėjo sparčiai auganti mokesčių mokėtojų mokestinė nepriemoka valstybės biudžetui (Išvados priedo 27–28 p.).

Išvados priede pateikiama Valstybės kontrolės išvadą pagrindžianti informacija ir siūlymai.

Valstybės kontrolierė

Giedrė Švedienė

**Išvados dėl Lietuvos Respublikos
2009 m. valstybės biudžeto vykdymo
apyskaitos priedas**

LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS KONTROLĖ

**VALSTYBINIO AUDITO ATASKAITA
DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS 2009 M. VALSTYBĖS
BIUDŽETO VYKDYMO APYSKAITOS IR VALSTYBĖS
BIUDŽETO VYKDYMO VERTINIMO REZULTATŲ**

2010 m. rugsėjo 30 d.
Vilnius

Su išvada galima susipažinti
Valstybės kontrolės interneto puslapyje
adresu www.vkontrole.lt

TURINYS

Ivadas	4
Santrauka	7
I dalis. Siūlymai	9
II dalis. Ataskaitų rinkinio audito rezultatai	10
1. Ataskaitų rinkinio teisingumas, išsamumas ir teikiamos informacijos atskleidimas	10
1.1. Ataskaitų rinkinio atitiktis teisės aktų reikalavimams ir Finansų ministerijos tvarkomiems duomenims, iš kurių jis sudarytas	10
1.2. Asignavimų valdytojų vertinimo kriterijų įvykdymo ataskaitos	22
2. Valstybės biudžeto vykdymo vertinimas	24
2.1. Valstybės biudžeto pajamos	24
2.2. Valstybės biudžeto išlaidos	37
3. Privatizavimo fondo lėšų naudojimas	47
4. Rezervinio (stabilizavimo) fondo lėšų naudojimas	52
5. Apskaitos tvarkymas pagal VSAFAS	55
5.1. Valstybės išdas	55
5.2. Mokesčių fondai	56
III dalis. Valstybinių auditų rezultatai	57
1. Informacija pagal valdymo sritis ir asignavimų valdytojus	57
1.1. Aplinkos ministerija ir jos valdymo sritis	57
1.2. Energetikos ministerija	59
1.3. Finansų ministerija ir jos valdymo sritis	59
1.4. Krašto apsaugos ministerija	61
1.5. Kultūros ministerija ir jos valdymo sritis	63
1.6. Socialinės apsaugos ir darbo ministerija ir jos valdymo sritis	68
1.7. Susisiekimo ministerija ir jos valdymo sritis	69
1.8. Sveikatos apsaugos ministerija	69
1.9. Švietimo ir mokslo ministerija	70
1.10. Teisingumo ministerija ir jos valdymo sritis	73
1.11. Ūkio ministerija ir jos valdymo sritis	76
1.12. Užsienio reikalų ministerija	77
1.13. Vidaus reikalų ministerija ir jos valdymo sritis	77
1.14. Žemės ūkio ministerija ir jos valdymo sritis	82

1.15. Apskričių viršininkų administracijos	84
1.16. Prezidentui, Seimui, Vyriausybei atskaitingos įstaigos, Vyriausybės įstaigos, kitos valstybės institucijos ir įstaigos	94
1.17. Teisėsaugos institucijos	97
1.18. Mokslo ir studijų institucijos	98
2. Savivaldybėms skirtų valstybės lėšų auditas	110
3. Veiklos auditų rezultatai	113
3.1. Akcizų mokesčio administravimas	113
3.2. Valstybės institucijų priemonės kovojant su PVM vengimu ir sukčiavimu	114
3.3. Smulkiojo ir vidutinio verslo plėtra	116
3.4. Valstybės institucijų perkamos tyrimų, konsultavimo ir teisinės paslaugos	119
3.5. Valstybės įmonių valdymas	120
3.6. Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų rūmų atstatymas	122
4. Europos Sąjungos struktūrinė parama	124
4.1. 2004–2006 metų ES struktūrinės paramos privalomųjų auditų rezultatai	124
4.2. 2007–2013 metų ES struktūrinės paramos privalomųjų auditų rezultatai	128
5. Informacinių sistemų bendrosios kontrolės vertinimas	132
IV dalis. Ankstesnių siūlymų įgyvendinimas	135

IVADAS

Vykdydama Lietuvos Respublikos Konstitucijos 134 straipsnio ir Valstybės kontrolės įstatymo reikalavimą prižiūrėti, ar teisėtai valdomas ir naudojamas valstybės turtas ir kaip vykdomas valstybės biudžetas, Valstybės kontrolė atliko 2009 m. valstybės biudžeto vykdymo apyskaitos¹ (toliau – Ataskaitų rinkinys) valstybinį auditą, 55 valstybės institucijų ir įstaigų finansinius (teisėtumo) auditus (iš jų ribotos apimties auditas Valstybės saugumo departamente), 15-kai savivaldybių skirtų valstybės lėšų auditus, veiklos auditus pagal metinę valstybinių auditų programą ir parengė valstybės kontrolieriaus teikiamą Lietuvos Respublikos Seimui Išvadą dėl šio Ataskaitų rinkinio.

Išvados dėl Ataskaitų rinkinio tikslai:

- pareikšti nuomonę, ar Ataskaitų rinkinys parengtas pagal teisės aktų reikalavimus, nustatančius jo sudarymą, ar Ataskaitų rinkinio duomenys tikri ir teisingi;
- pateikti informaciją, kaip buvo vykdomas 2009 metų valstybės biudžetas, atskleisti valstybės finansų valdymo ir kontrolės problemas;
- pateikti įvertinimą, ar, vykdant 2009 metų valstybės biudžetą, Seimo paskirti asignavimai panaudoti programose nustatytiems tikslams, galimu ekonomiškiausiu ir efektyviausiu būdu, koks programų tikslų įvykdymo lygis, ar naudojant asignavimus nepadaryta teisės aktų pažeidimų;
- pateikti siūlymus, kurie padėtų tobulinti valstybės biudžeto apskaitos ir atskaitingumo sistemą, stiprinti viešojo administravimo subjektų atskaitingumą, skatinti pateikiamos informacijos apie valstybės biudžeto asignavimų naudojimą viešumą ir skaidrumą.

Ataskaitų rinkinio duomenys ir 2009 m. valstybės biudžeto vykdymas Išvadoje vertinti atsižvelgiant į:

- Lietuvos Respublikos 2009 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymą²;
- Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymą³;
- Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo ir vykdymo taisyklės⁴;
- Valstybės biudžeto vykdymo ataskaitos, kitų kartu teikiamų ataskaitų ir savivaldybių

¹ Valstybės biudžeto vykdymo ataskaitos, kitų kartu teikiamų ataskaitų ir savivaldybių biudžetų vykdymo ataskaitų rinkinys.

² Lietuvos Respublikos 2009 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymas, 2008-12-22 Nr. XI-96 (su pakeitimais ir papildymais).

³ Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymas, 1990-07-30 Nr. I-430 (2003-12-23 įstatymo Nr. IX-1946 redakcija, su pakeitimais ir papildymais).

⁴ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001-05-14 nutarimas Nr. 543 „Dėl Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo ir vykdymo taisyklių patvirtinimo“ (2004-06-15 nutarimo Nr. 751 redakcija su pakeitimais ir papildymais).

biudžetų vykdymo ataskaitų rinkinių sudarymo taisyklės⁵;

- kitus valstybės biudžeto sudarymą ir vykdymą reglamentuojančius teisės aktus.

Valstybinio audito metu vertinome (audito apimtis):

- valstybės biudžeto vykdymo rezultatus – pajamas (20 708,9 mln. Lt) ir panaudotus asignavimus (24 592,9 mln. Lt);
- 2009 m. valstybės biudžeto vykdymo (formos Nr. 1–12), Privatizavimo ir Rezervinio (stabilizavimo) fondų (formos Nr. 13–15) ataskaitų atitiktį teisės aktų reikalavimams ir jų duomenų patikimumą;
- Ataskaitų rinkinio aiškinamajame rašte pateiktų valstybės biudžeto vykdymo ir valstybės pinigų fondų duomenų atskleidimą;
- informacijos apie vykdytų programų rezultatus ir vertinimo kriterijų įgyvendinimą atskleidimą;
- valstybės biudžeto pajamų surinkimą ir jį lėmusius veiksniai;
- asignavimų valdytojų teisės aktų pažeidimų įtaką Ataskaitų rinkinio duomenų teisingumui;
- sisteminius teisės aktų pažeidimus naudojant valstybės biudžeto asignavimus;
- Privatizavimo ir Rezervinio (stabilizavimo) fondų lėšų naudojimą teisėtumo požiūriu;
- Seimo ir Valstybės kontrolės siūlymų įgyvendinimą.

Valstybės biudžeto asignavimų naudojimas efektyvumo, ekonomiškumo, rezultatyvumo ir teisėtumo aspektais vertintas finansinių (teisėtumo) ir veiklos auditų metu, todėl šioje ataskaitoje pateikiami apibendrinti valstybinių auditų rezultatų duomenys.

Valstybės kontrolės auditų rezultatų apibendrinimas ir siūlymai, susiję su valstybės skola, valstybės turto naudojimu ir disponavimu, pateikiami Valstybės kontrolės išvadose dėl Lietuvos Respublikos 2009 m. valstybės skolos, suteiktų paskolų iš valstybės vardu pasiskolintų lėšų ir suteiktų valstybės garantijų ataskaitų ir dėl Valstybei nuosavybės teise priklausančio turto 2009 m. ataskaitos (bus parengta 2010-12-01).

Ataskaitos I dalyje, atsižvelgiant į audito rezultatus, nurodyti Valstybės kontrolės teikiami siūlymai Lietuvos Respublikos Vyriausybei ir Finansų ministerijai, o IV dalyje apžvelgtas Išvadoje dėl Lietuvos Respublikos 2008 m. valstybės biudžeto įvykdymo apyskaitos pateiktų siūlymų įgyvendinimas ir įtaka šio audito metu reiškiamai nuomonei.

Ataskaitos II dalyje pateikiamas Ataskaitų rinkinio, išsamumo vertinimas ir teikiamos informacijos atskleidimas, valstybės biudžeto vykdymo, Privatizavimo ir Rezervinio (stabilizavimo) fondų lėšų naudojimo vertinimai.

---

⁵ Lietuvos Respublikos finansų ministro 2010-01-29 įsakymas Nr. 1K-022 “Dėl valstybės biudžeto vykdymo ataskaitos, kitų kartu teikiamų ataskaitų ir savivaldybių biudžetų vykdymo ataskaitų rinkinių sudarymo taisyklių ir ataskaitų formų patvirtinimo”.

III dalyje pateikiama apibendrinta informacija apie finansinių (teisėtumo) auditų rezultatus pagal valdymo sritis ir asignavimų valdytojus. Šioje dalyje pateikiama ir informacija apie savivaldybėms skirtų valstybės lėšų naudojimą, apibendrinti veiklos auditų, kurie susiję su valstybės biudžeto asignavimų naudojimo ir valstybės lėšų naudojimo vertinimu, duomenys, auditorių pastebėjimai apie Europos Sąjungos struktūrinės paramos panaudojimą ir informacinių sistemų bendrosios kontrolės vertinimas.

SANTRAUKA

Valstybės kontrolė, vykdydama konstitucinę pareigą, atliko 2009 metų valstybės biudžeto vykdymo apyskaitos (Ataskaitų rinkinio) auditą ir parengė Seimui išvadą, kurioje pareiškė sąlyginę nuomonę.

2009 m. valstybės biudžeto pajamų surinkimo planas (be Europos Sąjungos paramos) įvykdytas 102,7 proc. – į valstybės biudžetą gauta 14 780,9 mln. Lt pajamų. Europos Sąjungos ir kitos tarptautinės finansinės paramos pajamų planas įvykdytas 92,4 proc. – gauta 5 928,1 mln. Lt pajamų.

2009 m. panaudota 24 592,9 mln. Lt valstybės biudžeto asignavimų, t. y. 95,9 proc. patikslintų asignavimų ir 3 884 mln. Lt daugiau, palyginus su gautomis pajamomis.

Valstybės kontrolė atliko 55-kių valstybės institucijų / įstaigų finansinius (teisėtumo) auditus, kurios panaudojo 86,9 proc. (21 374,4 mln. Lt) visų valstybės biudžeto asignavimų. Modifikuotos nuomonės pareikštos dėl 16 292 mln. Lt, arba 76,2 proc., audituotos sumos. Auditoriai didelį dėmesį skyrė sisteminiams tyrimų sritims – specialiųjų programų pajamų, asignavimų naudojimo darbo užmokesčiui ir valstybės kapitalo investicijoms (ekonomiškumo požiūriu) vertinimui.

Atlikus Ataskaitų rinkinio atitikties teisės aktų reikalavimams ir Finansų ministerijos duomenims (iš kurių jis sudarytas) vertinimą nustatyta, kad jame nepateikta privaloma informacija apie studijų krepšeliui skirtus ir panaudotus asignavimus, valstybės piniginių lėšų likučius valstybės išdo sąskaitose komerciniuose bankuose ir valstybės investicijas, finansuotas Privatizavimo fondo lėšomis, neatskleisti kiti svarbūs duomenys. Valstybės biudžeto vykdymo, Privatizavimo, Rezervinio (stabilizavimo) fondų ataskaitose ir Aiškinamajame rašte kai kurie duomenys netikslūs / klaidingi, nustatytais atvejais valstybės biudžeto pajamos nepagrįstai didesnės 36,5 mln. Lt.

Ataskaitų rinkinio audito metu nustatyti Rezervinio (stabilizavimo) fondo lėšų naudojimo, Valstybės rezervo lėšų laikymo, Specialiosios kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo teisėtumo pažeidimai.

Ataskaitų rinkinio duomenų teisingumui įtakos turėjo ir asignavimų valdytojų teisės aktų pažeidimai – dėl gautų ir į valstybės biudžetą nepervestų pajamų į valstybės biudžeto pajamas liko neįskaityta 4,9 mln. Lt, o dėl pajamų ir išlaidų įskaitymo tarpusavyje – neįskaityta 2,9 mln. Lt. Biudžetinės įstaigos į valstybės biudžetą pervedė lėšas, kurias vadovaujantis teisės aktais nepriklausė įmokėti, dėl šios priežasties valstybės biudžeto pajamos didesnės 9,5 mln. Lt. Asignavimų valdytojai specialiųjų programų pajamoms nepagrįstai priskyrė 27,4 mln. Lt valstybės

biudžeto pajamų, todėl Ataskaitų rinkinyje biudžetinių įstaigų pajamų įmokų į valstybės biudžetą įvykdymo duomenys minėta suma didesni.

Apibendrinant sisteminių tyrimų sričių rezultatus, daugiausia pažeidimų nustatyta įgyvendinant valstybės investicijų projektus. Ne visais atvejais auditoriai galėjo įsitikinti, ar valstybės biudžeto lėšos, skirtos investicijų projektams, buvo naudojamos racionaliausiu būdu, o tam tikrais atvejais nustatė neekonomiško lėšų panaudojimo pavyzdžių.

Atsižvelgdami į audito metu nustatytas problemas pateikėme siūlymus Vyriausybei ir Finansų ministerijai. Vyriausybei siūlėme tobulinti teisės aktus, reglamentuojančius Privatizavimo fondo lėšų naudojimą, pajamų už realizuotą valstybės (savivaldybių) ilgalaikį materialųjį ir nematerialųjį turtą įskaitymą į valstybės biudžetą, asignavimų valdytojų programų sąmatų keitimą. Finansų ministerijai teikiame siūlymai susiję su papildomų kontrolės priemonių sukūrimu, duomenų atskleidimu Ataskaitų rinkinyje, specialiųjų programų pajamų ir sugrįžusių lėšų apskaitos tvarkų sukūrimu.

Valstybės kontrolė nuolat stebi pateiktų siūlymų įgyvendinimą, todėl šioje ataskaitoje pateikėme informaciją apie ankstesnių siūlymų įgyvendinimo būklę. Daugelį šių siūlymų Vyriausybė ir Finansų ministerija įgyvendino arba ėmėsi priemonių jiems įgyvendinti, tačiau yra neįgyvendintų svarbių siūlymų, reikalaujančių ir politinio apsisprendimo.

I DALIS. SIŪLYMAI

Lietuvos Respublikos Vyriausybei:

1. Keisti teisės aktus taip, kad visos pajamos, gautos realizavus valstybės (savivaldybių) ilgalaikį materialųjį ir nematerialųjį turtą, būtų įskaitomos į atitinkamo biudžeto pajamas.
2. Siekiant padidinti Rezerviniam (stabilizavimo) fondui skiriamų lėšų dalį, teisės aktuose numatyti, kad suplanuota ir nepanaudota gyventojų santaupoms atkurti ir su tuo susijusioms išlaidoms padengti Privatizavimo fondo lėšų dalis, atsižvelgiant į gautas pajamas, būtų skiriama Rezerviniam (stabilizavimo) fondui sudaryti.
3. Papildyti teisės aktus nuostatomis, įpareigojančiomis lėšų gavėjus grąžinti iš Privatizavimo fondo gautų ir nepanaudotų lėšų dalį ir nustatančiomis tokių lėšų grąžinimo tvarką.
4. Tikslinti Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo ir vykdymo taisyklės, jose įvardijant ir kitus atvejus, dėl kurių valstybės biudžeto asignavimų valdytojai privalo keisti programų sąmatas.

Lietuvos Respublikos finansų ministerijai:

1. Nustatyti papildomas priemones, kurios užtikrintų, kad rengiant Privatizavimo fondo lėšų sąmatos projektą ir planuojant lėšas Vyriausybės patvirtintoms šalies programoms įgyvendinti būtų įvertintas fondo lėšų poreikis valstybės investicijoms.
2. Siekiant išvengti pasikartojančių pažeidimų, sukurti programų sąmatų keitimo kontrolės procedūras.
3. Skaičiuojant mokesčių atskaitymus programų (fondų) finansavimui, įvertinti grąžintas mokesčių permokas.
4. Aukštųjų mokyklų įmokas (už mokslą ir atsitiktines paslaugas) į valstybės biudžetą apskaitoje registruoti ir ataskaitose atskleisti pagal įmokų rūšis.
5. Siekiant išvengti klaidingo valstybės biudžeto pajamų priskyrimo asignavimų valdytojų specialiųjų programų pajamoms, parengti pajamų, kurioms atitinkamais teisės aktais yra nustatyta tikslinė jų naudojimo paskirtis, apskaitos tvarką.
6. Siekiant išvengti pakartotino lėšų priskyrimo valstybės biudžeto pajamoms ir panaudotiems asignavimams, parengti asignavimų valdytojų specialiųjų programų, kurių finansavimas numatytas tam tikrais teisės aktais, sugrįžusių lėšų apskaitos tvarką.
7. Valstybės rezervo pinigines lėšas perkelti į Lietuvos banke tam tikslui atidarytą sąskaitą.
8. Reglamentuoti palūkanų, sukauptų nuo Europos Sąjungos struktūrinės paramos 2007–2013 m. lėšų, naudojimo tvarką.

II DALIS. ATASKAITŲ RINKINIO AUDITO REZULTATAI

1. Ataskaitų rinkinio teisingumas, išsamumas ir teikiamos informacijos atskleidimas

1.1. Ataskaitų rinkinio atitiktis teisės aktų reikalavimams ir Finansų ministerijos tvarkomiems duomenims, iš kurių jis sudarytas

Valstybės biudžeto vykdymo, Privatizavimo ir Rezervinio (stabilizavimo) fondų ataskaitose (formos Nr. 1–15) ir Aiškinamajame rašte atskleisti ne visi privalomi ir reikšmingi duomenys, kai kurie duomenys netikslius/klaidingi.

Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymo⁶ ir Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo ir vykdymo taisyklių⁷ nuostatos dėl valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio 2009 metais nesikeitė. Finansų ministro įsakymu⁸ patvirtintos naujos Valstybės biudžeto vykdymo ataskaitos, kitų kartu teikiamų ataskaitų ir savivaldybių biudžetų vykdymo ataskaitų rinkinių sudarymo taisyklės ir ataskaitų formos, kuriomis vadovaujantis parengtas 2009 m. Ataskaitų rinkinys. Ataskaitų rinkinio sudėtis, rengimo procesas ir Finansų ministerijos nustatytos kontrolės procedūros iš esmės nepakito. Išplėstas Ataskaitų rinkinio aiškinamojo rašto (toliau – aiškinamasis raštas) turinys – jame numatyta teikti informaciją apie padidintą asignavimų planą, kai viršijamos Seimo patvirtintos asignavimų sumos, informaciją apie lėšų likučius valstybės išdo sąskaitose, informaciją apie specialiųjų programų finansavimo šaltinius ir reglamentuota, kokius duomenis jame privaloma atskleisti. Atsisakius kai kurių ataskaitų, jų duomenys atskleisti aiškinamajame rašte.

Atkreipiame dėmesį, kad Vyriausybė atsižvelgė į Valstybės kontrolės rekomendacijas dėl visų Ataskaitų rinkinio ataskaitų teikimo Lietuvos Respublikos Seimui⁹, o Finansų ministerija – dėl taisyklių ir ataskaitų formų tobulinimo ir jų viešo skelbimo.

⁶ Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymas, 1990-07-30 Nr. I-430 (2003-12-23 įstatymo Nr. IX-1946 redakcija, su pakeitimais ir papildymais), 35 str.

⁷ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001-05-14 nutarimas Nr. 543 „Dėl Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo ir vykdymo taisyklių patvirtinimo“ (2004-06-15 nutarimo Nr. 751 redakcija su pakeitimais ir papildymais), 62 p.

⁸ Lietuvos Respublikos finansų ministro 2010-01-29 įsakymas Nr. 1K-022 „Dėl valstybės biudžeto vykdymo ataskaitos, kitų kartu teikiamų ataskaitų ir savivaldybių biudžetų vykdymo ataskaitų rinkinių sudarymo taisyklių ir ataskaitų formų patvirtinimo“.

⁹ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2010-03-31 nutarimu Nr. 333 „Dėl Lietuvos Respublikos 2009 metų valstybės biudžeto įvykdymo apyskaitos“ Lietuvos Respublikos Seimui pateiktos visos Apyskaitą sudarančios ataskaitos ir 2009 metų asignavimų valdytojų programų vertinimo kriterijų vykdymo ataskaitos.

Nustatyta:

1. Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto pajamų ir išlaidų plano vykdymo ataskaitos¹⁰ pajamų dalyje dalis duomenų yra netikslūs.

1.1. Cukraus pramonės restruktūrizavimo mokesčio pajamos į ataskaitą įtrauktos du kartus. Audito metu nustatyta, kad 25 136,5 tūkst. Lt cukraus pramonės restruktūrizavimo mokesčio pajamų ataskaitoje atskleista „Pajamos už atsitiktines paslaugas“ ir „Europos Sąjungos ir kita tarptautinė finansinė parama“ eilutėse¹¹, todėl bendri valstybės biudžeto pajamų įvykdymo duomenys minėta suma didesni.

1.2. Padidintos kitos neišvardytos pajamos. Į valstybės biudžeto kitas neišvardytas pajamas¹² nepagrįstai įtrauktas 11 356,3 tūkst. Lt teigiamas valiutų kursų pasikeitimo skolintų lėšų sąskaitose rezultatas. Nerealizuotas valiutos kursų pokytis nėra susijęs su pinigų gavimu ar išleidimu, todėl turi būti įvertinamas pinigų srautų ataskaitoje.

1.3. Skirtingai atskleistos pajamos iš palūkanų už Europos Sąjungos ir kitos finansinės paramos lėšų likučius. Audito metu nustatyta, kad palūkanos, sukauptos už Europos Sąjungos ir kitos finansinės paramos lėšų likučius (einamuosius depozitus) valstybės išdo ar projektų vykdytojų sąskaitose, ataskaitose¹³ atskleidžiamos skirtingai: panaudotos palūkanos – kaip valstybės biudžeto pajamos iš palūkanų už depozitus, nepanaudotos – kaip Europos Sąjungos ir kitos tarptautinės finansinės paramos pajamos.

Finansų ministro įsakymais¹⁴ yra reglamentuota palūkanų, sukauptų nuo Europos Sąjungos finansinės paramos lėšų (išskyrus Europos Sąjungos struktūrinės paramos 2007–2013 m. lėšas) likučių, esančių valstybės išdo arba projektų vykdytojų sąskaitose, panaudojimo tvarka. Atsižvelgdami į tai, kad įsakymuose nustatyta, kad palūkanos naudojamos toms pačioms programoms tinkamoms finansuoti išlaidoms apmokėti, vietoje šioms programoms įgyvendinti skirtų atitinkamų valstybės biudžeto bendrojo finansavimo lėšų, manome, kad visos sukauptos palūkanos už Europos Sąjungos ir kitos finansinės paramos lėšas turėtų būti priskirtos valstybės biudžeto pajamoms iš palūkanų už depozitus.

¹⁰ Valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio forma Nr. 1 „Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto pajamų ir išlaidų plano vykdymo 2009-12-31 ataskaita“.

¹¹ Valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio forma Nr. 1 „Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto pajamų ir išlaidų plano vykdymo 2009-12-31 ataskaita“ pajamų dalis, 29 ir 42 eilutės.

¹² Valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio forma Nr. 1 „Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto pajamų ir išlaidų plano vykdymo 2009-12-31 ataskaita“ pajamų dalis, 34 eilutė.

¹³ Valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio forma Nr. 1 „Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto pajamų ir išlaidų plano vykdymo 2009-12-31 ataskaita“ pajamų dalis; Aiškinamojo rašto 11 priedas „Informacija apie Europos Sąjungos lėšų ir kitos finansinės paramos pinigų srautus 2009-12-31 ataskaita“.

¹⁴ Lietuvos Respublikos finansų ministro įsakymai: 2008-05-16 Nr.1K-183, 2008-10-31 Nr.1K-345, 2008-09-03 Nr.1K-266, 2005-12-07 Nr.1K-373 (su pakeitimais ir papildymais).

Dėl skirtingo pajamų iš palūkanų pateikimo, ataskaitoje Europos Sąjungos ir kitos tarptautinės finansinės paramos pajamos¹⁵ 1 736,7 tūkst. Lt didesnės, o pajamos iš palūkanų už depozitus¹⁶ ta pačia suma mažesnės.

Pagal Finansų ministerijos apskaitos dokumentus Europos Sąjungos struktūrinės paramos 2007–2013 m. programų sąskaitose 2009 m. sukaupta palūkanų suma sudarė 1 227,6 tūkst. Lt. Atkreipiame dėmesį, kad šių palūkanų naudojimo tvarka iki šiol dar nenustatyta.

1.4. Netinkamai atskleistos pajamos iš įmokų už mokslą aukštosiose mokyklose. Visos aukštųjų mokyklų gautos ir į valstybės biudžetą įmokėtos pajamos ataskaitoje¹⁷ nurodytos kaip įmokos už mokslą aukštosiose mokyklose, nors dalį jų sudaro pajamos už atsitiktines paslaugas (plačiau ataskaitos II dalies 2.1.2. skyriuje).

2. Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto pajamų ir išlaidų plano vykdymo ataskaitos¹⁸ išlaidų dalyje ir aiškinamajame rašte atskleisti ne visi duomenys, kai kurie planiniai duomenys netikslūs.

Pagal Valstybės biudžeto vykdymo ataskaitas, kitų kartu teikiamų ataskaitų ir savivaldybių biudžetų vykdymo ataskaitų rinkinių sudarymo taisyklių¹⁹ 9 punktą, skiltyje „Planas“ pateikiami duomenys turi atitikti atitinkamų metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo duomenis, išskyrus įstatymuose ir kituose teisės aktuose numatytus atvejus. Valstybės kontrolė vertindama Lietuvos Respublikos 2008 metų valstybės biudžeto įvykdymo apyskaitą pasisakė²⁰, kad tokie atvejai tuo metu galiojusiose taisyklėse nebuvo nustatyti, ataskaitose ne visiškai atskleisti asignavimų darbo užmokesčiui plano duomenys, neatskleista informacija apie įstatymu patvirtintų asignavimų plano koregavimą. Atkreipiame dėmesį, kad Valstybės kontrolės rekomendacija dėl reglamentavimo neįgyvendinta²¹ – Valstybės biudžeto vykdymo ataskaitos, kitų kartu teikiamų ataskaitų ir savivaldybių biudžetų vykdymo ataskaitų rinkinių sudarymo taisyklėse²² nėra reglamentuota, kad esant skirtumams tarp įstatymu patvirtintų asignavimų ir ataskaitose pateikiamų plano duomenų, jie būtų atskleisti.

¹⁵ Valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio forma Nr. 1 „Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto pajamų ir išlaidų plano vykdymo 2009-12-31 ataskaita“ pajamų dalis, 42 eilutė.

¹⁶ Valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio forma Nr. 1 „Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto pajamų ir išlaidų plano vykdymo 2009-12-31 ataskaita“ pajamų dalis, 20 eilutė.

¹⁷ Valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio forma Nr. 1 „Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto pajamų ir išlaidų plano vykdymo 2009-12-31 ataskaita“ pajamų dalis, 30 eilutė.

¹⁸ Valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio forma Nr. 1 „Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto pajamų ir išlaidų plano vykdymo 2009-12-31 ataskaita“.

¹⁹ Lietuvos Respublikos finansų ministro 2010-01-29 įsakymas Nr. 1K-022 „Dėl valstybės biudžeto vykdymo ataskaitos, kitų kartu teikiamų ataskaitų ir savivaldybių biudžetų vykdymo ataskaitų rinkinių sudarymo taisyklių ir ataskaitų formų patvirtinimo“.

²⁰ Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės 2009-10-01 išvada Nr. FA-P-700-1-79 „Dėl Lietuvos Respublikos 2008 metų valstybės biudžeto įvykdymo apyskaitos“.

²¹ Finansų ministerija rekomendacijai įgyvendinti numatė ir įgyvendino priemonę Ataskaitų rinkinio aiškinamajame rašte pateikti detalią informaciją apie asignavimų planą, kai viršijamos Seimo patvirtintos asignavimų sumos, tačiau aiškinamojo rašto priede Nr.8 pateikta informacija atskleidžia ataskaitų skilties „Planas su leistiniais patikslinimais, kai viršijama Seimo patvirtinta suma“, o ne skilties „Planas“ duomenis.

²² Lietuvos Respublikos finansų ministro 2010-01-29 įsakymas Nr. 1K-022 „Dėl valstybės biudžeto vykdymo ataskaitos, kitų kartu teikiamų ataskaitų ir savivaldybių biudžetų vykdymo ataskaitų rinkinių sudarymo taisyklių ir ataskaitų formų patvirtinimo“.

2.1. Atskleista ne visa reikšminga informacija. Audito metu nustatyta, kad Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto pajamų ir išlaidų plano vykdymo ataskaitoje nurodyti 477,6 mln. Lt didesni asignavimų darbo užmokesčiui plano duomenys ir 323,4 mln. Lt didesni asignavimų turtui įsigyti plano duomenys palyginus su Lietuvos Respublikos 2009 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymu²³ patvirtintais rodikliais.

Finansų ministerija atsižvelgė į Valstybės kontrolės nuomonę ir ataskaitoje nurodė valstybės aukštųjų mokyklų, valstybės mokslinių tyrimų įstaigų asignavimų darbo užmokesčiui planus, nors joms skiriant asignavimus, asignavimai darbo užmokesčiui neišskiriami. Aiškinamajame rašte nurodyta, kad dėl šios priežasties asignavimų darbo užmokesčiui planas padidintas 547,5 mln. Lt, tačiau audito metu nustatyta, kad asignavimų darbo užmokesčiui planas per metus buvo koreguotas ir dėl kitų priežasčių, tačiau ši informacija aiškinamajame rašte nepateikta.

Pavyzdžiai

1. Vyriausybė 2009-11-04 nutarimu Nr.1429 „Dėl lėšų, numatytų 2009 metams teisėjams nesumokėti darbo užmokesčio daliai padengti, paskirstymo“ paskirstė teismams Finansų ministerijos 1.8 programoje asignavimų išlaidoms numatytą lėšų dalį. Dėl šios priežasties teismai asignavimų darbo užmokesčiui planus padidino 7 633,7 tūkst. Lt.

2. Finansų ministerija vadovaudamasi jai suteiktais įgaliojimais perskirstė jos įgyvendinamai 68.1 programai (2007–2013 Europos Sąjungos struktūrinės paramos konvergencijos tikslui įgyvendinti administravimas) skirtas lėšas tarp asignavimų valdytojų, investavimo sričių ir ekonominės klasifikacijos straipsnių. Dėl šios priežasties asignavimų valdytojai asignavimų darbo užmokesčiui planus padidino 672,1 tūkst. Lt.

3. Vyriausybei paskirsčius Vyriausybės rezervo lėšas, asignavimų valdytojai asignavimų darbo užmokesčiui planus padidino 128,4 tūkst. Lt.

4. Vyriausybė 2009-12-23 nutarimu Nr.1699 „Dėl Lietuvos Respublikos 2009 metų valstybės biudžeto asignavimų išeitinėms išmokoms mokėti paskirstymo“ paskirstė Finansų ministerijos 1.8 programoje asignavimų išlaidoms numatytą lėšų dalį asignavimų valdytojams. Dėl šios priežasties asignavimų valdytojai patikslino (padidino) asignavimų išlaidoms planus, išskyrus Tautinių mažumų ir išeivijos departamentą, kuris nesivadovaudamas teisės aktais 72 tūkst. Lt padidino asignavimų darbo užmokesčiui planą.

5. Įvertinus asignavimų plano koregavimą (didinimą) dėl minėtų priežasčių ir ataskaitoje pateiktus asignavimų darbo užmokesčiui plano duomenis, darytina prielaida kad 78 354,6 tūkst. Lt skirtumą sąlygojo asignavimų valdytojų darbo užmokesčio ekonomija, nukreipta turtui įsigyti arba išlaidoms padengti. Aiškinamajame rašte informacija apie įstatymu patvirtintų asignavimų darbo užmokesčiui plano koregavimą (mažinimą) dėl darbo užmokesčio ekonomijos neatskleista.

Atkreipiame dėmesį, kad atsižvelgta į Valstybės kontrolės rekomendaciją – Finansų ministerija parengė Biudžeto sandaros įstatymo 18 str. pakeitimo įstatymo projektą (2009-12-17 Nr. 4454-01), kurio tikslas yra, kad planuojant asignavimus valstybės aukštosios mokykloms ir valstybės mokslinių tyrimų įstaigoms bei kitiems subjektams, vykdančioms priskirtas programas, asignavimuose išlaidoms būtų išskiriami planuojami asignavimai darbo užmokesčiui.

²³ Lietuvos Respublikos 2009 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymas, 2008-12-22 Nr. XI-96 (su pakeitimais ir papildymais).

2.2. Neatskleisti duomenys apie studijų krepšeliui skirtus ir panaudotus asignavimus.

Vadovaujantis Biudžeto sandaros įstatymu²⁴ valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinys tvirtinamas pagal valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatyme nustatytus rodiklius. Lietuvos Respublikos 2009 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatyme²⁵ asignavimai Švietimo ir mokslo ministerijai nustatyti išskiriant 51 mln. Lt asignavimų studijų krepšeliui, kurie per metus buvo paskirstyti²⁶ pagal valstybinius universitetus ir nevalstybines aukštąsias mokyklas. Atkreipiame dėmesį, kad studijų krepšeliui skirti ir panaudoti asignavimai ataskaitose nurodyti bendrose vykdomų programų išlaidose, o aiškinamajame rašte jokie duomenys apie minėtą rodiklį nepateikti. 2009 metų valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinys patvirtintas ne pagal visus rodiklius – jame nėra duomenų apie studijų krepšeliui skirtus ir panaudotus valstybės biudžeto asignavimus.

2.3. Netiksli detali informacija apie programų sąmatų patikslinimus. Aiškinamajame rašte²⁷ pateikta informacija apie programų sąmatų patikslinimus dėl asignavimų valdytojų viršplaninių įmokų į biudžetą ir nepanaudotų įmokų į biudžetą, skirtų specialiosioms programoms finansuoti, dėl ankstesniais metais nepanaudotų asignavimų baigiamiems statybų objektams finansuoti, dėl nepanaudotos programų asignavimų dalies, kurią sudaro ES finansinės paramos ir bendrojo finansavimo bei kitos gaunamos finansinės paramos lėšos, dėl papildomai iš ES fondų gautų įplaukų. Audito metu išnagrinėjus aiškinamajame rašte ir kitose ataskaitose²⁸ pateiktus tarpusavyje susijusius duomenis, nustatyti neatitikimai.

²⁴ Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymas, 1990-07-30 Nr. I-430 (2003-12-23 įstatymo Nr. IX-1946 redakcija, su pakeitimais ir papildymais), 36 str. 2d. ir 18 str. 2 d. 3 p.

²⁵ Lietuvos Respublikos 2009 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymas, 2008-12-22 Nr. XI-96 (su pakeitimais ir papildymais).

²⁶ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2009-10-14 nutarimas Nr. 1293 „Dėl studijų krepšeliui 2009 metų Lietuvos Respublikos valstybės biudžete numatytų asignavimų paskirstymo“.

²⁷ Aiškinamojo rašto 8 priedas „Informacija apie 2009 m. padidintą asignavimų planą, kai viršijamos Seimo patvirtintos asignavimų sumos“.

²⁸ Valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio forma Nr. 1, forma Nr.5, forma Nr.10.

Pavyzdžiai

1. Aiškinamojo rašto 8 priede klaidingai nurodytas Žemės ūkio ministerijos padidintas asignavimų planas – prie kitų lėšų priskirtas 3 116,1 tūkst. Lt 2008 m. įmokų likutis (programų 01.84, 01.29 ir 01.42).

2. Aiškinamojo rašto 8 priede nurodyta, kad Žemės ūkio ministerija asignavimų planą bendrojo finansavimo lėšomis patikslino 221 386,9 tūkst. Lt t.y. kartu su 65.12 programos „Tiesioginių išmokų ir rinkos reguliavimo priemonių finansavimas“ 2009 metais gautomis 1 072,8 tūkst. Lt pajamomis (susigražintos lėšos iš paramos gavėjų ir apmokėtos sankcijos). Pažymime, kad į ataskaitų rinkinio formą Nr.11, kurioje pateikiami duomenys apie iš ES ir kitos finansinės paramos lėšų ir bendrojo finansavimo lėšų vykdomas programas, minėtos programos duomenys neįtraukti.

3. Aiškinamojo rašto 8 priede klaidingai nurodytas Finansų ministerijos padidintas asignavimų planas – prie kitų lėšų priskirtas 86 313,5 tūkst. Lt 2008 m. įmokų likutis (programų 01.81 ir 01.82).

4. Aiškinamojo rašto 8 priede klaidingai nurodytas Ūkio ministerijos padidintas asignavimų planas. Atsižvelgiant į formų Nr.1 ir Nr.10 duomenis, 2009 m. asignavimų planas (programų 3.86 ir 1.405) 2008 m. įmokų likučiu patikslintas 6445,9 tūkst. Lt (8 priede nurodyta, kad įmokomis patikslintas 3 tūkst. Lt, o kitomis lėšomis –6 496 tūkst. Lt), o viršplaninėmis įmokomis patikslintas 9 981,3 tūkst. Lt (8 priede nurodyta 53,1 tūkst. Lt mažiau).

3. Rezultatų ataskaitos²⁹ duomenys nėra pakankamai išsamūs ir tikslūs.

Finansų ministerija įgyvendino Valstybės kontrolės rekomendacijas ir patobulino Rezultatų ataskaitos formą ir jos rengimo tvarką – papildomai numatė teikti informaciją apie patikslintą asignavimų planą, kai viršijama Seimo patvirtinta suma, ir informaciją, kokių Ataskaitų rinkinio formų duomenys pateikiami šioje ataskaitoje.

Pažymime, kad rodiklių įvykdymo procentas liko apskaičiuotas neatsižvelgiant į patikslintus asignavimus, o tai Valstybės kontrolės nuomone nerodo tikrojo vykdymo rezultato.

3.1. Pateikti patvirtinti, o ne patikslinti asignavimų plano duomenys. Audito metu nustatyta, kad Rezultatų ataskaitoje duomenys apie valstybės biudžeto asignavimų išlaidoms, darbo užmokesčiui ir turtui įsigyti planą³⁰ neatitinka Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto pajamų ir išlaidų plano vykdymo ataskaitos³¹, iš kurios ji sudaryta, duomenų. Rodiklių ataskaitoje asignavimų plano duomenys pagal tvirtinamus rodiklius nurodyti neatsižvelgiant į jo koregavimus per metus, o minėtų rodiklių apskaičiuotas rezultatas ir įvykdymo procentas neatitinka Aiškinamajame rašte³² pateiktų tų pačių rodiklių duomenų. Skirtingas duomenų apie valstybės biudžeto vykdymo rezultatus ataskaitose pateikimas gali klaidinti šios informacijos vartotojus.

3.2. Nepateikta informacija apie valstybės investicijas. Valstybės biudžeto vykdymo ataskaitos, kitų kartu teikiamų ataskaitų ir savivaldybių biudžetų vykdymo ataskaitų rinkinių

²⁹ Valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio forma Nr. 2 „Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto vykdymo rezultatų 2009-12-31 ataskaita“.

³⁰ Formos Nr. 2 skiltis „Įstatymais patikslintas planas“, 16–18 eilutės.

³¹ Valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio forma Nr. 1 „Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto pajamų ir išlaidų plano vykdymo 2009-12-31 ataskaita“, išlaidų dalis.

³² Aiškinamojo rašto 3 priedas „Valstybės biudžeto 2009 metų išlaidų pagal valstybės funkcijas įvykdymas“.

sudarymo taisyklėse³³ nustatyta, kad Rezultatų ataskaitoje rodomi Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymu patvirtinti rodikliai, tiesiogiai ar netiesiogiai susiję su valstybės biudžeto vykdymu, tarp jų ir valstybės investicijos pagal finansavimo šaltinius. Atkreipiame dėmesį, kad Rezultatų ataskaitoje informacija apie valstybės investicijas pagal finansavimo šaltinius nepateikta.

3.3. Neatskleista informacija apie visų mokesčių ir kitų įmokų permoką. Rezultatų ataskaitoje ir Aiškinamajame rašte pateikta informacija tik apie Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (toliau – VMI) administruojamą Pridėtinės vertės mokesčio (toliau – PVM) permoką, kuri metų pabaigoje sudarė 680,9 mln. Lt, tuo tarpu visų VMI administruojamų mokesčių ir kitų įmokų permoka metų pabaigoje sudarė 1 360,7 mln. Lt (žr. 1 lentelę). Įvertinus VMI ir Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (toliau – Muitinės departamentas)³⁴ duomenis, mokesčių ir kitų įmokų permoka valstybės biudžetui metų pabaigoje buvo beveik dvigubai didesnė ir sudarė 1 368,6 mln. Lt.

Atkreipiame dėmesį, kad permokos dydis rodo valstybės įsipareigojimus mokesčių mokėtojams ir turi įtakos skaičiuojant realias mokesčių ir kitų įmokų pajamas, todėl informacijos apie ją pateikimas, Valstybės kontrolės nuomone, yra ypač svarbus.

1 lentelė. VMI duomenys apie mokesčių ir kitų įmokų permokas 2009-12-31

Eil. Nr.	Rodiklis	Permoka (tūkst. Lt)
1	Gyventojų pajamų mokestis	203994
2	Pelno mokestis	289284
3	Socialinis mokestis	14950
4	Pridėtinės vertės mokestis	680887
5	Akcizai	124709
6	Mokestis už valstybinius gamtos išteklius	1495
7	Mokestis už aplinkos teršimą	3113
8	Mokestis už valstybės turto naudojimą patikėjimo teise	3122
9	Atskaitymai nuo pajamų pagal Kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo įstatymą ³⁵	3507
10	Kitos įmokos	35630
11	Iš viso	1360691
Šaltinis – VMI prie FM 2010-06-18 raštas Nr.(20.2-37)-R-6152 „Dėl informacijos pateikimo“.		

4. Biudžetinių įstaigų pajamų įmokų į valstybės biudžetą, valstybės biudžeto pajamų iš mokesčių dalies ir kitų lėšų, įstatymais ir kitais teisės aktais skiriamų specialiosioms

³³ Lietuvos Respublikos finansų ministro 2010-01-29 įsakymas Nr. 1K-022 „Dėl valstybės biudžeto vykdymo ataskaitos, kitų kartu teikiamų ataskaitų ir savivaldybių biudžetų vykdymo ataskaitų rinkinių sudarymo taisyklių ir ataskaitų formų patvirtinimo“, 9.2. p.

³⁴ Muitinės departamento (mokesčių fondo) 2010-01-01 Finansinės būklės ataskaitos duomenimis mokesčių ir kitų įmokų permoka sudarė 7,9 mln. Lt.

³⁵ Lietuvos Respublikos kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo įstatymas, 2000-10-12 Nr. VIII-2032 (2004-11-09 įstatymo Nr. IX-2546 redakcija, galiojusi iki 2008-12-31).

programoms finansuoti ataskaitoje³⁶ atskleista ne visa informacija. Atsižvelgiant į tai, kad Lietuvos Respublikos 2009 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymu³⁷ nustatyta, kad 604 650 tūkst. Lt specialiųjų programų lėšų skiriama bendroms biudžeto reikmėms, auditorių nuomone, šioje ataskaitoje informacija turėjo būti pateikta atskirai nurodant specialiosioms programoms finansuoti bei bendroms biudžeto reikmėms planuotas ir faktiškai skirtas lėšas. Informacija apie bendroms biudžeto reikmėms faktiškai skirtas lėšas atskleista aiškinamajame rašte³⁸.

5. Nustatyti neatitikimai Aiškinamajame rašte³⁹ pateiktoje informacijoje apie specialiųjų programų finansavimo šaltinius. Informacija apie 2009 m. įmokas į valstybės biudžetą, skiriamas specialiosioms programoms finansuoti, pagal jų rūšis (už teikiamas paslaugas; už turto nuomą; už mokslą; kitos įmokos ir mokesčiai) yra netiksli.

Pavyzdžiai

1. Aiškinamojo rašto 12 priede klaidingai nurodyti Žemės ūkio ministerijos specialiųjų programų finansavimo šaltiniai – visos įmokos priskirtos įmokoms už teikiamas paslaugas (3 skiltis). Audito metu nustatyta, kad įmokoms už teikiamas paslaugas priskirtina 10 459,8 tūkst. Lt, likusią dalį – 26 209,2 tūkst. Lt sudaro kitos įmokos ir mokesčiai (6 skiltis).

2. Aiškinamojo rašto 12 priede klaidingai nurodyti Aplinkos ministerijos specialiųjų programų finansavimo šaltiniai – visos įmokos priskirtos įmokoms už teikiamas paslaugas (3 skiltis). Audito metu nustatyta, kad įmokoms už teikiamas paslaugas priskirtina 1 208,2 tūkst. Lt, likusią dalį – 56 280,5 tūkst. Lt sudaro kitos įmokos ir mokesčiai (6 skiltis).

6. Bendrosios dotacijos kompensacijos grąžinimo iš savivaldybių biudžetų valstybės biudžetui ataskaitoje⁴⁰ atskleista ne visa informacija. Šioje ataskaitoje pateikti duomenys apie savivaldybių 2009 metais valstybės biudžetui įmokėtas bendrosios dotacijos kompensacijos sumas pagal kiekvieną savivaldybę. Ataskaitoje taip pat nurodyta, kad iš 2009 metais valstybės biudžeto gautų sumų, vadovaujantis teisės aktais⁴¹ savivaldybėms grąžinta 26 645,5 tūkst. Lt, tačiau neatskleista informacija apie valstybės biudžeto gautų bendrosios dotacijos kompensacijų grąžintas sumas pagal kiekvieną savivaldybę.

³⁶ Valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio forma Nr. 3 „Biudžetinių įstaigų pajamų įmokų į valstybės biudžetą, valstybės biudžeto pajamų iš mokesčių dalies ir kitų lėšų, įstatymais ir kitais teisės aktais skiriamų specialiosioms programoms finansuoti 2009-12-31 ataskaita (pagal asignavimų valdytojus)“.

³⁷ Lietuvos Respublikos 2009 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymas, 2008-12-22 Nr. XI-96 (su pakeitimais ir papildymais), 2 priedėlis.

³⁸ Aiškinamojo rašto 12 priedas „Informacija apie 2009 m. specialiųjų programų finansavimo šaltinius“.

³⁹ Ten pat.

⁴⁰ Valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio forma Nr. 7 „Bendrosios dotacijos kompensacijos grąžinimo iš savivaldybių biudžetų valstybės biudžetui 2009-12-31 ataskaita“.

⁴¹ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2009-03-25 nutarimas Nr. 208 „Dėl 2008 metų savivaldybių biudžetų bendrosios dotacijos kompensacijų“.

7. Valstybės investicijų ataskaita⁴² nerodo visų valstybės investicijų.

7.1. Vyriausybė pagal asignavimų valdytojus ir investicijų projektus (investicijų projektų įgyvendinimo programas) kapitalo investicijoms paskirstė⁴³ 388,5 mln. Lt mažiau valstybės biudžeto lėšų, negu buvo patvirtinta Lietuvos Respublikos 2009 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymu⁴⁴. Valstybės investicijų ataskaitoje ir aiškinamajame rašte Valstybės investicijų 2009–2011 metų programos 2009 m. vykdymo duomenys yra lyginami su įstatymu skirtais asignavimais⁴⁵, o ne su faktiškai projektams įgyvendinti paskirstytomis asignavimų sumomis. Tokiu būdu pateikta informacija, Valstybės kontrolės nuomone, gali klaidinti jos vartotojus, analizuojančius Valstybės investicijų 2009–2011 metų programos 2009 m. vykdymo rezultatus.

7.2. Neatskleistos valstybės investicijos, finansuotos Privatizavimo fondo lėšomis.

Valstybės biudžeto vykdymo ataskaitos, kitų kartu teikiamų ataskaitų ir savivaldybių biudžetų vykdymo ataskaitų rinkinių sudarymo taisyklėse⁴⁶ nurodyta, kad Valstybės investicijų ataskaitoje pateikiami duomenys apie valstybės investicijas pagal investavimo sritis ir finansavimo šaltinius. Audito metu nustatyta, kad asignavimų valdytojai iš Privatizavimo fondo gautas lėšas Vyriausybės patvirtintoms šalies programoms įgyvendinti panaudojo ir ilgalaikio turto kūrimui ir įsigijimui, tačiau Valstybės investicijų ataskaitoje duomenys apie minėtas valstybės investicijas nepateikti.

Kadangi rengiant Privatizavimo fondo 2009 metų lėšų sąmatą ir planuojant lėšas Vyriausybės patvirtintoms šalies programoms įgyvendinti nebuvo įvertintas asignavimų valdytojų lėšų poreikis ilgalaikio materialiojo ir nematerialiojo turto įsigijimui, kūrimui ar jo vertės padidinimui, Lietuvos Respublikos 2009 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymu nebuvo patvirtinta Privatizavimo fondo lėšų dalis, reikalinga Valstybės investicijų 2009–2011 metų programai įgyvendinti (žr. ataskaitos II dalies 3 skyrių). Minėta situacija sudarė sąlygas ataskaitose nenurodyti visų valstybės investicijų, t.y. nepateikti duomenų apie valstybės investicijas pagal visus finansavimo šaltinius.

8. Atsleista informacija tik apie valstybės piniginių lėšų likučius Lietuvos banko sąskaitose⁴⁷. Pagal Valstybės išdo įstatymą⁴⁸ valstybės piniginiai ištekliai yra valstybės biudžeto, valstybės pinigų fondų lėšos ir piniginės lėšos, kurias Vyriausybė teisės aktų nustatyta tvarka yra

⁴² Valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio forma Nr. 12 „Valstybės investicijų 2009-12-31 ataskaita (pagal investavimo sritis)“.

⁴³ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2009-01-21 nutarimas Nr. 51 „Dėl valstybės investicijų 2009–2011 metų programoje numatytų 2009 metams kapitalo investicijų paskirstymo“ (su pakeitimais ir papildymais).

⁴⁴ Lietuvos Respublikos 2009 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymas, 2008-12-22 Nr. XI-96 (su pakeitimais ir papildymais).

⁴⁵ Lietuvos Respublikos 2009 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymu (2008-12-22 Nr. XI-96, su pakeitimais ir papildymais) Valstybės investicijų 2009-2011 metų programai 2009 metams skirta 3 911,2 mln. Lt.

⁴⁶ Lietuvos Respublikos finansų ministro 2010-01-29 įsakymas Nr. 1K-022 „Dėl valstybės biudžeto vykdymo ataskaitos, kitų kartu teikiamų ataskaitų ir savivaldybių biudžetų vykdymo ataskaitų rinkinių sudarymo taisyklių ir ataskaitų formų patvirtinimo“ 9.12. p.

⁴⁷ Aiškinamojo rašto 9 priedas „Informacija apie lėšų likučius valstybės išdo sąskaitose“.

⁴⁸ Lietuvos Respublikos valstybės išdo įstatymas, 1994-12-20 Nr. I-712 (2005-07-05 įstatymo Nr. X-321 redakcija) 2 str. 6 d.

gavusi, pasiskolinusi, paskolinusi ar kitaip investavusi. Vadovaujantis minėto įstatymo 3 str. 1 d. ir 2 str. 4 d., valstybės piniginiai ištekliai laikomi valstybės išdo bendrojoje sąskaitoje (Lietuvos banke atidarytų sąskaitų, kuriose laikomi valstybės piniginiai ištekliai, visuma), jei teisės aktai nenustato kitaip. Šio įstatymo 3 str. 2 d. nustatyta, kad tais atvejais, kai teisės aktai nustato kitaip ir valstybės piniginiai ištekliai laikomi kitose Lietuvos banko sąskaitose, o ne valstybės išdo bendrojoje sąskaitoje, arba valstybės piniginiai ištekliai yra paskolinti ar kitaip investuoti, jų duomenys įtraukiami į valstybės išdo bendrosios sąskaitos lėšų apskaitą. Pagal įstatymo⁴⁹ 2 str. 3 d. Finansų ministerija kaupia valstybės piniginius išteklius, juos išduoda, tvarko šių veiksmų apskaitą ir atlieka kontrolę.

8.1. Valstybės išdo apskaita tvarkoma nedarant dvejybinio įrašo. Apskaitos vedimą reglamentuoja Buhalterinės apskaitos įstatymas⁵⁰, numatantis dvejybinių ūkinių operacijų ir ūkinių įvykių registravimo būdą bei prievolę sudaryti apskaitos registrą (ūkinių operacijų ir ūkinių įvykių suvestinę, kurioje apibendrinti jų duomenys). Valstybės kontrolė rekomendavo Finansų ministerijai, siekiant užtikrinti sklandų perėjimą prie apskaitos vedimo pagal viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartus (toliau – VSAFAS), 2009 m. inventorizuoti visas valstybės išdo sąskaitas ir taikant dvejybinių įrašų parengti jų apskaitos registrą. Finansų ministerija kaip valstybės išdo sąskaitų apskaitos registrą parengė ir pateikė⁵¹ Valstybės kontrolei sąrašą visų sąskaitų, kuriose laikomi valstybės piniginiai ištekliai, nurodydama sąskaitų administratorius ir jose metų pabaigoje esančius lėšų likučius. Valstybės kontrolės rekomendacija neįgyvendinta – nesudarytas apskaitos registras taikant dvejybinių įrašų, o parengtas tik banko sąskaitų sąrašas pagal metų pabaigos duomenis.

Finansų ministerijos komentarai

Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymas numato, kad viešojo sektoriaus subjektas rengia, teikia ir skelbia 2010 metų ir vėlesnių metų finansinių atskaitų rinkinius. Vykdamas šį įstatymą, Finansų ministerija 2009 m. lapkričio 17 d. pasirašė jungtinės veiklos sutartį su atitinkamų subjektų grupe dėl Finansų ministerijos valstybės išdo finansų valdymo ir apskaitos informacinės sistemos kūrimo ir diegimo. Jos pagrindinė paskirtis – valstybės išdo, kaip atskiros viešojo sektoriaus subjekto finansinės apskaitos tvarkymas ir finansinės atskaitomybės parengimas pagal VSAFAS keliamus reikalavimus: ūkinių operacijų didžiojoje knygoje registravimas dvejybiniu įrašu, taikant debeto ir kredito balanso kontrolę, sąskaitų plano naudojimas, finansinės atskaitomybės rengimas ir kt. Pagal darbų vykdymo planą, numatomas sistemos paleidimas nuo 2011 m. sausio 24 d., todėl Finansų ministerija 2009 m. (savo analitinės apskaitos pagrindu) parengė ir atskaitomybės sudėtyje patalpino informaciją apie lėšų likučius valstybės išdo sąskaitose Lietuvos banke.

Pilnai Valstybės kontrolės rekomendacijos dėl dvejybinio įrašo taikymo bus įgyvendintos paleidus anksčiau minėtą sistemą.

8.2. Aiškinamojo rašto 9 priede⁵² nepateikta informacija apie valstybės piniginių lėšų likučius komerciniuose bankuose. Audito metu nustatyta, kad minėtame priede neatskleista

⁴⁹ Lietuvos Respublikos valstybės išdo įstatymas, 1994-12-20 Nr. I-712 (2005-07-05 įstatymo Nr. X-321 redakcija).

⁵⁰ Lietuvos Respublikos buhalterinės apskaitos įstatymas, 2001-11-06 Nr. IX-574 (su pakeitimais ir papildymais).

⁵¹ Finansų ministerijos 2010-04-01 rašto „Dėl informacijos pateikimo“ Nr. (24.18-02)-5K-1005200-6K-1003072 papildomi duomenys, atsiųsti elektroniniu paštu.

⁵² Aiškinamojo rašto 9 priedas „Informacija apie lėšų likučius valstybės išdo sąskaitose“.

informacija apie šiuos valstybės piniginių lėšų, laikomų (investuotų) komerciniuose bankuose, likučius metų pabaigoje:

- 1 421 mln. Lt terminuotų indėlių iš valstybės vardu pasiskolintų lėšų Lietuvos ir užsienio komerciniuose bankuose;
- 23 000 tūkst. Lt Garantinio fondo terminuoti indėliai banke „Danske bank“;
- 2 009,5 tūkst. Lt Santaupų atkūrimo sąskaitos lėšos banke „Swedbank“, AB;
- 1 700 tūkst. Lt Žemės ūkio paskolų garantijų fondo terminuoti indėliai banke AS „UniCreditBank“ Lietuvos skyriuje;
- 400 tūkst. Lt Pasėlių draudimo įmokų žemės ūkio veiklos subjektams ir draudimo įmokų išlaidų dalinio kompensavimo lėšų sąskaitos terminuoti indėliai AS „UniCreditBank“;

Minėtame priede taip pat neatskleistas 578,7 tūkst. Lt Privatizavimo fondo lėšos bankrutavusiame likviduojamame banke AB „Litimpeks bankas“.

9. Valstybės rezervo lėšos laikomos pažeidžiant teisės aktus. Pagal Valstybės rezervo įstatymo⁵³ 4 straipsnio 1 dalį valstybės rezervą sudaro piniginės lėšos, kurios, vadovaujantis šio įstatymo 2 straipsnio 7 dalimi, kaupiamos valstybės rezervo sąskaitoje. Audito metu nustatyta, kad Valstybės rezervo piniginės lėšos, kartu su kitomis lėšomis, laikomos Finansų ministerijos einamojoje sąskaitoje, komerciniame banke AB „Swedbank“.

Šiuo atveju Valstybės rezervo piniginių lėšų laikymas Finansų ministerijos einamojoje sąskaitoje komerciniame AB „Swedbank“ pažeidžia Valstybės išdo įstatymo 3 straipsnio 1 dalies nuostatas, nes valstybės rezervo piniginės lėšos vadovaujantis minėto įstatymo 2 straipsnio 4 ir 6 dalimis priskirtinos valstybės piniginiams ištekliams, kurie turi būti laikomi Lietuvos banko sąskaitoje.

10. Informacija apie asignavimų valdytojų ES paramos projektų finansavimui skirtas ir panaudotas valstybės biudžeto lėšas yra reikšminga, tačiau Ataskaitų rinkinyje ji neatskleista. Finansų ministerija įgyvendina Specialiąją lėšų Europos Sąjungos programoms įgyvendinti programą⁵⁴, kurios lėšos naudojamos 4 priemonėms:

- lėšų skyrimas projektų papildomoms išlaidoms, kurios atsirado dėl objektyvių priežasčių projektų įgyvendinimo metu ir kurių buvo neįmanoma numatyti projekto paraiškos rengimo, vertinimo ir paramos projektui skyrimo metu, apmokėti;
- nenumatytų įmokų, susijusių su Finansų ministerijos administruojamais bendrai iš Europos Sąjungos paramos lėšų finansuojamais projektais, mokėjimas į Europos Sąjungos biudžetą;

⁵³ Lietuvos Respublikos valstybės rezervo įstatymas, 2000-08-31 Nr. VIII-1908 (su pakeitimais ir papildymais).

⁵⁴ Finansų ministerijos 2010–2012 metų strateginiame veiklos plane minėta programa sujungta į naują Europos Sąjungos ir kitos finansinės paramos programų ir projektų įgyvendinimo užtikrinimo programą (kodas – 02.002).

- lėšų skyrimas projektų, netinkamų finansuoti iš Europos Sąjungos paramos lėšų, pirkimo ir (arba) importo PVM išlaidoms sumokėti;
- lėšų skyrimas projektų išlaidoms finansuoti, kai ministerija ir (ar) kita valstybės institucija, pagal kompetenciją atsakinga už bendrai finansuojamus iš Europos Sąjungos fondų lėšų ūkio sektorius, viršija valstybės biudžete jai numatytus asignavimus projektams įgyvendinti.

Finansuojant nurodytas priemones siekiama: paspartinti bendrai iš Pereinamojo laikotarpio institucijų plėtros priemonės, ES struktūrinių fondų ir Sanglaudos fondo lėšų finansuojamų projektų vykdymą, laiku finansuojant jų išlaidas, kurios netinkamos finansuoti iš ES paramos lėšų; padidinti ES paramos lėšų panaudojimo efektyvumą; sumažinti riziką, kad projektai gali būti laiku neįgyvendinti.

Vadovaujantis suteiktais įgaliojimais Finansų ministerija perskirsto šiai programai einamiesiems metams skirtas lėšas ir paskirsto ankstesniais metais nepanaudotus programai skirtus asignavimus pagal valstybės biudžeto asignavimų valdytojus ir (arba) savivaldybes, kurie juos naudoja Europos Sąjungos projektams finansuoti.

2009 m. Vyriausybė perskirstė⁵⁵ dalį (11 649 tūkst. Lt) einamiesiems metams šiai programai patvirtintų lėšų, iš kurių:

- 11 557 tūkst. Lt perskirstė bendrojo finansavimo lėšų tarp asignavimų valdytojų, siekiant užtikrinti įgyvendinamų ES projektų sklandų finansavimą;
- 92 tūkst. Lt skyrė Finansų ministerijos programos „Finansų politikos formavimas ir įgyvendinimas“ finansavimui (naujai parengtam investicijų projektui „ES struktūrinės paramos kompiuterinės informacinės valdymo ir priežiūros sistemos (SFMIS) plėtra“).

Audito metu nustatyta, kad Finansų ministerija, vadovaudamasi jai suteiktais įgaliojimais⁵⁶ paskirstė 95 734 tūkst. Lt 2008 m. nepanaudotus programai skirtus asignavimus, ir skyrė:

- 90 000 tūkst. Lt Žemės ūkio ministerijai, Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai programos finansavimui;
- 5 711,4 tūkst. Lt Aplinkos projektų valdymo agentūrai, Sanglaudos fondo programos finansavimui;
- 22,5 tūkst. Lt Finansų ministerijos Specialiosios pereinamojo laikotarpio institucijų plėtros priemonės programos finansavimui.

Atkreipiame dėmesį, kad papildomai gautų lėšų sumomis asignavimų valdytojai patikslina atitinkamų vykdomų programų sąmatas, todėl skirti ir iš jų panaudoti asignavimai „paskęsta“

⁵⁵ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2009-01-21 nutarimas Nr. 32 „Dėl 2009 metų Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto patvirtintų asignavimų paskirstymo pagal programas“ (su pakeitimais ir papildymais).

⁵⁶ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2009-01-28 nutarimas Nr. 52 „Dėl įgaliojimų suteikimo įgyvendinant Lietuvos Respublikos 2009 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymą“ (su pakeitimais ir papildymais).

bendrose programų išlaidose. Atsižvelgdami į tai, kad sprendimai dėl tokių lėšų skyrimo nėra viešai skelbiami, o Ataskaitų rinkinyje nėra informacijos apie šios programos asignavimų paskirstymą ir panaudojimą ES paramos projektų papildomam finansavimui, manome, kad, siekiant biudžeto vykdymo skaidrumo, turi būti pateikiama informacija apie:

- kokiems asignavimų valdytojams ir kiek papildomai skirta lėšų;
- kokiems projektams ir dėl kokių priežasčių buvo skirtas papildomas finansavimas (nurodant programą);
- kiek skirtų asignavimų panaudota.

11. Privatizavimo fondo lėšų sąmatos įvykdymo ataskaitoje⁵⁷ nurodytos mažesnės fondo pajamos ir išlaidos. Privatizavimo fondo pajamos, gautos už AB „Mažeikių nafta“ parduotas akcijas pinigų (USD) gavimo į fondo sąskaitą momentu⁵⁸ sudarė 746,4 mln. Lt, o valiutos keitimo sandorio momentu⁵⁹ apskaitoje buvo užregistruotas neigiamas valiutos kurso svyravimo rezultatas – 8,1 mln. Lt. Privatizavimo fondo lėšų sąmatos įvykdymo ataskaitoje fondo pajamos nurodytos sudėtos su neigiamu valiutos kurso svyravimo rezultatu, todėl šioje ataskaitoje tiek fondo pajamos, tiek fondo išlaidos yra 8,1 mln. Lt mažesnės.

12. Rezervinio (stabilizavimo) fondo ataskaitose dalis duomenų yra netikslūs. Rezervinio (stabilizavimo) fondo lėšų sąmatos įvykdymo ataskaitoje⁶⁰ neatskleisti duomenys apie 2009 m. iš fondo lėšų skirtą 245,1 mln. Lt sumą valstybės turtiniams įsipareigojimams, susijusiems su valstybės skola, vykdyti (grąžintinai). Rezervinio (stabilizavimo) fondo pinigų srautų ataskaitoje⁶¹ išlaidos pensijų sistemos reformai finansuoti 68 mln. Lt mažesnės, o išmokos ta pačia suma didesnės.

1.2. Asignavimų valdytojų vertinimo kriterijų įvykdymo ataskaitos

Pateikta informacija neleidžia įvertinti ryšio tarp programoms panaudotų asignavimų ir pasiektų rezultatų.

Nereglamentuota privalomos teikti informacijos apie vykdytų programų rezultatus ir vertinimo kriterijų įgyvendinimą pateikimo Ataskaitų rinkinyje tvarka.

Neįgyvendinta Valstybės kontrolės rekomendacija – nepateikta apibendrinta informacija apie asignavimų valdytojų strateginių tikslų ir programų tikslų pasiekimą.

⁵⁷ Ataskaitų rinkinio forma Nr. 13 „Privatizavimo fondo lėšų sąmatos įvykdymo 2009-12-31 ataskaita“.

⁵⁸ 2009-04-30 į fondo sąskaitą iš Polski Koncern Naftowy Orlen S.A. įplaukė 284 965 362,9 USD.

⁵⁹ 2009-05-05 sandoris Nr.1427 dėl valiutos keitimo.

⁶⁰ Ataskaitų rinkinio forma Nr. 14 „Rezervinio (stabilizavimo) fondo lėšų sąmatos įvykdymo 2009-12-31 ataskaita“, 8 eil.

⁶¹ Ataskaitų rinkinio forma Nr. 15 „Rezervinio (stabilizavimo) fondo 2009-12-31 pinigų srautų ataskaita“, 7 ir 15 eilutės.

Pagal Valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo ir vykdymo taisyklių⁶² 62 punktą valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinys apima informaciją apie vykdytų programų rezultatus ir vertinimo kriterijų įgyvendinimą. Iki šiol liko neregamentuota minėtos informacijos pateikimo valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinyje tvarka – Valstybės biudžeto vykdymo ataskaitos, kitų kartu teikiamų ataskaitų ir savivaldybių biudžetų vykdymo ataskaitų rinkinių sudarymo taisyklės⁶³ nenumato duomenų apie programų rezultatus ir vertinimo kriterijų įgyvendinimą pateikimo, nenustato jų formos ir turinio.

Kaip ir ankstesniais metais, taip ir šiais, Finansų ministerija sudarė ataskaitų knygą, kurioje pateikė susegtas asignavimų valdytojų vertinimo kriterijų suvestines įvykdymo ataskaitas⁶⁴ ir jų aiškinamuosius raštus⁶⁵, tačiau nepateikė apibendrintos informacijos apie asignavimų valdytojų strateginių tikslų ir programų pasiekimą, o Valstybės kontrolė rekomendavo pateikti.

Pažymime, kad, Finansų ministerijai atsižvelgus į Valstybės kontrolės pastabas ir patobulinus asignavimų valdytojų vertinimo kriterijų suvestinės įvykdymo ataskaitos formą ir nustačius jos pildymo tvarką, daugeliu atvejų asignavimų valdytojai vienodai užpildė ataskaitų formas. Kaip ir praeitais metais, pasitaikė atvejų, kai asignavimų valdytojai prie vertinimo kriterijų suvestinių įvykdymo ataskaitų nepateikė aiškinamųjų raštų, aiškinamuosiuose raštuose 2009 metų vertinimo kriterijų reikšmių nepalygino su praėjusiais biudžetiniais metais, nenurodė priežasčių, dėl kurių nebuvo pasiekti planuoti rezultatai.

Daugelis asignavimų valdytojų nurodė, kad žemesnes negu planuotas kriterijų reikšmes lėmė dėl mažesnio finansavimo atidėti ar sustabdyti darbai, mažesnės darbų apimtys, planuotų priemonių ar uždavinių vykdymo atsisakymas. Kadangi pateikiamos informacijos esmė nepasikeitė, o vertinimo kriterijų rezultatai liko nesusieti su asignavimais, sunku įvertinti ryšį tarp rodiklių neįvykdymo priežasčių ir panaudotų asignavimų, įvertinti, kiek kainuoja konkretaus rodiklio pasiekimas ar konkrečių programų vykdymo efektyvumą ir rezultatyvumą.

⁶² Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001-05-14 nutarimas Nr. 543 „Dėl Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo ir vykdymo taisyklių patvirtinimo“ (2004-06-15 nutarimo Nr. 751 redakcija su pakeitimais ir papildymais).

⁶³ Lietuvos Respublikos finansų ministro 2010-01-29 įsakymas Nr. 1K-022 „Dėl valstybės biudžeto vykdymo ataskaitos, kitų kartu teikiamų ataskaitų ir savivaldybių biudžetų vykdymo ataskaitų rinkinių sudarymo taisyklių ir ataskaitų formų patvirtinimo“.

⁶⁴ Forma Nr. B-12 „Vertinimo kriterijų suvestinė įvykdymo ataskaita“, patvirtinta Lietuvos Respublikos finansų ministro 2004-12-29 įsakymu Nr. 1K-413 „Dėl valstybės ir savivaldybių biudžetų vykdymo, biudžetinių įstaigų ir kitų subjektų programų sąmatų vykdymo ataskaitų sudarymo taisyklių ir formų patvirtinimo“ (2008-12-31 įsakymo Nr. 1K-474 redakcija su pakeitimais ir papildymais).

⁶⁵ Finansų ministerija 2010-07-07 raštu Nr. (2.33-01)-6K-1000111 „Dėl 2010 metų valstybės biudžeto programų sąmatų“ nurodė asignavimų valdytojams kartu su apibendrinta informacija apie 2009 metais vykdytų programų rezultatus ir vertinimo kriterijų įgyvendinimą pateikti ir aiškinamuosius raštus.

2. Valstybės biudžeto vykdymo vertinimas

2.1. Valstybės biudžeto pajamos

2.1.1. Valstybės biudžeto pajamų surinkimas

Valstybės biudžeto pajamų⁶⁶ surinkimo planą sumažinus 28 proc., jis įvykdytas 102,7 proc. Pajamų surinkimo užduočių vykdymą lėmė viršytos pridėtinės vertės mokesčio ir kitų pajamų surinkimo užduotys.

Neigiamos įtakos pajamoms turėjo pelno mokesčio, gyventojų pajamų mokesčio, akcizų surinkimo užduočių nevykdymas, padidėjęs mokesčių mokėtojų išsiskolinimas.

Situacija dėl gyventojų pajamų mokesčio dalies, skiriamos paramai, palyginus su 2008 m., nepakito – daugiau kaip trečdalis jos tenka biudžetinėms įstaigoms, o labdaros ir paramos fondams tik apie 8 proc.

2009 metų valstybės biudžeto pajamų surinkimo planas buvo tikslintas du kartus – pajamų surinkimo užduotis sumažinta 4 632,9 mln. Lt (18 proc.): valstybės biudžeto pajamų surinkimo planas (neįskaitant ES paramos) sumažintas 5582,4 mln. Lt (28 proc.), ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos pajamų planas padidintas 949,4 tūkst. Lt (17,4 proc.).

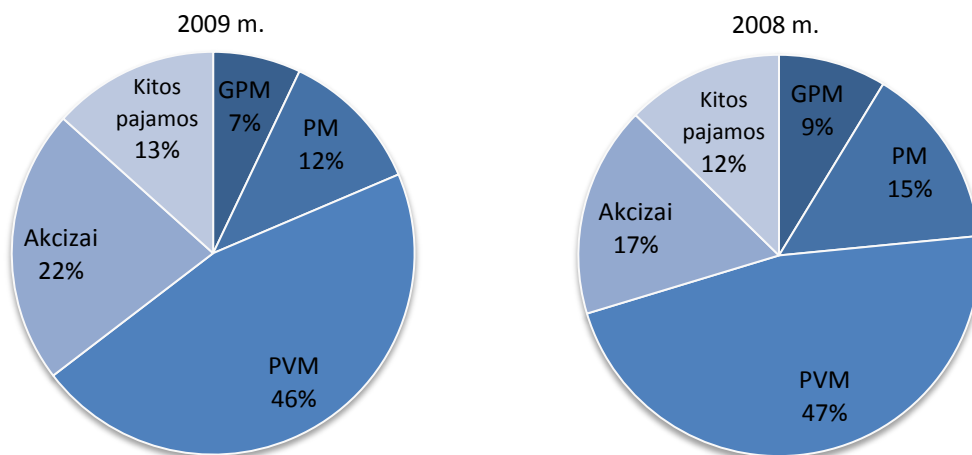
I valstybės biudžetą gauta 14 780,9 mln. Lt pajamų (be ES paramos), t. y. 383,6 mln. Lt daugiau, negu planuota (įvykdyta 102,7 proc.), o ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos pajamų planas 7,6 proc. neįvykdytas (žr. 2 lentelę).

2 lentelė. Duomenys apie 2009 m. valstybės biudžeto pajamas

Eil. Nr.	Rodikliai	Planas	Įvykdymas	
			Mln. Lt	Proc.
1.	Valstybės biudžeto pajamos (mln. Lt)	20 814,7	20 709,0	99,5%
iš jų:				
1.1.	Mokestinės pajamos	12 956,4	13 265,0	102,4%
	šių pajamų dalis visose pajamose (proc.)	62,3%	64,1%	–
1.2.	Kitos pajamos	1 440,9	1 515,9	105,2%
	šių pajamų dalis visose pajamose (proc.)	6,9%	7,3%	–
1.3.	ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos lėšos	6 417,4	5 928,1	92,4%
	šių pajamų dalis visose pajamose (proc.)	30,8%	28,6%	–
2.	Valstybės biudžeto pajamos be ES paramos	14 397,3	14 780,9	102,7%
Šaltinis – 2008 m. valstybės biudžeto įvykdymo apyskaita				

Kaip ir 2008 m., 2009 m. didžiausią valstybės biudžeto pajamų dalį sudarė PVM, pajamos iš akcizų, pelno mokestis (toliau – PM) ir gyventojų pajamų mokestis (toliau – GPM) (žr. 1 pav.).

⁶⁶ Be ES paramos.

1 pav. Pajamų⁶⁷ struktūra

Šaltinis – 2009 ir 2008 m. valstybės biudžeto įvykdymo apyskaitos.

Nustatyta:

1. Kitas neišvardytas pajamas ir pajamas iš sandorių dėl finansinio turto padidino į pajamas įskaityti grąžinti nepanaudoti asignavimai ir kitos lėšos. Audito metu nustatyta, kad į 2009 m. kitas neišvardytas pajamas⁶⁸ įskaityta 21 mln. Lt, o į pajamas iš sandorių dėl finansinio turto⁶⁹ – 9,9 mln. Lt lėšų, kurios savo ekonomine prasme nelaikytinos pajamomis. Tai lėmė 19 proc. didesnę kitų neišvardytų pajamų ir dukart didesnę pajamų iš sandorių dėl finansinio turto surinkimo užduočių įvykdymą. Į valstybės biudžeto pajamas įskaityta:

- 10,7 mln. Lt apskričių viršininkų administracijų grąžintos lėšos, likusios dėl neišmokėtų kompensacijų už valstybės išperkamą žemę, miškus ir vandens telkinius;
- 9,9 mln. Lt PHARE negrąžintinos paramos lėšos⁷⁰, kurios Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2005-09-05 nutarimu Nr. 974 „Dėl PHARE negrąžintinos paramos panaudojimo“ priskirtos Ūkio ministerijos specialiosios programos pajamų įmokoms;

Valstybės kontrolės nuomonė

Tokia praktika, kai biudžetinių įstaigų pajamų įmokų turinio neatitinkančios lėšos dėl galimybės jas naudoti konkrečioms tikslams, Vyriausybės sprendimais priskiriamos asignavimų valdytojų specialiųjų programų pajamų įmokoms, Valstybės kontrolės nuomone, yra ydinga.

- 4,6 mln. Lt asignavimų valdytojų grąžinti ankstesniais metais nepanaudoti asignavimai;

⁶⁷ Be ES finansinės paramos lėšų.

⁶⁸ Valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio forma Nr. 1 „Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto pajamų ir išlaidų plano vykdymo 2009-12-31 ataskaita“ pajamų dalis, 34 eilutė.

⁶⁹ Valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio forma Nr. 1 „Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto pajamų ir išlaidų plano vykdymo 2009-12-31 ataskaita“ pajamų dalis, 39 eilutė.

⁷⁰ Šios lėšos, vadovaujantis Valstybės ilgalaikės raidos strategija, patvirtinta Lietuvos Respublikos Seimo 2002-11-12 nutarimu Nr. IX-1187, Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2009-02-25 pasitarimo protokolu Nr. 15 ir atsižvelgiant į 2009-04-02 susitarimą Nr. 2 „Dėl Subsidijos sutarties LI9913.01.02 dėl PHARE programos atsinaujinančio fondo „Lietuvos infrastruktūros plėtros fondo“ pakeitimo“, sudarytą tarp Ūkio ministerijos, VšĮ Lietuvos ekonominės plėtros agentūros ir UAB „Lietuvos infrastruktūros plėtros fondas“, nenaudojamos pagal Subsidijos sutarties I priedą „Operacijos aprašymas“.

- 2,9 mln. Lt kompensuotos valstybės biudžeto išlaidos, kurios 2001 m. buvo padarytos padengus Europos Komisijos nepervestas lėšas PHARE programai LI01.01.01–LI01.09.03;
- 1,4 mln. Lt grąžintos valstybės biudžeto lėšos, kurios nebuvo išmokėtos bankrutavusio banko „Lietuvos akcinis inovacinis bankas“ investuotojams išperkant 2006 m. išleistus VVP;
- 0,8 mln. Lt grąžintos nepanaudotos bendrojo finansavimo lėšos, kurios buvo skirtos kartu su ES lėšomis vykdomiems projektams finansuoti;
- 0,6 mln. Lt savivaldybių pagal Valstybės kontrolės sprendimus grąžintos ne pagal paskirtį panaudotos specialiosios tikslinės dotacijos lėšos valstybinėms funkcijoms (perduotoms savivaldybėms) vykdyti.

2. Įskaitytos ne visos pajamos. Finansų ministerija vykdo Specialiąją valstybės paramos gyvenamiesiems namams, butams įsigyti finansavimo programą. Pagal Finansų ministerijos ir bankų pasirašytas pavedimų sutartis⁷¹ lengvatinių paskolų gavėjai (paskolos suteiktos gyventojams gyvenamiesiems namams, butams statyti ar pirkti) moka palūkanas, kurias kaip atlygį už sutarčių vykdymą pasilieka bankai. Per 2009 m. šios palūkanos sudarė 2 931,6 tūkst. Lt, kurios neįskaitytos į valstybės biudžeto pajamas.

3. Be mokesčių mokėtojų prašymų grąžinta mažiau PVM permokos. 2009 m. į valstybės biudžetą surinkta 547,1 mln. Lt (8,8 proc.) daugiau PVM, negu buvo planuota. Šį rodiklį padidino PVM permoka (žr. 3 lentelę).

3 lentelė. 2004–2009 m. PVM permokos duomenys

Laikotarpis	PVM permoka (mln. Lt)	Pokytis, lyginant su praėjusiais metais (proc.)
2004.12.31	638,5	X
2005.12.31	472,7	-26
2006.12.31	481,2	2
2007.12.31	526,3	9
2008.12.31	1.036,2	97
2009.12.31	680,9	-34
Šaltinis – Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos 2009 m. VMI administruojamų nacionalinio biudžeto pajamų apžvalga.		

Per 2009 m. mokesčių mokėtojams grąžinta 1 955,4 mln. Lt PVM permokos (21 proc. mažiau nei 2008 m.), o kitiems mokesčiams padengti įskaityta 1 353,8 tūkst. Lt PVM permokos (29 proc. mažiau nei 2008 m.). Iš visos (1 955,4 mln. Lt) mokesčių mokėtojams grąžintos PVM

⁷¹ Su AB „Swedbank“ (buvęs AB Lietuvos taupomasis bankas) 1999-12-29 sutartys Nr. 786 ir Nr. 787 su papildymais. Su AB „DnB NORD“ (buvęs AB Lietuvos žemės ūkio bankas) 1999-09-30 sutartis Nr. 353 su pakeitimais, 1999-12-27 sutartis Nr. 482 su pakeitimais.

permokos be mokesčių mokėtojų prašymų grąžinta PVM permoka sudarė 154,4 mln. Lt ir ji buvo 73 proc. mažesnė nei 2008 m. Audito metu nustatyta, kad visa PVM permoka be mokesčių mokėtojų prašymų, skirtingai nuo ankstesnių metų, buvo grąžinta 2009 m. gruodžio mėnesį. Valstybės kontrolė paprašė VMI paaiškinti priežastis, dėl kurių sausio–lapkričio mėnesiais nebuvo atliekami PVM grąžinimai be mokesčių mokėtojų prašymų, tačiau VMI nepateikė tokią situaciją paaiškinančių motyvų.

VMI atsakymas⁷²

Atsakant į Jūsų klausimą apie priežastis, dėl kurių 2009 m. sausio–lapkričio mėnesiais nebuvo grąžinama PVM permoka be mokesčių mokėtojų prašymų, paaiškiname, kad, vadovaujantis galiojančiais teisės aktais (Mokesčių administravimo įstatymo 87 str. 11 dalimi; VMI prie FM 2004-12-07 viršininko įsakymo Nr. VA-186 „Dėl mokesčio permokos (skirtumo) grąžinimo (įskaitymo)“ 5 punktu) mokesčių administratorius gali mokesčių permoką (skirtumą) atskirais atvejais mokesčių mokėtojams, atitinkantiems Valstybinės mokesčių inspekcijos vidiniais teisės aktais nustatytus kriterijus, grąžinti be jų pateikto prašymo. Tokia tvarka taikoma, siekiant skatinti mokesčių mokėtojus nuolat tinkamai vykdyti mokesčių prievolės bei efektyviau valdyti PVM įplaukų, įskaitymų ir grąžinimų srautus, taip pat reguliuoti PVM permokos būklę, kai šio mokesčio skirtumo grąžinimą riboja PVM įstatymo nuostatos (PVM įstatymo, galiojusio iki 2010-01-01 91 str. 4 ir 5 dalys bei PVM įstatymo, įsigaliojusio nuo 2010-01-01 91 str. 3 ir 4 dalys).

Atkreipiame dėmesį, kad PVM permokų grąžinimai mažina einamųjų metų faktines valstybės biudžeto įplaukas, todėl permokų grąžinimai be mokesčių mokėtojų prašymų gali būti naudojami kaip priemonė siekiant koreguoti pajamų plano įvykdymo duomenis.

4. Neigiamą įtaką 2009 m. valstybės biudžeto pajamoms turėjo išaugę mokesčių mokėtojų įsiskolinimai. Pagal Valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio duomenis mokesčių mokėtojų mokestinė nepriemoka valstybės biudžetui 2009 m. pabaigoje sudarė 1 298,7 mln. Lt, t. y. palyginus su 2008 m. padidėjo 38 proc. (žr. 4 lentelę).

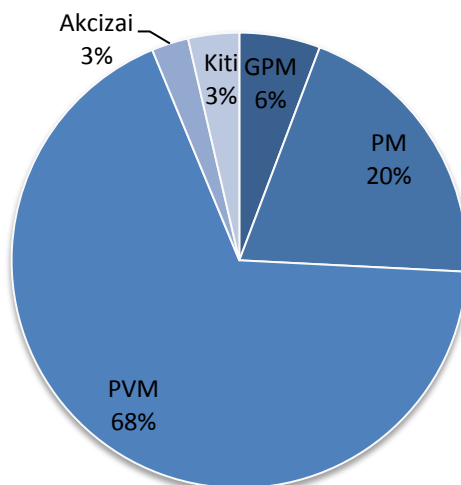
4 lentelė. Duomenys apie valstybės biudžeto mokestinę nepriemoką.

Laikotarpis	Nepriemoka (mln. Lt)	Pokytis, lyginant su praeitu laikotarpiu	
		Mln. Lt	Proc.
2006-01-01	904,8	X	X
2007-01-01	741,4	-163,5	-18
2008-01-01	713,1	-28,3	-4
2009-01-01	943,5	230,4	32
2010-01-01	1298,7	355,2	38
Šaltinis – Finansų ministerijos informacija.			

Didžiausią valstybės biudžeto mokestinės nepriemokos dalį (68 proc.) sudarė PVM nepriemoka, kuri 2009 m. metų pabaigoje siekė 882,5 mln. Lt ir buvo 73 proc. didesnė nei 2008 m. pabaigoje.

⁷² Ištrauka iš VMI 2010-06-18 rašto Nr.(20.2-37)-R-6152 „Dėl informacijos pateikimo“.

2 pav. Mokestinės nepriemokos valstybės biudžetui (2009-12-31) struktūra

Šaltinis – Finansų ministerija.

Atkreipiame dėmesį, kad dalis mokestinės nepriemokos valstybės biudžetui yra pripažinta beviltiška, dalis nepriemokos pagal atitinkamas teisės aktų nuostatas perduota administruoti AB Turto bankui. Valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinys rengiamas pinigų principu, tačiau minėtų nepriemokų sumos neįskaitytos į mokestinės nepriemokos valstybės biudžetui dydį, kuris jame nurodomas. Mokesčių mokėtojų skolų dydis valstybės biudžetui, įvertinat visas mokesčių administratorių ir AB Turto banko administruojamas nepriemokas ir beviltiškas mokestines nepriemokas 2009 m. pabaigoje sudarė 1 790,0 mln. Lt (žr. 5 lentelę).

5 lentelė. Nepriemoka valstybės biudžetui 2009-12-31

Eil.Nr.	Nepriemoka valstybės biudžetui	Suma (mln. Lt)
1.	Mokestinė nepriemoka	1298,7
2.	Mokestinė nepriemoka pripažinta beviltiška, kuriai neteikiama išieškojimo pirmenybė ir į kurią neatsižvelgiama planuojant biudžeto pajamas	248,7
3.	Mokestinė nepriemoka perleista AB Turto bankui	242,6
4.	Iš viso	1790,0
Šaltinis – Finansų ministerija (Nepriemokų pažyma).		

5. Didžiausią GPM paramai skirtų lėšų dalį gauna valstybės ir savivaldybių biudžetinės įstaigos. Valstybės kontrolė išvadoje dėl Lietuvos Respublikos 2008 m. valstybės biudžeto įvykdymo apyskaitos⁷³ nurodė abejojanti, kad tokia praktika, kai didžiausią GPM⁷⁴ paramai skirtų lėšų dalį gauna valstybės ir savivaldybių biudžetinės įstaigos, sudaro sąlygas nukrypti nuo paramos tikslo.

⁷³ Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės 2009-10-01 išvada Nr. FA-P-700-1-79 „Dėl Lietuvos Respublikos 2008 metų valstybės biudžeto įvykdymo apyskaitos“.

⁷⁴ Pagal Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymo 2002-07-02 Nr. IX-1007 34 str. 3 d. gyventojai paramos gavėjams gali skirti iki 2 procentų pajamų mokesčio.

Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Finansų ministerijos pateikti duomenys rodo, kad 2009 m. situacija nepasikeitė – paramos gavėjams pervesta 72,5 mln. Lt (23 proc. daugiau negu 2008 m.), iš kurių valstybės ir savivaldybių biudžetinės įstaigos gavo 24 mln. Lt (33,1 proc. visų paramai skirtų GPM pajamų), asociacijos – 22,2 mln. Lt (30,6 proc.), viešosios įstaigos – 11,1 mln. Lt (15,3 proc.), labdaros ir paramos fondai – 5,5 mln. (7,6 proc.), bendrijos (gyvenamųjų namų statybos, sodininkų) – 4,1 mln. Lt (5,7 proc.).

2.1.2. Įmokos specialiosioms programoms finansuoti

Įmokų specialiosioms programoms finansuoti planas įvykdytas 92 proc. Tokiam rezultatui įtakos turėjo asignavimų valdytojų nepagrįstai specialiųjų programų įmokoms priskirtos lėšos.

Daugelio mokslo įstaigų ir beveik visų aukštųjų mokyklų 2009 m. pajamų įmokos į valstybės biudžetą ženkliai viršijo planuotas. Tokius rodiklius iš dalies lėmė tai, kad aukštosios mokyklos be prognozuotų pajamų iš įmokų už mokslą taip pat gavo pajamas už suteiktas paslaugas.

Plano vykdymui neigiamos įtakos turėjo tai, kad biudžetinės įstaigos nesilaikė teisės aktų reikalavimų ir dalies gautų pajamų nepervedė į valstybės biudžetą.

Biudžetinės įstaigos, įgyvendindamos specialiąsias programas, tebeteikia įvairias viešojo sektoriaus subjektams nebūdingas paslaugas.

Lietuvos Respublikos 2009 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymu⁷⁵ asignavimų valdytojams patvirtinta 2 074,0 mln. Lt įmokų į valstybės biudžetą, iš kurių daugiau kaip pusė (65 proc.) sudaro pajamos iš mokesčių, skiriamos Lietuvos Automobilių kelių direkcijai prie Susisiekimo ministerijos (toliau – AKD prie SM) Specialiosios kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimui. Įstatyme nustatyta, kad 604,6 mln. Lt įmokų (29 proc.) numatyta skirti bendroms biudžeto reikmėms (žr. 6 lentelę).

6 lentelė. Duomenys apie įmokas į valstybės biudžetą, skirtas specialiosioms programoms finansuoti

Metai	2007 m.	2008 m.	2009 m.
Įstatymu patvirtinta įmokų suma (mln. Lt)	1 589,2	2 275,4	2 074,0
- iš jų skirti bendroms biudžeto reikmėms	-	-	604,6
Faktinė įmokų suma (mln. Lt)	2 011,3	2 375,9	1 907,1
- iš jų faktiškai skirta bendroms biudžeto reikmėms	-	-	310,4
Plano vykdymas (proc.)	126,6%	104,4%	92%
Viršplaninės įmokos (mln. Lt)	422,1	100,5	-166,9
Šaltinis – 2007, 2008, 2009 metų Valstybės biudžeto įvykdymo apyskaitų formos Nr.3.			

⁷⁵ Lietuvos Respublikos 2009 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymas, 2008-12-22 Nr. XI-96 (su pakeitimais ir papildymais), 2 priedėlis.

2009 m. įmokų planas įvykdytas 92 proc. Bendroms biudžeto reikmėms dėl atitinkamų įmokų planų nevykdymo skirta tik pusė (51 proc.) numatytos sumos.

Atkreipiame dėmesį

Finansų ministerija vykdydama Specialiąją nuompinigių už valstybės materialųjį turtą, pervestų į Lietuvos Respublikos valstybės biudžetą, kompensavimo programą (1.82) 2009 metais gavo 23 628 tūkst. Lt pajamų, t.y. pajamų planą viršijo 6 128 tūkst. Lt. Lietuvos Respublikos 2009 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatyme buvo numatyta 8 750 tūkst. Lt šios programos lėšų skirti bendroms biudžeto reikmėms. Pažymime, kad Finansų ministerija įvykdė ir viršijo programos pajamų surinkimo planą, tačiau bendroms biudžeto reikmėms skyrė 2 398 tūkst. Lt mažiau, negu numatyta.

Nustatyta:

1. Įvykdymo rezultatus iš dalies lėmė asignavimų valdytojų į valstybės biudžetą klaidingai įmokėtos sumos. Biudžetinės įstaigos specialiųjų programų pajamoms nepagrįstai priskyrė ir į valstybės biudžetą pervedė 9 533,6 tūkst. Lt grąžintus nepanaudotus ankstesnių laikotarpių asignavimus ir kitas lėšas, o tai padidino atitinkamų valstybės biudžeto pajamų įvykdymo duomenis:

1.1. Didesnės pajamos iš mokesčių už aplinkos teršimą. Aplinkos ministerija 2009 m. į Valstybinės mokesčių inspekcijos surenkamąją sąskaitą įmokėjo 3 703,6 tūkst. Lt 2008 m. nepanaudotų Specialiosios aplinkos apsaugos rėmimo programos lėšų, kuriomis nepagrįstai padidintos minėtos programos pajamų įmokos. Dėl šios priežasties mokesčių už aplinkos teršimą įvykdymo duomenys⁷⁶ 3 703,6 tūkst. Lt didesni.

1.2. Didesnės pajamos iš atskaitymų nuo pajamų pagal Miškų įstatymą. Aplinkos ministerija 2009 m. į Valstybinės mokesčių inspekcijos surenkamąją sąskaitą įmokėjo 3 670,3 tūkst. Lt Specialiosios bendrųjų miškų ūkio reikmių finansavimo programos nepanaudotų lėšų, kuriomis nepagrįstai padidintos minėtos programos pajamų įmokos. Dėl šios priežasties atskaitymų nuo pajamų pagal Miškų įstatymą įvykdymo duomenys⁷⁷ 3 670,3 tūkst. Lt didesni.

1.3. Didesnės pajamos už atsitiktines paslaugas. Panevėžio apskrities viršininko administracija 1 168,3 tūkst. Lt iš savivaldybių pagal sudarytas ilgalaikės socialinės globos išlaidų kompensavimo sutartis gautas lėšas nepagrįstai priskyrė specialiosios programos⁷⁸ pajamoms. Kultūros ministerija 57,1 tūkst. Lt grąžintomis lėšomis⁷⁹ nepagrįstai padidino Specialiosios kultūros paslaugų teikimo programos pajamas. Dėl išvardytų priežasčių pajamų už atsitiktines paslaugas įvykdymo duomenys⁸⁰ 1 225,4 tūkst. Lt⁸¹ padidinti.

⁷⁶ Valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio forma Nr. 1 „Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto pajamų ir išlaidų plano vykdymo 2009-12-31 ataskaita“ pajamų dalis, 14 eilutė.

⁷⁷ Valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio forma Nr. 1 „Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto pajamų ir išlaidų plano vykdymo 2009-12-31 ataskaita“ pajamų dalis, 9 eilutė.

⁷⁸ Programos pavadinimas – „Specialioji programa, finansuojama iš biudžetinių įstaigų pajamų įmokų“.

⁷⁹ Klaidingai UAB „Galumina“ pervestos lėšos buvo grąžintos ne į įstaigos, o į valstybės išdo sąskaitą ir įskaitytos kaip Koncertinės įstaigos Lietuvos simfoninio orkestro pajamų įmokos.

⁸⁰ Valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio forma Nr. 1 „Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto pajamų ir išlaidų plano vykdymo 2009-12-31 ataskaita“ pajamų dalis, 29 eilutė.

⁸¹ Panevėžio apskrities viršininko administracija (1 168,3 tūkst. Lt) ir Kultūros ministerija (57,1 tūkst. Lt).

1.4. Didesnės pajamos iš įmokų už mokslą aukštosiose mokyklose. Kauno technologijos universitetas 791,7 tūkst. Lt įmokų iš patalpų nuomininkų už nuomininkams trečiųjų asmenų suteiktas komunalines paslaugas nepagrįstai priskyrė Specialiosios studijų ir mokslo plėtojimo programos pajamoms⁸², todėl pajamų iš įmokų už mokslą aukštosiose mokyklose įvykdymo duomenys⁸³ minėta suma didesni.

1.5. Didesnės pajamos iš transporto priemonių mokesčių. Lietuvos Automobilių kelių direkcija 106 tūkst. Lt pajamų⁸⁴ nepagrįstai priskyrė pajamoms, skiriamoms Specialiosios kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimui. Dėl minėtos priežasties transporto priemonių mokesčio įvykdymo duomenys⁸⁵ 106 tūkst. Lt didesni.

1.6. Didesnės pajamos už patalpų nuomą. Finansų ministerija Specialiosios nuompinigių už valstybės materialųjį turtą, pervestų į Lietuvos Respublikos valstybės biudžetą, kompensavimo programos pajamų įmokas nepagrįstai padidino 36,9 tūkst. Lt (neteisingai įmokėtų ir vėliau grąžintų įmokų suma)⁸⁶, todėl pajamų už patalpų nuomą įvykdymo duomenys⁸⁷ minėta suma didesni.

2. Asignavimų valdytojų specialiųjų programų pajamoms nepagrįstai priskirtos valstybės biudžeto pajamos:

2.1. 25 136,4 tūkst. Lt baltojo cukraus gamintojų sumokėtas mokėtinas restruktūrizavimo sumas (laikinąjį restruktūrizavimo mokestį) Žemės ūkio ministerija nepagrįstai priskyrė Specialiosios žemės ūkio biudžetinių įstaigų mokamų paslaugų teikimo programos pajamoms⁸⁸;

2.2. 1 148,1 tūkst. Lt pajamų iš palūkanų, gautų iš bankų už suteiktas mikrokreditavimui paskolas⁸⁹ ir už suteiktas tikslines paskolas valstybės remiamiems mažiems kreditams⁹⁰, Ūkio ministerija nepagrįstai priskyrė Specialiosios ekonomikos augimo ir konkurencingumo didinimo programos pajamoms;

2.3. 1 072,8 tūkst. Lt iš paramos gavėjų susigražintas Europos žemės ūkio garantinio fondo finansinės paramos lėšas ir lėšas už sankcijas, susidariusias dėl kompleksinio paramos susiejimo, Žemės ūkio ministerija nepagrįstai priskyrė Tiesioginių išmokų ir rinkos reguliavimo priemonių finansavimo programos pajamoms.

⁸² Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės valstybinio audito ataskaita „Dėl Kauno technologijos universitete atlikto finansinio (teisėtumo) audito rezultatų“, 2010-04-29 Nr. FA-P-31-12-18.

⁸³ Valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio forma Nr. 1 „Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto pajamų ir išlaidų plano vykdymo 2009-12-31 ataskaita“ pajamų dalis, 30 eilutė.

⁸⁴ Finansinio audito metu nustatyta, kad pajamos, gautos atsitikus draudžiamajam įvykiui nėra priskiriamos specialiosios programos pajamoms.

⁸⁵ Valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio forma Nr. 1 „Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto pajamų ir išlaidų plano vykdymo 2009-12-31 ataskaita“ pajamų dalis, 13 eilutė.

⁸⁶ Nustatyta atliekant 2009 m. finansinį (teisėtumo) auditą Finansų ministerijoje.

⁸⁷ Valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio forma Nr. 1 „Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto pajamų ir išlaidų plano vykdymo 2009-12-31 ataskaita“ pajamų dalis, 27 eilutė.

⁸⁸ Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės valstybinio audito ataskaita „Dėl Lietuvos Respublikos Žemės ūkio ministerijoje atlikto finansinio (teisėtumo) audito rezultatų“, 2010-05-31 Nr. FA-P-10-9-56.

⁸⁹ Vadovaujantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2005-09-05 nutarimu Nr. 974 „Dėl PHARE negražintinos paramos naudojimo“, Lietuvos Respublikos ūkio ministro 2006-05-22 įsakymu Nr.4-182 „Dėl mikrokreditų teikimo ir administravimo taisyklių patvirtinimo“.

⁹⁰ De minimis pagalbai MVĮ pagal ministerijos priemonę „Mažų kreditų teikimas – I etapas“.

Atkreipiame dėmesį, kad tais atvejais (2.2 ir 2.3 punktai), kai valstybės biudžeto pajamoms atitinkamais teisės aktais yra nustatoma tikslinė jų naudojimo paskirtis, tokios pajamos priskiriamos specialiųjų programų pajamų įmokoms. Valstybės kontrolės nuomone, siekiant išvengti klaidingo šių pajamų priskyrimo specialiųjų programų pajamų įmokoms, išdo apskaitoje turėtų būti sukurtos tokių pajamų apskaitos taisyklės, užtikrinančios jų tolesnį panaudojimą nustatytiems tikslams.

3. Taikoma apskaitos metodika sudaro sąlygas tas pačias lėšas įskaityti į valstybės biudžeto pajamas kelis kartus. Asignavimų valdytojai vykdo specialiąsias programas, kurių finansavimas numatytas tam tikrais teisės aktais. Įgyvendinant minėtas programas valstybės biudžeto asignavimai naudojami konkrečioms tikslams, pvz.: valstybės paramos teikimui asmenims (apmokama lengvatinių būsto paskolų palūkanų dalis, apmokama būsto kredito draudimo įmoka, teikiama subsidija kredito daliai ir kt.), verslo mikrokreditavimui ir pan. Asignavimų valdytojai panaudoję asignavimus minėtiems tikslams apskaitoje registruoja kasines išlaidas, o atgal sugrįžusias lėšas registruoja kaip specialiųjų programų įmokas (kurios įskaitomos į valstybės biudžeto pajamas) ir toliau naudoja pagal tikslinę jų paskirtį. Teisės aktuose nustačius specialiųjų programų finansavimo šaltinius, mūsų nuomone, ne mažiau svarbu nustatyti minėtų lėšų apskaitos tvarką, siekiant išvengti pakartotinio lėšų priskyrimo biudžeto pajamoms ir panaudotiems asignavimams.

4. Neįgyvendintos Valstybės kontrolės rekomendacijos dėl biudžetinių įstaigų teikiamų paslaugų teisinio reglamentavimo tobulinimo. Biudžetinės įstaigos įgyvendindamos specialiąsias programas teikia įvairias viešojo sektoriaus subjektams nebūdingas paslaugas, už kurias gauna pajamas. Valstybės kontrolė, siekdama kad būtų atsisakyta institucijoms nebūdingų funkcijų, atlikusi auditą „Biudžetinių įstaigų teikiamos paslaugos įgyvendinant specialiąsias programas“⁹¹, Lietuvos Respublikos Vyriausybei rekomendavo tobulinti teisės aktus, reglamentuojančius biudžetinių įstaigų teikiamas paslaugas, aiškiai nustatyti už kokias paslaugas įstaigos gali imti atlygį bei kaip turėtų būti apskaičiuojamas šio atlygio dydis, aiškiau apibrėžti rinkliavos objektą, įvertinti biudžetinių įstaigų teikiamų paslaugų pobūdį ir imtis priemonių, kad biudžetinės įstaigos atsisakytų teikti paslaugas, kurios neatitinka funkcijų, numatytų jų veiklą reglamentuojančiuose teisės aktuose.

Atkreipiame dėmesį, kad iki šiol dalis rekomendacijų liko neįgyvendintos. Teisės aktuose nenustačius teiktinų paslaugų rūšių ir pagrįsto atlygio dydžio už jas apskaičiavimo metodikos, išlieka rizika, kad ir toliau institucijos teiks viešajam sektoriui nebūdingas paslaugas, o šių paslaugų sąnaudoms dengti naudos ne uždirbtas pajamas, o biudžeto asignavimus.

5. Biudžetinės įstaigos nesilaikė teisės aktų reikalavimų ir gautų pajamų nepervedė į valstybės biudžetą. Valstybinių auditų metu nustatyta atvejų, kai valstybės biudžetinės įstaigos

⁹¹ Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės valstybinio audito ataskaita „Biudžetinių įstaigų teikiamos paslaugos įgyvendinant specialiąsias programas“, 2008-02-14 Nr. VA-P-60-14-4.

nesilaikė Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo ir vykdymo taisyklėse⁹² nustatytos tvarkos gautas pajamas įmokėti į valstybės biudžetą, todėl į 2009 m. valstybės biudžeto pajamas neįskaityta 4 899,6 tūkst. Lt.

Pavyzdžiai

1. Kalėjimų departamento prie Teisingumo ministerijos pavaldi įstaiga Pravieniškių 2-ieji pataisos namai-atviroji kolonija už šilumos ir geriamojo vandens tiekimą 2009 m. uždirbo 2 325,2 tūkst. Lt, kurių nepervedė į departamento sąskaitą, o departamentas neįmokėjo į teritorinės valstybinės mokesčių inspekcijos biudžeto pajamų surenkamąją sąskaitą.

2. Lietuvos kariuomenė (1 900 tūkst. Lt), Antrasis operatyvinių tarnybų departamentas prie Krašto apsaugos ministerijos (150,3 tūkst. Lt), Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademija (229,5 tūkst. Lt) 2009 metais gautų pajamų iš valgyklų veikos, o Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademija ir už dalyvavimą bendrajame priėmimo į aukštąsias mokyklas (45,3 tūkst. Lt), į valstybės biudžetą neįmokėjo.

3. Chemijos institutas į valstybės biudžetą neįmokėjo gautų 242 tūkst. Lt pajamų ir 7,3 tūkst. Lt nuompinigių.

6. Kasmet tie patys asignavimų valdytojai planuoja gauti mažiau pajamų, negu faktiškai gauna. Iš 116 institucijų ir įstaigų (išskyrus teismus) daugiau kaip pusė (67) įvykdė pajamų planus ir gavo viršplaninių pajamų. Daugelio mokslo įstaigų ir beveik visų aukštųjų mokyklų 2009 m. pajamų įmokos į valstybės biudžetą viršijo planuotas. Valstybės kontrolė, jau ne kartą atkreipė dėmesį, kad kai kurie asignavimų valdytojai, kasmet planuoja per mažas pajamas.

Pavyzdžiai

Pavadinimas	Įmokų specialiosioms programoms finansuoti plano įvykdymas (proc.)		
	2007 m.	2008 m.	2009 m.
Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba	124	353	252
Lietuvos nacionalinis dramos teatras	237	310	251
Lietuvos dailės muziejus	109	181	241
Nacionalinis M. K. Čiurlionio dailės muziejus	209	203	207
Lietuvos nacionalinis muziejus	220	187	202
Lietuvos Respublikos ginklų fondas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės	174	213	140
Valstybinė energetikos inspekcija prie Ūkio ministerijos	195	178	137
Finansų ministerija	188	166	135
Vilniaus universitetas	116	122	142
Vilniaus pedagoginis universitetas	169	149	154
Vytauto Didžiojo universitetas	266	144	176
Kauno technologijos universitetas	158	146	154
Klaipėdos universitetas	164	152	137
Lietuvos žemės ūkio universitetas	147	171	152
Šiaulių universitetas	144	128	135
Mykolo Romerio universitetas	203	260	227

7. Duomenys apie įmokas už mokslą aukštosiose mokyklose yra netikslūs. Pagal 2009 metais galiojusią tvarką valstybinės mokslo ir studijų institucijos gautas pajamas turėjo įmokėti

⁹² Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001-05-14 nutarimas Nr. 543 „Dėl Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo ir vykdymo taisyklių patvirtinimo“ (2004-06-15 nutarimo Nr.751 redakcija su pakeitimais ir papildymais), 22 p.

tiesiogiai į valstybės išdo sąskaitą pagal finansų ministro įsakymu⁹³ patvirtintus įmokų kodus: įmokos už mokslą aukštosiose mokyklose (kodas – 10900), mokslo ir studijų institucijų pajamos už atsitiktines paslaugas (kodas – 11000). Vadovaujantis Europos Sąjungos, kitos finansinės paramos ir kitų valstybės biudžetui priskirtų lėšų tiesioginio pervedimo į valstybės išdo sąskaitas taisyklėmis⁹⁴, mokslo ir studijų institucijų pajamų įmokos Finansų ministerijoje turi būti apskaitomos atskirai pagal kiekvieną mokėtoją, parengiami aukštųjų mokyklų įmokų už mokslą ir mokslo institucijų įmokų už teikiamas paslaugas sąrašai. Finansų ministerijos duomenimis⁹⁵ 2009 m. aukštosios mokyklos į valstybės biudžetą įmokėjo tik įmokas už mokslą, kurios sudarė 326,7 mln. Lt.

Valstybinių auditų metu nustatyta, kad aukštosios mokyklos (pvz.: Kauno medicinos universitetas, Lietuvos kūno kultūros akademija, Kauno technologijos universitetas, Lietuvos veterinarijos akademija, Vytauto Didžiojo universitetas, Lietuvos kūno kultūros akademija) 2009 m. į valstybės išdo sąskaitą įmokėjo ne tik gautas pajamas iš įmokų už mokslą, bet ir pajamas už teikiamas paslaugas (už mokslo tiriamuosius darbus, už nuomą ir komunalines paslaugas, už maitinimo paslaugas, už leidybos darbus, pajamas iš stojimo įmokų ir kt.). Atsižvelgiant į auditų rezultatus ir į tai, kad visos aukštųjų mokyklų pajamų įmokos į biudžetą priskirtos įmokoms už mokslą aukštosiose mokyklose, darytina išvada, kad Ataskaitų rinkinio duomenys apie įmokas už mokslą aukštosiose mokyklose ir duomenys apie pajamas už atsitiktines paslaugas yra netikslūs ir nerodo tikro vaizdo.

Pagal 2010 metais įsigaliojusias Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo ir vykdymo taisyklių nuostatas⁹⁶, pajamas už teikiamas paslaugas įmokėti į valstybės biudžetą privalo tik tos valstybinės mokslo ir studijų institucijos, kurių teisinė forma – biudžetinė įstaiga. Minėtos institucijos pajamas, nurodę priskirtą įmokų kodą, sumoka į VMI biudžeto pajamų surenkamąją sąskaitą. Atkreipiame dėmesį, kad finansų ministro įsakymų⁹⁷ nuostatos dėl mokslo ir studijų institucijų pajamų neatitinka Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo ir vykdymo taisyklių nuostatų.

⁹³ Lietuvos Respublikos finansų ministro 2007-06-20 įsakymas Nr. 1K-212 „Dėl Europos Sąjungos, kitos finansinės paramos ir kitų, valstybės biudžetui priskirtų lėšų, tiesiogiai pervedamų į valstybės išdo sąskaitas, įmokų kodų sąrašo patvirtinimo“.

⁹⁴ Lietuvos Respublikos finansų ministro 2006-12-29 įsakymas Nr. 1K-429 „Dėl Europos Sąjungos, kitos finansinės paramos ir kitų valstybės biudžetui priskirtų lėšų tiesioginio pervedimo į valstybės išdo sąskaitas taisyklių patvirtinimo“ (su pakeitimais ir papildymais), 12 p.

⁹⁵ Finansų ministerijos apskaitos dokumentai, Aiškinamojo rašto 12 priedas „Informacija apie 2009 m. specialiųjų programų finansavimo šaltinius“, Valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio formos Nr. 1 „Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto pajamų ir išlaidų plano vykdymo 2009-12-31 ataskaita“ pajamų dalis, 30 eilutė.

⁹⁶ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001-05-14 nutarimas Nr. 543 „Dėl Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo ir vykdymo taisyklių patvirtinimo“ (su pakeitimais ir papildymais) 26 p. ir 51 p.

⁹⁷ Lietuvos Respublikos finansų ministro 2006-12-29 įsakymas Nr. 1K-429 „Dėl Europos Sąjungos, kitos finansinės paramos ir kitų valstybės biudžetui priskirtų lėšų tiesioginio pervedimo į valstybės išdo sąskaitas taisyklių patvirtinimo“ (su papildymais ir pakeitimais), 2007-06-20 įsakymas Nr. 1K-212 „Dėl Europos Sąjungos, kitos finansinės paramos ir kitų, valstybės biudžetui priskirtų lėšų, tiesiogiai pervedamų į valstybės išdo sąskaitas, įmokų kodų sąrašo patvirtinimo“, 2001-06-07 įsakymas Nr. 164 „Dėl mokslo ir studijų institucijų pajamų už teikiamas paslaugas apskaitos valstybės biudžete tvarkos patvirtinimo“.

8. Specialiosios kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimui skirta daugiau valstybės biudžeto lėšų nei priklausė. Pagal Kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo įstatymą⁹⁸ šios programos vykdytoji – Automobilių kelių direkcijai prie Susisiekimo ministerijos skiriama 55 proc. akcizo pajamų, gautų už:

- realizuotą benzina, dyzelinius degalus ir energinius produktus, kurie pagaminti iš biologinės kilmės medžiagų ar su jų priedais ir skirti naudoti kaip variklių degalai;
- realizuotas suskystintas dujas, skirtas automobiliams.

Finansų ministerija akcizo pajamų atskaitymus Kelių priežiūros ir plėtros programai apskaičiuoja remdamasi Valstybinės mokesčių inspekcijos pateiktais duomenimis. Audito metu nustatyta, kad akcizo pajamų atskaitymai Kelių priežiūros ir plėtros programai apskaičiuoti nuo faktinių akcizo įplaukų į valstybės biudžetą, t.y. neįvertinus grąžintų permokų pagal prekių grupes. Grąžinamų akcizų apskaita pagal prekių grupes Valstybinėje mokesčių inspekcijoje nevedama, todėl tikslių skaičių pateikti negalime, tačiau preliminariais skaičiavimais programos finansavimui skirta 185 tūkst. Lt daugiau valstybės biudžeto lėšų, negu priklausė.

Atkreipiame dėmesį, kad Kultūros rėmimo ir Kūno kultūros ir sporto rėmimo fondams, kurių finansavimui skiriama po 1 proc. praėjusių metų faktinių įplaukų iš akcizo už alkoholinius gėrimus ir apdorotą tabaką ir po 10 proc. praėjusių metų faktinių įplaukų iš loterijų ir azartinių lošimų mokesčio, skiriamų lėšų suma taip pat gali būti apskaičiuota neįvertinus grąžintų permokų.

2.1.3. Pajamos už turto realizavimą

Pagal esamą teisinį reglamentavimą dalis pajamų, gautų už valstybės ilgalaikio materialiojo ir nematerialiojo turto realizavimą, nepriskiriamos valstybės biudžeto pajamoms.

Per 2009 metus valstybės biudžeto pajamos už ilgalaikio materialiojo ir nematerialiojo turto realizavimą sudarė 1 365,4 tūkst. Lt.

Vadovaujantis Biudžeto sandaros įstatymo⁹⁹ 13 str. 2 d. ir 22 str. 2 d, į valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų pajamas įskaitomos įmokos už ilgalaikio materialiojo ir nematerialiojo turto realizavimą, išskyrus Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo¹⁰⁰ 16-1 straipsnyje nustatytą atvejį – kai atnaujinamas valstybės nekilnojamasis turtas.

⁹⁸ Lietuvos Respublikos Kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo įstatymas, 2000-10-12 Nr. VIII-2032 (2004-11-09 įstatymo Nr. IX-2546 redakcija su pakeitimais ir papildymais).

⁹⁹ Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymas, 1990-07-30 Nr. I-430 (2003-12-23 įstatymo Nr. IX-1946 redakcija, su pakeitimais ir papildymais).

¹⁰⁰ Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymas, 1998-05-12 Nr. VIII-729 (2002-05-23 įstatymo Nr. IX-900 redakcija, su pakeitimais ir papildymais).

Realizavimo sąvoka¹⁰¹ suprantama kaip turto pardavimas aukcione per įmones, kurios verčiasi turto prekyba ar perdirbimu, pardavimas neatlygintinai ar realizavimas kita įstatymų nustatyta tvarka.

Pagal Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo¹⁰² 23 str. 7 d. 2 p., pardavus nereikalingą arba netinkamą (negalimą) naudoti valstybės ir savivaldybių turtą, atskaičius jo saugojimo ir pardavimo išlaidas, gautos lėšos skiriamos: kai turtą valdo valstybės ar savivaldybių institucijos, įstaigos ir organizacijos – 50 procentų į valstybės ar savivaldybės biudžetą ir 50 procentų institucijoms, įstaigoms ir organizacijoms.

Vadovaujantis Vyriausybės nustatyta tvarka¹⁰³ biudžetinės įstaigos, pardavusios pripažintą nereikalingu arba netinkamu (negalimu) naudoti valstybės ir savivaldybių turtą ir atskaičiusios jo saugojimo ir pardavimo išlaidas, 50 procentų gautų įplaukų priskiria tikslinės paskirties lėšoms ir naudoja turtui įsigyti. Vyriausybė taip pat nustatė¹⁰⁴, kad tais atvejais, kai valstybei nuosavybės teise priklausančią turtą perduoda jį patikėjimo teise valdanti savivaldybės institucija, įstaiga ar organizacija, atskaičius turto saugojimo ir pardavimo išlaidas, 50 procentų gautų lėšų pervedama į Lietuvos Respublikos valstybės biudžetą, o likusi gautų lėšų dalis skiriama savivaldybės institucijai, įstaigai ar organizacijai, valdžiusiai šį turtą.

Pagal esamą teisinį reglamentavimą, į atitinkamo biudžeto pajamas įskaitoma tik dalis pajamų (50 procentų atskaičius saugojimo bei pardavimo išlaidas), gautų realizavus ilgalaikį ir trumpalaikį materialųjį ir nematerialųjį turtą. Likusi, 50 procentų pajamų dalis paliekama turtą realizavusiai institucijai, įstaigai ar organizacijai, todėl į atitinkamo biudžeto pajamas nepatenka. Vienodos kilmės pajamų vienos dalies pripažinimas atitinkamo biudžeto pajamomis, kitos – institucijos, įstaigos ar organizacijos kitomis lėšomis, atskleidimo požiūriu yra nelogiškas. Šiuo atveju visa pajamų suma (atskaičius saugojimo ir pardavimo išlaidas), gauta, realizavus valstybės ar savivaldybių turtą, Valstybės kontrolės nuomone, turėtų būti įskaitoma į atitinkamo biudžeto pajamas, paliekant teisę pusę šios sumos naudoti turtą realizavusiai institucijai, įstaigai ar organizacijai.

¹⁰¹ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004-05-26 nutarimu Nr. 634 (2006-11-30 nutarimo Nr.1190 redakcija, su pakeitimais ir papildymais) patvirtintos Bešeimininkio, konfiskuoto, valstybės paveldėto, į valstybės pajamas perduoto turto, daiktinių įrodymų, lobių ir radinių perdavimo, apskaitymo, saugojimo, realizavimo, grąžinimo ir pripažinimo atliekomis taisyklės, 1 p.

¹⁰² Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymas, 1998-05-12 Nr. VIII-729 (2002-05-23 d. įstatymo Nr. IX-900 redakcija, su pakeitimais ir papildymais).

¹⁰³ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001-10-19 nutarimas Nr. 1250 „Dėl pripažinto nereikalingu arba netinkamu (negalimu) naudoti valstybės ir savivaldybių turto nurašymo, išardymo ir likvidavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ (2007-09-11 nutarimo Nr.971 redakcija, su pakeitimais ir papildymais), 2 p.

¹⁰⁴ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001-05-09 nutarimas Nr. 531 „Dėl nereikalingo arba netinkamo (negalimo) naudoti valstybės ir savivaldybių turto pardavimo viešuose prekių aukcionuose tvarkos patvirtinimo“ (su pakeitimais ir papildymais), 2.6 p.

2.2. Valstybės biudžeto išlaidos

2.2.1. Asignavimų panaudojimas

2009 m. panaudota 24 592,9 mln. Lt valstybės biudžeto asignavimų, t. y. 4 231,5 mln. Lt mažiau, palyginus su patikslintu planu.

Valstybės biudžeto vykdymo duomenų (pagal tvirtinamus rodiklius) tikslumą mažina biudžetinių įstaigų ir kitų subjektų finansavimas ne pagal visus ekonominės klasifikacijos kodus bei išlaidų ekonominės klasifikacijos nesilaikymas.

Nustatyti pažeidimai asignavimų valdytojų programų sąmatų keitimo srityje.

Tikslinant 2009 m. valstybės biudžetą patvirtintas asignavimų planas buvo sumažintas 5 proc. ir sudarė 25 636,6 mln. Lt. Iš viso per 2009 m. panaudota 24 592,9 mln. Lt valstybės biudžeto asignavimų, t. y. 3 884 mln. Lt daugiau, palyginus su gautomis pajamomis. Iš visų panaudotų asignavimų asignavimai išlaidoms sudarė 96 proc., turtui įsigyti – 4 proc. Darbo užmokesčiui panaudoti asignavimai sudarė 15 proc. visų panaudotų asignavimų.

Vykdam 2009 m. valstybinio audito programą, buvo nustatytos sisteminės tyrimų sritys (specialiųjų programų pajamos; darbo užmokesčio ir socialinio draudimo išlaidoms naudojamos lėšos, išskyrus išlaidas 2.1 ir 2.7 ekonominės klasifikacijos koduose; išlaidų Valstybės investicijų programos projektams efektyvumo ir teisėtumo vertinimas), kuriose finansinių (teisėtumo) auditų metu atliktos audito procedūros. Jų metu nustatytos sisteminės valstybės biudžeto asignavimų naudojimo problemos.

Sisteminės problemos:

1. Pavaldžių biudžetinių įstaigų ir kitų subjektų¹⁰⁵ finansavimas ne pagal visus išlaidų ekonominės klasifikacijos kodus nerodo tikrosios biudžeto asignavimų paskirties ir iškreipia valstybės biudžeto vykdymo (pagal įstatymu tvirtinamus rodiklius) duomenis.

Vadovaujantis Biudžeto sandaros įstatymo 5 str. 1 d. 1 ir 3 p., pavaldžios biudžetinės įstaigos ir kiti subjektai yra finansuojami pagal asignavimų valdytojų patvirtintas programas ir jų sąmatas. Vadovaujantis Valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo ir vykdymo taisyklių 17 ir 18 p., asignavimų valdytojas tvirtina pavaldžių biudžetinių įstaigų ir kitų subjektų programų sąmatas pagal visus funkcinės ir ekonominės klasifikacijos kodus. Taisyklių 79¹ punkte nurodyta, kad asignavimų valdytojas pagal Biudžeto sandaros įstatymo 5 str. 1 d. 1 p. skirdamas biudžeto lėšų

¹⁰⁵ Biudžeto lėšas gaunantys subjektai, atliekantys viešojo administravimo funkcijas. Pagal Biudžeto sandaros įstatymo redakciją, įsigaliojusią nuo 2010-01-01, – subjektai, kuriems galimybė biudžeto lėšas gauti numatyta jų veiklos sritį reglamentuojančiuose įstatymuose arba Vyriausybės nutarimuose, priimtuose vadovaujantis tiesiogiai taikomais Europos Sąjungos teisės aktais ir tarptautinėmis sutartimis, nustatančiais Europos Sąjungos ar atskirų valstybių finansinės paramos, teikiamos Lietuvai, administravimo tvarką.

subjektui, kuris nėra biudžetinė įstaiga (kitas subjektas), pasirašo su juo biudžeto lėšų naudojimo sutartį (išskyrus atvejus, kai skiriama Lietuvos Respublikos Vyriausybės rezervo, Europos Sąjungos finansinės paramos ir kitos gaunamos finansinės paramos lėšų arba kai teisės aktai nustato kitą biudžeto lėšų skyrimo tvarką). Šioje sutartyje turi būti nurodytas planuojamas detalus biudžeto lėšų paskirstymas pagal išlaidų ekonominę paskirtį, o tais atvejais, kai dalį lėšų numatoma naudoti darbo užmokesčiui, – išlaidų darbo užmokesčiui apskaičiavimas.

Valstybės kontrolės auditoriai valstybinių auditų metu nustatė atvejų, kai asignavimų valdytojai kitiems subjektams lėšas skyrė „viena eilute“ (ne pagal visus išlaidų ekonominės klasifikacijos kodus).

Pavyzdžiai

1. **Finansų ministerija** viešosioms įstaigoms (Centrinei projektų valdymo agentūrai, Audito ir apskaitos tarnybai, Lietuvos Respublikos audito, apskaitos ir turto vertinimo institutui), įgyvendinančioms jos programos priemones, lėšas planavo ir apskaitė programos sąmatos išlaidų ekonominės klasifikacijos straipsnyje „Kitiems einamiesiems tikslams“ (kodas 2.8.1.1.1.2). Per 2009 m. minėtoms įstaigoms ministerija pervedė 7,7 mln. Lt, iš kurių 4,7 mln. Lt sudarė išlaidos darbo užmokesčiui.

2. **Žemės ūkio ministerija** Valstybės įmonėms (Žemės ūkio ir maisto produktų rinkos reguliavimo agentūrai, Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centrui, „Pieno tyrimams“), asociacijai Lietuvos Respublikos žemės ūkio rūmams, įgyvendinančioms programos priemones, lėšas planavo ir apskaitė išlaidų ekonominės klasifikacijos straipsniuose „Kitiems einamiesiems tikslams“ (kodas 2.8.1.1.1.2) ir „Subsidijos gamybai“ (kodas 2.4.1.1.1.3). Per 2009 m. minėtoms įstaigoms ministerija pervedė 20,1 mln. Lt, iš kurių 7,9 mln. Lt sudarė išlaidos darbo užmokesčiui.

Atkreipiame dėmesį, kad nuo 2010-01-01 įsigaliojusioje Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių biudžetų pajamų ir išlaidų klasifikacijoje¹⁰⁶ pateiktas darbo užmokesčio išlaidų klasifikacijos straipsnio (kodas – 2.1.1.) paaiškinimas – darbo užmokesčio išlaidas sudaro institucijos pareigybių sąrašė nurodytiems darbuotojams, išmokamas darbo užmokestis. Šis paaiškinimas neapima teisės aktuose nurodytų atvejų, kai asignavimų valdytojas privalo planuoti ir skirti darbo užmokestį pagal visus ekonominės klasifikacijos kodus.

2. Finansuojant įstaigas, o ne perkant darbų ir paslaugų iš jų Viešųjų pirkimų įstatymo nustatyta tvarka, valstybės biudžeto lėšos gali būti naudojamos ne pačiu ekonomiškiausiu būdu. Vadovaujantis Biudžeto sandaros įstatymo 5 str. 1 d. 1 p., asignavimų valdytojas gali skirti (jo programoms vykdyti) valstybės biudžeto lėšas tik pavaldžioms biudžetinėms įstaigoms ir kitiems subjektams¹⁰⁷. Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo ir vykdymo taisyklių¹⁰⁸ 81 p. nustatyta, kad asignavimų valdytojai, organizuodami programų,

¹⁰⁶ Lietuvos Respublikos finansų ministro 2003-07-03 įsakymas Nr. 1K-184 „Dėl Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių biudžetų pajamų ir išlaidų klasifikacijos patvirtinimo“ (2010-03-26 įsakymo 1K-085 redakcija).

¹⁰⁷ Biudžeto lėšas gaunantys subjektai, atliekantys viešojo administravimo funkcijas. Pagal Biudžeto sandaros įstatymo redakciją, įsigaliojusią nuo 2010-01-01, – subjektai, kuriems galimybė biudžeto lėšas gauti numatyta jų veiklos sritį reglamentuojančiuose įstatymuose arba Vyriausybės nutarimuose, priimtuose vadovaujantis tiesiogiai taikomais Europos Sąjungos teisės aktais ir tarptautinėmis sutartimis, nustatančiais Europos Sąjungos ar atskirų valstybių finansinės paramos, teikiamos Lietuvai, administravimo tvarką.

¹⁰⁸ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001-05-14 nutarimas Nr. 543 „Dėl Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo ir vykdymo taisyklių patvirtinimo“ (su pakeitimais ir papildymais).

finansuojamų iš valstybės biudžeto, vykdymą, turi teisę Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo nustatyta tvarka iš įmonių, įstaigų ir organizacijų pirkti paslaugas ir darbus, nepriskirtus asignavimų valdytojo ar jam pavaldžių biudžetinių įstaigų funkcijoms.

Asignavimų valdytojai darbus ir paslaugas iš subjektų, neatliekančių viešojo administravimo funkcijų, turėjo pirkti Viešųjų pirkimų įstatymo nustatyta tvarka. Valstybės kontrolės auditoriai nustatė atvejų, kai asignavimų valdytojai nesilaikė minėtų teisės aktų reikalavimų – valstybės biudžeto lėšas, pagal pasirašytas finansavimo sutartis, skyrė viešojo administravimo funkcijų neatliekantiems subjektams.

Pavyzdžiai

1. Žemės ūkio ministerija nesivadovavo teisės aktais ir 2009 metais ūkių apskaitos duomenų tinklo kūrimo ir įgyvendinimo darbų vykdymui VŠĮ „Lietuvos žemės ūkio konsultavimo tarnyba“, neatliekančiai viešojo administravimo funkcijų, pervedė 1 360,0 tūkst. Lt.

2. Krašto apsaugos ministerija netaikė Viešųjų pirkimų įstatymo nuostatų skirdama 50 tūkst. Lt asociacijai „Asociacija kariuomenės kultūrai remti“ ir VŠĮ „Birutiečių seklyčia“ programos „KAS politikos formavimas ir jos įgyvendinimo organizavimas“ priemonei „Plėtoti ryšius su visuomene, informuoti ją valstybės gynimo ir saugumo klausimais“ vykdyti.

3. Asignavimų valdytojams nesilaikant valstybės ir savivaldybių biudžetų pajamų ir išlaidų klasifikacijos mažėja valstybės biudžeto vykdymo duomenų tikslumas. Dėl to, kad asignavimų valdytojai nesilaikė Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių biudžetų pajamų ir išlaidų klasifikacijos¹⁰⁹, panaudoti asignavimai darbo užmokesčiui valstybės biudžeto vykdymo ataskaitose mažesni 425 tūkst. Lt.

Pavyzdys

1. Krašto apsaugos ministerija nesilaikė pajamų ir išlaidų klasifikacijos mokėdama darbo užmokestį pagal terminuotas darbo sutartis priimtiems darbuotojams, todėl darbo užmokesčio kasinės išlaidos 291,9 tūkst. Lt mažesnės.

2. Vidaus reikalų ministerija nesilaikė pajamų ir išlaidų klasifikacijos mokėdama darbo užmokestį etatiniams darbuotojams, todėl darbo užmokesčio kasinės išlaidos 133,1 tūkst. Lt mažesnės.

4. Nustatyti pažeidimai programų sąmatų keitimo srityje.

4.1. Į sąrašą neįtraukti kai kurie programų sąmatų keitimo atvejai. Biudžeto sandaros įstatymo¹¹⁰ 14 str. 2 ir 3 d. nurodyta, kokios lėšos (įmokos/asignavimai) paliekamos asignavimų valdytojams ir gali būti naudojamos viršijant Seimo patvirtintas bendras asignavimų sumas:

- biudžetinių įstaigų pajamų viršplaninės įmokos į biudžetą, taip pat nepanaudotos įmokos į biudžetą, skirtos specialiosioms programoms finansuoti, einamaisiais biudžetiniais metais arba perkeltos į kitus biudžetinius metus;
- negrąžintos nepanaudotų asignavimų sumos baigiamiesiems statybų objektams finansuoti;

¹⁰⁹ Lietuvos Respublikos finansų ministro 2003-07-03 įsakymas Nr. 1K-184 „Dėl Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių biudžetų pajamų ir išlaidų klasifikacijos patvirtinimo“ (2005-09-29 įsakymo 1K-280 redakcija).

¹¹⁰ Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymas, 1990-07-30 Nr. I-430 (2003-12-23 įstatymo Nr. IX-1946 redakcija, su pakeitimais ir papildymais).

- Europos Sąjungos finansinės paramos ir kitos gaunamos finansinės paramos lėšų viršplaninės įmokos į biudžetą einamaisiais biudžetiniais metais arba perkeltos į kitus biudžetinius metus;
- nepanaudota programų asignavimų dalis, kurią sudaro Europos Sąjungos finansinės paramos ir bendrojo finansavimo bei kitos gaunamos finansinės paramos lėšos.

Atitinkamai įstatymo 32 str. 1 dalis nurodo, kad, metams pasibaigus, asignavimų valdytojų ir jiems pavaldžių įstaigų bei kitų subjektų disponuojamose sąskaitose esančias aukščiau išvardytas biudžeto lėšas nereikia grąžinti į atitinkamą biudžetą.

Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo ir vykdymo taisyklių¹¹¹ 55 punkte nurodyta, kad biudžetinės įstaigos finansuojamos vadovaujantis patvirtintomis programų sąmatomis, o 77 punkte nurodyti atvejai, dėl kurių asignavimų valdytojai privalo keisti programų sąmatas, pateikdami Finansų ministerijai pažymas apie biudžeto asignavimų pakeitimus:

- pagal įstatymus ar Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimus;
- norint pakeisti asignavimų paskirstymą ketvirčiais;
- pakeitus specialiąsias programas dėl papildomų pajamų, gautų einamaisiais metais arba nepanaudotų praėjusiais metais;
- padidinus asignavimus darbo užmokesčiui pagal specialiąsias programas dėl papildomų pajamų, gautų einamaisiais biudžetiniais metais;
- padidinus išlaidas turtui įsigyti iš kitų asignavimų išlaidoms (jeigu nėra įsiskolinimų).

Pažymų apie biudžeto asignavimų pakeitimus pateikimą, vadovaujantis Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo ir vykdymo taisyklių¹¹² 77 punktu, numato ir Techninės paramos administravimo ir finansavimo taisyklės¹¹³ bei Valstybės lėšų, skirtų valstybės kapitalo investicijoms, planavimo, tikslinimo, naudojimo, apskaitos ir kontrolės taisyklės¹¹⁴.

Atsižvelgiant į įstatyme nurodytus atvejus, kada asignavimų valdytojams paliekamos lėšos (asignavimai/įmokos) ir teisė jas naudoti kitais metais, viršijant Seimo patvirtintas bendras asignavimų sumas, taip pat į teisės aktuose reglamentuotą programų sąmatų keitimo tvarką, darytina išvada, kad Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo ir vykdymo

¹¹¹ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001-05-14 nutarimas Nr. 543 „Dėl Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo ir vykdymo taisyklių patvirtinimo“ (2004-06-15 nutarimo Nr.751 redakcija su pakeitimais ir papildymais).

¹¹² Ten pat.

¹¹³ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008-07-23 nutarimas Nr. 780 „Dėl Techninės paramos administravimo ir finansavimo taisyklių patvirtinimo“ (su pakeitimais ir papildymais), 22 p.

¹¹⁴ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001-04-26 nutarimas Nr. 478 „Dėl valstybės lėšų, skirtų valstybės kapitalo investicijoms, planavimo, tikslinimo, naudojimo, apskaitos ir kontrolės taisyklių patvirtinimo“ (2008-11-19 nutarimo Nr.1186 redakcija, su pakeitimais ir papildymais), 26 p.

taisyklių¹¹⁵ 77 punkte įvardyti ne visi atvejai dėl kurių valstybės biudžeto asignavimų valdytojai privalo keisti programų sąmatas, pateikdami Finansų ministerijai pažymas apie biudžeto asignavimų pakeitimus. Minėtose taisyklėse nenurodyti programų sąmatų keitimo atvejai, kai:

- naudojamos ankstesniais metais negrąžintos nepanaudotos asignavimų sumos baigiamiesiems statybų objektams finansuoti;
- naudojama ankstesniais metais nepanaudota programų asignavimų dalis, kurią sudaro Europos Sąjungos finansinės paramos ir bendrojo finansavimo bei kitos gaunamos finansinės paramos lėšos;
- naudojamos Europos Sąjungos finansinės paramos ir kitos gaunamos finansinės paramos lėšų einamų metų viršplaninės įmokos arba nepanaudotos praėjusių metų įmokos.

4.2. Pažeidimai programų sąmatų keitimo srityje. Audito metu nustatyta atvejų, kai asignavimų valdytojai pažeidė teisės aktus tikslindami programų sąmatas ir naudodami lėšas nepakeitę programų sąmatų.

Pavyzdžiai

1. Žemės ūkio ministerija pažeisdama teisės aktus 2009 metais patvirtino patikslintą Specialiosios valstybės rezervo tvarkymo programos asignavimų planą 8 541,0 tūkst. Lt, t.y. pridėdama 1 369,4 tūkst. Lt ankstesniais metais nepanaudotą šiai programai skirtų asignavimų sumą, kurios nebuvo galima perkelti ir naudoti¹¹⁶. Apie nepanaudotus asignavimus Valstybės kontrolė pasisakė išvadoje dėl 2008 metų valstybės biudžeto vykdymo apyskaitos.

2. Žemės ūkio ministerija 2009 metais patvirtino patikslintą Specialiosios kaimo rėmimo programos asignavimų planą – 2 754,9 tūkst. Lt, nors šios programos nepanaudotų įmokų į biudžetą likutis 2008-12-31 buvo 2 582,3 tūkst. Lt. Ministerija programos sąmatą patikslino 172,6 tūkst. Lt didesne suma negu turėjo nepanaudotų įmokų į biudžetą likutį¹¹⁷. Apie neteisingą įmokų sumą Valstybės kontrolė pasisakė išvadoje dėl 2008 metų valstybės biudžeto vykdymo apyskaitos.

3. Kauno apygardos teismas, Vilniaus miesto 3-čiasis apylinkės teismas, Klaipėdos miesto apylinkės teismas, Panevėžio miesto apylinkės teismas, Kėdainių apylinkės teismas ir Vilniaus rajono apylinkės teismas nepatikslinę specialiųjų programų sąmatų 2009 metais naudojo 2008 metais nepanaudotas programų pajamų įmokas.

4. Vilniaus miesto 2-asis apylinkės teismas, Vilniaus miesto 3-čiasis apylinkės teismas ir Biržų rajono apylinkės teismas 2009 metų programų sąmatas patikslino 2008 metų nepanaudotų įmokų likučiais, kurių vadovaujantis teisės aktais į 2009 metus kelti negalėjo, kadangi 2008 metais minėti teismai nevykdė specialiųjų programų. Apie biudžetinių įstaigų pajamų naudojimą tik vykdant specialiąsias programas Valstybės kontrolė pasisakė išvadoje Dėl 2008 metų valstybės biudžeto vykdymo apyskaitos.

Valstybės kontrolė vertindama Lietuvos Respublikos 2008 metų biudžeto įvykdymo apyskaitą ir nustačiusi teisės aktų pažeidimus rekomendavo Finansų ministerijai sugriežtinti (sukurti kontrolės procedūras) programų sąmatų keitimo kontrolę, tačiau pasikartojantys ir nustatyti nauji

¹¹⁵ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001-05-14 nutarimas Nr. 543 „Dėl Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo ir vykdymo taisyklių patvirtinimo“ (2004-06-15 nutarimo Nr.751 redakcija su pakeitimais ir papildymais).

¹¹⁶ Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės valstybinio audito ataskaita „Dėl Lietuvos Respublikos Žemės ūkio ministerijoje atlikto finansinio (teisėtumo) audito rezultatų“, 2010-05-31 Nr. FA-P-10-9-56.

¹¹⁷ Ten pat.

pažeidimai leidžia daryti išvadą, kad Finansų ministerija nepakankamai analizuoja asignavimų valdytojų pateiktas pažymas apie biudžeto asignavimų pakeitimus ir šių pakeitimų priežastis.

2.2.2. Valstybės investicijų programos vykdymas

Ne visais atvejais valstybės biudžeto lėšos valstybės kapitalo investicijoms panaudotos ekonomiškai. Tam tikrais atvejais auditoriai negalėjo patvirtinti dalies išlaidų pagrįstumo ir teisėtumo, taip pat įsitikinti ar racionaliai panaudotos lėšos numatytiems darbams.

Nepanaudotos ES ir kitos finansinės paramos lėšos sudaro 90 proc. visų nepanaudotų asignavimų valstybės kapitalo investicijoms.

Patikslinus 2009 m. valstybės biudžetą Valstybės investicijų 2009–2011 metų programai valstybės biudžeto asignavimai buvo sumažinti 20 proc. (961 mln. Lt) ir sudarė 3 911,2 mln. Lt, t.y. 19 proc. mažiau palyginus su 2008 m. Vyriausybė pagal asignavimų valdytojus ir investicijų projektus (investicijų projektų įgyvendinimo programas) paskirstė 3 522,7 mln. Lt valstybės biudžeto asignavimų, t. y. 388,5 mln. Lt mažiau, negu buvo Seimo patvirtinta.

Dėl perkeltos nepanaudotos ES ir kitos finansinės paramos bei bendrojo finansavimo lėšomis finansuojamų programų asignavimų dalies, dėl viršplaninių ir ankstesniais metais specialiosioms programoms finansuoti nepanaudotų įmokų, dėl papildomai skirtų lėšų iš Vyriausybės rezervo, bei 2009 m. sutaupyti asignavimų išlaidoms, asignavimų, skiriamų valstybės kapitalo investicijoms, planas padidintas iki 5 373,9 mln. Lt (žr. 7 lentelę).

7 lentelė. Valstybės investicijų programos vykdymas

Eil.Nr.	2009 metų duomenys	Viso	Iš jų ES
		Suma (mln. Lt)	
1.	Patvirtinta įstatymu ¹¹⁸	3911,2	-
2.	Paskirstyta Vyriausybės nutarimu ¹¹⁹	3522,7	2268,8
3.	Patikslintas planas	5373,9	3627,9
4.	Įvykdymas	3218,9	1684,6
Šaltinis – 2009 metų valstybės biudžeto vykdymo apyskaita			

Valstybės kapitalo investicijoms panaudota 91,4 proc. (iš jų ES – 74 proc.) Vyriausybės paskirstytų asignavimų, o įvertinus papildomai skirtas sumas – panaudota 60 proc. (iš jų ES – 46 proc.). 90 proc. visų nepanaudotų asignavimų sudaro nepanaudotos ES ir kitos finansinės paramos lėšos.

¹¹⁸ Lietuvos Respublikos 2009 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymas, 2008-12-22 Nr. XI-96 (su pakeitimais ir papildymais).

¹¹⁹ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2009-01-21 nutarimas Nr. 51 „Dėl valstybės investicijų 2009-2011 metų programoje numatytų 2009 metams kapitalo investicijų paskirstymo“ (su pakeitimais ir papildymais).

Atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos Seimo Audito komiteto sprendimą¹²⁰ ir siekiant užtikrinti rezultatyvų 2009 m. valstybinio audito programos įgyvendinimą, Valstybės kontrolės auditoriai finansinio (teisėtumo) auditų metu įvertino išlaidų Valstybės investicijų programos projektams efektyvumą ir rezultatyvumą.

Sisteminės problemos:

1. Asignavimų valdytojai nesilaikė Viešųjų pirkimų įstatymo¹²¹ ir Viešojo pirkimo-pardavimo sutarčių kainos ir kainodaros taisyklių nustatymo metodikos¹²²:

- statybos rangos sutartyse (sutarties sąmatose) nenustatė kainodaros taisyklių numatytam 10 proc. (5 proc.) nuo projektavimo ir rekonstravimo darbų vertės užsakovo rezervui nenumatytiems statybos (montavimo) darbams atlikti, dėl to auditoriai negalėjo įsitikinti, ar racionaliai buvo panaudotos valstybės biudžeto lėšos nenumatytiems darbams;

Pavyzdžiai

Eil.Nr.	Pavadinimas	Investicijų projekto pavadinimas	Suma (tūkst. Lt)
1.	Lietuvos veterinarijos akademija	Užkrečiamųjų ligų katedros patalpų Lietuvos veterinarijos akademijos Veterinarijos institutui perkelti į Lietuvos veterinarijos akademijos teritoriją Kaune, Tilžės g. 18, rekonstravimas.	289,6
2.	Lietuvos žemės ūkio universitetas	Lietuvos žemės ūkio universiteto sporto komplekso Kauno rajono savivaldybėje, Akademijos miestelyje, Studentų g. 11, plėtra.	147,1
3.	Kauno apskrities viršininko administracija	Viešosios įstaigos Kauno apskrities ligoninės Priėmimo ir skubios pagalbos skyriaus patalpų Kaune, Hipodromo g. 13, rekonstravimas ir įrangos įsigijimas.	127,8
4.	Kauno rajono savivaldybė	Kauno rajono Batniavos pagrindinės mokyklos Kauno rajono savivaldybėje, Bubių kaime, Mokyklos g. 4, naujo priestato statyba, kabinetų ir valgyklos įrengimas.	122,4
5.	Kauno miesto savivaldybė	Viešosios įstaigos Kauno 2-os klinikinės ligoninės centrinės sterilizacinės Kaune, Josvainių g. 2, įrengimas.	105,0
6.	Alytaus apskrities viršininko administracija	Viešosios įstaigos Alytaus apskrities S. Kudirkos ligoninės pastatų Alytuje, Ligoninės g. 12, rekonstravimas.	44,4
7.	Kauno apskrities viršininko administracija	Viešosios įstaigos Kauno apskrities ligoninės filialo Krikščioniškųjų gimdymo namų pastatų Kaune, Miško g. 25, 27, rekonstravimas ir įrangos atnaujinimas	9,2

- neinicijavo (arba sutartyse nenumatė) sutarčių kainų ar įkainių perskaičiavimo pagal bendrą kainų lygio kitimą, todėl nepasiekė Viešųjų pirkimų įstatyme nustatyto pirkimų tikslo – vadovaujantis šio įstatymo reikalavimais sudaryti pirkimo sutartį, leidžiančią įsigyti perkančiajai organizacijai reikalingų prekių, paslaugų ar darbų, racionaliai

¹²⁰ 2010-01-15 sprendimas Nr.141-S-2 „Dėl Valstybės kontrolės valstybinio audito 2010 metų programos projekto“.

¹²¹ Viešųjų pirkimų įstatymas, 2005-12-22 Nr. X-471.

¹²² Viešųjų pirkimų tarnybos direktoriaus 2003-02-25 įsakymas Nr. 1S-21(su vėlesniais pakeitimais), Viešojo pirkimo-pardavimo sutarčių kainos ir kainodaros taisyklių nustatymo metodika.

naudojant tam skirtas lėšas. Dėl šios priežasties auditoriai nustatė, kad valstybės biudžeto lėšos investicijų projektams panaudotos neekonomiškai;

Pavyzdžiai

1. Vilniaus miesto savivaldybės investicijų projekto „Nacionalinio stadiono su sporto kompleksu Vilniuje, Ukmergės gatvėje, projektavimas ir statyba“ 2009 m. atliktų statybos darbų kaina dėl statybos darbų kainų pokyčio galėjo būti 47,7 tūkst. Lt mažesnė.

2. Vilniaus apskrities viršininko administracijos pavaldžių įstaigų vykdomų investicinių projektų 2009 m. atliktų statybos darbų kaina dėl statybos darbų kainų pokyčio galėjo būti 184,1 tūkst. Lt mažesnė, iš jų: 125,1 tūkst. Lt Lavoriškių pagrindinės mokyklos, 43,5 tūkst. Lt Vilniaus apskrities resocializacijos centro, 15,5 tūkst. Lt A. Mickevičiaus viešosios bibliotekos.

3. Kauno rajono savivaldybės investicinių projektų 2009 metais atliktų statybos darbų kaina galėjo būti iki 47,5 tūkst. Lt mažesnė, iš jų: 25,1 tūkst. Lt investicijų projekto „Kauno rajono savivaldybės viešosios bibliotekos pastato Garliavoje, Vytauto g. 21, rekonstravimas“; 19,3 tūkst. Lt investicijų projekto „Kauno rajono Batniavos pagrindinės mokyklos Kauno rajono savivaldybėje, Bubių kaime, Mokyklos g. 4, naujo priestato statyba, kabinetų ir valgyklos įrengimas“; 3,1 tūkst. Lt investicijų projekto „Kauno rajono Ringaudų pradinės mokyklos pastato Kauno rajono savivaldybėje, Ringaudų kaime, Gėlių g. 2, rekonstravimas ir išplėtimas“.

4. Kauno technologijos universitetas projektui „III rūmų pastato Kaune, Laisvės al. 13, kapitalinis remontas“ 35,1 tūkst. Lt panaudojo neekonomiškai.

5. Lietuvos žemės ūkio universitetas projektui „Lietuvos žemės ūkio universiteto sporto komplekso Kauno rajono savivaldybėje, Akademijos miestelyje, Studentų g. 11, plėtra“ 30,8 tūkst. Lt panaudojo neekonomiškai.

6. Jonavos rajono savivaldybė projektui „Viešosios įstaigos Jonavos ligoninės pastatų Jonavoje, Žeimių g. 19, rekonstravimas ir sterilizacijos proceso modernizavimas“ 4,2 tūkst. Lt panaudojo neekonomiškai.

7. Auditoriai negalėjo patvirtinti, kad Panevėžio rajono savivaldybės administracija, 526,5 tūkst. Lt specialiosios tikslinės dotacijos lėšų, investicijų projektui „Melioracija“ pagal tam tikrus objektus ir statybos rangos sutartis, kurių trukmė ilgesnė nei vieneri metai panaudojo ekonomiškai, nes sutartyse nenustatė fiksuoto kainos ar įkainio perskaičiavimo dėl bendro kainų lygio kitimo ir mokesčių pasikeitimo.

- darbų pirkimui (42,9 mln. Lt) parinko netinkamą pirkimo būdą, papildomus darbus ir paslaugas nupirko (3,9 mln. Lt) neatlikus jokių pirkimo procedūrų, padidino statybos rangos sutarties vertę (1,7 mln. Lt) ir taip pakeitė pirkimo sąlygas, nesivadovavo sudarytų sutarčių sąlygomis ir padarė įstaigai turtinę žalą (0,3 mln. Lt), nesiderėjo su rangovu dėl mažesnės pasiūlymo kainos ir kt.¹²³

2. Auditoriai negalėjo patvirtinti investicijų projektų dalies išlaidų pagrįstumo ir teisėtumo:

- dėl neinventorizuotų statybos darbų, nepateiktų dokumentų, pakartotino tų pačių darbų įsigijimo ir kt. priežasčių, auditoriai negalėjo įsitikinti, ar Vilniaus miesto savivaldybė investiciniam projektui „Viešosios įstaigos Vilniaus greitosios pagalbos universitetinės ligoninės nebaigto statyti korpuso Vilniuje, Šiltnamių g. 29, rekonstravimas ir pritaikymas Priėmimo skyriui“ pagrįstai įsigijo 4 692,5 tūkst. Lt vertės darbų;

¹²³ Šiaulių apskrities viršininko administracijos projektas „Viešosios įstaigos Šiaulių apskrities ligoninės Moters ir vaiko klinikos Šiauliuose, Architektų g. 77, statyba ir įrengimas“.

- kadangi atliktų darbų kiekis ir įkainiai neatitiko lokalinėse sąmatose numatytų darbų ir įkainių, auditoriai negalėjo įsitikinti, kiek atlikta darbų ir ar teisėtai Alytaus apskrities viršininko administracija investicijų projektui „Viešosios įstaigos Alytaus apskrities S. Kudirkos ligoninės pastatų Alytuje, Ligoninės g. 12, rekonstravimas“ panaudojo 1 093,2 tūkst. Lt.

2.2.3. Vyriausybės rezervo lėšų naudojimas

Teisinė bazė, reglamentuojanti Vyriausybės rezervo lėšų skyrimą ir naudojimą, 2009 m. nebuvo keista, todėl toliau stebimas Valstybės kontrolės rekomendacijų įgyvendinimas.

Vadovaujantis Biudžeto sandaros įstatymu¹²⁴, valstybės biudžete sudaromas Vyriausybės rezervas turi būti ne didesnis kaip 1 proc. patvirtintų valstybės biudžeto asignavimų. Lietuvos Respublikos 2009 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymu¹²⁵ buvo nustatytas Vyriausybės rezervo dydis – 30 mln. Lt (0,1 proc. patvirtintų valstybės biudžeto asignavimų), kuris tikslinant biudžetą sumažintas iki 10 mln. Lt (0,04 proc. patvirtintų valstybės biudžeto asignavimų). Iš suplanuotų asignavimų septyniolikai įstaigų skirta 6,8 mln. Lt, iš kurių 6,6 mln. Lt panaudota. Daugiausia lėšų (3,5 mln. Lt) skirta Sveikatos apsaugos ministerijai. Jos panaudotos Valstybės rezervo materialinių išteklių atsargoms iš dalies atkurti, vaistams, medicininei įrangai ir priemonėms, asmeninėms apsauginėms priemonėms įsigyti.

Atkreipiamė dėmesį, kad, kaip ir ankstesniais metais, dalis lėšų skirta ne pagal nustatytus prioritetus ir priemonėms, kurioms asignavimai galėjo būti suplanuoti valstybės biudžete (einamosioms išlaidoms dengti, patalpų įrengimui ir rekonstravimui, leidinių įsigijimui, koncerto išlaidoms padengti).

Valstybės kontrolė ne kartą yra pareiškusi, kad prioritetai, pagal kuriuos skiriamos Vyriausybės rezervo lėšos apima beveik visas sritis, todėl siūlė minėtą teisės aktą tobulinti ir siūlė reglamentuoti atsiskaitymo už gautų Vyriausybės rezervo lėšų panaudojimą tvarką. Lietuvos Respublikos Seimas 2008-10-28 nutarimu Nr. X-1764 „Dėl Lietuvos Respublikos 2007 metų valstybės biudžeto įvykdymo apyskaitos“ pasiūlė Vyriausybei iki 2009 m. birželio 1 d. parengti Vyriausybės rezervo lėšų skirstymo pagal Biudžeto sandaros įstatymą aprašą, įtvirtinant nuostatą, kad lėšos būtų skiriamoms tik toms priemonėms, kurių negalima numatyti tvirtinant atitinkamų metų valstybės biudžetą.

¹²⁴ Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymas, 1990-07-30 Nr. I-430 (2003-12-23 įstatymo Nr. IX-1946 redakcija, su pakeitimais ir papildymais), 15 str.

¹²⁵ Lietuvos Respublikos 2009 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymas, 2008-12-22 Nr. XI-96 (su pakeitimais ir papildymais).

Pažymime, kad Finansų ministerija 2010 m. kovo mėnesį parengė Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002-01-14 nutarimo Nr. 38 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės prioritetų naudojant Lietuvos Respublikos Vyriausybės rezervo lėšas“ pakeitimo projektą, kuriame, atsižvelgiant į Valstybės kontrolės rekomendacijas:

- nustatyti konkretūs Vyriausybės prioritetai naudojant Vyriausybės rezervo lėšas;
- patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės rezervo lėšų skyrimo ir naudojimo tvarkos aprašas. Apraše reglamentuotas kreipimasis dėl lėšų skyrimo ir nustatyta lėšų skyrimo, išdavimo ir atsiskaitymo už gautų lėšų naudojimą tvarka.

Įsigaliojus minėto nutarimo pakeitimo projektui Vyriausybės rezervo lėšos galės būti skiriamos tik šiems prioritetams vykdyti:

- ekstremalioms situacijoms likviduoti;
- turtinei ir neturtinei žalai, priteistai iš Lietuvos valstybės vykdant arbitražų ar teismų sprendimus, atlyginti, kitoms išlaidoms ginant valstybės interesus padengti;
- gaisro padarytiems nuostoliams iš dalies padengti;
- žymių žmonių laidotuvių išlaidoms padengti;
- humanitarinei pagalbai teikti;
- ir tik tokioms reikmėms, kurių nebuvo galima numatyti sudarant ir priimant atitinkamų metų valstybės biudžetą.

Dėl nepatvirtintos tvarkos Vyriausybės rezervo lėšos ir 2010 m. naudojamos be nustatytų prioritetų.

Pavyzdžiai

1. 2010 m. iš Vyriausybės rezervo Vilniaus miesto savivaldybei skirta 400 tūkst. Lt Šv. Kristoforo kamerinio orkestro Lietuvos miestuose rengiamų šventinių nemokamų koncertų išlaidoms padengti.
2. Asociacijai Lietuvos Laisvės kovotojų sąjungai 2010 m. skirta 360,6 tūkst. Lt J.K. Patamsio skulptūrinės kompozicijos „Žinia“ pastatymo ir aplinkos sutvarkymo išlaidoms padengti.
3. Viešajai įstaigai Lietuvos nacionaliniam radiui ir televizijai 2010 m. skirta 170 tūkst. Lt koncerto, skirto Kovo 11-ajai Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo 20-mečiui paminėti, organizavimo ir transliavimo išlaidoms iš dalies padengti.
4. Kultūros ministerijai 2010 m. skirta 199,5 tūkst. Lt, iš jų 187,2 tūkst. Lt – kamerinio orkestro „Kremerata Baltica“ veiklai užtikrinti.

3. Privatizavimo fondo lėšų naudojimas

Gyventojų santaupoms atkurti planuojamos nepagrįstai didelės lėšos, o faktiškai šiam tikslui lėšų skiriama mažai.

Bankui dengiamos išlaidos už gyventojų atkuriamųjų sąskaitų tvarkymą per 2009 metus sudarė 1,1 mln. Lt, o 2010 metais šiam tikslui suplanuota 7,9 mln. Lt.

Fondo lėšos panaudotos valstybės investicijoms, kurioms toks finansavimas nenumatytas Valstybės investicijų programoje.

Teisės aktai nereglamentuoja nepanaudotų Privatizavimo fondo lėšų grąžinimo.

Fondo lėšos neturėtų būti naudojamos reikmėms, kurios gali būti numatytos sudarant valstybės biudžetą.

Privatizavimo fondo lėšomis disponuoja Vyriausybė pagal Lietuvos Respublikos Seimo patvirtintą Privatizavimo fondo lėšų sąmatą, o fondo apskaitą tvarko Finansų ministerija.

2009 metais panaudota 89 proc. 2009 metų Privatizavimo fondo lėšų sąmatoje¹²⁶ fondo išlaidoms suplanuotų lėšų. Rezerviniam (stabilizavimo) fondui sudaryti pervesta 99,7 proc. planuotų lėšų, Lietuvos Respublikos Vyriausybės patvirtintoms šalies programoms įgyvendinti – 31 proc., Privatizavimo komisijos ir Valstybės turto fondo funkcijoms atlikti ir kitoms išlaidoms padengti – 7 proc., gyventojų santaupoms atkurti ir su tuo susijusioms išlaidoms padengti – 0,6 proc.

Nustatyta:

1. Privatizavimo fondo lėšų likutis metų pabaigoje ženkliai didesnis, negu buvo planuotas. Lėšų likutis 2009-12-31 yra 141,3 mln. Lt t.y. 235 kartus didesnis, nei buvo planuota patvirtintoje sąmatoje. Tai lėmė, kad:

- faktinis lėšų likutis metų pradžioje buvo didesnis už planuotą (21 proc. daugiau);
- suplanuotų išlaidų gyventojų santaupoms atkurti įvykdyta tik 0,6 proc. (0,5 mln. Lt);
- suplanuotų išlaidų Privatizavimo komisijos, Valstybės turto fondo funkcijoms atlikti, ekspertams už paslaugas sumokėti ir objektams parengti privatizuoti įvykdyta 7 proc.;
- Lietuvos Respublikos Vyriausybės patvirtintoms šalies programoms įgyvendinti panaudota 31 proc. suplanuotų išlaidų (10 mln. Lt).

2. Gyventojų santaupoms atkurti planuojamos nepagrįstai didelės lėšos, tokiu būdu sumažinama Rezerviniam (stabilizavimo) fondui skiriamų lėšų dalis. 2009 m. Privatizavimo fondo lėšų sąmatoje¹²⁷ gyventojų santaupoms atkurti ir su tuo susijusioms išlaidoms padengti buvo

¹²⁶ Lietuvos Respublikos 2009 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymas, 2008-12-22 Nr. XI-96 (su pakeitimais ir papildymais).

¹²⁷ Ten pat.

numatyta skirti 81,4 mln. Lt, tačiau į Santaupų atkūrimo sąskaitą¹²⁸ pervesta 0,5 mln. Lt, o santaupų atkūrimui ir su tuo susijusioms išlaidoms dengti panaudota 3,2 mln. Lt, t. y. 4 proc. sąmatoje patvirtintos sumos (2008 m. buvo panaudota 3 proc.). Valstybės kontrolė Išvadoje dėl Lietuvos Respublikos 2010 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo projekto¹²⁹ atkreipė dėmesį, kad gyventojų santaupoms atkurti ir su tuo susijusioms išlaidoms padengti planuojama skirti daug Privatizavimo fondo lėšų, kai tuo tarpu šių lėšų panaudojimas labai mažas. Taip pat atkreipė dėmesį, kad padidintas lėšų poreikio gyventojų santaupoms atkurti ir su tuo susijusioms išlaidoms padengti planavimas mažina Rezerviniam (stabilizavimo) fondui skiriamų lėšų dalį. Atsižvelgiant į esamą situaciją manome, kad tikslinga būtų teisės aktuose numatyti, kad suplanuota ir nepanaudota gyventojų santaupoms atkurti ir su tuo susijusioms išlaidoms padengti Privatizavimo fondo lėšų dalis, atsižvelgiant į gautas pajamas, būtų skiriama Rezerviniam (stabilizavimo) fondui sudaryti.

2010 metų Privatizavimo fondo lėšų sąmatoje¹³⁰ gyventojų santaupoms atkurti ir su tuo susijusioms išlaidoms padengti numatyta skirti 30 mln. Lt. Finansų ministerijos duomenimis 2010-01-01 į indėlininkų sąskaitas yra likę nepervesta 23,8 mln. Lt. Įvertinus neatkurtų santaupų dydį ir 2010-01-01 santaupų atkūrimo sąskaitoje esantį lėšų likutį – 1,7 mln. Lt¹³¹, su gyventojų santaupų atkūrimu susijusioms išlaidoms dengti fondo sąmatoje planuojama 7,9 mln. Lt.

Atkreipiame dėmesį, kad minėtas išlaidas sudaro bankui „Swedbank“, AB pagal sutartį¹³² dengiamos išlaidos už atkuriamųjų sąskaitų tvarkymą. 2009 metais indėlininkams į sąskaitas pervesta 2,1 mln. Lt, o bankui už sąskaitų tvarkymą sumokėta 1,1 mln. Lt (žr. 8 lentelę). Valstybės kontrolė raštu¹³³ kreipėsi į Finansų ministeriją ir rekomendavo nedelsiant imtis priemonių minėtų išlaidų optimizavimui.

¹²⁸ Finansų ministerijos vardu banke „Swedbank“, AB atidaryta sąskaita, kurioje kaupiamos lėšos, skirtos gyventojų santaupoms atkurti.

¹²⁹ 2009-11-13 išvada Nr. VA-P-700-4-19.

¹³⁰ Lietuvos Respublikos 2010 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymas, 2009-12-10 Nr. XI-563.

¹³¹ Į šią sumą neįskaitytas subsąskaitoje (skirtoje atkurtoms santaupoms indėlininkams, turėjusiems santaupų buvusios SSRS ekonominių ryšių su užsieniu banko Lietuvos skyriuje, mokėti) esantis 355,8 tūkst. Lt lėšų likutis.

¹³² Finansų ministerijos ir AB Lietuvos taupomojo banko (dabartinis pavadinimas „Swedbank“, AB) 1999-12-30 sutartis (su vėlesniais pakeitimais).

¹³³ Valstybės kontrolės 2010-02-11 raštas Nr. S-(703-1567)-231 „Dėl Privatizavimo fondo lėšų naudojimo“.

8 lentelė. Lėšų, skirtų gyventojų santaupoms atkurti panaudojimas

Metai	Pervesta į indėlininkų sąskaitas (mln. Lt)	Bankui kompensuotos išlaidos (mln. Lt)
2004	178,4	4,2
2005	253,3	2,1
2006	223,8	5,9
2007	1118,1	12,3
2008	7,8	1,8
2009	2,1	1,1
Šaltinis – Finansų ministerijos apskaitos dokumentai		

Finansų ministerija informavo¹³⁴ Valstybės kontrolę, kad buvo inicijuoti susitikimai su banko „Swedbank“, AB, atstovais ir aptartos išlaidų mažinimo galimybės. Ministerija pažymėjo, kad banko atliekamų darbų apimtys nėra proporcingai susijusios su išmokamomis atkurtų santaupų sumomis, o didelę išlaidų dalį sudaro neišvengiamos archyvo išlaikymo išlaidos. Ministerija nurodė, kad kartu su 2011 m. Valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo projektu numato teikti ir Gyventojų santaupų atkūrimo įstatymo pakeitimo įstatymo projektą, kuriame būtų nustatytas galutinis santaupų atkūrimo terminas, tai leistų sumažinti su santaupų atkūrimu susijusias valstybės išlaidas.

3. Privatizavimo fondo lėšos naudojamos reikmėms, kurios turėtų būti finansuojamos valstybės biudžeto lėšomis. Kaip ir kasmet, Vyriausybė 2009 metais skyrė Privatizavimo fondo lėšų jos patvirtintoms šalies programoms įgyvendinti. Iš planuotų 34 mln. Lt 6 programoms¹³⁵ paskirstyta 10,7 mln. Lt. Atlikus Vyriausybės patvirtintoms šalies programoms įgyvendinti skirtų lėšų analizę nustatyta, kad:

- 4,8 mln. Lt panaudota pastatų ir kito turto (šiluminių trasų, parkų) statybai, renovavimui, atnaujinimui ir sutvarkymui;
- 4,1 mln. Lt kitiems tikslams (leidinių leidybai, žemės sklypų duomenų bazės atnaujinimui);
- 1,7 mln. Lt panaudota strateginių ir neliečiamų atsargų įsigijimui (gripo vakcinai, antivirusiniams vaistams).

Vyriausybės patvirtintoms šalies programoms įgyvendinti 2009 metais Privatizavimo fondo lėšų skiriama suma yra gerokai mažesnė, palyginus su ankstesniais metais (2008 m. skirta 420,9 mln. Lt), tačiau, Valstybės kontrolės nuomone, fondo lėšos neturėtų būti naudojamos reikmėms, kurios gali būti numatytos sudarant valstybės biudžetą. Programų finansavimas Privatizavimo fondo lėšomis mažina tiek planuojamą tiek faktinį valstybės biudžeto deficitą.

¹³⁴ Finansų ministerijos 2010-03-10 raštas Nr.((7.44-04)-5K-1003451)-6K-1002583 „Dėl Privatizavimo fondo lėšų naudojimo“.

¹³⁵ Nacionalinė programa „Vilnius – Europos kultūros sostinė 2009“, Visuomenės informacinio aprūpinimo ir viešosios informacijos sklaidos 2009 metų programa, Integruotos administravimo ir kontrolės sistemos (IAKS) duomenų atnaujinimo programa, Valstybinė pasirengimo gripo pandemijai programa, Šiaulių apskrities ligoninės šiluminės trasos renovavimo programa, Rytų Lietuvos švietimo infrastruktūros tobulinimo 2009–2012 metų programa.

4. Privatizavimo fondo lėšos panaudotos valstybės investicijoms, kurioms finansavimas iš šio šaltinio nenumatytas Valstybės investicijų 2009–2011 metų programoje¹³⁶.

Pagal Privatizavimo fondo lėšų naudojimo ir apskaitos taisykles¹³⁷ Privatizavimo fondo lėšų sąmatos projektą rengia Finansų ministerija, jis teikiamas Seimui kartu su Lietuvos Respublikos atitinkamų metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo projektu. Minėtų taisyklių 11 p. nurodyta, kad duomenis apie lėšų poreikį Lietuvos Respublikos Vyriausybės patvirtintoms programoms, finansuojamoms iš Privatizavimo fondo lėšų, įgyvendinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatytu terminu Finansų ministerijai pateikia asignavimų valdytojai, atsakingi už šių programų vykdymą, o kiek Privatizavimo fondo lėšų reikia Valstybės investicijų programai įgyvendinti, nustato Lietuvos Respublikos Vyriausybė Finansų ministerijos teikimu.

Valstybės lėšų, skirtų valstybės kapitalo investicijoms, planavimo, tikslinimo, naudojimo, apskaitos ir kontrolės taisyklės¹³⁸ reglamentuoja Privatizavimo fondo lėšų, skiriamų ilgalaikiam materialiajam ir nematerialiajam turtui sukurti, įsigyti arba jo vertei padidinti valstybės institucijoms, įstaigoms ir įmonėms, savivaldybių įstaigoms ir įmonėms, taip pat kitiems ūkio subjektams, planavimą, tikslinimą, naudojimą, apskaitą ir kontrolę. Minėtų taisyklių 6 p. nustatyta, kad investicijų projektus rengia valstybės institucijos, įstaigos ir įmonės, savivaldybių įstaigos ir įmonės, kiti ūkio subjektai, kurių įstatymais ir kitais teisės aktais suteiktiems įgaliojimams vykdyti, valdymo sričių plėtros strategijoms (programoms) įgyvendinti, taip pat viešojo administravimo funkcijoms atlikti reikia sukurti, įsigyti ilgalaikio materialiojo ar nematerialiojo turto arba padidinti jo vertę. Vadovaujantis išvardytomis teisės aktų nuostatomis, Privatizavimo fondo lėšos, skirtos Vyriausybės patvirtintoms programoms įgyvendinti, kai skiriama ilgalaikiam materialiajam ir nematerialiajam turtui sukurti, įsigyti arba jo vertei padidinti, turi būti naudojamos pagal teisės aktuose nustatytą tvarką – pagal parengus investicijų projektus, įtrauktus į Vyriausybės tvirtinamą Valstybės investicijų programą.

Audito metu nustatyta, kad asignavimų valdytojai gautas lėšas iš Privatizavimo fondo Vyriausybės patvirtintoms šalies programoms įgyvendinti panaudojo ir ilgalaikio turto kūrimui bei įsigijimui (žr. 9 lentelę), tačiau patvirtintoje Valstybės investicijų 2009–2011 metų programoje skirti lėšų valstybės investicijoms iš Privatizavimo fondo nebuvo numatyta.

¹³⁶ Lietuvos Respublikos 2009 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymas, 2008-12-22 Nr. XI-96 (su pakeitimais ir papildymais).

¹³⁷ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998-02-06 nutarimas Nr. 152 „Dėl Privatizavimo fondo lėšų naudojimo ir apskaitos taisyklių patvirtinimo“ (2000-07-01 nutarimo Nr. 761 redakcija, su pakeitimais ir papildymais) 8 p.

¹³⁸ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001-04-26 nutarimas Nr. 478 „Dėl valstybės lėšų, skirtų valstybės kapitalo investicijoms, planavimo, tikslinimo, naudojimo, apskaitos ir kontrolės taisyklių patvirtinimo“ (2008-11-19 nutarimo Nr.1186 redakcija, su pakeitimais ir papildymais).

9 lentelė. Valstybės investicijos, finansuotos Privatizavimo fondo lėšomis

Asignavimų valdytojas	Lėšų skyrimo pagrindas	Išlaidų ekonominės klasifikacijos straipsnis	Panaudota fondo lėšų (tūkst. Lt)	Paskirtis
Švietimo ir mokslo ministerija	LRV 2009-11-11 nutarimas Nr.1505	3.1.1.2.1.2. Negyvenamieji pastatai	1500	Vilniaus rajono Maišiagalos Lietuvos didžiojo kunigaikščio Algirdo vidurinės mokyklos pastatui statyti
Sveikatos apsaugos ministerija	LRV 2009-10-28 nutarimas Nr.1401	3.1.1.2.1.2. Negyvenamieji pastatai	309,2	Šiaulių apskrities ligoninės šiluminės trasos renovavimui
Žemės ūkio ministerija	LRV 2009-09-09 nutarimas Nr.1125	2.8.1.2.1.1. Kapitalui formuoti	600,0	Integruotos administravimo ir kontrolės sistemos
Vilniaus miesto savivaldybė	LRV 2008-02-06 nutarimas Nr.150	3.1.1.2.1.3. Kiti pastatai ir statiniai	2985,7	Vingio parko, Sereikiškių parko, Kalnų parko sutvarkymas
Šaltinis – Finansų ministerijos apskaitos dokumentai				

Rengiant Privatizavimo fondo 2009 metų lėšų sąmatą ir planuojant lėšas Vyriausybės patvirtintoms šalies programoms įgyvendinti nebuvo įvertintas asignavimų valdytojų lėšų poreikis ilgalaikio materialiojo ir nematerialiojo turto įsigijimui, kūrimui ar jo vertės padidinimui, todėl Privatizavimo fondo lėšos panaudotos valstybės investicijoms, kurioms finansavimas iš šio šaltinio nenumatytas Valstybės investicijų 2009–2011 metų programoje.

5. Nepakankamas teisinis reglamentavimas. Audito metu nustatyta, kad 2009 metais į fondo sąskaitą asignavimų valdytojai grąžino 33,9 tūkst. Lt 2008 metais gautų Vyriausybės patvirtintoms programoms įgyvendinti nepanaudotų fondo lėšų, kurios Privatizavimo fondo lėšų sąmatos įvykdymo ataskaitoje atskleistos kaip fondo įplaukos. Įvertinus tai, kad praktikoje pasitaiko atvejų kai asignavimų valdytojai nepanaudoja visų iš fondo gautų lėšų, o teisės aktuose nereglamentuota šių lėšų grąžinimo tvarka, Valstybės kontrolės nuomone, reikėtų papildyti teisės aktus nuostatomis, įpareigojančiomis lėšų gavėjus grąžinti nepanaudotų lėšų dalį ir nustatančiomis tokių lėšų grąžinimo tvarką.

4. Rezervinio (stabilizavimo) fondo lėšų naudojimas

Fondo lėšos pervestos Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybai prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos nesilaikant nustatytos tvarkos – valdybos paraiškos dėl lėšų skyrimo pensijų sistemos reformai finansuoti apmokėtos be lėšų poreikį patvirtinančių dokumentų ir nesilaikant nustatyto grafiko.

245,1 mln. Lt Rezervinio (stabilizavimo) fondo lėšų panaudota valstybės turtiniams įsipareigojimams, susijusiems su valstybės skola, vykdyti (grąžintinai) pažeidžiant šio fondo lėšų skyrimo tvarką.

Siekis fonde suformuoti lėšų rezervą artimiausiu metu nebus įgyvendintas.

Vadovaujantis Rezervinio (stabilizavimo) fondo nuostatais¹³⁹, fondo lėšos gali būti naudojamos:

- pensijų sistemos reformai finansuoti;
- Lietuvos valstybės rezervo piniginėms lėšoms, reikalingoms ūkio funkcionavimui palaikyti ekstremalių situacijų bei ekonominės grėsmės sąlygomis, sukaupti ir atkurti;
- fondo valdymo išlaidoms;
- valstybės turtiniams įsipareigojimams, susijusiems su valstybės skola, vykdyti (grąžintinai).

Nustatyta:

1. Lėšos pensijų sistemos reformai finansuoti skirtos nesilaikant nustatytos tvarkos.

Seimas 2009 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymu¹⁴⁰ patvirtino 2009 metų Rezervinio (stabilizavimo) fondo lėšų sąmatą, kurioje numatė 600 mln. Lt fondo lėšų skirti pensijų sistemos reformai finansuoti. Vyriausybė, vadovaudamasi patvirtinta sąmata ir Rezervinio (stabilizavimo) fondo nuostatais¹⁴¹, nutarimu¹⁴² skyrė 600 mln. Lt Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybai prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – VSDFV prie SADM) pensijų sistemos reformos finansavimui. Seimui patikslinus 2009 metų valstybės biudžetą kartu buvo patikslinta ir 2009 metų Rezervinio (stabilizavimo) fondo lėšų sąmata – išlaidos, skirtos pensijų sistemos reformai finansuoti, sumažintos iki 495,7 mln. Lt. Atkreipiame dėmesį, kad 2009-01-07 Vyriausybės nutarimas Nr. 1 „Dėl 2009 metų Rezervinio (stabilizavimo) fondo lėšų skyrimo pensijų sistemos reformai finansuoti“ nebuvo pakeistas.

¹³⁹ Lietuvos Respublikos Seimo 2002-05-30 nutarimas Nr. IX-912 „Dėl Rezervinio (stabilizavimo) fondo nuostatų patvirtinimo“ (2007-06-27 nutarimo Nr. X-1215 redakcija), 10 p.

¹⁴⁰ Lietuvos Respublikos 2009 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymas, 2008-12-22 Nr. XI-96.

¹⁴¹ Lietuvos Respublikos Seimo 2002-05-30 nutarimas Nr. IX-912 „Dėl Rezervinio (stabilizavimo) fondo nuostatų patvirtinimo“ (2007-06-27 nutarimo Nr. X-1215 redakcija), 10 p. 1 papunktis ir 14 p.

¹⁴² Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2009-01-07 nutarimas Nr.1 „Dėl 2009 metų Rezervinio (stabilizavimo) fondo lėšų skyrimo pensijų sistemos reformai finansuoti“.

Vadovaujantis fondo nuostatų¹⁴³ 17 punktu ir Prašymų skirti lėšų iš Rezervinio (stabilizavimo) fondo nagrinėjimo ir pateikimo svarstyti Rezervinio (stabilizavimo) fondo valdybai taisyklių¹⁴⁴ 10 punktu, Vyriausybei priėmus nutarimą dėl fondo lėšų skyrimo, lėšų gavėjai Finansų ministerijai pateikia nustatytos formos paraiškas ir lėšų poreikį patvirtinančius dokumentus. Pagal minėtų taisyklių 12 punktą, fondo lėšų skyrimą koordinuojantis ministerijos administracijos padalinys patikrina gautus dokumentus ir, jeigu jie netinkamai įforminti, paraiškos gali nepriimti. Taisyklių 13 punkte nurodyta, kad paraiškos per dvi darbo dienas nuo tinkamai įformintų dokumentų gavimo dienos perduodamos apmokėjimui.

Audito metu nustatyta, kad visos 2009 metų VSDFV prie SADM paraiškos dėl lėšų skyrimo pensijų sistemos reformai finansuoti pateiktos Finansų ministerijai be lėšų poreikį patvirtinančių dokumentų. Atkreipiamė dėmesį, kad visos paraiškos priimtose ir apmokėtos.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2009-01-07 nutarimu Nr. 1 „Dėl 2009 metų Rezervinio (stabilizavimo) fondo lėšų skyrimo pensijų sistemos reformai finansuoti“ lėšos iš fondo VSDFV prie SADM pervedamos pagal šios valdybos nustatytą grafiką. VSDFV prie SADM raštu¹⁴⁵ nurodė lėšų pervedimo terminus, tačiau audito metu nustatyta, kad lėšos pervestos nesilaikant nustatyto grafiko.

2. Lėšos valstybės turtiniams įsipareigojimams, susijusiems su valstybės skola, vykdyti (grąžintinai) skirtos pažeidžiant nustatytą tvarką. 2009 metų Rezervinio (stabilizavimo) fondo lėšų sąmatoje¹⁴⁶ buvo numatyta 750 mln. Lt fondo lėšų skirti valstybės turtiniams įsipareigojimams, susijusiems su valstybės skola, vykdyti (grąžintinai). Vadovaujantis fondo nuostatų¹⁴⁷ 14 punktu, nutarimą dėl fondo lėšų skyrimo numatytiems tikslams naudoti turi priimti Vyriausybė fondo valdybos teikimu. Vyriausybės nutarimu¹⁴⁸ Rezervinio (stabilizavimo) fondo lėšos buvo skirtos tik pensijų sistemos reformai finansuoti. Audito metu nustatyta, kad 2009 metais iš Rezervinio (stabilizavimo) fondo valstybės turtiniams įsipareigojimams, susijusiems su valstybės skola, vykdyti (grąžintinai) skirta 71 mln. eurų (245,1 mln. Lt).

Atsižvelgiant į tai, kad Rezervinio (stabilizavimo) fondo lėšos 2009 metais Vyriausybės nutarimu valstybės turtiniams įsipareigojimams, susijusiems su valstybės skola, vykdyti neskirtos, todėl 245,1 mln. Lt fondo lėšų šiam tikslui panaudota pažeidžiant šio fondo lėšų skyrimo tvarką.

¹⁴³ Lietuvos Respublikos Seimo 2002-05-30 nutarimas Nr. IX-912 „Dėl Rezervinio (stabilizavimo) fondo nuostatų patvirtinimo“ (2007-06-27 nutarimo Nr. X-1215 redakcija).

¹⁴⁴ Lietuvos Respublikos finansų ministro 2003-11-13 įsakymas Nr. 1K-273 „Dėl Prašymų skirti lėšų iš Rezervinio (stabilizavimo) fondo nagrinėjimo ir pateikimo svarstyti Rezervinio (stabilizavimo) fondo valdybai taisyklių patvirtinimo“ (su pakeitimais ir papildymais).

¹⁴⁵ VSDFV prie SADM 2009-01-06 raštas Nr. (12.6)I-25 „Dėl Rezervinio (stabilizavimo) fondo lėšų“; VSDFV prie SADM 2009-02-05 raštas Nr.(12.6)I-682.

¹⁴⁶ Lietuvos Respublikos 2009 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymas, 2008-12-22 Nr. XI-96 (su pakeitimais ir papildymais).

¹⁴⁷ Lietuvos Respublikos Seimo 2002-05-30 nutarimas Nr. IX-912 „Dėl Rezervinio (stabilizavimo) fondo nuostatų patvirtinimo“ (2007-06-27 nutarimo Nr. X-1215 redakcija).

¹⁴⁸ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2009-01-07 nutarimas Nr.1 „Dėl 2009 metų Rezervinio (stabilizavimo) fondo lėšų skyrimo pensijų sistemos reformai finansuoti“.

3. Siekis fonde suformuoti lėšų rezervą artimiausiu metu nebus įgyvendintas.

Vyriausybė kasmet dalį fondo lėšų skiria pensijų sistemos reformai finansuoti ir valstybės turtiniams įsipareigojimams dengti (grąžintinai), tuo tarpu rezervo piniginiams lėšoms sukaupti ir atkurti nuo fondo įkūrimo pradžios (2001-12-31) lėšos buvo skirtos tik vieną kartą (2003 metais). Vyriausybė 2009-10-14 pasitarimo protokolo Nr. 78 8 klausimu „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės svarbiausių 2010 metų darbų“ pritarė Vyriausybės ir ministerijų 2010 metų veiklos prioritetams, kurių vienas – numatyti galimybę stabilizavimo fonde suformuoti 5 procentų BVP dydžio lėšų rezervą, kuris galėtų būti naudojamas vien tik susidarius ekstremalioms sąlygoms šalies ūkyje ar iškilus grėsmei valstybės finansams. Minėto rezervo sukūrimas (nenurodant jo dydžio) patvirtintas kaip vienas iš Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2010 metų veiklos prioriteto¹⁴⁹ „tolesnis viešųjų finansų konsolidavimas ir efektyvus išteklių naudojimas diegiant į rezultatus orientuotą valdymo modelį“ tikslų. Atkreipiame dėmesį, kad 2010 m. Rezervinio (stabilizavimo) fondo lėšų sąmatoje¹⁵⁰ minėtam lėšų rezervui sudaryti lėšų taip pat nenumatyta. Finansų ministerijos duomenimis 2010 m. planuojamas BVP – 83 524 mln. Lt, 5 proc. sudarys 4 176,2 mln. Lt. Pagal Rezervinio (stabilizavimo) fondo piniginių srautų 2009 metų ataskaitą, fondo lėšų likutis 2009-12-31 yra 1 540,4 mln. Lt (1,8 proc. BVP), iš kurių fondo pinigų likutis sudaro 1 024,8 mln. Lt, o kitos lėšos suteiktos (grąžintinai) valstybės turtiniams įsipareigojimams, susijusiems su valstybės skola, vykdyti.

Atsižvelgiant į tai, kad 2010 metais planuojamos 97 proc. mažesnės (palyginus su 2009 m.) fondo pajamos ir 20 proc. mažesnis fondo lėšų likutis, o fondo išlaidos (pensijų sistemos reformai finansuoti) mažėja tik apie 30 proc., tikėtina, kad 2010 metų pabaigoje fonde neliks lėšų numatomam rezervui formuoti. Kadangi pagrindinę fondo pajamų dalį sudaro iš Privatizavimo fondo skiriama lėšų dalis, todėl siekiant suformuoti lėšų rezervą reikia arba didinti iš Privatizavimo fondo skiriamą lėšų dalį arba mažinti fondo išlaidas pensijų sistemos reformai finansuoti arba ieškoti papildomų Fondo finansavimo šaltinių.

Atkreipiame dėmesį, kad Vyriausybė planuoja¹⁵¹ tikslinti teisės aktus, juose numatant papildomus Rezervinio (stabilizavimo) fondo finansavimo šaltinius (valstybės vardu pasiskolintos lėšos; perteklinės Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto pajamos, gautos pasiekus Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto perteklių) ir panaikinant galimybę fondo lėšas naudoti pensijų sistemos reformos finansavimui.

¹⁴⁹ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2010-02-17 nutarimas Nr. 165 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2010 metų veiklos prioritetų“.

¹⁵⁰ Lietuvos Respublikos 2010 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymas, 2009-12-10 Nr. XI-563.

¹⁵¹ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2010-02-17 nutarimas Nr. 165 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2010 metų veiklos prioritetų“.

5. Apskaitos tvarkymas pagal VSAFAS

Įvertinant tai, kad Valstybės išdas, Valstybinės mokesčių inspekcijos ir Muitinės mokesčių fondai ir kiti viešojo sektoriaus subjektai tarpusavyje nesuderino duomenų apie sukauptas pervestinas/gautinas sumas, todėl jų atitinkamų buhalterinių sąskaitų likučiai 2010-01-01 yra netikslūs, o buhalterinė apskaita tvarkoma ir finansinės ataskaitos sudaromos laikantis ne visų Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatyme numatytų bendrųjų apskaitos principų.

Valstybės kontrolė nuo viešojo sektoriaus buhalterinės apskaitos ir finansinės atskaitomybės sistemos reformos pradžios išvadose dėl valstybės biudžeto vykdymo apyskaitos pateikdavo pastebėjimus dėl šios reformos eigos ir viešojo sektoriaus subjektų pasirengimo reformai.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymu¹⁵², viešojo sektoriaus subjektai nuo 2010-01-01 turi tvarkyti buhalterinę apskaitą ir rengti ataskaitas pagal VSAFAS ir bendrąjį sąskaitų planą. Dalis viešojo sektoriaus subjektų¹⁵³ ir 2009 m. ataskaitų rinkinius turėjo rengti pagal Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymą.

Atsižvelgdama į tai, kad Finansų ministerija paskirta¹⁵⁴ atsakinga už pasirengimo nuo 2010 m. taikyti VSAFAS ir vėlesnio jų taikymo priežiūrą ir kontrolę ir kiekvieną ketvirtį Seimo Audito komitetui turi teikti informaciją apie viešojo sektoriaus buhalterinės apskaitos ir finansinės atskaitomybės sistemos reformos eigą, Valstybės kontrolė teikia pastebėjimus tik dėl valstybės išdo ir mokesčių fondų buhalterinės apskaitos tvarkymo vadovaujantis VSAFAS.

5.1. Valstybės išdas

Finansų ministerijos pateiktais duomenimis, valstybės išdo finansų valdymo ir apskaitos informacinę sistemą, kurios pagrindinė paskirtis yra valstybės išdo, kaip atskiro viešojo sektoriaus subjekto finansinės apskaitos tvarkymas ir finansinės atskaitomybės parengimas pagal VSAFAS keliamus reikalavimus (ūkinių operacijų didžiojoje knygoje registravimas dvejetainiu įrašu, taikant debeto ir kredito balanso kontrolę, sąskaitų plano naudojimas, finansinės atskaitomybės rengimas ir kt.) paleisti numatoma nuo 2011 m. sausio 24 d. Valstybės kontrolės rekomendacijas dėl dvejetainio įrašo taikymo Finansų ministerija planuoja visiškai įgyvendinti tik paleidus anksčiau minėtą sistemą.

¹⁵² Lietuvos Respublikos viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymas, 2007-06-26 Nr. X-1212 (su papildymais ir pakeitimais).

¹⁵³ Sąrašas patvirtintas Lietuvos Respublikos finansų ministro 2008-12-09 įsakymas Nr. 1K-429 (2009-05-19 įsakymo Nr. 1K-166 redakcija, su pakeitimais ir papildymais).

¹⁵⁴ Ministro pirmininko kanclerio 2009-11-18 pavedimas Nr. 61-6958.

5.2. Mokesčių fondai

5.2.1. Valstybinės mokesčių inspekcijos mokesčių fondas

Valstybės kontrolė atlieka VMI mokesčių fondo 2010 m. finansinį (teisėtumo) auditą, kurio metu nustatyta, kad VMI pažeidė Buhalterinės apskaitos ir Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymus:

- neparengė mokesčių fondo sąskaitų plano, neparinko ir netaikė mokesčių fondo apskaitos politikos;
- mokesčių fondo buhalterinę apskaitą tvarkė nesivadovaudama VSAFAS, netaikydama kaupimo principo, nedarydama dvejybinio įrašo;
- 2010 m. I-ojo ketvirčio finansinių ataskaitų rinkinį parengė ne pagal Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymo reikalavimus;
- sudarydama finansines ataskaitas neįvertino fondo turto ir įsipareigojimų pagal VSAFAS reikalavimus.

VMI informacija¹⁵⁵

Valstybinė mokesčių inspekcija diegia naują Mokesčių apskaitos informacinę sistemą (MAIS), kuri įgyvendins Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymo nuostatas ir reikalavimus. Neįdiegus minėtos sistemos VMI neturi galimybės pateikti mokesčių fondo finansinių ataskaitų pagal VSAFAS reikalavimus, nes šiuo metu veikiančioje integruotoje mokesčių informacinėje sistemoje mokesčių apskaita vykdoma pinigų principu, nėra dvejybinio įrašo bei turto nuvertėjimo apskaičiavimo priemonių. MAIS'o paleidimas numatomas nuo 2011-01-01.

Mokesčių fondo apskaitos politika, apskaitos vadovas ir sąskaitų planas buvo parengti 2007 metais, tačiau po visų tikslinimų bus patvirtinti, kai bus įdiegtas MAIS'as. Įdiegus MAIS'ą, nuo 2011-01-01 bus užvesti apskaitos registrai, tvarkoma mokesčių fondo apskaita, sudaryta už 2010 m. mokesčių fondo finansinė atskaitomybė pagal VSAFAS reikalavimus.

5.2.2. Muitinės mokesčių fondas

Finansų ministerijos pateiktais duomenimis, Muitinės departamentas parengė ir patvirtino Muitinės mokesčių fondo apskaitos politiką ir individualų sąskaitų planą. Mokesčių fondo apskaita tvarkoma pasitelkus Mokesčių apskaitos ir kontrolės informacinę sistemą (MAKIS), taikant kaupimo principą.

Atliekant Muitinės mokesčių fondo 2010 m. finansinį (teisėtumo) auditą nustatyta:

- mokesčių fondo finansinės būklės ataskaitą sudarančių sąskaitų pradiniai likučiai, rodantys fondo turtą ir įsipareigojimus laikotarpio pradžioje (2010-01-01), įvertinti ir užregistruoti apskaitoje pagal VSAFAS reikalavimus;
- 2010 m. I-ojo ketvirčio ir I pusmečio finansinių ataskaitų rinkinys parengtas pagal Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymo reikalavimus.

¹⁵⁵ Ištrauka iš VMI prie FM 2010-07-20 rašto Nr. (20.2-37)-R-7141 „Dėl duomenų ir dokumentų pateikimo“.

III DALIS. VALSTYBINIŲ AUDITŲ REZULTATAI

1. Informacija pagal valdymo sritis ir asignavimų valdytojus

Valstybės kontrolė atliko 55-ių (vienas iš jų ribotos apimties auditas Valstybės saugumo departamente) valstybės institucijų / įstaigų finansinių ataskaitų duomenų bei valstybės lėšų ir turto valdymo, naudojimo, disponavimo jais teisėtumo ir jų naudojimo įstatymų nustatytiems tikslams vertinimą. Dėl finansinių ataskaitų pareikštos 24 besąlyginės, 27 sąlyginės, 2 neigiamos nuomonės ir 1 subjektui atsisakyta pareikšti nuomonę. Dėl valstybės lėšų ir turto valdymo, naudojimo, disponavimo jais teisėtumo ir jų naudojimo pareikšta 19 besąlyginių, 31 sąlyginė, 3 neigiamos nuomonės, o vieną nuomonę atsisakyta pareikšti. Audituotos valstybės institucijos ir įstaigos panaudojo 21 374,4 mln. Lt valstybės biudžeto asignavimų, t. y. 86,9 proc. visų panaudotų valstybės biudžeto asignavimų. Valstybės institucijos ir įstaigos, kurioms pareikštos neigiamos arba viena neigiama nuomonė, 2009 m. panaudojo 151,3 mln. Lt asignavimų, arba 0,7 proc. audituotos sumos. Valstybės institucijoms ir įstaigoms sąlyginės arba viena sąlyginė nuomonė pareikštos dėl 16 140,7 mln. Lt asignavimų, arba 75,5 proc. audituotos sumos.

1.1. Aplinkos ministerija ir jos valdymo sritis

10 lentelė. Asignavimų planai, panaudoti asignavimai ir Išvadose pareikštos nuomonės

Subjekto pavadinimas	Asignavimai (tūkst. Lt)			Santykis tarp panaudotų ir patikslintų asignavimų	2009 m. pareikštos nuomonės ¹⁵⁶		2008 m. pareikštos nuomonės ¹	
	patvirtinta įstatymu	patikslinta	panaudota		dėl FA teisingumo	dėl turto teisėtumo	dėl FA teisingumo	dėl turto teisėtumo
1	2	3	4	5=4/3*100	6	7	8	9
Aplinkos ministerija	706237,9	795512,7	690804,7	86,8	S	S	S	S
Lietuvos hidrometeorologijos tarnyba prie Aplinkos ministerijos	9399,0	10704,5	9294,5	86,8	S	B	NA	NA
Iš viso	715636,9	806217,2	700099,2	86,8	-	-	-	-

Šaltinis – Valstybinio audito išvados (prieiga per internetą <http://www.vkontrolė.lt>)

1.1.1. Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija

Aplinkos ministerijoje 2008 ir 2009 metais vidaus kontrolės sistema įvertinta patenkinamai dėl ministerijai pavaldžiose įstaigose nepakankamo vidaus kontrolės veiksmingumo ir nuoseklumo.

¹⁵⁶ Šioje ir kitose lentelėse vartojami šie sutrumpinimai: B – besąlyginė; S – sąlyginė; N – neigiama; NA – neauditauta; FA – finansinės atskaitomybės ir kitų ataskaitų duomenys; turto teisėtumas – valstybės lėšų ir turto valdymas, naudojimas, disponavimo jais teisėtumas ir jų naudojimas įstatymų nustatytiems tikslams.

Dėl finansinės atskaitomybės ir kitų ataskaitų teisingumo

Pavaldžioje įstaigoje Lietuvos standartizacijos departamente dėl neteisingai tvarkomos ilgalaikio turto apskaitos netikslūs šio turto likučiai.

Pavaldžioje įstaigoje Būsto ir urbanistinės plėtros agentūroje dėl neteisingai tvarkomos apskaitos netikslūs trumpalaikio materialiojo turto ir trumpalaikio materialiojo turto fondo, atsiskaitymų su kitais debitoriais ir kreditoriais, kitų ir pavedimų lėšų sąskaitų likučiai.

Audito metu nebuvo galima patvirtinti, kad suvestinėje išlaidų ataskaitoje nurodyta faktinių išlaidų socialiniam draudimui 319,1 tūkst. Lt suma, faktinių išlaidų prekių ir paslaugų naudojimui 651,2 tūkst. Lt suma ir kitoms išlaidoms kitiems einamiesiems tikslams 30 628,9 tūkst. Lt suma yra teisingos.

Dėl valstybės lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumo

Aplinkos ministerijai pavaldi įstaiga Būsto ir urbanistinės plėtros agentūra nesivadovavo:

- Lietuvos Respublikos valstybės politikų, teisėjų, valstybės pareigūnų ir valstybės tarnautojų pareiginės algos (atlyginimo) baziniu dydžiu taikomu 2009 metais įstatymu, todėl 2009 m. rugpjūčio mėnesį permokėta 3,9 tūkst. Lt darbo užmokesčio, 0,9 tūkst. Lt gyventojų pajamų mokesčio ir 2,1 tūkst. Lt socialinio draudimo įmokų;
- Buhalterinės apskaitos įstatymo nuostatomis, nes mokėjimus atliko nepagrindusi jų apskaitos dokumentais, todėl į Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžetą permokėjo 2,6 tūkst. Lt, o į valstybės biudžetą permokėjo gyventojų pajamų mokesčio 5,4 tūkst. Lt;
- Vyriausybės nutarimu patvirtinto Pripažintu nereikalingu arba netinkamu (negalimu) naudoti valstybės ir savivaldybių turto nurašymo, išardymo ir likvidavimo tvarkos aprašu nurašė ilgalaikio materialiojo turto už 41,5 tūkst. Lt.

Pokyčiai audito metu /atlikus auditą

Audito metu pavaldžios įstaigos:

- Būsto ir urbanistinės plėtros agentūra į valstybės biudžetą grąžino 12,5 tūkst. Lt nepagrįstai sumokėto darbo užmokesčio ir socialinio draudimo įmokų;
- Lietuvos standartizacijos departamentas atstatė ilgalaikio materialiojo turto 9,1 tūkst. Lt likutinę vertę ir 8,6 tūkst. Lt nusidėvėjimo sumą.

1.1.2. Lietuvos hidrometeorologijos tarnyba prie Aplinkos ministerijos

Lietuvos hidrometeorologijos tarnyboje prie Aplinkos ministerijos (toliau – tarnyba) 2009 m. vidaus kontrolės sistema įvertinta kaip patenkinama (2008 m. auditas nebuvo atliekamas).

Dėl finansinės atskaitomybės ir kitų ataskaitų teisingumo

Tarnyba balanse ataskaitinio laikotarpio pabaigoje nurodė 56 tūkst. Lt mažesnius atsargų ir finansavimo iš biudžeto likučius.

Audito metu nebuvo galima patvirtinti, ar teisingos šios likučių sumos: pajamų – 536,9 tūkst. Lt, finansavimo iš biudžeto – 5 213,0 tūkst. Lt, ilgalaikio materialiojo turto įsigijimo

vertės –16 405,5 tūkst. Lt, apskaičiuoto nusidėvėjimo – 8 978,2 tūkst. Lt ir likutinės vertės – 7 429,4 tūkst. Lt.

Tarnybos išlaidų ataskaitoje nurodytos darbo užmokesčio pinigais, socialinio draudimo įmokų, kitų prekių, aprangos ir patalynės išlaidos yra netikslios, nes atskirais atvejais buvo padarytos nesivadovaujant Valstybės ir savivaldybių biudžetų pajamų ir išlaidų klasifikacija.

1.2. Energetikos ministerija

11 lentelė. Asignavimų planai, panaudoti asignavimai ir Išvadose pareikštos nuomonės

Subjekto pavadinimas	Asignavimai (tūkst. Lt)			Santykis tarp panaudotų ir patikslintų asignavimų	2009 m. pareikštos nuomonės		2008 m. pareikštos nuomonės	
	patvirtinta įstatymu	patikslinta	panaudota		dėl FA teisingumo	dėl turto teisėtumo	dėl FA teisingumo	dėl turto teisėtumo
1	2	3	4	5=4/3*100	6	7	8	9
Energetikos ministerija	246106,0	393426,3	99301,7	25,2	B	B	NA	NA

Šaltinis – Valstybinio audito išvados (prieiga per internetą <http://www.vkontrole.lt>)

1.3. Finansų ministerija ir jos valdymo sritis

12 lentelė. Asignavimų planai, panaudoti asignavimai ir Išvadose pareikštos nuomonės

Subjekto pavadinimas	Asignavimai (mln. Lt)			Santykis tarp panaudotų ir patikslintų asignavimų	2009 m. pareikštos nuomonės		2008 m. pareikštos nuomonės	
	patvirtinta įstatymu	patikslinta	panaudota		dėl FA teisingumo	dėl turto teisėtumo	dėl FA teisingumo	dėl turto teisėtumo
1	2	3	4	5=4/3*100	6	7	8	9
Finansų ministerija	5818680,8	6196181,1	5393730,2	87,0	B	S	N	S
Muitinės departamentas prie Finansų ministerijos	140189	141020,3	140786	99,8	S	B	B	B
Iš viso	5958869,8	6337201,4	5534516,2	87,3	-	-	-	-

Šaltinis – Valstybinio audito išvados (prieiga per internetą <http://www.vkontrole.lt>)

1.3.1. Finansų ministerija

Finansų ministerijoje 2008 m. vidaus kontrolės sistema įvertinta kaip silpna, o 2009 m. – patenkinama, nes Ministerija įgyvendino vidaus kontrolės stiprinimo priemones pagal Valstybės kontrolės rekomendacijas.

Dėl valstybės lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumo

Ministerija nesivadovavo:

- Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo ir vykdymo taisyklėmis, nes „Specialiosios valstybės paramos gyvenamiesiems namams, butams įsigyti finansavimo programos“ išlaidoms padengti panaudojo 14 714 tūkst. Lt valstybės biudžeto asignavimų, o ne įmokėtas į valstybės biudžetą programos pajamas;
- Valstybės lėšų, skirtų valstybės kapitalo investicijoms, planavimo, tikslinimo, naudojimo, apskaitos ir kontrolės taisyklėmis, nes 16,5 tūkst. Lt sutaupyti asignavimų skyrė ir

panaudojo išlaidoms investiciniam projektui, kuris nebuvo suderintas su Informacinės visuomenės plėtros komitetu ir nebuvo įtrauktas į 2009–2011 m. investicijų programą;

- Viešojo pirkimo–pardavimo sutarčių kainos ir kainodaros taisyklių nustatymo metodika, nes Lietuvos visuomenės informavimo kampanijos apie 2007–2013 m. Europos Sąjungos struktūrinę paramą Lietuvai parengimo ir įgyvendinimo paslaugų pirkimo–pardavimo sutartyje nenustatė planuojamų įsigyti leidinių, dalomosios medžiagos, suvenyrų, interneto žaidimų ir kitų informavimo ir komunikavimo priemonių kainodaros taisyklių. Iki 2009 m. gruodžio 31 d. priemonėms įsigyti panaudota 1 616,9 tūkst. Lt.

Pokyčiai audito metu / atlikus auditą

Audito metu ištaisytos klaidos metinėse finansinėse ataskaitose (pateiktose 2010-03-03 ministerijos raštu Nr. (15.26)-6K-1002032), atsiradusios dėl neteisingo faktinių išlaidų nurašymo metų pabaigoje.

Sukurtos ir įdiegtos papildomos vidaus kontrolės procedūros, užtikrinančios „Centralizuoto informavimo apie 2007–2013 m. Europos Sąjungos struktūrinę paramą ir Europos Sąjungos struktūrinės paramos viešinio priemonių įgyvendinimą“ projekto (Nr. VP4-1.2-FM-01-V-01-008) ekonomišką lėšų naudojimą, tinkamą buhalterinės apskaitos tvarkymą.

Inicijuojami teisės aktų pakeitimai siekiant užtikrinti ministerijos pavaldžiai įstaigai (Valstybės dokumentų technologinei apsaugos tarnybai prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos) teisės aktais pavestų funkcijų vykdymą.

1.3.2. Muitinės departamentas prie Finansų ministerijos

Muitinės departamente prie Finansų ministerijos vidaus kontrolės sistema 2008 m. įvertinta kaip patenkinama, 2009 m. – kaip silpna, nes apskaita pradėta tvarkyti pagal naujus viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartus, nesukūrus ir neįdiegus kompiuterizuotos sistemos, o klaidų rizikai sumažinti nebuvo sukurtos papildomos kontrolės procedūros.

Dėl finansinės atskaitomybės ir kitų ataskaitų teisingumo (2009 metų ataskaitų rinkiniai rengti pagal Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymą)

Muitinės departamentas prie Finansų ministerijos į programinės įrangos licencijų savikainą nepagrįstai įtraukė techninės priežiūros išlaidas, todėl audito metu nebuvo galima patvirtinti išlaidų teisingumo šiuose ekonominės klasifikacijos straipsniuose:

- „Nematerialiojo turto kūrimas ir įsigijimas“ – 16 033,96 tūkst. Lt;
- „Prekių ir paslaugų naudojimas“ – 13 023,7 tūkst. Lt.

Be to, nurodytos 175,1 tūkst. Lt didesnės išlaidos ekonominės klasifikacijos straipsnyje „Nematerialiojo turto kūrimas ir įsigijimas“ ir ta pačia suma mažesnės išlaidos ekonominės klasifikacijos straipsnyje „Prekių ir paslaugų naudojimas“.

Pokyčiai audito metu

Muitinės departamentas prie Finansų ministerijos audito metu patikslino apskaitos politiką, pašalino inventorizacijos trūkumus, nustatė apskaitos registrų formas, turinį ir skaičių. Muitinės departamentui pavaldžios įstaigos parengė ir patvirtino sąskaitų planą, pasirinko apskaitos politiką, nustatė apskaitos registrų formas ir turinį.

Dėl valstybės lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumo

Audito metu nustatyta, kad 40 tūkst. Lt valstybės biudžeto lėšų panaudota programoje nenustatytiems tikslams – išnuomoto tarnybinio buto remonto, kurį privalėjo atlikti tarnybinio buto nuomininkas, darbams. Dėl šio pažeidimo 2010-06-16 priimtas sprendimas Nr. SP-8.

Valstybės lėšų ir turto naudojimo vertinimas ekonomiškumo požiūriu

Muitinės departamentas 2009 m. Lietuvos Respublikos muitinės finansinių išteklių, jų apskaitos ir kontrolės sistemos kūrimui ir įdiegimui panaudojo 1 021,4 tūkst. Lt, skirtų investiciniam projektui „Muitinės finansinių išteklių, mokesčių ir jų apskaitos sistemų tobulinimas“. Iki sutartyje numatyto paslaugų suteikimo termino pabaigos (2009 m. lapkričio 20 d.) neįdiegti penki atskirų apskaitos sričių moduliai, neatlikti visi numatyti vieno modulio darbai, neparengtos dvi ataskaitos, todėl nebuvo užtikrintas visos sistemos funkcionalumas.

1.4. Krašto apsaugos ministerija

13 lentelė. Asignavimų planai, panaudoti asignavimai ir Išvadose pareikštos nuomonės

Subjekto pavadinimas	Asignavimai (mln. Lt)			Santykis tarp panaudotų ir patikslintų asignavimų	2009 m. pareikštos nuomonės		2008 m. pareikštos nuomonės	
	patvirtinta įstatymu	patikslinta	panaudota		dėl FA teisingumo	dėl turto teisėtumo	dėl FA teisingumo	dėl turto teisėtumo
1	2	3	4	5=4/3*100	6	7	8	9
Krašto apsaugos ministerija	999771	999892,2	995925,5	99,6	S	S	S	S

Šaltinis – Valstybinio audito išvados (prieiga per internetą <http://www.vkontrole.lt>)

Krašto apsaugos ministerijoje vidaus kontrolės sistema vertinama kaip gera. Ji veikia patikimai, išskyrus nereikšmingas išimtis. Subjekto praėjusių metų vidaus kontrolės vertinimas nesikeitė.

Dėl finansinės atskaitomybės ir kitų ataskaitų teisingumo

Krašto apsaugos ministerija:

- suvestiniame balanse atskaitinio laikotarpio pabaigoje nurodė 356,3 tūkst. Lt mažesnę ilgalaikio materialiojo turto nusidėvėjimą ir ta pačia suma didesnę ilgalaikio turto fondą, nes Lietuvos kariuomenė iki 2009 m. liepos 31 d. neskaičiavo 2009 m. sausio mėnesį įsigyto ir eksploatuojamo laivo nusidėvėjimo;
- pažeidė Biudžetinių įstaigų buhalterinės apskaitos taisykles, nes biudžetinių įstaigų pajamų sąskaitoje nenurodė pajamų:
  - ▶ Lietuvos kariuomenė – 1 900 tūkst. Lt;
  - ▶ Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademija – 274,8 tūkst. Lt.

Dėl valstybės lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumo

Krašto apsaugos ministerija:

- nesivadovavo Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo ir vykdymo taisyklėmis ir Viešųjų pirkimų įstatymu, skirdama 50 tūkst. Lt asociacijai „Asociacija kariuomenės kultūrai remti“ ir VšĮ „Birutiečių seklyčia“;
- netaikė Viešųjų pirkimų įstatyme nustatytų viešųjų pirkimų procedūrų, įsigydama kelionių lėktuvais bilietus už 288,9 tūkst. Lt;
- pažeidė Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių biudžetų pajamų ir išlaidų klasifikaciją, nes 212,2 tūkst. Lt darbuotojų darbo užmokesčio ir socialinio draudimo įmokų sumokėjo iš kitoms paslaugoms įsigyti skirtų lėšų;
- nesivadovavo Valstybinio socialinio draudimo įstatymu, nes socialinio draudimo įmokų sumokėjo daugiau negu apskaičiavo.

Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademija nesilaikė Biudžetinių įstaigų įstatymo, nes kai kuriems darbuotojams darbo užmokestį ir socialinio draudimo įmokas mokėjo iš kitoms paslaugoms įsigyti skirtų lėšų.

Antrasis operatyvinių tarnybų departamentas, įsigydamas maisto produktų, netaikė Viešųjų pirkimų įstatyme nustatytų viešųjų pirkimų procedūrų.

Lietuvos kariuomenė:

- nesilaikė 2009 m. galiojusio Biudžetinių įstaigų įstatymo, nes kai kuriems darbuotojams darbo užmokestį ir socialinio draudimo įmokas mokėjo iš kitoms paslaugoms įsigyti skirtų lėšų;
- nesilaikė Gyventojų pajamų mokesčio įstatymo ir Valstybinio socialinio draudimo įstatymo, nes gyventojų pajamų ir socialinio draudimo mokesčių sumokėjo daugiau, negu išskaitė iš darbo užmokesčio, o socialinio draudimo įmokų – daugiau, negu apskaičiavo.

Valstybės lėšų ir turto naudojimo vertinimas ekonomiškumo požiūriu

Tarnybinės gyvenamosios patalpos (Vilnius, Turniškių g. 37) buvo išnuomos buvusiam Lietuvos kariuomenės vadui už patvirtintą nuomos mokestį. Per 2009 m. liepos–gruodžio mėn. už šio pastato inžinerinės įrangos, teritorijos priežiūros, eksploatavimo ir aptarnavimo darbus paslaugas teikiančiai įmonei Krašto apsaugos ministerija sumokėjo 22,6 tūkst. Lt, o pajamų už pastato nuomą per tą patį laikotarpį gauta 1,1 tūkst. Lt. Taigi tarnybinių gyvenamųjų patalpų eksploatavimo ir aptarnavimo išlaidos daugiau nei 20 kartų viršijo už šių patalpų nuomą gautas pajamas.

Pokyčiai audito metu

Lietuvos kariuomenė po 2009 m. finansinių ataskaitų sudarymo perskaičiavo eksploatuojamo laivo nusidėvėjimą ir buhalterinėje apskaitoje įregistravo nusidėvėjimo sumą – 356,3 tūkst. Lt.

1.5. Kultūros ministerija ir jos valdymo sritis

14 lentelė. Asignavimų planai, panaudoti asignavimai ir Išvadose pareikštos nuomonės

Subjekto pavadinimas	Asignavimai (tūkst. Lt)			Santykis tarp panaudotų ir patikslintų asignavimų	2009 m. pareikštos nuomonės		2008 m. pareikštos nuomonės	
	patvirtinta įstatymu	patikslinta	panaudota		dėl FA teisingumo	dėl turto teisėtumo	dėl FA teisingumo	dėl turto teisėtumo
1	2	3	4	5=4/3*100	6	7	8	9
Kultūros ministerija	250209,2	262350,4	251781,4	96,0	S	S	N	N
Kultūros paveldo departamentas prie Kultūros ministerijos	33898	33924,2	33699,6	99,3	B	B	NA	NAS
Lietuvos nacionalinis operos ir baleto teatras	29981	30983,6	30983,6	100,00	S	N	NA	NA
Lietuvos nacionalinis dramos teatras	10629	12744,2	11610,4	91,1	S	S	NA	NA
Iš viso	324717,2	340002,4	328075	96,5	-	-	-	-

Šaltinis – Valstybinio audito išvados (prieiga per internetą <http://www.vkontrole.lt>)

1.5.1. Kultūros ministerija

Kultūros ministerijos 2009 m. vidaus kontrolės sistema buvo patobulinta ir vertinama kaip patenkinama. Ministerijoje nustatytos papildomos kontrolės procedūros iš esmės atitinka jai keliamus reikalavimus, tačiau ne visais atvejais kontrolės procedūros buvo nuosekliai atliekamos per visą ataskaitinį laikotarpį. Audito metu buvo nustatyti reikšmingi vidaus kontrolės trūkumai naudojant biudžeto asignavimus, o tai rodo, kad vidaus kontrolės sistema veikia nepatikimai. 2008 m. vidaus kontrolės sistema buvo įvertinta kaip silpna.

Dėl finansinės atskaitomybės ir kitų ataskaitų teisingumo

Ministerijai pavaldžios įstaigos (muziejai) į apskaitą neįtraukė muziejinių eksponatų, įsigytų iki 2003 m., o Lietuvos valstybinis simfoninis orkestras, Valstybinis jaunimo teatras, Valstybinis dainų ir šokių ansamblis „Lietuva“ netinkamai tvarkė ilgalaikio turto apskaitą – į ją neįtraukė dalies turto, klaidingai nurodė turto vertę, turtą nurodė netinkamose sąskaitose, todėl suvestiniame balanse ilgalaikio turto ir ilgalaikio turto fondo likučiai nurodyti mažesni, o trumpalaikio turto ir trumpalaikio turto fondo likučiai – didesni.

Suvestinėje išlaidų ataskaitoje 168,7 tūkst. Lt ilgalaikio turto išlaidų neteisingai nurodyta kitų paslaugų ir pavedimų lėšų straipsniuose; Kultūros rėmimo fondo apskaitą tvarkant kaip biudžetinių programų apskaitą, kasinės išlaidos nurodytos 529,5 tūkst. Lt, o faktinės – 626,2 tūkst. Lt didesnės; faktinės išlaidos nurodytos 18,0 tūkst. Lt didesnės, į jas įtraukus kitų juridinių asmenų (Nacionalinio dramos teatro ir Valstybinės kalbos inspekcijos) patirtas išlaidas; kasinės išlaidos nurodytos 10,3 tūkst. Lt didesnės, Trakų istorijos muziejui į jas įtraukus ateinančių metų išlaidas.

Dėl valstybės lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumo

Kultūros ministerija:

- netinkamai vykdė programos „Vilnius – Europos kultūros sostinė 2009“ priežiūrą, nes: projektų sąmatas tikslino jiems pasibaigus, siekdama pateisinti patirtas faktines išlaidas, kurios neatitiko nurodytų sąmatoje; nenurodė, kokias išlaidas dengti iš gautų pajamų; auditoriai negalėjo patvirtinti, kad projektų vykdytojai pirkė paslaugas už sąmatoje nurodytą kainą ir dalį išlaidų padengė savo lėšomis; išlaidos panašioms arba toms pačioms paslaugoms pirkti skyrėsi keliolika kartų; auditoriai negalėjo įsitikinti, kokios projekto išlaidos buvo apmokėtos iš kitų finansavimo šaltinių, kuriuos nurodė projektų vykdytojai, nes nėra jokių įrodymų apie visas vykdomų projektų patirtas faktines išlaidas ir nežinomas faktiškas jų biudžetas. Ataskaitinio laikotarpio pabaigoje projektų vykdytojai 9 568,0 tūkst. Lt gautų biudžeto asignavimų nepagrindė tinkamais apskaitos dokumentais;
- skyrė 445,0 tūkst. Lt biudžeto asignavimų tęstiniais tarptautiniams meno renginiams vykdyti, nors ekspertai neįvertino patvirtintos ir galutinės jų programos.

Ministerijai pavaldžios įstaigos:

- Valstybinis jaunimo teatras vykdė rekonstrukcijos projektą ir, pagal įstatymą būdamas perkančiąja organizacija, pirkė paslaugą iš UAB „Lietuvos paminklai“ užsakovo funkcijoms vykdyti, netaikydamas Viešųjų pirkimų įstatyme nustatytų pirkimo būdų. Teatrui užsakovo funkcijas perdavus UAB „Lietuvos paminklai“ ir už šias paslaugas mokant procentus nuo suteiktų paslaugų ir atliktų darbų, o ne pačiam atliekant šias funkcijas, padidėjo viso investicinio projekto vertė, o neatsižvelgus į parengto eskizinio projekto aiškinamąjį raštą projekto vertė padidėjo dar 144,0 tūkst. Lt. UAB „Lietuvos paminklai“, vykdydama investicijų projektą, skelbė viešąjį pirkimą rekonstravimo darbams atlikti, sąmatoje kartu įskaitant ir turto įsigijimą. Vykdamas rekonstrukcijos projekto viešąjį pirkimą, kai ilgalaikis turtas (biuro baldai) įsigijamas kartu su rekonstrukcijos darbais, buvo sudarytos sąlygos biudžeto lėšas naudoti neekonomiškai – bendrovei mokami procentai už užsakovo funkcijų vykdymą, techninę ir projektavimo vykdymo priežiūrą ir nepasirenkant mažiausios kainos. Teatrui perduotų baldų kainos buvo nuo 2,3 iki 9 kartų didesnės negu rinkos kainos.
- Lietuvos valstybinis simfoninis orkestras, netaikydamas viešojo pirkimo procedūrą, pirkė kostiumų taisymo paslaugą už 27,4 tūkst. Lt; 12,8 tūkst. Lt sumokėjo už eksponavimo projektą, kurio nereikėjo, nes firminė atributika jau buvo sukurta ir medžiaga eksponuojama; papildomai mokėjo už paslaugas, numatytas darbuotojų pareigybų aprašymuose.

- Valstybinis jaunimo teatras, Šiaulių dramos teatras, Rusų dramos teatras, Valstybinis dainų ir šokių ansamblis „Lietuva“, Lietuvos jūrų muziejus ataskaitinio laikotarpio pabaigoje kompensuotų nuompinigių likučio nenaudojo kreditiniam įsiskolinimui iš biudžeto lėšų padengti, taip neišnaudotos visos galimybės biudžeto asignavimus naudoti taupiau.
- Lietuvos valstybiniame simfoniniame orkestre ir ministerijos valdymo srities įstaigoje Nacionaliniame dramos teatre sudarant autorines sutartis su autoriais dėl spektaklių sukūrimo taikyta neskaidri autorinių atlyginimų apmokėjimo sistema, kai autoriams mokamas skirtingas atlygis, nenustačius kriterijų ir neatskleidus autorinio atlyginimo procentinės dalies nuo pajamų, nustatymo motyvų.

Pokyčiai audito metu / atlikus auditą

Pažymime didelę pažangą tobulinant vidaus kontrolės sistemą ir užtikrinant, kad biudžeto asignavimai būtų naudojami teisėtai. Kultūros ministerija vykdė audito metu pateiktas rekomendacijas: sudaryta darbo grupė, kuri turi parengti muziejinių eksponatų įvertinimo metodiką; pavaldžių įstaigų, kuriose audito metu nustatyta neatitikimų, vadovai buvo įpareigoti iki metinių ataskaitų sudarymo pagal apskaitos principus ir taisykles organizuoti atitinkamų buhalterinių sąskaitų koregavimą ir neatidėliojant imtis priemonių šalinant trūkumus ir įgyvendinant rekomendacijas. Finansų kontrolės taisyklėse numatyta aiškiai apibrėžti vidaus kontrolės procedūras, kurias atsakingi už priemonių vykdymą asmenys privalės vykdyti siekiant užtikrinti projektų vykdytojų tinkamą atsiskaitymą, nurodant principingas priemones, kurios turi būti taikomos vėluojantiems atsiskaityti; nuspręsta papildyti atitinkamas finansavimo taisykles, nurodant, kad antrinių ekspertų atrinktos programos turinio ir išlaidų paskirties vertinimą privalo atlikti už priemonės vykdymą atsakingas asmuo; papildyti tas Kultūros ministerijos priemonių finansavimo taisykles, kuriose iki šiol nebuvo nustatytas draudimas, kad sąmatos nebūtų tikslinamos pasibaigus projektui, ir nurodyti, kad priemonės vykdytojas atsako už šio draudimo laikymąsi.

Metų pabaigoje ministerijoje buvo sudaryta VEKS projektų vykdytojų pateiktose ataskaitose pastebėtų trūkumų, neatitikimų ar kitų paaiškinusių problemų analizavimo ir vertinimo grupė, tačiau to nepakako užtikrinti laiku atliekamo atsiskaitymo už įvykdytus projektus.

1.5.2. Kultūros paveldo departamentas prie Kultūros ministerijos

Kultūros paveldo departamento vidaus kontrolės sistema vertinama kaip patenkinama, nes audito metu nustatyti reikšmingi vidaus kontrolės trūkumai organizuojant nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialųjį teritorijų planavimą, terminuotą darbo sutarčių sudarymą.

Valstybės lėšų ir turto naudojimo vertinimas ekonomiškumo požiūriu

Kultūros paveldo departamentas sudarė galimybę VI „Lietuvos paminklai“ darbų sąnaudų apskaičiavimui taikyti maksimalius kainų apskaičiavimo dydžius (įkainius, koeficientus, indeksus), tačiau, mūsų nuomone, siekiant ekonomišką valstybės biudžeto lėšų naudojimą, detalus nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo teritorijų planavimo dokumentų rengimo darbų sąnaudų apskaičiavimas turėtų būti aptartas sutartyse su VI „Lietuvos paminklai“, nes Statybos sąnaudų kainų indekso sudarymo metodikos nuostatos yra tik rekomendacinio pobūdžio.

Departamentas dešimties kultūros paveldo objektų ir vietovių specialiųjų planų rengimo darbų sąmatose nepagrįstai numatė 134,5 tūkst. Lt papildomų „kitų išlaidų“, todėl biudžeto lėšos šiems tikslams naudojamos neekonomiškai.

Pokyčiai audito metu / atlikus auditą

Departamente nustatyta kitų konsultantų ekspertų teikiamų intelektinių paslaugų apmokėjimo tvarka ir specialiojo teritorijų planavimo dokumentų rengimo darbų sąnaudų apskaičiavimo kontrolės funkcija.

1.5.3. Lietuvos nacionalinis operos ir baleto teatras

Einamųjų metų vidaus kontrolės sistema teatre vertinama kaip patenkinama, nes audito metu nustatyti reikšmingi vidaus kontrolės trūkumai vykdant investicinį projektą „Scenos įrangos rekonstravimas, transformatorinės pastotės rekonstravimas, priestato statyba bei pagalbinių patalpų rekonstravimas“. Nustatytos klaidos turto, darbo užmokesčio, socialinio draudimo įmokų ir kitose srityse.

Dėl finansinės atskaitomybės ir kitų ataskaitų teisingumo

Lietuvos nacionalinis operos ir baleto teatras 2009 m. neteisingai apskaičiavo:

- pastatytų spektaklių išlaidas, todėl balanse ilgalaikio materialiojo turto ir ilgalaikio materialiojo turto fondo likutis nurodytas 904,5 tūkst. Lt mažesnis;
- atsargų kūrimo išlaidas, todėl atsargų ir finansavimo iš biudžeto likutis nurodytas 5,9 tūkst. Lt mažesnis.

Dėl valstybės lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumo

Teatras, vykdydamas investicinį projektą „Scenos įrangos rekonstravimas, transformatorinės pastotės rekonstravimas, priestato statyba bei pagalbinių patalpų rekonstravimas“ ir naudodamas jam skirtas lėšas, pažeidė:

Viešųjų pirkimų įstatymą:

- papildomai nupirko darbų ir įrangos už 12 855,8 tūkst. Lt, netaikydamas nė vieno iš įstatyme nustatytų pirkimo būdų;
- pakeitė laimėjusio tiekėjo pasiūlymo kainą ir už įrangą sumokėjo 62,4 tūkst. Lt daugiau; sudarydamas sutartį padarė esminius Preliminariosios sutarties sąlygų pakeitimus (vieną scenos įrangą pakeitė kita) ir už įrangą sumokėjo 2 106,8 tūkst. Lt daugiau;
- Statybos techninius reglamentus, nes nepatvirtino scenos įrangos rekonstravimo darbų projekto ir sąmatos, nepasirašė statinio projekto vykdymo priežiūros sutarties;
- Statybos įstatymą, nes pradėjo vykdyti statybos darbus neturėdamas statybos leidimo.

Be to, Vokietijos įmonei „SBS Buhmentech GmbH“:

- už neparengtą projektą nepagrįstai sumokėjo visą sutartyje numatytą kainą – 584,1 tūkst. Lt;
- už faktiškai neatliktus darbus sumokėjo 575,0 tūkst. Lt (iš jų: už tuos pačius darbus – 378,0 tūkst. Lt, už neatliktus darbus – 116,6 tūkst. Lt, atliktiems darbams pritaikė klaidingus įkainius – 80,4 tūkst. Lt);
- pasirašęs Preliminariojoje sutartyje numatytos rezervo 7 068,5 tūkst. Lt sumos panaudojimo susitarimą, su kitais fiziniais ir juridiniais asmenimis sudarė pirkimo sutartis įrangai ir darbams pirkti už 3 101,5 tūkst. Lt sumą. Pagal šias sutartis 1 103,7 tūkst. Lt

teatras panaudojo ne pagal paskirtį, nes sumokėjo už darbus ir įrangą, kurie nebuvo susiję su scenos įrangos rekonstravimo, projektavimo ir įrengimo darbais;

- rengdamas dokumentus (aprašomąjį dokumentą) tiekėjams pateikė neišsamius numatomų darbų aprašymus, todėl papildomai pirko Preliminariojoje sutartyje nenumatytų darbų ir įrangos už 7 572,7 tūkst. Lt.

Audito metu nebuvo galima patvirtinti:

- ar tikrai yra pateikta įranga ir atlikti darbai už 417,5 tūkst. Lt, nes teatras neužtikrino, kad pateiktuose darbų atlikimo aktuose būtų nurodyti faktiniai darbų kiekiai ir jų vertė;
- ar teisėtai panaudota 1 790,0 tūkst. Lt valstybės biudžeto asignavimų, nes teatro darbuotojams skirti ir išmokėti priedai už skubių ir sudėtingų darbų vykdymą nenurodant, kokius – skubius ar sudėtingus – darbus atliko ar atliks darbuotojas.

Pažeidžiant Kultūros įstaigų ir organizacijų darbuotojų darbo apmokėjimo tvarką:

- tarnybinių atlyginimų koeficientai ir tarnybinių atlyginimų priedai teatro darbuotojams padidinti viršijus maksimalius darbo užmokesčiui skirtus asignavimus 110,6 tūkst. Lt, o socialinio draudimo įmokas – 28,6 tūkst. Lt;
- nustatyti didesni tarnybinių atlyginimų koeficientai ir skirti didesni tarnybinių atlyginimų priedai, todėl teatrui padaryta 11,3 tūkst. Lt žala.

Teatras pažeidė:

- Valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo ir vykdymo taisykles, nes 2,6 tūkst. Lt valstybės biudžeto asignavimų, skirtų darbo užmokesčiui, panaudota ne pagal paskirtį;
- Vyriausybės nutarimą dėl valstybės materialiojo turto nuomos, nes į valstybės biudžetą neįmokėjo 22,30 tūkst. Lt gautų nuompinigių;
- Nuompinigių už valstybės materialiojo turto nuomą skaičiavimo taisykles, nes neteisingai apskaičiavo nuompinigių viešajai įstaigai, todėl negauta 8,9 tūkst. Lt nuompinigių.

Dėl reikšmingų teisės aktų pažeidimų teatre 2010-06-07 priimtas sprendimas Nr. SP-6.

Pokyčiai audito metu / atlikus auditą

Teatras audito metu 2010 m. pastatytus spektaklius pradėjo pajamuoti, nurodydamas visas jų pastatymo išlaidas; darbuotojams, kuriems buvo nustatyti didesni tarnybinių atlyginimų koeficientai, nuo 2010 m. sausio mėn. koeficientus nustatė vadovaudamasis teisės aktais; patvirtino Teatro patalpų išnuomojimo trumpalaikiams renginiams konkurso būdu tvarką, kurioje numatė teatro patalpų nuomos tvarką ir, vadovaudamasis Nuompinigių už valstybės materialiojo turto nuomą skaičiavimo taisyklėmis, nustatė patalpų nuomos kainos skaičiavimo principus.

Pateikus ataskaitos projektą, teatras parengė ir patvirtino naują Scenos meno priemonių gamybos, remonto, apskaitos tvarką, sukurtos papildomos kontrolės procedūros asignavimų darbo užmokesčiui naudojimo srityje.

1.5.4. Lietuvos nacionalinis dramos teatras

Lietuvos nacionaliniame dramos teatre vidaus kontrolės sistema veikia patikimai, todėl ji vertinama kaip gera.

Dėl finansinės atskaitomybės ir kitų ataskaitų teisingumo (2009 metų ataskaitų rinkiniai rengti pagal Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymą)

Teatras nesivadovavo viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartų nurodymais, todėl ilgalaikio turto (spektaklių) ir ilgalaikio nematerialiojo turto (autorinių kūrinių) vertę Finansinės būklės ataskaitoje (balanse) nurodė 365,2 tūkst. Lt mažesnę.

Dėl valstybės lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumo

Teatras pažeidė Viešųjų pirkimų įstatymą, nes suteikė įgaliojimus kitai perkančiajai organizacijai (UAB „Lietuvos paminklai“) sudaryti statybos rangos sutartis dėl pastato rekonstrukcijos darbų.

Teatras neužtikrino, kad užsakovas – UAB „Lietuvos paminklai“, vykdydamas administracinio pastato rekonstravimo darbus, gautų statybos leidimą.

Valstybės lėšų ir turto naudojimo vertinimas ekonomiškumo požiūriu

Teatre taikoma neskaidri autorinių atlyginimų mokėjimo sistema, nes pastovus atlygis autoriams mokamas nuo gautų pajamų, neįvertinus patirtų išlaidų. Taigi valstybės biudžeto lėšos ir kiti viešieji ištekliai naudojami visoms spektaklių patirtoms išlaidoms dengti, nenustačius kriterijų ir neatskleidus autorinio atlyginimo procentinės dalies nustatymo motyvų, t. y. autoriams gaunant didžiausią naudos dalį.

Pokyčiai audito metu / atlikus auditą

Audito metu teatro generalinio direktoriaus įsakymais buvo paskirti vykdomų programų koordinatoriai, patvirtinta strateginio planavimo grupė, kūrybinių darbų perdavimo–priėmimo taisyklės, anksčiau ataskaitoje minėtos scenos meno priemonių ir spektaklių nematerialiojo turto apskaitos tvarkos, paskirtas atsakingas darbuotojas dėl naudojamo žemės sklypo įteisinimo įstatymų nustatyta tvarka.

1.6. Socialinės apsaugos ir darbo ministerija ir jos valdymo sritis

15 lentelė. Asignavimų planai, panaudoti asignavimai ir Išvadose pareikštos nuomonės

Subjekto pavadinimas	Asignavimai (tūkst. Lt)			Santykis tarp panaudotų ir patikslintų asignavimų	2009 m. pareikštos nuomonės		2008 m. pareikštos nuomonės	
	patvirtinta įstatymu	patikslinta	panaudota		dėl FA teisingumo	dėl turto teisėtumo	dėl FA teisingumo	dėl turto teisėtumo
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Socialinės apsaugos ir darbo ministerija	2646151	2759665,2	2495104,8	90,4	B	B	B	S
Valstybinė darbo inspekcija prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos	14567	14579	14112,1	96,8	B	B	NA	NA
Iš viso	2660718	2774244,2	2509216,9	90,4	-	-	-	-

Šaltinis – Valstybinio audito išvados (prieiga per internetą <http://www.vkontrole.lt>)

1.7. Susisiekimo ministerija ir jos valdymo sritis

16 lentelė. Asignavimų planai, panaudoti asignavimai ir Išvadose pareikštos nuomonės

Subjekto pavadinimas	Asignavimai (tūkst. Lt)			Santykis tarp panaudotų ir patikslintų asignavimų	2009 m. pareikštos nuomonės		2008 m. pareikštos nuomonės	
	patvirtinta įstatymu	patikslinta	panaudota		dėl FA teisingumo	dėl turto teisėtumo	dėl FA teisingumo	dėl turto teisėtumo
1	2	3	4	5=4/3*100	6	7	8	9
Susisiekimo ministerija	1027142	1239264,1	792645,3	64,0	S	S	B	B
Lietuvos automobilių kelių direkcija prie Susisiekimo ministerijos	775716,0	899373,1	898225,5	99,9	B	B	B	B
Iš viso	1802858	2138637,2	1690870,8	79,1	-	-	-	-

Šaltinis – Valstybinio audito išvados (prieiga per internetą <http://www.vkontrole.lt>)

1.7.1. Susisiekimo ministerija

Dėl finansinės atskaitomybės ir kitų ataskaitų teisingumo (2009 metų ataskaitų rinkiniai rengti pagal Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymą) ir **dėl valstybės lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumo**

Susisiekimo ministerija neužtikrina, kad ministerijos valdymo srities valstybės įmonės finansinės atskaitomybės ataskaitose nurodytų teisingus duomenis apie valstybės įmonėms 2006, 2007 ir 2008 metais investiciniams projektams įgyvendinti perduotų lėšų užregistravimą įmonių apskaitoje ir savininko kapitalo išskaidymą 2006–2009 metais:

- nurodytu laikotarpiu valstybės įmonėms kapitalo investicijoms buvo perduota 240 872,9 tūkst. Lt, iš kurių 214 635,5 tūkst. Lt lėšų priskirtinos valstybės turtą atitinkančiam kapitalui;
- 198 075,7 tūkst. Lt valstybės įmonės priskyrė dotacijoms, todėl šia verte nei savininko, nei valstybės turtą atitinkančio kapitalo apskaitoje nepadidino.

Dėl reikšmingų teisės aktų pažeidimų ministerijoje 2010-07-10 priimtas sprendimas Nr. SP-24.

Pokyčiai audito metu / atlikus auditą

Susisiekimo ministerija po audito į valstybės biudžetą grąžino ne pagal paskirtį panaudotų 0,3 tūkst. Lt.

1.8. Sveikatos apsaugos ministerija

17 lentelė. Asignavimų planai, panaudoti asignavimai ir Išvadose pareikštos nuomonės

Subjekto pavadinimas	Asignavimai (tūkst. Lt)			Santykis tarp panaudotų ir patikslintų asignavimų	2009 m. pareikštos nuomonės		2008 m. pareikštos nuomonės	
	patvirtinta įstatymu	patikslinta	panaudota		dėl FA teisingumo	dėl turto teisėtumo	dėl FA teisingumo	dėl turto teisėtumo
1	2	3	4	5=4/3*100	6	7	8	9
Sveikatos apsaugos ministerija	300506	321264,4	185288,2	57,7	B	S	B	S

Šaltinis – Valstybinio audito išvados (prieiga per internetą <http://www.vkontrole.lt>)

2009 m. ir 2008 m. vidaus kontrolės sistema įvertinta kaip patenkinama.

Dėl valstybės lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumo

Ministerija:

- pažeidė Viešųjų pirkimų įstatymą, nes pagal sutartis įvairioms asociacijoms, viešosioms įstaigoms ir uždarajai akcinei bendrovei skyrė 364,2 tūkst. Lt valstybės biudžeto lėšų, neatlikus viešųjų pirkimų procedūrų;
- nesilaikė Sveikatos sistemos įstatymo nuostatų, nes 51,5 tūkst. Lt valstybės biudžeto lėšų skyrė viešosioms įstaigoms ir labdaros ir paramos fondui;
- nurašė ilgalaikį ir trumpalaikį turtą (įsigijimo vertė 829,4 tūkst. Lt, likutinė vertė 0,086 tūkst. Lt), nesant valstybės turto valdytojo sprendimo dėl valstybės turto pripažinimo nereikalingu arba netinkamu (negalimu) naudoti ir neiforminus nustatytos formos turto nurašymo ir likvidavimo akto.

Dėl reikšmingų teisės aktų pažeidimų ministerijoje 2010-07-01 priimtas sprendimas Nr. SP-16, o audito medžiaga susipažinimui perduota Specialiųjų tyrimų tarnybai.

1.9. Švietimo ir mokslo ministerija

18 lentelė. Asignavimų planai, panaudoti asignavimai ir Išvadose pareikštos nuomonės

Subjekto pavadinimas	Asignavimai (tūkst. Lt)			Santykis tarp panaudotų ir patikslintų asignavimų	2009 m. pareikštos nuomonės		2008 m. pareikštos nuomonės	
	patvirtinta įstatymu	patikslinta	panaudota		dėl FA teisingumo	dėl turto teisėtumo	dėl FA teisingumo	dėl turto teisėtumo
1	2	3	4	5=4/3*100	6	7	8	9
Švietimo ir mokslo ministerija	1163282,1	1238361,0	817614,3	66,0	S	S	S	S

Šaltinis – Valstybinio audito išvados (prieiga per internetą <http://www.vkontrole.lt>)

Švietimo ir mokslo ministerijos 2008 m. ir 2009 m. vidaus kontrolės sistema įvertinta kaip patenkinama, nes finansinėse ataskaitose nustatyta reikšmingų trūkumų ir klaidų.

Dėl finansinės atskaitomybės ir kitų ataskaitų teisingumo

Švietimo ministerijoje ir jai pavaldžiose įstaigose gauti asignavimai buvo naudojami ne pagal patvirtintą sąmatą, netinkamai tvarkoma kasinių ir faktinių išlaidų apskaita pagal ekonominės klasifikacijos straipsnius, todėl suvestinėje išlaidų ataskaitoje:

- darbo užmokesčio ir socialinio draudimo įmokų kasinės išlaidos didesnės 5 544,4 tūkst. Lt, faktinės išlaidos didesnės 5 552,6 tūkst. Lt, o kitų išlaidų straipsnių (prekių ir paslaugų naudojimo, socialinių išmokų, materialiojo turto įsigijimo ir kt.) – šiomis sumomis mažesnės;
- socialinio draudimo įmokų straipsnio faktinės išlaidos nurodytos 52,8 tūkst. Lt mažesnės;
- socialinio draudimo įmokų ir prekių ir paslaugų naudojimo kasinės išlaidos nurodytos 79,4 tūkst. Lt didesnės.

Audito metu nebuvo galima patvirtinti, kad suvestinėje Išlaidų ataskaitoje:

- tikrai patirtos ir panaudotos pagal paskirtį 5 523,5 tūkst. Lt išlaidos vykdant pavedimus, nes iš jų 1 014,2 tūkst. Lt faktinių išlaidų nurodyta neturint jas pateisinančių dokumentų, o 4 509,3 tūkst. Lt faktinių išlaidų pagrįstos neišsamiais ar netinkamais apskaitos dokumentais;
- 3 845,5 tūkst. Lt kasinių ir 1 499,1 tūkst. Lt faktinių išlaidų sumos yra teisingos, nes ministerijai pavaldžioje įstaigoje netinkamai tvarkoma kasinių ir faktinių išlaidų apskaita pagal programas ir ekonominės klasifikacijos straipsnius.

Dėl pavaldžioje įstaigoje klaidingai tvarkomos turto, pajamų ir kitų lėšų, piniginių lėšų, atsiskaitymų, pagamintos produkcijos, gamybinės veiklos sąnaudų, išlaidų apskaitos, dėl netinkamai taikyto dvejetainio įrašo apskaitant valstybės biudžeto, pavedimų, kompensuotų nuompinigių ir kitas lėšas apskaitos suvestiniame balanse neteisingai nurodyta:

- aktyve mažesnės šiomis sumomis: 474,3 tūkst. Lt – pavedimų lėšos; 155,2 tūkst. Lt – lėšos, gautos už prekes ir paslaugas; 120,4 tūkst. Lt – pavedimų lėšų išlaidos; 27,5 tūkst. Lt – atsiskaitymai už trūkumus; 17,7 tūkst. Lt – atsargos; 18,8 tūkst. Lt – biudžetinių lėšų sąskaitos; 0,7 tūkst. Lt – kitos lėšos kasoje; mažesni šiomis sumomis: 0,9 tūkst. Lt – atsiskaitymai su atskaitingais asmenimis; 0,6 tūkst. Lt – atsiskaitymai už socialinio draudimo įmokas ir 577,9 tūkst. Lt mažesnis ilgalaikis materialusis turtas;
- aktyve didesnės šiomis sumomis: 629,8 tūkst. Lt – kitos lėšos; 334,7 tūkst. Lt – išlaidos iš biudžeto; 26,9 tūkst. Lt – paskirstytinos išlaidos; didesni šiomis sumomis: 135,6 tūkst. Lt – atsiskaitymai su kitais debitoriais ir kreditoriais; 16,9 tūkst. Lt – atsiskaitymai su biudžetu; 20,7 tūkst. Lt – atsiskaitymai už pavedimų lėšas; 72,2 tūkst. Lt didesnis trumpalaikis turtas;
- pasyve mažesni šiomis sumomis: 94,4 tūkst. Lt – finansavimas iš kitų šaltinių; 577,9 tūkst. Lt – ilgalaikio materialiojo turto nusidėvėjimas ir ilgalaikio turto fondas; 101,6 tūkst. Lt – kompensuoti nuompiginiai; 0,9 tūkst. Lt – atsiskaitymai su atskaitingais asmenimis; 31,8 tūkst. Lt – atsiskaitymai su biudžetu; 725,9 tūkst. Lt – atsiskaitymai su kitais debitoriais ir kreditoriais;
- pasyve didesnės šiomis sumomis: 1 281,1 tūkst. Lt – biudžetinių įstaigų pajamos; 107,9 tūkst. Lt – atsiskaitymai už pavedimų lėšas; 60 tūkst. Lt – tiksliniai atsiskaitymai; 8,8 tūkst. Lt – atsiskaitymai už socialinio draudimo įmokas; 14,2 tūkst. Lt – atsiskaitymai su deponentais; 28,2 tūkst. Lt – atsiskaitymai su darbuotojais; 5,4 tūkst. Lt – finansavimas iš valstybės biudžeto; 72,2 tūkst. Lt – trumpalaikio materialiojo turto fondas.

Audito metu nebuvo galima patvirtinti:

- finansavimo iš valstybės biudžeto – 27 tūkst. Lt, biudžetinių įstaigų pajamų – 73,4 tūkst. Lt, atsiskaitymų su biudžetu – 56,7 tūkst. Lt ir atsiskaitymų su kitais debitoriais ir kreditoriais – 6,8 tūkst. Lt;
- atsargų – 48,8 tūkst. Lt, atsiskaitymų su biudžetu – 1,7 tūkst. Lt, atsiskaitymų su kitais debitoriais ir kreditoriais – 19,7 tūkst. Lt.

Dėl valstybės lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumo

Dalis biudžeto asignavimų (3,3 tūkst. Lt), skirtų pavedimams vykdyti, buvo panaudota ne pagal paskirtį, o nenumatytoms priemonėms įsigyti.

Ministerijai pavaldžios įstaigos:

- pažeidė Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo ir vykdymo taisykles, nes į valstybės biudžetą nepervedė 626,9 tūkst. Lt gautų pajamų;
- darbuotojams išmokėjo 36,5 tūkst. Lt pašalpų ir kitų išmokų, nenumatytų darbo užmokesčių reglamentuojančiuose LR Vyriausybės nutarimuose¹⁵⁷;
- pažeidė Biudžetinių įstaigų ir organizacijų darbuotojų darbo apmokėjimo tvarką, skirdamos darbuotojams priedus, priemokas ir vienkartinės išmokas (Vilniaus kolegija, Vilniaus kurčiųjų ir neprisigirdinčiųjų reabilitacinis profesinio mokymo centras ir Dieveniškų technologijų ir verslo mokykla, iš viso 13,2 tūkst. Lt);
- pažeidė Viešųjų pirkimų įstatymą, nes sudarė sutartis ir pirkė prekes iš nuolatinių tiekėjų arba pirkė papildomus renovacijos darbus už 101,5 tūkst. Lt, netaikydamos nė vieno iš įstatyme nustatytų pirkimo būdų.

Nacionalinis egzaminų centras viršijo savo įgaliojimus prisiimdamas Biudžeto sandaros įstatyme asignavimų valdytojams nustatytas funkcijas ir skirdamas lėšas kitoms ministerijai pavaldžioms įstaigoms. Vilniaus kurčiųjų ir neprisigirdinčiųjų reabilitacinis profesinio mokymo centras išnuomojo ar kitaip perdavė patalpas tretiesiems asmenims ne konkurso būdu, sudaręs bendradarbiavimo ar jungtinės veiklos, o ne nuomos ar panaudos sutartis.

Audito metu nebuvo galima įvertinti, ar Vilkijos žemės ūkio ir Varėnos technologijos ir verslo mokyklos 19,4 tūkst. Lt darbo užmokesčiui skirtų asignavimų panaudojo teisėtai ir pagrįstai.

Valstybės lėšų ir turto naudojimo vertinimas ekonomiškumo požiūriu

Audito metu nustatyta, kad švietimo ir mokslo institucijos turi galimybę, nepažeisdamos teisės aktų, išmokėti darbuotojams santykinai didelį atlyginimą, reikšmingai viršijantį jų tarnybinių atlyginimą, suplanuotą darbo užmokesčio fonde:

¹⁵⁷ „Dėl biudžetinių įstaigų ir organizacijų darbuotojų darbo apmokėjimo tvarkos tobulinimo“ ir „Dėl mokslo ir studijų institucijų vadovų, jų pavaduotojų, akademinio padalinio vadovų, jų pavaduotojų, mokslinių sekretorių, mokslo darbuotojų, kitų tyrėjų ir dėstytojų darbo apmokėjimo sąlygų aprašo patvirtinimo“.

- darbuotojų darbo apmokėjimui naudojami ne tik tų įstaigų išlaikymo darbo užmokesčio fonde numatyti asignavimai, bet ir kitų išlaidų straipsnių lėšos;
- mokslo ir studijų institucijų darbuotojų darbo užmokestį reglamentuojantys teisės aktai leidžia šių įstaigų darbuotojams mokėti iki 300 proc. tarnybinio atlyginimo dydžio priedų ir priemonių sumą iš įvairių projektų, programų vykdymo lėšų, o autorinio atlygio dydžiai nėra reglamentuoti jokiais teisės aktais;
- su švietimo ir mokslo darbuotojais papildomiems darbams sudaromos autorinės sutartys, kurių dydžiai neregamentuoti, be to, ir ministerijai pavaldžiose įstaigose sudaromos autorinės sutartys, autorinis atlyginimas mokamas savo darbuotojams, nors kai kuriais atvejais autorinės sutartys sudarytos darbuotojų pareiginiuose nuostatuose nustatytoms tiesioginėms funkcijoms vykdyti.

Dėl reikšmingų teisės aktų pažeidimų Švietimo ir mokslo ministerijoje 2010-06-16 priimtas sprendimas Nr. SP-9.

1.10. Teisingumo ministerija ir jos valdymo sritis

19 lentelė. Asignavimų planai, panaudoti asignavimai ir Išvadosse pareikštos nuomonės

Subjekto pavadinimas	Asignavimai (tūkst. Lt)			Santykis tarp panaudotų ir patikslintų asignavimų	2009 m. pareikštos nuomonės		2008 m. pareikštos nuomonės	
	patvirtinta įstatymu	patikslinta	panaudota		dėl FA teisingumo	dėl turto teisėtumo	dėl FA teisingumo	dėl turto teisėtumo
1	2	3	4	5=4/3*100	6	7	8	9
Teisingumo ministerija	70006	92743,4	70939,6	76,5	B	S	S	S
Kalėjų departamentas prie Teisingumo ministerijos	210168	210168	209658,3	99,8	S	S	NA	NA
Iš viso	280174	302911,4	280597,9	92,6	-	-	-	-

Šaltinis – Valstybinio audito išvados (prieiga per internetą <http://www.vkontrole.lt>)

1.10.1. Teisingumo ministerija

Teisingumo ministerijoje vidaus kontrolės sistema vertinama kaip gera, ji veikia patikimai, išskyrus nereikšmingas išimtis. Subjekto einamųjų ir praėjusių metų vidaus kontrolės vertinimas nesikeitė.

Dėl valstybės lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumo

Teisingumo ministerija nesilaikė Valstybės tarnybos įstatymo, Vyriausybės nutarimo „Dėl biudžetinių įstaigų ir organizacijų darbuotojų darbo apmokėjimo tvarkos“ reikalavimų:

- ministerijos filialų – hipotekos skyriuose prie apylinkių teismų darbuotojus į pareigas priėmė, pareiginę algą, priedus nustatė, priemonas, vienkartinės išmokas skyrė, atostogas suteikė ir pareigybių aprašymus tvirtino kitų įstaigų vadovai – apylinkių teismų, prie kurių veikia hipotekos skyriai, pirmininkai;

- Vilniaus, Kauno, Klaipėdos, Panevėžio ir Šiaulių valstybės garantuojamos teisinės pagalbos tarnybos advokatams, kurie teikė valstybės garantuojamą antrinę teisinę pagalbą, suteikė atostogas ir už jas sumokėjo 378,1 tūkst. Lt, nors jie su šiomis tarnybomis nėra susiję nei darbo, nei valstybės tarnybos santykiais;
- Metrologijos inspekcijos darbuotojams, dirbantiems pagal darbo sutartis, nustatė 67,5 tūkst. Lt priedus už aukštą kvalifikaciją ir skubių, svarbių ir sudėtingų darbų (užduočių) vykdymą, viršydama darbo užmokesčiui skirtas lėšas.

Valstybės lėšų ir turto naudojimo vertinimas ekonomiškumo požiūriu

Centrinė hipotekos įstaiga 2009 m. iš advokatų profesinės bendrijos pagal juridinių paslaugų teikimo sutartį įsigijo juridinių paslaugų, už kurias sumokėjo 44,3 tūkst. Lt, nors įstaigoje yra dvi direktoriaus pavaduotojų ir penkios Teisės ir personalo skyriaus specialistų pareigybės, kurių pareigybių aprašymuose yra nustatytos funkcijos atlikti darbus, kuriems buvo perkamos juridinės paslaugos. Manome, kad perkant šias paslaugas valstybės biudžeto lėšos buvo naudojamos neekonomiškai.

1.10.2. Kalėjimų departamentas prie Teisingumo ministerijos

Kalėjimų departamento vidaus kontrolės sistema vertinama kaip gera.

Dėl finansinės atskaitomybės ir kitų ataskaitų teisingumo

Kalėjimų departamento balanse ataskaitinio laikotarpio pabaigoje nurodyti 8,2 tūkst. Lt mažesni sąskaitų „Paskirstytinos išlaidos“ ir „Finansavimas iš biudžeto“ likučiai, nes nesilaikyta Biudžetinių įstaigų buhalterinės apskaitos taisyklių reikalavimų, ir 2009 m. būsimų laikotarpių išlaidos nurodytos sąskaitoje „Išlaidos iš biudžeto“.

Kalėjimų departamentui prie Teisingumo ministerijos pavaldžios įstaigos nesilaikė Biudžetinių įstaigų buhalterinės apskaitos taisyklių reikalavimų, nes balanse nurodė:

- Kauno nepilnamečių tardymo izoliatorius-pataisos namai – ilgalaikio materialiojo turto ir ilgalaikio turto fondo likučius 594,2 tūkst. Lt mažesnius (neapskaitė nebaigtos statybos);
- Vilniaus 1-ieji pataisos namai sąskaitų „Paskirstytinos išlaidos“ ir „Finansavimas iš biudžeto“ likučius 14,6 tūkst. Lt mažesnius, nes būsimų laikotarpių išlaidas apskaitė sąskaitoje „Išlaidos iš biudžeto“, o ne sąskaitoje „Paskirstytinos išlaidos“;
- Pravieniškių gydymo ir pataisos namai sąskaitų „Atsiskaitymai su kitais debitoriais ir kreditoriais“ ir „Kompensuoti nuompinigia“ likučius 9,9 tūkst. Lt didesnius, nes jose apskaitė kompensuotinių nuompinigių sumą;
- Šiaulių tardymo izoliatorius, neišrašęs sąskaitų faktūrų už 92,3 tūkst. Lt, atliko gautinų sumų ir mokėtinų sumų (už maitinimo paslaugas) užskaitas;

- Mokymo centras neteisingai apskaitė atsiskaitymus už socialinio draudimo įmokas ir 3,1 tūkst. Lt socialinio draudimo įmokų debetinio įsiskolinimo nenurodė sąskaitų „Atsiskaitymai už socialinio draudimo įmokas“ ir „Finansavimas iš biudžeto“ likutyje;
- Marijampolės pataisos namai atliko debetinio ir kreditinio įsiskolinimo už socialinio draudimo įmokas likučių tarpusavio užskaitą ir balanse nurodė bendrą 22,9 tūkst. Lt atsiskaitymų už socialinio draudimo įmokas kreditinį įsiskolinimą, nors turėjo įsiskolinimų skirtingoms įstaigoms; nenurodė 8,6 tūkst. Lt socialinio draudimo įmokų debetinio įsiskolinimo sąskaitų „Atsiskaitymai už socialinio draudimo įmokas“ ir „Finansavimas iš biudžeto“ likutyje, dėl ko šia suma sumažintas sąskaitų „Atsiskaitymai už socialinio draudimo įmokas“ kreditinis likutis ir „Išlaidos iš biudžeto“ likutis;
- Pravieniškių 2-ieji pataisos namai-atviroji kolonija 2 325,2 tūkst. Lt uždirbtų pajamų neapskaitė sąskaitoje „Biudžetinių įstaigų pajamos“, o gautas pajamas apskaitė mažindami šilumos ir geriamojo vandens gamyboje patirtas išlaidas.

Kalėjų departamento išlaidų ataskaitoje nurodytos darbo užmokesčio, socialinio draudimo įmokų, darbdavių socialinės paramos, ilgalaikio materialiojo turto kūrimo ir įsigijimo, ilgalaikio materialiojo turto einamojo remonto, transporto išlaikymo, veiklos nuomos, elektros energijos ir kitų paslaugų išlaidos yra netikslios, nes atskirais atvejais pavaldžios įstaigos jas padarė nesivadovaudamos Valstybės ir savivaldybių biudžetų pajamų ir išlaidų klasifikacija.

Dėl valstybės lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumo

Kalėjų departamentui prie Teisingumo ministerijos pavaldžios įstaigos nesivadovavo Biudžetinių įstaigų įstatymo nuostatomis, nes asignavimus naudojo ne pagal asignavimų valdytojo patvirtintą sąmatą:

- Kauno nepilnamečių tardymo izoliatorius-pataisos namai 594,2 tūkst. Lt ilgalaikio materialiojo turto einamajam remontui skirtų lėšų panaudojo ilgalaikiam materialiajam turtui įsigyti;
- Alytaus pataisos namai 101,8 tūkst. Lt lėšų, skirtų darbdavio socialinei paramai, panaudojo socialinio draudimo įmokoms;
- iš darbo užmokesčiui skirtų lėšų išmokėjo 42,1 tūkst. Lt, iš jų: Kybartų pataisos namai – 17,5 tūkst. Lt išeitinių išmokų; Vilniaus 2-ieji pataisos namai – 8,8 tūkst. Lt ir Lukiškių tardymo izoliatorius-kalėjimas – 1,5 tūkst. Lt materialinių pašalpų; Alytaus pataisos namai – 14,3 tūkst. Lt darbdavio socialinei paramai;
- Pravieniškių gydymo ir pataisos namai 55,7 tūkst. Lt transporto išlaikymui skirtų biudžeto lėšų panaudojo veiklos nuomai, 17,3 tūkst. Lt – darbdavio socialinei paramai, 10,9 tūkst. Lt – socialinio draudimo įmokoms, o 3,4 tūkst. Lt elektros energijai skirtų lėšų panaudojo darbo užmokesčiui;

- Marijampolės pataisos namai darbuotojams, vykdžiusiems specialiąją mokamų paslaugų teikimo programą, 3,1 tūkst. Lt darbo užmokesčio už 2009 m. gruodžio mėnesį išmokėjo iš programos „Bausmių vykdymo sistemos veiklos užtikrinimas“ kitų paslaugų išlaidoms skirtų lėšų. Be to, šiems darbuotojams 13,5 tūkst. Lt išeitinių išmokų ir 3,2 tūkst. Lt kompensacijų už nepanaudotas atostogas išmokėta iš programos „Bausmių vykdymo sistemos veiklos užtikrinimas“ darbdavio socialinei paramai skirtų lėšų;
- Mokymo centras 10 tūkst. Lt darbdavių socialinės paramos išlaidų straipsniui skirtų lėšų panaudojo socialinio draudimo įmokoms.

Šiaulių tardymo izoliatorius nesilaikė Buhalterinės apskaitos įstatymo nuostatų, nes su maitinimo paslaugas teikiančia įmone kai kurias ūkines operacijas vykdė nepagrįsdamas apskaitos dokumentais – sąskaitomis faktūromis.

Pokyčiai audito metu

Audito metu, po 2009 metų finansinių ataskaitų sudarymo, Kauno nepilnamečių tardymo izoliatorius-pataisos namai į apskaitą įtraukė 594,2 tūkst. Lt vertės statinius; Kalėjimų departamentas sumažino Vilniaus 1-ųjų pataisos namų 2010 metais vykdomos programos sąmatą: straipsnyje „Darbo užmokestis“ – 14,1 tūkst. Lt ir straipsnyje „Socialinis draudimas“ – 4,0 tūkst. Lt.

1.11. Ūkio ministerija ir jos valdymo sritis

20 lentelė. Asignavimų planai, panaudoti asignavimai ir Išvadose pareikštos nuomonės

Subjekto pavadinimas	Asignavimai (tūkst. Lt)			Santykis tarp panaudotų ir patikslintų asignavimų	2009 m. pareikštos nuomonės		2008 m. pareikštos nuomonės	
	patvirtinta įstatymu	patikslinta	panaudota		dėl FA teisingumo	dėl turto teisėtumo	dėl FA teisingumo	dėl turto teisėtumo
1	2	3	4	5=4/3*100	6	7	8	9
Ūkio ministerija	1317614	1472617,3	1075199,5	73	B	B	B	B
Valstybinė atominės energetikos saugos inspekcija	5711,0	5711,0	5312,5	93,0	S	B	NA	NA
Iš viso	1323325	1478328,3	1080512	73,1	-	-	-	-

Šaltinis – Valstybinio audito išvados (prieiga per internetą <http://www.vkontrole.lt>)

1.11.1. Valstybinė atominės energetikos saugos inspekcija

Valstybinėje atominės energetikos saugos inspekcijoje 2009 m. vidaus kontrolė įvertinta kaip gera. 2008 m. vidaus kontrolė nebuvo vertinama, nes auditas nebuvo atliekamas.

Dėl finansinės atskaitomybės ir kitų ataskaitų teisingumo

Valstybinė atominės energetikos saugos inspekcija nesilaikė Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių biudžetų pajamų ir išlaidų klasifikacijos reikalavimų, todėl išlaidų ataskaitoje nurodytos:

- 15,4 tūkst. Lt didesnės darbo užmokesčio pinigais, 1,5 tūkst. Lt – socialinio draudimo įmokų kasinės ir faktinės išlaidos;
- 16,9 tūkst. Lt mažesnės kitų paslaugų kasinės išlaidos;

- 8,9 tūkst. Lt mažesnės kitų paslaugų ir 1,0 tūkst. Lt didesnės elektros energijos faktinės išlaidos.

Valstybės lėšų ir turto naudojimo vertinimas ekonomiškumo požiūriu

Ataskaitoje pateikti pastebėjimai dėl netaupiai naudotų valstybės biudžeto lėšų:

- 2008–2009 metais inspekcija buvo atsakovė teismo byloje pagal buvusios darbuotojos teismui pateiktą ieškinį. Teisminėse instancijose inspekcijai atstovavo ne tik inspekcijos Teisės ir personalo skyriaus darbuotojas, bet ir advokatas iš advokatų kontoros, kuriam buvo sumokėta per 13 tūkst. Lt;
- 2008 metais sudarytos penkios sutartys teisės aktų projektų rengimo paslaugoms įsigyti už 491,4 tūkst. Lt. Pagal tris sutartis parengti teisės aktų projektai, už kuriuos sumokėta 199,3 tūkst. Lt, šiuo metu tobulinami inspekcijos darbuotojų. Inspekcijos nuostatuose yra numatytas uždavinys – rengti įstatymų, nutarimų ir kitų teisės aktų projektus, todėl, mūsų nuomone, specifinių techninių žinių turinčių asmenų pagalba reikėtų naudotis tik esant ypatingai būtinybei.

1.12. Užsienio reikalų ministerija

21 lentelė. Asignavimų planai, panaudoti asignavimai ir Išvadose pareikštos nuomonės

Subjekto pavadinimas	Asignavimai (tūkst. Lt)			Santykis tarp panaudotų ir patikslintų asignavimų	2009 m. pareikštos nuomonės		2008 m. pareikštos nuomonės	
	patvirtinta įstatymu	patikslinta	panaudota		dėl FA teisingumo	dėl turto teisėtumo	dėl FA teisingumo	dėl turto teisėtumo
1	2	3	4	5=4/3*100	6	7	8	9
Užsienio reikalų ministerija	206164,5	208462,6	207593,3	99,6	B	B	S	S

Šaltinis – Valstybinio audito išvados (prieiga per internetą <http://www.vkontrole.lt>)

1.13. Vidaus reikalų ministerija ir jos valdymo sritis

22 lentelė. Asignavimų planai, panaudoti asignavimai ir Išvadose pareikštos nuomonės

Subjekto pavadinimas	Asignavimai (tūkst. Lt)			Santykis tarp panaudotų ir patikslintų asignavimų	2009 m. pareikštos nuomonės		2008 m. pareikštos nuomonės	
	patvirtinta įstatymu	patikslinta	panaudota		dėl FA teisingumo	dėl turto teisėtumo	dėl FA teisingumo	dėl turto teisėtumo
1	2	3	4	5=4/3*100	6	7	8	9
Vidaus reikalų ministerija	603309	780649,3	368197	47,2	B	S	B	B
Policijos departamentas prie Vidaus reikalų ministerijos	725507	727448,6	724661,5	99,6	S	S	S	S
Iš viso	1328816	1508097,9	1092858,5	72,5	-	-	-	-

Šaltinis – Valstybinio audito išvados (prieiga per internetą <http://www.vkontrole.lt>)

1.13.1. Vidaus reikalų ministerija

Vidaus reikalų ministerijoje vidaus kontrolės sistema vertinama kaip gera – veikia patikimai, išskyrus nereikšmingas išimtis. Subjekto praėjusių metų vidaus kontrolės vertinimas nesikeitė.

Dėl valstybės lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumo

Viešojo saugumo tarnyba prie Vidaus reikalų ministerijos:

- nesivadovavo Vidutinio darbo užmokesčio skaičiavimo tvarka, nes dviem statutiniais valstybės tarnautojams apskaičiavo ir išmokėjo 0,3 tūkst. Lt didesnę pašalpą už laikino nedarbingumo laikotarpį ir išeitinę išmoką;
- nesilaikė Gyventojų pajamų mokesčio įstatymo, nes gyventojų pajamų mokestį į Valstybinės mokesčių inspekcijos sąskaitą pervedė ne tik iš darbo užmokesčio išskaičiuotas gyventojų pajamų mokesčio sumas, bet ir 1,3 tūkst. Lt iš valstybės biudžeto lėšų;
- nesilaikė Valstybinio socialinio draudimo įstatymo reikalavimų, nes į Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžetą socialinio draudimo įmokų pervedė 19,8 tūkst. Lt daugiau, negu apskaičiavo.

Nebuvo laikomasi Viešųjų pirkimų įstatymo nuostatų:

- Viešojo saugumo tarnyba 2009 m. sudarė tris autorines sutartis dėl kompiuterinės algų skaičiavimo programos „Kaunas“ papildymo ir pakeitimo;
- Trakų medicininės reabilitacijos centras pasirašė paslaugų pirkimo sutartis, kurios neatitinka maitinimo paslaugų viešojo pirkimo sąlygų;
- audito metu nebuvo galima gauti įrodymų, nes sudarytoje Paslaugų teikimo sutartyje, kurioje paslaugos teikėjas įsipareigoja atlikti kompiuterinės algų skaičiavimo programos papildymo ir tobulinimo paslaugas, nenurodyta atlyginimo už paslaugą suma.

Pokyčiai audito metu

Audito metu Viešojo saugumo tarnyboje išmokėta didesnė negu priklausė pašalpa už laikino nedarbingumo laikotarpį ir 0,3 tūkst. Lt išeitinė išmoka išieškotos ir grąžintos į valstybės biudžetą.

1.13.2. Policijos departamentas prie Vidaus reikalų ministerijos

Policijos departamente vidaus kontrolės sistema veikia nepatikimai, todėl ji vertinama kaip patenkinama. Subjekto einamųjų ir praėjusių metų vidaus kontrolės vertinimas nesikeitė.

Dėl finansinės atskaitomybės ir kitų ataskaitų teisingumo

Policijos departamentas ir jai pavaldžios įstaigos nesivadovavo Biudžetinių įstaigų buhalterinės apskaitos taisyklėmis, nes:

- Policijos departamento policijos atašė gyvenamojo ploto nuomotojams pagal nuomos sutartis pervestus 39,7 tūkst. Lt garantinius užstatus nurašė į išlaidas, nors turėjo apskaityti kaip gautinas sumas;

- Marijampolės apskrities vyriausiasis policijos komisariatas nepadidino pastato vertės atliktų darbų verte, o patirtas išlaidas nurašė į faktines išlaidas;
- Lietuvos kriminalinės policijos biuras nuo 1995 m. nekaupė operatyvinės informacinės sistemos kūrimo išlaidų, o 2009 m. gruodžio mėnesį informacinę sistemą pripažinus tinkama naudoti, neapskaitė nematerialiojo turto sąskaitoje;
- Šiaulių apskrities vyriausiasis policijos komisariatas nematerialiojo turto sąskaitoje klaidingai apskaitė 89,1 tūkst. Lt vertės Šiaulių apskrities vyriausiojo policijos komisariato kinologijos bazės renovavimo techninį projektą ir jo ekspertizės išlaidas;
- Kai kurios policijos įstaigos ilgalaikio nematerialiojo turto sąskaitoje apskaitė 10,8 tūkst. Lt gautų paslaugų vertę ir neapskaitė 32,5 tūkst. Lt nematerialiojo turto;
- Lietuvos policijos logistikos centras 10,2 tūkst. Lt raštinės reikmenų klaidingai apskaitė trumpalaikio turto sąskaitoje.

Alytaus apskrities vyriausiasis policijos komisariatas nesivadovavo Buhalterinės apskaitos įstatymo nuostatomis, nes į apskaitą neįtraukė ūkinės operacijos, susijusios su turto dydžio pasikeitimu, ir 7,7 tūkst. Lt sumažino investicijų projekto „Alytaus apskrities vyriausiojo policijos komisariato pastato Alytuje, Ulonų g. 14K, statyba“ vertę, be to, balanse nenurodė 7,7 tūkst. Lt kreditinio įsiskolinimo.

Policijos departamento suvestiniame balanse:

- gautinų sumų likutis metų pradžioje 39,7 tūkst. Lt ir metų pabaigoje 26,6 tūkst. Lt mažesnis;
- finansavimo iš biudžeto likutis metų pradžioje 39,7 tūkst. Lt ir metų pabaigoje 26,6 tūkst. Lt mažesnis;
- pavedimų lėšų likutis metų pabaigoje 15,3 tūkst. Lt didesnis, o kitų lėšų likutis metų pabaigoje ta pačia suma mažesnis;
- atsiskaitymų už pavedimų lėšas likutis metų pabaigoje 15,3 tūkst. Lt didesnis, o finansavimo iš kitų šaltinių likutis metų pabaigoje ta pačia suma mažesnis.

Audito metu nebuvo galima įvertinti, ar balanse nurodytas atsiskaitymų su valstybės biudžetu pagal gyventojų pajamų ir privalomojo sveikatos draudimo mokesčius likutis yra teisingas, nes Kauno apskrities vyriausiojo policijos komisariato finansinėje atskaitomybėje nurodyti duomenys neatitiko apskaitos duomenų.

Policijos departamento kai kurios policijos įstaigos nesivadovavo Valstybės ir savivaldybių pajamų ir išlaidų klasifikacija, todėl suvestinėje išlaidų ataskaitoje nurodytos: darbo užmokesčio, aprangos ir patalynės, kitų prekių, kitų paslaugų, darbdavių socialinės paramos, kitų mašinų ir įrenginių, ilgalaikio turto įsigijimo lizingo (finansinės nuomos) būdu, negyvenamųjų pastatų,

kompiuterinės programinės įrangos ir kompiuterinės programinės įrangos licencijų, transporto priemonių išlaidos atskirais atvejais yra netikslios.

Dėl valstybės lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumo

Policijos departamentui pavaldžios įstaigos nesivadovavo Biudžetinių įstaigų įstatymo nuostatomis, nes ne pagal asignavimų valdytojo patvirtintą sąmatą panaudojo 385 tūkst. Lt asignavimų, iš jų:

- Alytaus apskrities vyriausiasis policijos komisariatas 227 tūkst. Lt negyvenamiesiems pastatams įsigyti skirtų lėšų panaudojo: 66,3 tūkst. Lt – kitoms prekėms įsigyti, 160,7 tūkst. Lt – kitoms mašinoms ir įrenginiams;
- Viešosios policijos apsaugos tarnyba 137,8 tūkst. Lt transporto priemonėms įsigyti skirtų lėšų panaudojo ilgalaikiam turtui įsigyti lizingo (finansinės nuomos) būdu;
- Lietuvos kriminalinės policijos biuras 10,8 tūkst. Lt kompiuterinei programinei įrangai ir kompiuterinės programinės įrangos licencijoms įsigyti skirtų lėšų panaudojo kitoms paslaugoms įsigyti;
- Lietuvos policijos mokykla 7,6 tūkst. Lt kitoms paslaugoms įsigyti skirtų lėšų panaudojo aprangai ir patalynei įsigyti;
- Kauno apskrities vyriausiasis policijos komisariatas 0,9 tūkst. Lt darbo užmokesčiui skirtų lėšų panaudojo darbdavių socialinei paramai apmokėti;
- Lietuvos policijos logistikos centras 0,9 tūkst. Lt kitoms paslaugoms įsigyti skirtų lėšų panaudojo kitoms prekėms įsigyti.

Policijos departamentui pavaldžios įstaigos nesivadovavo Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymu, nes:

- privatiems subjektams suteikė teisę nemokamai naudotis 105,1 tūkst. Lt vertės patikėjimo teise valdomu valstybės turtu;
- Lietuvos policijos logistikos centras ir Lietuvos kriminalinės policijos biuras be turto perdavimo–priėmimo aktų perdavė kitoms policijos įstaigoms, o Šiaulių apskrities vyriausiasis policijos komisariatas perėmė iš kitų policijos įstaigų turtą valdyti, naudoti ir disponuoti juo patikėjimo teise.

Buvo pažeistas Viešųjų pirkimų įstatymas įsigyjant prekes ir paslaugas: Policijos departamentas – už 233,3 tūkst. Lt, Lietuvos policijos mokymo centras – už 21,4 tūkst. Lt.

Nesivadovauta Autorių teisių ir gretutinių teisių įstatymu, nes Lietuvos policijos mokymo centras ir Lietuvos policijos mokykla sudarė autorines sutartis dėl krepšinio treniruočių ir žaidėjų atrankos pravedimo.

Nesilaikant Valstybės tarnybos įstatymo nuostatų:

- generalinio komisaro pavaduotojui skirta ir išmokėta 1,8 tūkst. Lt priemoka;

- Marijampolės apskrities vyriausiojo policijos komisariato Kazlų Rūdos policijos komisariate patvirtinus didesnę, negu numatyta pareigybės aprašyme, kategoriją, apskaičiuota ir išmokėta 1,5 tūkst. Lt daugiau darbo užmokesčio;
- Kauno apskrities vyriausiojo policijos komisariato Prienų rajono policijos komisariate patvirtinus pareigybei didesnę, negu numatyta, koeficientą¹⁵⁸, apskaičiuota ir išmokėta 0,1 tūkst. Lt daugiau darbo užmokesčio.

Policijos mokykla, nesilaikydama Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. gegužės 27 d. nutarimu Nr. 650 patvirtinto Darbuotojo ir valstybės tarnautojo vidutinio darbo užmokesčio apskaičiavimo tvarkos aprašo, darbuotojams klaidingai apskaičiavo ir išmokėjo 1,2 tūkst. Lt didesnes išeitines išmokas ir 0,3 tūkst. Lt didesnę negu priklausė pašalpą už laikino nedarbingumo laikotarpį.

Dėl reikšmingų teisės aktų pažeidimų departamente 2010-06-16 priimtas sprendimas Nr. SP-11.

Valstybės lėšų ir turto naudojimo vertinimas ekonomiškumo požiūriu

Neekonomiškas valstybės biudžeto asignavimų naudojimas:

Lietuvos policijos logistikos centras 2009 metais pagal sutartį iš Vilniaus advokatų kontoros įsigijo teisinių paslaugų už 35,9 tūkst. Lt, nors Policijos departamento Teisės valdybos viena iš nuostatuose nustatytų funkcijų – teikti teisinio pobūdžio pagalbą, konsultacijas, metodinio pobūdžio rekomendacijas, informaciją apie galiojančius įstatymus ir kitus teisės aktus.

Policijos departamento Patarėjų grupės patarėjui ir generalinio komisaro pavaduotojui generalinio komisaro įsakymais buvo skiriamos priemokos už dalyvavimą darbo grupėse ir komisijose, nors tokios funkcijos numatytos tiek Patarėjų grupės patarėjo, tiek generalinio komisaro pavaduotojo pareigybių aprašymuose.

Pokyčiai audito metu

Po 2009 metų finansinės atskaitomybės sudarymo:

- Policijos departamentas įtraukė į apskaitą 26,6 tūkst. Lt nurašytus atašė gyvenamojo ploto nuomos garantinius užstatus; Lietuvos kriminalinės policijos biuras 1478,9 tūkst. Lt vertės informacinę sistemą apskaitė nematerialiojo turto sąskaitoje, nurašė 10,8 tūkst. Lt paslaugas;
- Šiaulių apskrities vyriausiasis policijos komisariatas įtraukė į apskaitą 12,6 tūkst. Lt vertės žemės detaliuosius planus, teisingai apskaitė 89,1 tūkst. Lt vertės techninį projektą ir jo ekspertizės išlaidas.

¹⁵⁸ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1993-07-08 nutarimas Nr. 511 (2008-12-30 nutarimo Nr. 1368 redakcija) „Dėl biudžetinių įstaigų ir organizacijų darbuotojų darbo apmokėjimo tvarkos tobulinimo“.

1.14. Žemės ūkio ministerija ir jos valdymo sritis

23 lentelė. Asignavimų planai, panaudoti asignavimai ir Išvadose pareikštos nuomonės

Subjekto pavadinimas	Asignavimai (tūkst. Lt)			Santykis tarp panaudotų ir patikslintų asignavimų	2009 m. pareikštos nuomonės		2008 m. pareikštos nuomonės	
	patvirtinta įstatymu	patikslinta	panaudota		dėl FA teisingumo	dėl turto teisėtumo	dėl FA teisingumo	dėl turto teisėtumo
1	2	3	4	5=4/3*100	6	7	8	9
Žemės ūkio ministerija	2287724	2924638,6	2888365,9	98,8	S	S	S	S
Nacionalinė mokėjimo agentūra prie Žemės ūkio ministerijos	41857	41857	41838,9	99,96	S	S	NA	NA
Iš viso	2329581	2966495,6	2930204,8	98,8	-	-	-	-

Šaltinis – Valstybinio audito išvados (prieiga per internetą <http://www.vkontrolė.lt>)

1.14.1. Žemės ūkio ministerija

2009 m. ir 2008 m. vidaus kontrolės sistema įvertinta kaip patenkinama.

Dėl finansinės atskaitomybės ir kitų ataskaitų teisingumo

Žemės ūkio ministerija Specialiosios žemės ūkio biudžetinių įstaigų mokamų paslaugų teikimo programos pajamoms nepagrįstai priskyrė baltojo cukraus gamintojų sumokėtas 25 183,4 tūkst. Lt mokėtinas restruktūrizavimo sumas (laikiną restruktūrizavimo mokestį).

Audito metu nebuvo galima patvirtinti Žemės ūkio ministerijos balanso sąskaitose:

- „Ilgalaikis materialusis turtas“, „Ilgalaikio materialiojo turto nusidėvėjimas“ ir „Ilgalaikio turto fondas“ nurodyto 198 938,3 tūkst. Lt likučio metų pabaigoje bei Ilgalaikio materialiojo ir nematerialiojo turto apyskaitos teisingumo dėl ministerijai pavaldžių įstaigų – Vilniaus ir Kauno augalų veislių tyrimų stočių apskaitoje ilgalaikio turto sąskaitose „Pastatai“ ir „Kiti statiniai“ įregistruotų ankstesniaisiais metais įsigytų 4 657,3 tūkst. Lt vertės pastatų ir statinių, nesant jų vertę pagrindžiančių įsigijimo dokumentų;
- „Atsiskaitymai su kitais debitoriais ir kreditoriais“ nurodyto 39 890,1 tūkst. Lt likučio metų pabaigoje teisingumo, nes Žemės ūkio ministerijai pavaldžios įstaigos – Vilniaus, Šilutės, Pasvalio, Rietavo, Plungės, Utenos, Kauno augalų veislių tyrimo stotys apskaitoje neužregistravo įvykusių ūkinių operacijų už 293,5 tūkst. Lt sumą.

Dėl valstybės lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumo

Žemės ūkio ministerija:

- pažeidė Biudžeto sandaros įstatymo nuostatas, nes patvirtino patikslintą Specialiosios valstybės rezervo tvarkymo programos asignavimų planą pridėdama 1 369,4 tūkst. Lt ankstesniaisiais metais nepanaudotą šiai programai skirtų asignavimų sumą;

- nesivadovavo Biudžeto sandaros įstatymu, Biudžetinių įstaigų įstatymu, Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo ir vykdymo taisyklėmis, Viešųjų pirkimų įstatymu pirkdama paslaugas iš jai pavaldžios biudžetinės įstaigos – Programos „Leader“ ir žemdirbių mokymo metodikos centro už 83,3 tūkst. Lt;
- nesivadovavo Biudžeto sandaros įstatymu, Viešųjų pirkimų įstatymu, Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo ir vykdymo taisyklėmis, nes neteisėtai finansavo viešąją įstaigą Lietuvos žemės ūkio konsultavimo tarnybą 1 360 tūkst. Lt;
- nesivadovavo Būhalterinės apskaitos įstatymu ir Viešųjų pirkimų įstatymu, nes 93,2 tūkst. Lt sumokėjo automobilių remonto paslaugas teikiančiai privačiai bendrovei, pasibaigus sutarties galiojimo terminui.

Žemės ūkio ministerijai pavaldžios įstaigos:

- Kauno ir Vilniaus augalų veislių tyrimo stotys patikėjimo teise valdomas gyvenamąsias ir negyvenamąsias patalpas išnuomojo nesivadovaudamos valstybės turto nuomą reglamentuojančiais teisės aktais;
- Vilniaus augalų veislių tyrimo stotis nesivadovavo Nekilnojamojo turto registro įstatymu ir Žemės įstatymu, nes išnuomojo Nekilnojamojo turto registre neįregistruotą asfaltuotą aikštelę;
- Lietuvos valstybinis augalų veislių tyrimo centras nupirko augalų veislių ūkinio vertingumo tyrimų paslaugų už 293,5 tūkst. Lt, netaikydamas nė vieno Viešųjų pirkimų įstatyme numatyto pirkimo būdo.

Pokyčiai audito metu / atlikus auditą

Žemės ūkio ministerijai pavaldi įstaiga – Vilniaus augalų veislių tyrimo stotis nutraukė sutartį su vairavimo mokymo paslaugas teikiančia privačia bendrove dėl dalies negyvenamųjų patalpų ir asfaltuotos aikštelės nuomos.

Įvertinus Žemės ūkio ministerijos tarnybinių lengvųjų automobilių kuro nurašymą, šių automobilių naudojimo teisėtumą ir kelionės lapuose pateiktų duomenų teisingumą, iš klaidingai kelionių lapus pildžiusių asmenų į valstybės biudžetą grąžinta 0,7 tūkst. Lt

1.14.2. Nacionalinė mokėjimo agentūra prie Žemės ūkio ministerijos

2009 m. vidaus kontrolės sistema įvertinta kaip patenkinama, o 2008 m. ji nebuvo vertinama.

Dėl finansinės atskaitomybės ir kitų ataskaitų teisingumo

Agentūra:

- nesivadovavo Biudžetinių įstaigų būhalterinės apskaitos taisyklėmis, nes nekilnojamąjį turtą apskaitoje užregistravo 877,2 tūkst. Lt likutine verte (įsigijimo vertė – 1 111,1 tūkst. Lt);
- nesivadovavo Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymu ir Būhalterinės apskaitos taisyklėmis, nes 14,3 tūkst. Lt

vertės turto, kurio negalima naudoti dėl trečiųjų asmenų veikos, nenurašė iš ilgalaikio ir trumpalaikio turto sąskaitų ir neperkėlė į gautinas lėšas;

- nesivadovavo Biudžetinių įstaigų buhalterinės apskaitos taisyklėmis, nes 53,1 tūkst. Lt kompensuotų nuompinigių klaidingai apskaitė kitoms lėšoms apskaityti skirtoje sąskaitoje ir 2009 m. gruodžio 31 d. balanse kompensuotų iš valstybės biudžeto nuompinigių 28,0 tūkst. Lt likutį klaidingai nurodė kaip kitas lėšas.

Dėl valstybės lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumo

Agentūra nesivadovavo Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymu, nes neteisėtai nurašė 418,8 tūkst. Lt vertės trumpalaikio materialiojo turto.

Pokyčiai audito metu / atlikus auditą

Agentūra iki finansinės atskaitomybės sudarymo į valstybės biudžetą grąžino 31, 0 tūkst. Lt, kurie buvo panaudoti ne pagal paskirtį. Audito metu, po finansinės atskaitomybės sudarymo: padidino pastatų ir statinių įsigijimo vertę 233,9 tūkst. Lt suma; 14,3 tūkst. Lt vertės turtą, kurio negalima naudoti dėl trečiųjų asmenų veikos, nurašė iš ilgalaikio ir trumpalaikio turto sąskaitų ir perkėlė į gautinas lėšas; neteisėtai nurašyto ir neeilinės inventurizacijos metu rasto, įstaigos veikloje naudojamo turto už 372 884,06 Lt vertę atstatyta apskaitoje.

1.15. Apskričių viršininkų administracijos

24 lentelė. Asignavimų planai, panaudoti asignavimai ir Išvados pareikštos nuomonės

Subjekto pavadinimas	Asignavimai (tūkst. Lt)			Santykis tarp panaudotų ir patikslintų asignavimų	2009 m. pareikštos nuomonės		2008 m. pareikštos nuomonės	
	patvirtinta įstatymu	patikslinta	panaudota		dėl FA teisingumo	dėl turto teisėtumo	dėl FA teisingumo	dėl turto teisėtumo
1	2	3	4	5=4/3*100	6	7	8	9
Alytaus apskrities viršininko administracija	28746	28988,6	28981,0	99,9	S	S	S	B
Kauno apskrities viršininko administracija	107750,8	110155,7	109005,4	98,9	S	S	B	S
Klaipėdos apskrities viršininko administracija	75636,7	79509,3	75947,9	95,5	S	S	S	S
Marijampolės apskrities viršininko administracija	31731,6	32134,7	31909,6	99,3	B	B	NA	NA
Panevėžio apskrities viršininko administracija	59882,3	61703,2	61478,4	99,6	B	S	S	S
Šiaulių apskrities viršininko administracija	84759,1	85956,9	85603,6	99,6	B	S	NA	NA
Tauragės apskrities viršininko administracija	19108,3	20337,5	20207,9	99,4	S	S	S	B
Telšių apskrities viršininko administracija	30745,1	31337,0	31288,4	99,8	B	S	S	S
Utenos apskrities viršininko administracija	42422,0	43370,7	43029,8	99,2	S	S	S	S
Vilniaus apskrities viršininko administracija	112172,0	113479,3	113056,8	99,6	S	S	S	S

Subjekto pavadinimas	Asignavimai (tūkst. Lt)			Santykis tarp panaudotų ir patikslintų asignavimų	2009 m. pareikštos nuomonės		2008 m. pareikštos nuomonės	
	patvirtinta įstatymu	patikslinta	panaudota		dėl FA teisingumo	dėl turto teisėtumo	dėl FA teisingumo	dėl turto teisėtumo
1	2	3	4	5=4/3*100	6	7	8	9
Iš viso	592953,9	606972,9	600508,8	98,9	-	-	-	-

Šaltinis – Valstybinio audito išvados (prieiga per internetą <http://www.vkontrolė.lt>)

Apibendrinus administracijose atliktų valstybinių finansinių (teisėtumo) auditų rezultatus pastebėta, kad administracijų vadovai skyrė nepakankamai dėmesio rizikos veiksniams valdyti, administracijose nustatytos vidaus kontrolės procedūros ne visada buvo pakankamos ir veiksmingos.

Marijampolės administracijoje vidaus kontrolė buvo vertinama kaip gera, kitose devyniose administracijose – kaip patenkinama.

Alytaus administracijoje 2008 m. vidaus kontrolė įvertinta kaip gera, o 2009 m. – kaip patenkinama, nes audito metu nustatyti reikšmingi vidaus kontrolės trūkumai apskaitant lėšas ir turtą bei sudarant finansinę atskaitomybę. Šiaulių ir Marijampolės administracijose 2008 m. finansinis auditas nebuvo atliktas, todėl vidaus kontrolė nebuvo vertinama.

1.15.1. Alytaus apskrities viršininko administracija

Dėl finansinės atskaitomybės ir kitų ataskaitų teisingumo

Alytaus apskrities viršininko administracija nesilaikė Biudžetinių įstaigų buhalterinės apskaitos taisyklių nuostatų, nes 2 052,0 tūkst. Lt suma nepadidino pastatų vertės ir Ilgalaikio materialiojo ir nematerialiojo turto 2009 m. apyskaitoje neteisingai nurodė šia suma padidintą nebaigtos statybos ir ilgalaikio turto kūrimo vertę ir šia suma sumažintą pastatų ir statinių vertę.

Dėl valstybės lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumo ir vertinimo ekonomiškumo požiūriu

Alytaus apskrities viršininko administracija:

- pažeidė Viešojo pirkimo–pardavimo sutarčių kainos ir kainodaros taisyklių nustatymo metodiką, taip pat neužtikrino Viešųjų pirkimų įstatymo reikalavimų laikymosi, nes vykdant investicijų projektą „Viešosios įstaigos Alytaus S. Kudirkos ligoninės pastatų Alytuje, Ligoninės g. 12, rekonstravimas“ statybos rangos sutarties sąmatose nenustatė kainodaros taisyklių užsakovo rezervui nenumatytiems statybos darbams atlikti, todėl nebuvo galima įsitikinti, ar racionaliai panaudota 44,4 tūkst. Lt;
- suvestinėje Ilgalaikio materialiojo ir nematerialiojo turto 2009 m. apyskaitoje nurodė 556,9 tūkst. Lt mažesnę 2009 m. įsigyto ir parduoto turto vertę.

Audito metu nebuvo galima įsitikinti, kiek faktiškai atlikta darbų ir ar teisėtai panaudotos 1 093,2 tūkst. Lt valstybės biudžeto lėšos vykdant investicijų projektą „Viešosios įstaigos Alytaus

S. Kudirkos ligoninės pastatų Alytuje, Ligoninės g. 12, rekonstravimas“, nes atliktų darbų kiekiai ir įkainiai skiriasi nuo lokalinėse sąmatose numatytų darbų ir įkainių.

Pokyčiai audito metu / atlikus auditą

Alytaus apskrities viršininko administracija inventorizavo faktiškai atliktus statybos darbus bei mokėjimus už juos, inventorizavo skolas, nukrypimus nuo lokalinių sąmatų. Vyriausybei pateiktas nutarimo projektas dėl dalininko turtinių ir neturtinių teisių bei pareigų, nekilnojamojo, ilgalaikio ir trumpalaikio turto perdavimo.

1.15.2. Kauno apskrities viršininko administracija

Dėl finansinės atskaitomybės ir kitų ataskaitų teisingumo

Pavaldi biudžetinė įstaiga Kauno apskrities sporto medicinos centras nesivadovavo Biudžetinių įstaigų buhalterinės apskaitos taisyklėmis, nes apskaitoje pagal darbų perdavimo–priėmimo aktus neužregistravo atliktų darbų, dėl to suvestiniame apskrities balanse likučiai mažesni 832,0 tūkst. Lt.

Dėl valstybės lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumo ir vertinimo ekonomiškumo požiūriu

Kauno apskrities viršininko administracija neužtikrino Viešųjų pirkimų įstatymo reikalavimų laikymosi ir pažeidė Viešojo pirkimo–pardavimo sutarčių kainos ir kainodaros taisyklių nustatymo metodikos nuostatas, nes statybos rangos sutarties sąmatose – dėl likusių Krikščioniškųjų gimdymo namų rekonstravimo ir įrangos atnaujinimo darbų atlikimo ir Viešosios įstaigos Kauno apskrities ligoninės Priėmimo-skubios pagalbos skyriaus rekonstravimo darbų – nenustatė kainodaros taisyklių numatytam 10 proc. užsakovo rezervui nenumatytiems statybos darbams atlikti. Dėl minėtų priežasčių nebuvo galima įsitikinti, ar racionaliai panaudota 137,0 tūkst. Lt.

Pokyčiai audito metu / atlikus auditą

Kauno apskrities viršininko administracija pavaldžioms įstaigoms sumažino 2010 m. I pusmečio asignavimus šiomis sumomis: 3,8 tūkst. Lt – Kauno apskrities specialiajai mokyklai, 0,1 tūkst. Lt – Kauno visuomenės sveikatos ugdymo centrui, 0,1 tūkst. Lt – Vilijampolės vaikų ir jaunimo pensionatui, 0,1 tūkst. Lt – Kauno vaikų raidos klinikai „Lopšelis“, 0,1 tūkst. Lt – Kauno apskrities kurčiųjų ir neprigirdinčiųjų ugdymo centrui. Kauno apskrities sporto medicinos centras 2010 m. sausio mėn. už 832 tūkst. Lt atliktų darbų užregistravo apskaitoje.

1.15.3. Klaipėdos apskrities viršininko administracija

Dėl finansinės atskaitomybės ir kitų ataskaitų teisingumo

Klaipėdos apskrities viršininko administracija pažeidė buhalterinės apskaitos įstatymo ir Biudžetinių įstaigų buhalterinės apskaitos taisyklių nuostatas, nes į apskaitos registrus neįtraukė dviejų žemės sklypų, kurių vertė 387,3 tūkst. Lt, ir apskaitos registruose neteisingai 893,3 tūkst. Lt didesne verte užregistravo du žemės sklypus, todėl balanse nurodė 506 tūkst. Lt didesnius ilgalaikio materialiojo turto ir ilgalaikio turto fondo likučius.

Dėl valstybės lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumo

Klaipėdos apskrities viršininko administracijai pavaldi įstaiga Klaipėdos Stasio Šimkaus konservatorija pažeidė:

- Viešųjų pirkimų įstatymą, įsigydama už 131,2 tūkst. Lt projektavimo paslaugas;
- Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo nuostatas, nes leido privačiai bendrovei neatlygintinai naudotis valstybei nuosavybės teise priklausančiomis patalpomis;
- Viešojo pirkimo–pardavimo sutarčių kainos ir kainodaros taisyklių nustatymo metodiką, nes užsakovo rezervui nenustatė kainodaros taisyklių;
- Švietimo įstaigų darbuotojų ir kitų įstaigų pedagoginių darbuotojų darbo apmokėjimo tvarkos aprašą, nes taikė didesnę tarnybinio atlyginimo koeficientą.

Pavaldi įstaiga Šilutės pensionatas pažeidė Vyriausybės nutarimo „Dėl biudžetinių įstaigų ir organizacijų darbuotojų darbo apmokėjimo tvarkos tobulinimo“ nuostatas, nes skirtos priedo ir priemokos suma (1 darbuotojui) viršijo nustatyto tarnybinio atlyginimo dydį. Todėl minėtose įstaigose buvo neteisėtai apskaičiuotas ir išmokėtas 10,8 tūkst. Lt didesnis darbo užmokestis ir nuo jo apskaičiuota 3,4 tūkst. Lt socialinio draudimo įmokų ir taip padaryta 14,2 tūkst. Lt žala.

Klaipėdos apskrities viršininko administracija ir jai pavaldžios įstaigos (Klaipėdos 2-oji specialioji mokykla, Priekulės specialioji mokykla, Švėkšnos sanatorinė mokykla, Klaipėdos Stasio Šimkaus konservatorija, Padvarių pensionatas, Šilutės pensionatas, Klaipėdos sutrikusio vystymosi kūdikių namai) pažeidė Buhalterinės apskaitos įstatymo nuostatas, nes atliko avansinius mokėjimus (21,3 tūkst. Lt socialinio draudimo įmokų, 2 tūkst. Lt gyventojų pajamų mokesčio ir 10,6 tūkst. Lt prekių ir paslaugų), neturėdamos juos pateisinančių apskaitos dokumentų.

Pokyčiai audito metu / atlikus auditą

Audito metu dalis materialinės žalos, padarytos Klaipėdos apskrities viršininko administracijai pavaldžioms įstaigoms Klaipėdos Stasio Šimkaus konservatorijai ir Šilutės pensionatui dėl neteisėtai apskaičiuoto darbo užmokesčio ir nuo jo apskaičiuotų socialinio draudimo įmokų, atlyginta: konservatorijai grąžinta 8,8 tūkst. Lt, iš jų 6,4 tūkst. Lt pervesta į valstybės biudžetą, Šilutės pensionatui grąžinta ir pervesta į valstybės biudžetą 0,6 tūkst. Lt.

Klaipėdos apskrities viršininko administracijai pavaldi įstaiga Klaipėdos Stasio Šimkaus konservatorija 2010 m. balandžio 20 d. nutraukė kopijavimo paslaugų teikimo sutartį su privačia bendrove, sudarytą pažeidžiant Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymą.

Valstybės lėšų ir turto naudojimo vertinimas ekonomiškumo požiūriu

Pavaldi įstaiga Stasio Šimkaus konservatorija:

- sudarydama konservatorijos pastato kapitalinio remonto statybos rangos sutartį, nepasiekė Viešųjų pirkimų įstatyme nustatyto tikslo – sudaryti pirkimo sutartį, leidžiančią įsigyti perkančiajai organizacijai reikalingų prekių, paslaugų ar darbų, racionaliai naudojant tam skirtas lėšas, nes atsižvelgiant į Statistikos departamento skelbiamus kainų indeksus, atliktų statybos darbų kaina 2009 m. galėjo būti iki 70,9 tūkst. Lt mažesnė.

- Audito metu nebuvo galima įsitikinti, ar 2007–2009 metais iš užsakovo rezervo panaudotos 196,8 tūkst. Lt lėšos nenumatytiems statybos darbams apmokėti buvo panaudotos racionaliai ir taupiai, nes statybos rangos sutartyje nenumatytiems statybos darbams nebuvo nustatyta kainodara.

Pavaldi įstaiga Padvarių pensionatas su šilumos tiekėju sudarė sutartį, pagal kurią įsipareigojo sumokėti už nesuteiktas šilumos energijos tiekimo paslaugas, todėl šios sutarties sąlygos yra palankesnės šilumos tiekėjui. Pensionatas, vykdydamas šią sutartį, 2000–2009 metais bendrovei sumokėjo 642,1 tūkst. Lt už faktiškai nesunaudotą šilumos energiją.

1.15.4. Tauragės apskrities viršininko administracija

Dėl finansinės atskaitomybės ir kitų ataskaitų teisingumo

Tauragės apskrities viršininko administracija pažeidė Lietuvos Respublikos buhalterinės apskaitos įstatymo nuostatas, nes į apskaitos registrus neįtraukė apskrities patikėjimo teise valdomo 0,9 tūkst. Lt nominalios vertės žemės sklypo, todėl balanse nurodytas 0,9 tūkst. Lt mažesnis ilgalaikio materialiojo turto ir ilgalaikio turto fondo likutis.

Pavaldi įstaiga Adakavo pensionatas 2009 m. iš savivaldybių gautus 315,2 tūkst. Lt už suteiktas socialinės globos paslaugas nepagrįstai priskyrė biudžetinių įstaigų pajamoms ir apskaitą tvarkė nesivadovaudamas Biudžetinių įstaigų buhalterinės apskaitos taisyklių nuostatomis, todėl nurodyti neteisingi sąskaitų likučiai metų pabaigoje: 7,9 tūkst. Lt mažesnis pavedimų lėšų ir ta pačia suma didesnis lėšų, gautų už prekes ir paslaugas; 18,3 tūkst. Lt mažesnis atsiskaitymų su kitais debitoriais ir kreditoriais, 26,2 tūkst. Lt mažesnis atsiskaitymų už pavedimų lėšas, 7,9 tūkst. Lt didesnis atsiskaitymų su kitais debitoriais ir kreditoriais.

Dėl valstybės lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumo

Tauragės apskrities viršininko administracija:

- pažeidė Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo ir Vyriausybės nutarimo „Dėl valstybės materialiojo turto nuomos“ nuostatas, nes neskelbė valstybės turto nuomos viešo konkurso ir su Aplinkos ministerija nesuderino sprendimo išnuomoti patikėjimo teise valdomą valstybės turtą (administracinio pastato dalį);
- būdama valstybės turto patikėtinė, neužtikrino valstybės turto naudojimo kontrolės, nes Tauragės apskrities ligoninė, pažeisdama Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo nuostatas išnuomojo pagal panaudos sutartį naudojamą valstybės turtą (patalpų dalį) ir gautų nuompinigių nepervedė į valstybės biudžetą, taip biudžetui padaryta 1,1 tūkst. Lt žala.

Pokyčiai audito metu / atlikus auditą

Audito metu nutraukta valstybei nuosavybės teise priklausančių patalpų (perduotų pagal panaudos sutartį Tauragės apskrities ligoninei) nuomos sutartis ir į valstybės biudžetą pervesta 0,9 tūkst. Lt (50 proc.) pajamų, gautų už patalpų nuomą.

Pavaldi įstaiga Adakavo pensionatas 70,0 tūkst. Lt programos „Socialinių paslaugų plėtra globos įstaigose“ ir 84,7 tūkst. Lt Specialiosios programos išlaidų ištaisė ir nurodė šių programų metinėse ataskaitose.

Po audito Tauragės apskrities viršininko administracija užregistravo apskaitos registruose apskrities patikėjimo teise valdomą žemės sklypą, kurio vertė 0,9 tūkst. Lt.

1.15.5. Utenos apskrities viršininko administracija**Dėl finansinės atskaitomybės ir kitų ataskaitų teisingumo**

Administracija suvestinėje biudžeto išlaidų sąmatos įvykdymo išlaidų ataskaitoje:

- pakeitusi išlaidų ekonominę klasifikaciją, tarp skirtingų straipsnių klaidingai nurodė 150,6 tūkst. Lt kasines išlaidas;
- perskirsčiusi asignavimus tarp septynių vykdytų programų, klaidingai nurodė 170,6 tūkst. Lt kasines išlaidas;
- nurodė 49,9 tūkst. Lt didesnes kitų mašinų ir įrenginių ir ta pačia suma mažesnes transporto priemonių kasines ir faktines išlaidas, nes pavaldi įstaiga – Utenos pensionatas nesilaikė Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių biudžetų pajamų ir išlaidų klasifikacijos, kitoms mašinoms ir įrenginiams skirtus asignavimus panaudojo lengvojo automobilio įsigijimo išlaidoms apmokėti.

Nepanaudotus asignavimus panaudojusi ilgalaikio materialiojo turto kūrimo ir įsigijimo išlaidoms finansuoti, nenurodė 107,7 tūkst. Lt kasinių išlaidų Valstybės lėšų kapitalo investicijoms finansuoti panaudojimo pagal asignavimų valdytojus ir investicijų projektus 2009 m. gruodžio 31 d. ataskaitoje (forma Nr. B-11-metinė).

Dėl valstybės lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumo

Utenos apskrities viršininko administracija pažeidė Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo ir vykdymo taisykles, nes:

- turėdama 60,5 tūkst. Lt kreditinį įsiskolinimą už prekes ir paslaugas, nepanaudotus (107,7 tūkst. Lt) asignavimus panaudojo ilgalaikio materialiojo turto kūrimo ir įsigijimo išlaidoms finansuoti;
- Nacionalinės žemės tarnybos skirtas pavedimų lėšas panaudojo ne pagal tikslinę paskirtį, o indėliui banke.

Pavaldi įstaiga Utenos pensionatas pažeidė Biudžetinių įstaigų įstatymą, nes ne pagal asignavimų valdytojo patvirtintą išlaidų sąmatą panaudojo 49,9 tūkst. Lt asignavimų lengvojo automobilio įsigijimo išlaidoms apmokėti.

1.15.6. Vilniaus apskrities viršininko administracija

Dėl finansinės atskaitomybės ir kitų ataskaitų teisingumo

Administracija pažeidė Buhalterinės apskaitos įstatymą ir Biudžetinių įstaigų buhalterinės apskaitos taisykles, nes už parduotus išsimokėtinai žemės sklypus ir apskaičiuotas palūkanas, apskaitoje užregistravo ne visą debetinį įsiskolinimą. Audito metu nebuvo galima atlikti audito procedūrų ir patvirtinti balanse nurodytos 60 659,9 tūkst. Lt sumos (Atsiskaitymas su kitais debitoriais ir kreditoriais) ir 60 225,9 tūkst. Lt sumos (Kiti fondai) likučių metų pabaigoje tikslumo ir teisingumo, nes buhalterinėje apskaitoje nebuvo patikimų duomenų apie skolinius įsipareigojimus dėl sudarytų žemės sklypų pirkimo ir pardavimo išsimokėtinai sutarčių vykdymo.

Suvestinės išlaidų ataskaitos straipsnyje „Kvalifikacijos kėlimas“ nurodytos 6,5 tūkst. Lt didesnės kvalifikacijos kėlimo kasinės ir faktinės išlaidos, nes pavaldžios įstaigos – Elektrėnų sanatorinė pagrindinė ir Lavoriškių pagrindinė mokyklos panaudojo valstybės biudžeto asignavimus nesilaikydamos Valstybės ir savivaldybių biudžetų pajamų ir išlaidų klasifikacijos.

Dėl valstybės lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumo

Administracija pažeidė Viešųjų pirkimų įstatymą:

- Lavoriškių pagrindinė mokykla už 69,1 tūkst. Lt ir Vilniaus apskrities resocializacijos centras už 3,9 tūkst. Lt įsigijo papildomų darbų netaikydami supaprastintiems pirkimams nustatytos pirkimų tvarkos;
- Prūdiškių pensionatas ir Vilniaus 2-ieji vaikų globos namai neskaičiavo numatomų pirkimų verčių pagal Viešųjų pirkimų tarnybos patvirtintą pirkimo vertės apskaičiavimo metodiką;
- Prūdiškių pensionatas ir Lavoriškių pagrindinė mokykla sudarė maisto prekių ir maitinimo paslaugų pirkimo sutartis.

Pažeistos Švietimo įstaigų darbuotojų ir kitų įstaigų pedagoginių darbuotojų darbo apmokėjimo tvarkos aprašo nuostatos, nes Elektrėnų sanatorinė pagrindinė mokykla ir Vilniaus 2-ieji vaikų globos namai neteisėtai apskaičiavo ir išmokėjo iš viso 2,0 tūkst. Lt darbo užmokesčio ir apskaičiavo 0,7 tūkst. Lt socialinio draudimo įmokų. Taip buvo padaryta 2,7 tūkst. Lt materialinė žala.

Pažeistos Darbuotojo ir valstybės tarnautojo vidutinio darbo užmokesčio apskaičiavimo tvarkos aprašo nuostatos, nes Elektrėnų sanatorinė pagrindinė mokykla apskaičiavo ir išmokėjo 0,5 tūkst. Lt, o Vilniaus 2-ieji vaikų globos namai – 4,0 tūkst. Lt mažesnę darbo užmokesčių už atostogas.

Elektrėnų sanatorinė pagrindinė ir Lavoriškių pagrindinė mokyklos su vadovybos ekspertais neteisėtai sudarė autorines sutartis ir išmokėjo už suteiktas paslaugas iš viso 6,9 tūkst. Lt autorinius atlyginimus (Elektrėnų mokykla – 2,1 tūkst. Lt, Lavoriškių – 4,8 tūkst. Lt).

Pokyčiai audito metu / atlikus auditą

Padaryta 2,7 tūkst. Lt materialinė žala buvo atlyginta ir neteisėtai išmokėtas darbo užmokestis grąžintas į valstybės biudžetą. (Elektrėnų sanatorinė pagrindinė mokykla ir Vilniaus 2-ieji vaikų globos namai).

Valstybės lėšų ir turto naudojimo vertinimas ekonomiškumo požiūriu

Vilniaus apskrities viršininko administracija nesivadovavo Viešojo pirkimo–pardavimo sutarčių kainos ir kainodaros taisyklių nustatymo metodika ir taip pažeidė Viešųjų pirkimų įstatymo nuostatas, nepasiekė Viešųjų pirkimų įstatyme nustatyto tikslo, nes, sudarydama statybos rangos sutartis, nenumatė galimybės perskaičiuoti statybos darbų kainas dėl jų mažėjimo, atsižvelgiant į Statistikos departamento skelbiamus statybos kainų indeksus, todėl 2009 m.:

- Lavoriškių pagrindinėje mokykloje atliktų statybos darbų kaina galėjo būti iki 125,1 tūkst. Lt mažesnė;
- Vilniaus apskrities resocializacijos centre atliktų statybos darbų kaina galėjo būti iki 43,5 tūkst. Lt mažesnė;
- A. Mickevičiaus viešojoje bibliotekoje statybos darbų kaina galėjo būti iki 15,5 tūkst. Lt mažesnė. Pažymėtina, kad ši biblioteka užsakovo funkcijas pavedė VĮ „Lietuvos paminklai“, kuri neužtikrina, kad valstybės biudžeto lėšos statybos darbams būtų panaudotos taupiai ir racionaliai.

Audito metu nebuvo galima įsitikinti, ar racionaliai buvo panaudotos 31,7 tūkst. Lt lėšos Lavoriškių pagrindinėje mokykloje darbams iš užsakovo rezervo įsigyti, nes statybos rangos sutartyje nenustatytos kainodaros taisyklės nenumatytiems darbams atlikti.

Lavoriškių pagrindinė mokykla pažeidė Žemės, esamų pastatų ar kitų nekilnojamųjų daiktų pirkimo arba nuomos ar teisių į šiuos daiktus įsigijimo tvarkos aprašą, nes išsinuomojo iš fizinių asmenų jai reikalingas patalpas, už kurias 2009 m. sumokėjo 25,1 tūkst. Lt nuompinigių. Mokyklos sudarytose sutartyse nustatytos patalpų nuomos kainos gerokai viršijo patalpų nuomos Vilniaus rajono savivaldybėje vidutines kainas, todėl mokykla galėjo sutaupyti ir vidutiniškai 17,6 tūkst. Lt sumažinti ilgalaikio materialiojo turto nuomos išlaidas.

1.15.7. Marijampolės apskrities viršininko administracija

Finansinio (teisėtumo) audito metu reikšmingų trūkumų ir klaidų nenustatyta.

Valstybės lėšų ir turto naudojimo vertinimas ekonomiškumo požiūriu

Apskričiai pavaldžioje biudžetinėje įstaigoje – Marijampolės specialiuosiuose globos namuose 8,2 tūkst. Lt valstybės biudžeto lėšų panaudota neekonomiškai, nes 2009 m. atsargos buvo įsigyjamoms neatsižvelgiant į nustatytas normas, esantį atsargų likutį.

1.15.8. Panevėžio apskrities viršininko administracija

Dėl valstybės lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumo

Panevėžio apskrities viršininko administracija:

- pažeidė Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo ir Pripažinto nereikalingu arba netinkamu (negalimu) naudoti valstybės ir savivaldybių turto nurašymo, išardymo ir likvidavimo tvarkos aprašo nuostatas, nurašydama ir likviduodama 223,5 tūkst. Lt vertės patikėjimo teise valdomą valstybės turtą;
- pažeidė Vyriausybės nutarimo „Dėl valstybės materialiojo turto nuomos“ reikalavimus, nes 38,7 tūkst. Lt gautų nuompinigių už valstybės turto nuomą nepervedė į valstybės biudžetą, todėl valstybės biudžetui padaryta 38,7 tūkst. Lt žala;
- pažeidė Viešųjų pirkimų įstatymą, nes netaikydama jokių įstatyme numatytų pirkimo būdų sudarė teritorijos valymo paslaugų teikimo sutartis, pagal kurias panaudojo 2,1 tūkst. Lt.;
- pažeidė Valstybės ilgalaikio materialiojo turto nuomos ir Negyvenamųjų pastatų ir patalpų nuomos bei panaudos taisyklių nuostatas, nes nesuderino su Aplinkos ministerija ir leido VšĮ Panevėžio apskrities ligoninei išnuomoti pagal panaudos sutartį jai perduotą valstybės ilgalaikį materialųjį turtą;
- nesivadovavo Valstybės turto perdavimo panaudos pagrindais laikinai neatlygintinai valdyti ir naudotis tvarkos aprašu, nes nekontroliavo, ar panaudos gavėjas, VšĮ Panevėžio apskrities ligoninė, naudoja pagal panaudos sutartį jam perduotą valstybės ilgalaikį materialųjį turtą pagal paskirtį, ar vykdo visas panaudos sutartyje numatytas sąlygas;
- pažeidė Vyriausybės nutarimo „Dėl valstybės materialiojo turto nuomos“ nuostatas, nes sprendimas išnuomoti 62 kv. m. ploto ūkinį pastatą kooperatyvui nebuvo suderintas su Aplinkos ministerija ir nebuvo paskelbtas viešasis konkursas.

Pokyčiai audito metu / atlikus auditą

Panevėžio apskrities viršininko administracija 38,7 tūkst. Lt nuompinigių pervedė į valstybės biudžetą, iki 2009 m. devynių mėnesių finansinės atskaitomybės sudarymo (pagal 2009-10-01 duomenis) dviem gyvenamiesiems pastatams kiekvieną mėnesį taikė metinę, o ne mėnesinę, nusidėvėjimo normą, todėl apskaičiuotas 535,3 tūkst. Lt didesnis nusidėvėjimas.

Panevėžio A. Bandzos kūdikių ir vaikų globos namuose iki metinės finansinės atskaitomybės sudarymo klaidingai apskaičiuotas nusidėvėjimas buhalterinėje apskaitoje buvo ištaisytas.

Panevėžio apskrities viršininko administracija ir Panevėžio A. Bandzos kūdikių ir vaikų globos namai savivaldybių kompensuojamas ilgalaikės socialinės globos išlaidas – 431,6 tūkst. Lt – klaidingai apskaitė kaip specialios programos lėšas, nuo 2010 m. šios lėšos nurodytos balanso pavidimų lėšų straipsnyje.

Panevėžio A. Bandzos kūdikių ir vaikų globos namai iki metinės finansinės atskaitomybės sudarymo apskaitė iki tol neapskaiytą ilgalaikį nekilnojamąjį turtą, penkis 165,0 tūkst. Lt vertės pastatus.

1.15.9. Šiaulių apskrities viršininko administracija

Dėl valstybės lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumo ir vertinimo ekonomiškumo požiūriu

Šiaulių apskrities viršininko administracija, įgyvendindama investicinį projektą „Viešosios įstaigos Šiaulių apskrities ligoninės Moters ir vaiko klinikos statyba ir įrengimas“:

- pažeidė Viešųjų pirkimų įstatymo reikalavimus – neužtikrino skaidrumo principo laikymosi, netinkamai parinkusi neskelbiamų derybų pirkimo būdus nupirko 42 932,5 tūkst. Lt vertės statybos darbus, neatlikusi jokių pirkimo procedūrų nupirko 3 988,3 tūkst. Lt vertės papildomus statybos darbus ir paslaugas, padidino statybos rangos sutarties vertę 1 703,9 tūkst. Lt ir taip pakeitė sutarties sąlygas;
- nesilaikė sudarytų statybos rangos sutarčių sąlygų – sumokėjusi už darbus didesnėmis nei sutartyse numatytomis kainomis, padarė įstaigai 278,0 tūkst. Lt turtinę žalą;
- pažeidė Biudžeto sandaros įstatymą – neekonomiškai ir neefektyviai panaudojo 464,6 tūkst. Lt;
- pažeidė teisės aktų reikalavimus, nes prisiėmė 18 821,3 tūkst. Lt skolinius įsipareigojimus, o esamiems įsiskolinimams dengti nepanaudojo 465,1 tūkst. Lt Valstybės investicijų programoje numatytų lėšų;

Audito metu nebuvo galima įvertinti 671,1 tūkst. Lt panaudojimo teisėtumo, nes už darbus sumokėta pagal nedetalius darbų atlikimo aktus.

Šiaulių apskrities viršininko administracija pažeidė:

- Viešųjų pirkimų įstatymo nuostatas ir neatlikusi jokių numatytų viešųjų pirkimų procedūrų sudarė paslaugų teikimo sutartis su ryšių paslaugas teikiančiomis bendrovėmis;
- Vyriausybės nutarimo „Dėl valstybės materialiojo turto nuomos“ nuostatas, nes nesuderinusi su Aplinkos ministerija išnuomojo valstybės ilgalaikį materialųjį turtą ir atnaujinama nuomos sutartis nesilaikė bendro dešimties metų termino.

Pokyčiai audito metu / atlikus auditą

Audito metu Šiaulių vaikų globos namai einamaisiais metais pagal ankstesnių metų sąmatą sumokėtą debetinį įsiskolinimą (41,6 tūkst. Lt) grąžino į valstybės biudžetą.

Šiaulių apskrities viršininko administracija, suderinusi su Aplinkos ministerija, išleido įsakymus „Dėl turto nuomos viešo konkurso būdu“ ir paskelbė viešąjį negyvenamųjų patalpų nuomos konkursą.

1.15.10. Telšių apskrities viršininko administracija

Dėl valstybės lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumo

Telšių apskrities viršininko administracija pažeidė:

- Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo ir Vyriausybės nutarimo „Dėl valstybės materialiojo turto nuomos“ reikalavimus, nes leido

Telšių apskrities ligoninei nuomoti valstybei nuosavybės teise priklausančias patalpas, kurias ligoninė naudojo pagal panaudos sutartį;

- Vyriausybės nutarimo „Dėl valstybės materialiojo turto nuomos“ reikalavimus, nes 14 tūkst. Lt gautų nuompinigių už valstybės turto nuomą nepervedė į valstybės biudžetą, todėl valstybės biudžetui padaryta 14 tūkst. Lt žala.
- Pavaldi įstaiga Dūseikių pensionatas pažeidė Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo ir Vyriausybės nutarimo „Dėl valstybės materialiojo turto nuomos“ nuostatas, nes sprendimas išnuomoti patikėjimo teise valdomą valstybės turtą (vandens bokštą) privačiam juridiniam asmeniui nebuvo suderintas su Aplinkos ministerija ir nebuvo paskelbtas viešasis konkursas.

Pokyčiai audito metu / atlikus auditą

Telšių apskrities viršininko administracija iš apskaitos išregistravo trumpalaikio turto nurašymo ir likvidavimo aktu nurašytą 1,7 tūkst. Lt trumpalaikį materialųjį turtą (komodą, biuro stalą ir spintelę), įsigytą 2007 m. Turtas buvo nurašytas nurodant, jog sulūžo transportuojant. Auditoriams pastebėjus, kad nebuvo imtasi priemonių dėl turto sugadinimo išieškoti žalą iš kaltų asmenų, 2010 m. kovo mėn. buvo surastas ir vėl užregistruotas apskaitoje.

Telšių apskrities ligoninė pervedė į valstybės biudžetą nuompinigių už apskrities patikėjimo teise valdomų pastatų nuomą: audito metu pervesta 0,9 tūkst. Lt, o po audito – 14 tūkst. Lt.

1.16. Prezidentui, Seimui, Vyriausybei atskaitingos įstaigos, Vyriausybės įstaigos, kitos valstybės institucijos ir įstaigos

25 lentelė. Asignavimų planai, panaudoti asignavimai ir Išvadose pareikštos nuomonės

Subjekto pavadinimas	Asignavimai (tūkst. Lt)			Santykis tarp panaudotų ir patikslintų asignavimų	2009 m. pareikštos nuomonės		2008 m. pareikštos nuomonės	
	patvirtinta įstatymu	patikslinta	panaudota		dėl FA teisingumo	dėl turto teisėtumo	dėl FA teisingumo	dėl turto teisėtumo
1	2	3	4	5=4/3*100	6	7	8	9
Prezidento kanceliarija	17957	17957	17433,2	97,1	B	B	B	B
Seimo kanceliarija	108491,2	108606,8	100704,1	92,7	B	B	B	S
Nacionalinė sveikatos taryba	261	261	252,1	96,6	Atsisakyta pareikšti nuomonę	Atsisakyta pareikšti nuomonę	NA	NA
Valstybės saugumo departamentas (ribotos apimties-slaptas)	–	–	–	–	–	–	–	–
Specialiųjų tyrimų tarnyba	21355	21355	19889,7	93,1	B	B	NA	NA
Vyriausioji administracinių ginčų komisija	838	838	837,7	99,9	B	B	NA	NA
Valstybinė duomenų apsaugos inspekcija	2272	2272	2170,9	95,6	B	B	NA	NA
Vyriausybės įstaigos								
Kūno kultūros ir sporto departamentas prie LRV	57697,4	57778,7	56976,7	98,6	S	S	N	N
Valstybinė lošimų priežiūros komisija	1685	1685	1646	97,7	B	B	NA	NA
Iš viso	210556,6	210753,5	199910,4	94,9	–	–	–	–

Šaltinis – Valstybinio audito išvados (prieiga per internetą <http://www.vkontrole.lt>)

1.16.1. Nacionalinė sveikatos taryba

2009 m. vidaus kontrolės sistema įvertinta kaip silpna, o 2008 m. ji nebuvo vertinama.

Dėl finansinės atskaitomybės ir kitų ataskaitų teisingumo

Nacionalinė sveikatos taryba nesilaikė Buhalterinės apskaitos įstatyme ir Biudžetinių įstaigų buhalterinės apskaitos taisyklėse nustatytos ūkinių operacijų ir ūkinių įvykių registravimo buhalterinėje apskaitoje tvarkos.

Valstybės tarnautojų atlyginimai buvo apskaičiuojami nesivadovaujant Valstybės tarnybos įstatymu patvirtintais pareiginės algos koeficientais.

Dėl valstybės lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumo

Nustatyta apgaulės rizika, nes buhalterinėje apskaitoje registruojamos ne visos ūkinės operacijos ir ūkiniai įvykiai, todėl finansinėse ataskaitose gali būti nurodyti neteisingi sąskaitų likučiai.

Audito metu nebuvo galima nustatyti, dėl kokių priežasčių tarybos vyriausioji specialistė į tarybos atsiskaitomąją sąskaitą banke įnešė 19,5 tūkst. Lt, kokia pinigų kilmė ir sumos dydis.

Tarybos 2005–2009 metų apskaitos dokumentai perduoti Vilniaus apskrities vyriausiojo policijos komisariato Nusikaltimų tyrimo valdybos Ekonominių nusikaltimų tyrimo skyriui.

Pokyčiai audito metu / atlikus auditą

Nacionalinė sveikatos taryba 2010 m. kovo 1 d. grąžino į valstybės biudžetą 1,0 tūkst. Lt socialinio draudimo įmokų.

1.16.2. Valstybės saugumo departamentas

Įgyvendinant Lietuvos Respublikos Seimo 2010 m. sausio 19 d. nutarimą Nr. XI-659 Lietuvos Respublikos valstybės saugumo departamente atliktas ribotos apimties finansinis (teisėtumo) auditas. Audito tikslas – įvertinti 2003–2009 m. žvalgybinei ir operatyvinei veiklai naudotų lėšų ir turto valdymo, naudojimo, disponavimo juo atitiktį Lietuvos Respublikos teisės aktams. Auditas užbaigtas surašius valstybinio audito ataskaitą, audito išvada nebuvo rengiama. Vadovaujantis Valstybės ir tarnybos paslapčių įstatymu, šio audito dokumentai yra įslaptinti.

Audito metu atlikus audito procedūras nustatyta, kad Valstybės saugumo departamente vidaus kontrolės sistema veikia patikimai, išskyrus nereikšmingas išimtis, todėl ji vertinama kaip gera.

1.16.3. Kūno kultūros ir sporto departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės

Kūno kultūros ir sporto departamente 2009 m. vidaus kontrolės sistema vertinama kaip patenkinama, nes audito metu nustatyti reikšmingi vidaus kontrolės trūkumai apskaitant finansinį

turtą bei skirstant valstybės biudžeto lėšas. 2008 m. vidaus kontrolė sistema taip pat buvo įvertinta kaip patenkinama.

Dėl finansinės atskaitomybės ir kitų ataskaitų teisingumo

Balanse:

- ilgalaikis turtas ir ilgalaikio turto fondas nurodyti 5,7 mln. Lt didesni, o vertybiniai popieriai ir finansinio turto fondas ta pačia suma mažesni, nes departamentas atliktų rekonstrukcijos darbų verte nepadidino finansinio turto;
- įnašai į viešųjų įstaigų dalininkų kapitalą ir finansinio turto fondo likučiai nurodyti 50 tūkst. Lt mažesni, nes į apskaitą neįtrauktas įnašas į VŠĮ „Plytinės kartodromas“.

Pavaldi įstaiga Lietuvos olimpinis sporto centras:

- netinkamai tvarkė pajamų, gautinų ir mokėtinų sumų, pinigų apskaitą, todėl balanso:
  - ▶ aktyve lėšos, gautos už suteiktas paslaugas nurodytos 3,2 tūkst. Lt mažesnės, atsargos 20,5 tūkst. Lt didesnės, trumpalaikis turtas 18,1 tūkst. Lt mažesnis, ilgalaikis materialusis turtas 2,4 tūkst. Lt mažesnis;
  - ▶ pasyve biudžetinių įstaigų pajamos 3,2 tūkst. Lt mažesnės.

Audito metu nebuvo galima patvirtinti balanse nurodyto 430,2 tūkst. Lt debetinio įsiskolinimo ir 115,3 tūkst. Lt kreditinio įsiskolinimo likučio pagrįstumo, nes pavaldi įstaiga Lietuvos olimpinis sporto centras tik iš dalies atliko įsipareigojimų inventorizaciją.

Dėl valstybės lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumo

Kūno kultūros ir sporto departamentas:

- viešajai įstaigai „Optimalūs sporto sprendimai“ ir Lietuvos sporto federacijų sąjungai skyrė 63,5 tūkst. Lt 2009 m. jaunių ir jaunučių sporto žaidynėms, kurios nebuvo surengtos. Šios įstaigos asignavimus panaudojo įstaigos išlaikymui ir darbuotojų darbo užmokesčiui mokėti;
- pažeidė Biudžeto sandaros įstatymą, nes nepatiksline išlaidų sąmatos ir Lietuvos olimpiniam sporto centrui skyrė 40,5 tūkst. Lt pavedimų lėšų;
- Kūno kultūros ir sporto rėmimo fondo lėšas – 3 501,0 tūkst. Lt – sporto ir kitoms organizacijoms projektams vykdyti skyrė tik pagal Kūno kultūros ir sporto rėmimo fondo tarybos priimtus sprendimus. Iš šios sumos: neatitinkantiems reikalavimų projektams – 2 787,6 tūkst. Lt, viešųjų įstaigų ūkinei veiklai finansuoti – 713,4 tūkst. Lt.

Valstybės lėšų ir turto naudojimo vertinimas ekonomiškumo požiūriu

Kūno kultūros ir sporto departamente neužtikrinamas taupus ir racionalus lėšų naudojimas, nes:

- nebuvo pagrįstas būtinumas pirkti teisines paslaugas už 50,2 tūkst. Lt (Departamente dirba du teisininkai);
- sportininkai apgyvendinami penkių žvaigždučių viešbutyje jiems ruošiantis rungtynėms.

Pokyčiai audito metu / atlikus auditą

Departamentas patikslino Kūno kultūros ir sporto rėmimo taisykles, pavaldi įstaiga Lietuvos olimpinis sporto centras ištaisė audito metu nustatytas klaidas, pakartotinai atliko įsipareigojimų inventorizaciją.

1.17. Teisėsaugos institucijos

26 lentelė. Asignavimų planai, panaudoti asignavimai ir Išvadose pareikštos nuomonės

Subjekto pavadinimas	Asignavimai (tūkst. Lt)			Santykis tarp panaudotų ir patikslintų asignavimų	2009 m. pareikštos nuomonės		2008 m. pareikštos nuomonės	
	patvirtinta įstatymu ir nutarimu	patikslinta	panaudota		dėl FA teisingumo	dėl turto teisėtumo	dėl FA teisingumo	dėl turto teisėtumo
1	2	3	4	5=4/3*100	6	7	8	9
Vilniaus apygardos administracinis teismas	6439,4	6450,9	6437,6	99,8	S	S	NA	NA

Šaltinis – Valstybinio audito išvados (prieiga per internetą <http://www.vkontrole.lt>)

1.17.1. Vilniaus apygardos administracinis teismas

2009 metais Vilniaus apygardos administraciniame teisme vidaus kontrolės sistema vertinama kaip patenkinama. 2008 metais buvo atliktas ribotos apimties auditas, vidaus kontrolė nevertinta.

Dėl finansinės atskaitomybės ir kitų ataskaitų teisingumo

Vilniaus apygardos administracinis teismas taikė netinkamą nusidėvėjimo normatyvą, todėl balanso aktyve nurodytas 2,3 tūkst. Lt mažesnis ilgalaikio materialiojo turto nusidėvėjimo ir ta pačia suma balanso pasyve – didesnis ilgalaikio turto fondo likutis metų pabaigoje.

Pažeistas Buhalterinės apskaitos įstatymas, nes finansinė ataskaita sudaryta ne pagal sąskaitų duomenis, todėl metų pabaigoje balanso aktyve nurodytas paskirstytinų išlaidų likutis yra 11,8 tūkst. Lt mažesnis, paslaugų teikimo išlaidų likutis šia suma didesnis, o balanso pasyve finansavimo iš biudžeto likutis šia suma mažesnis.

Pažeistas Buhalterinės apskaitos įstatymas ir Biudžetinių įstaigų buhalterinės apskaitos taisyklės, nes nurodytų balansinių sąskaitų apskaita buvo tvarkoma ir dvejetainis įrašas taikomas ne pagal apskaitos principus ir taisykles, todėl audito metu nebuvo galima patvirtinti balanse nurodytų likučių metų pabaigoje teisingumo:

- balanso aktyve: 25,7 tūkst. Lt lėšų, gautų už prekes ir paslaugas;
- balanso pasyve: 1,6 tūkst. Lt biudžetinių įstaigų pajamų, 25,3 tūkst. Lt kompensuotų nuompinigių, 9,1 tūkst. Lt tikslinių atsiskaitymų, 1,4 tūkst. Lt atsiskaitymų su valstybės biudžetu.

Teismas nesilaikė Valstybės ir savivaldybių biudžetų pajamų ir išlaidų klasifikacijos ir, pažeisdamas Biudžetinių įstaigų buhalterinės apskaitos taisyklės, netinkamai registravo faktines išlaidas, todėl išlaidų ataskaitoje nurodytos:

- 20,0 tūkst. Lt didesnės socialinio draudimo išmokų pinigais, ta pačia suma mažesnės darbdavių socialinės paramos pinigais kasinės ir faktinės išlaidos;
- 15,6 tūkst. Lt mažesnės darbo užmokesčio faktinės išlaidos;
- 10,5 tūkst. Lt didesnės ryšių paslaugų faktinės išlaidos.

Pažeistas Buhalterinės apskaitos įstatymas, nes finansinė ataskaita sudaryta ne pagal sąskaitų duomenis, todėl negalėjome patvirtinti, kad išlaidų ataskaitoje nurodytos šios sumos yra teisingos:

- kasinių išlaidų: 131,6 tūkst. Lt ryšių paslaugų; 63,7 tūkst. Lt kitų prekių; 35,3 tūkst. Lt kitų paslaugų; 4,8 tūkst. Lt vandentiekio ir kanalizacijos; 1,0 tūkst. Lt darbo užmokesčio; 1,9 tūkst. Lt elektros energijos; 0,3 tūkst. Lt šildymo;
- faktinių išlaidų: 132,8 tūkst. Lt ryšių paslaugų; 56,4 tūkst. Lt kitų prekių; 34,9 tūkst. Lt kitų paslaugų; 5,1 tūkst. Lt vandentiekio ir kanalizacijos; 0,8 tūkst. Lt darbo užmokesčio.

Dėl valstybės lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumo

Teismas nesilaikė Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo ir Valstybės turto perdavimo panaudos pagrindais laikinai neatlygintinai valdyti ir naudotis tvarkos aprašo nuostatų, nes, nesant Vyriausybės nutarimo, valstybei nuosavybės teise priklausančias patalpas perdavė neatlygintinai naudotis Lietuvos Raudonojo Kryžiaus draugijai ir VŠĮ Nusikalstamumo prevencijos Lietuvoje centrui.

Pažeistas Buhalterinės apskaitos įstatymas, nes apskaitos registruose užregistruotos ne visos ūkinės operacijos.

1.18. Mokslo ir studijų institucijos

27 lentelė. Asignavimų planai, panaudoti asignavimai ir Išvados pareikštos nuomonės

Subjekto pavadinimas	Asignavimai (tūkst. Lt)			Santykis tarp panaudotų ir patikslintų asignavimų	2009 m. pareikštos nuomonės		2008 m. pareikštos nuomonės	
	patvirtinta įstatymu	patikslinta	panaudota		dėl FA teisingumo	dėl turto teisėtumo	dėl FA teisingumo	dėl turto teisėtumo
1	2	3	4	5=4/3*100	6	7	8	9
Vilniaus Gedimino technikos universitetas	117708	119624,6	112431,4	94,0	N	N	S	S
Klaipėdos universitetas	47159	53559	53351	99,6	S	S	N	S
Vytauto Didžiojo universitetas	46065	52221,5	51425,6	98,5	S	B	NA	NA
Kauno technologijos universitetas	142923	161906,7	156320	96,5	S	S	B	B
Kauno medicinos universitetas	87190	88140,2	84373	95,7	B	B	NA	NA
Lietuvos žemės ūkio universitetas	41197	47085,9	44190,2	93,9	S	S	NA	NA
Lietuvos kūno kultūros akademija	15589	18348,9	15167,8	82,7	B	S	NA	NA

Subjekto pavadinimas	Asignavimai (tūkst. Lt)			Santykis tarp panaudotų ir patikslintų asignavimų	2009 m. pareikštos nuomonės		2008 m. pareikštos nuomonės	
	patvirtinta įstatymu	patikslinta	panaudota		dėl FA teisingumo	dėl turto teisėtumo	dėl FA teisingumo	dėl turto teisėtumo
1	2	3	4	5=4/3*100	6	7	8	9
Lietuvos veterinarijos akademija	19551	20115,9	18613,6	92,5	S	S	NA	NA
Chemijos institutas	7480,0	7920,0	7884,2	99,5	N	N	N	N
Iš viso	524862	568922,7	543756,8	95,6	–	–	–	–

Šaltinis – Valstybinio audito išvados (prieiga per internetą <http://www.vkontrole.lt>)

1.18.1. Vilniaus Gedimino technikos universitetas

Universitete 2009 m. vidaus kontrolės sistema vertinama kaip silpna, nes audito metu nustatyti vidaus kontrolės trūkumai apskaitant ilgalaikį turtą, pajamas, gautas už suteiktas paslaugas, gautinas ir mokėtinas sumas, autoriniams darbams apmokėti išlaidas bei priedų ir priemonių skyrimą darbuotojams. 2008 m. vidaus kontrolės sistema buvo įvertinta kaip patenkinama.

Dėl finansinės atskaitomybės ir kitų ataskaitų teisingumo

Balanse nurodytos neteisingos likučių sumos:

- sąskaitų likučiai mažesni šiomis sumomis: 239,8 tūkst. Lt – ilgalaikio turto, 11,9 tūkst. Lt – ilgalaikio turto fondo, 227,9 tūkst. Lt – nematerialiojo turto amortizacijos ir 195,2 tūkst. Lt – atsargų, o trumpalaikio turto ir trumpalaikio turto fondo likučiai 207,1 tūkst. Lt didesni;
- finansavimo iš biudžeto likutis 10,7 tūkst. Lt mažesnis, o biudžetinių įstaigų pajamų sąskaitos likutis ta pačia suma didesnis;
- mažesni sąskaitų likučiai: aktyve atsiskaitymų su atskaitingais asmenimis likutis 10,5 tūkst. Lt, pasyve biudžetinių įstaigų pajamų likutis 6,7 tūkst. Lt, o finansavimo iš kitų šaltinių 3,8 tūkst. Lt;
- mažesni sąskaitų likučiai: aktyve kitų lėšų 62,7 tūkst. Lt, pasyve – atsiskaitymų už depozitines sumas ir ta pačia suma didesnis atsiskaitymų su kitais debitoriais ir kreditoriais pasyve likutis;
- didesni sąskaitų likučiai: aktyve atsiskaitymų su biudžetu 5,6 tūkst. Lt ir atsiskaitymų su kitais debitoriais 32,4 tūkst. Lt, o pasyve išlaidų iš biudžeto ir atsiskaitymų su kitais kreditoriais 7,9 tūkst. Lt.

Audito metu nebuvo galima patvirtinti, kad balanse:

- aktyvo išlaidų iš biudžeto sąskaitos 469,9 tūkst. Lt ir pasyvo finansavimo iš biudžeto sąskaitos 9 225,2 tūkst. Lt likučiai yra teisingi ir visa suma, dėl netinkamai taikyto dvejybinio įrašo;

- gautinų ir mokėtinų sumų, autorinių sutarčių ir atsiskaitymų su autoriais išlaidų, nes jos buvo tvarkomos pažeidžiant Biudžetinių įstaigų buhalterinės apskaitos taisyklių reikalavimus;
- atsiskaitymų su kitais debitoriais ir kreditoriais likutyje nurodyta 62,7 tūkst. Lt suma teisinga, nes piniginių užstatų apskaita tvarkyta pažeidžiant apskaitos taisykles.

Išlaidų ataskaitoje pažeidžiant Biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo ir vykdymo taisykles bei Biudžetinių įstaigų buhalterinės apskaitos taisykles neteisingai nurodyta:

- kasinės ir faktinės išlaidos 77,2 tūkst. Lt mažesnės dėl klaidingai tvarkytos pajamų ir išlaidų apskaitos;
- kasinės ir faktinės išlaidos pateiktos 62,7 tūkst. Lt didesnės, nes į valstybės biudžetą pervestos pajamoms nepriskirtinos sumos (depozitai), o gauti asignavimai panaudoti pagal specialiąją programą;
- faktinės išlaidos nurodytos 17,2 tūkst. Lt mažesnės dėl netinkamos gautinų ir mokėtinų sumų apskaitos pažeidžiant buhalterinės apskaitos taisykles;
- transporto priemonių kasinės ir faktinės išlaidos pateiktos 66,9 tūkst. Lt didesnės, kitų mašinų ir įrenginių kasinės išlaidos 175,2 tūkst. Lt didesnės, faktinės išlaidos 202,2 tūkst. Lt didesnės, o nematerialiojo turto įsigijimo kasinės išlaidos 242,1 tūkst. Lt ir faktinės išlaidos 269,1 tūkst. Lt mažesnės.

Audito metu nebuvo galima patvirtinti, kad Išlaidų ataskaitoje nurodytos 6 228,3 tūkst. Lt kitų paslaugų faktinės išlaidos tikrai yra patirtos, nes autorinių sutarčių išlaidų ir atsiskaitymų su autoriais apskaita tvarkyta pažeidžiant Buhalterinės apskaitos įstatymą (apskaitos registruose neregistruota įsiskolinimų pagal autorines sutartis) ir Biudžetinių įstaigų buhalterinės apskaitos taisykles (faktinės išlaidos neregistruotos ataskaitiniu laikotarpiu, kuriuo jos buvo patirtos).

Dėl valstybės lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumo

Universitetas:

- pažeidė Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo ir vykdymo taisykles, nes nepervedė į valstybės biudžetą 77,2 tūkst. Lt pajamų, o jas panaudojo be patvirtintos sąmatos;
- ne pagal patvirtintą sąmatą 66,9 tūkst. Lt asignavimų, skirtų transporto priemonėms įsigyti, panaudojo įsigyti kitoms mašinoms ir įrenginiams, o 242,1 tūkst. Lt, skirtų kitoms mašinoms ir įrenginiams įsigyti, panaudojo nematerialiajam turtui įsigyti;
- netaikė Viešųjų pirkimų įstatyme nustatytų pirkimo būdų pirkdamas autorinėse sutartyse nurodytas paslaugas už 244,5 tūkst. Lt;

- pažeidė Vyriausybės nutarimą „Dėl biudžetinių įstaigų ir organizacijų darbuotojų darbo apmokėjimo tvarkos tobulinimo“, nes administracijos darbuotojams skyrė ir išmokėjo 52,3 tūkst. Lt priedų ir priemokų, viršydamas nustatytą leistiną dydį;
- pažeidė Pridėtinės vertės mokesčio įstatymą, nes sumokėjo 31,7 tūkst. Lt pridėtinės vertės mokesčio sumą, viršijančią autorinėse sutartyse nurodytą autorinio atlyginimo sumą, už asmenį, kuris yra pridėtinės vertės mokesčio mokėtojas.

Audito metu nebuvo galima patvirtinti:

- 868,9 tūkst. Lt darbo užmokesčiui skirtų asignavimų panaudojimo teisingumo ir teisėtumo, nes įsakymuose dėl priedų ir priemokų skyrimo nenurodyta, už kokius konkrečius darbus ir užduotis jie skirti;
- skirtų ir išmokėtų vienkartinį išmokų – 11,6 tūkst. Lt ir priemokų – 15,5 tūkst. Lt naudojimo pagal tikslinę paskirtį, nes darbuotojams nebuvo suformuluotos papildomų ir ypač svarbių darbų atlikimo konkrečios užduotys;
- 323,7 tūkst. Lt už autorinius darbus sumokėtos sumos – patirtų faktinių išlaidų teisingumo ir teisėtumo, nes autorinių kūrinų priėmimo–perdavimo aktų terminai neatitinka suteiktų savivaldybėms paslaugų terminų (aktai buvo pasirašyti 2009 m., nors paslaugos suteiktos 2007 m., nebuvo apskaitoje registruojami įsiskolinimai pagal avansinius mokėjimus, o avansu išmokėtos sumos, nesant atliktų darbų priėmimo aktų, klaidingai nurašytos į faktines išlaidas).

Dėl reikšmingų teisės aktų pažeidimų Vilniaus Gedimino technikos universitete 2010-06-09 priimtas sprendimas Nr. SP-7, o dėl turto iššvaistymo (BK 184 str.) audito medžiaga perduota Generalinei prokuratūrai.

Pokyčiai audito metu / atlikus auditą

Dėl reikšmingų teisės aktų pažeidimų drausminėn atsakomybėn patraukta 11 universiteto darbuotojų.

Rektoriaus įsakymais paskirti atsakingi darbuotojai, stiprinant vidaus kontrolę autorinių sutarčių išlaidų, grynųjų pinigų, depozitinių lėšų, gautinų sumų ir įsipareigojimų apskaitos, ilgalaikio turto ir atsargų nurašymo srityse, taip pat paskirti darbuotojai, atsakingi už asignavimų naudojimo, priedų ir priemokų skyrimo pagrindimo, užsakomųjų mokslo tiriamųjų darbų administravimo kontrolę. Pakeistas universiteto Mokslinio tyrimo, bandomųjų, konstravimo ir technologinių darbų sutarčių sudarymo ir vykdymo tvarkos aprašas, patvirtinta pavyzdinė Autorinė mokslo kūrinio užsakymo sutarties forma.

Universiteto sumokėtas 31,7 tūkst. Lt PVM mokestis už fizinį asmenį Vilniaus apskrities valstybinės mokesčių inspekcijos įskaitytas kaip universiteto avansinis PVM mokestis už 2009 m. gruodžio mėn.

1.18.2. Klaipėdos universitetas

Klaipėdos universitete 2009 m. vidaus kontrolės sistema vertinama kaip patenkinama, nes audito metu nustatyti reikšmingi buhalterinės apskaitos organizavimo ir tvarkymo, viešųjų pirkimų vykdymo, valstybės turto valdymo, naudojimo ir juo disponavimo vidaus kontrolės trūkumai rodo, kad vidaus kontrolės sistema veikia nepatikimai. 2008 m. vidaus kontrolės sistema buvo įvertinta kaip silpna.

Dėl finansinės atskaitomybės ir kitų ataskaitų teisingumo

Balanse nurodyti:

- 216,2 tūkst. Lt mažesni ilgalaikio materialiojo turto ir ilgalaikio turto fondo likučiai metų pabaigoje, nes apskaitos registruose nebuvo užregistruota 216,2 tūkst. Lt vertės projektavimo darbų;
- 1,2 tūkst. Lt didesnis pavedimų lėšų likutis ir ta pačia suma mažesnis kitų lėšų likutis, 127,7 tūkst. Lt didesnis atsiskaitymų už depozitines lėšas likutis ir nenurodytas finansavimo iš kitų šaltinių likutis metų pabaigoje, nes universitetas šių sąskaitų apskaitą tvarkė ne pagal apskaitos principus ir taisykles;
- 30,7 tūkst. Lt mažesnis atsiskaitymų su biudžetu likutis.

Balanse nenurodytas:

- 369,9 tūkst. Lt išlaidų iš biudžeto likutis, nes universitetas šią sąskaitą klaidingai uždarė faktinėmis išlaidomis, kurioms padengti nebuvo gauta ir panaudota biudžeto lėšų, taip pat finansavimo iš biudžeto apskaitą tvarkė ir dvejybinį įrašą taikė ne pagal apskaitos principus ir taisykles;
- 85,6 tūkst. Lt pavedimų lėšų išlaidų likutis, o nurodytas šia suma mažesnis atsiskaitymų už pavedimų lėšas likutis metų pabaigoje, nes šios sąskaitos klaidingai uždarytos didesne faktinių išlaidų suma, esant kreditiniam įsiskolinimui.

Audito metu nebuvo galima patvirtinti:

- 407,8 tūkst. Lt finansavimo iš valstybės biudžeto likučio metų pabaigoje, nes finansavimo iš valstybės biudžeto apskaita buvo tvarkoma ir dvejybinis įrašas taikomas ne pagal apskaitos principus ir taisykles;
- 2 876,2 tūkst. Lt įsiskolinimo už studijas ir 3 422,5 tūkst. Lt biudžetinių įstaigų pajamų likučių metų pabaigoje, nes universitetas netvarkė įsiskolinimų už studijas apskaitos pagal kiekvieną debitorių ir kreditorių, pajamų už teikiamas paslaugas apskaitą tvarkė ir dvejybinį įrašą taikė ne pagal apskaitos principus ir taisykles.

Išlaidų ataskaitoje nurodytos transporto išlaikymo, komandiruočių, kvalifikacijos kėlimo, kitų paslaugų faktinės išlaidos, socialinio draudimo išmokų pinigais, darbdavio socialinės paramos pinigais kasinės ir faktinės išlaidos atskirais atvejais buvo padarytos nesivadovaujant Valstybės ir savivaldybių biudžetų pajamų ir išlaidų klasifikacija.

Dėl valstybės lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumo

Klaipėdos universitetas:

- pažeidė Viešųjų pirkimų įstatymą, nes:
  - dėl Gamtos ir matematikos mokslų fakulteto pastato, esančio Klaipėdoje, H. Manto g. 84, rekonstravimo darbų su konkurso nugalėtoju nesudarė viešojo pirkimo

sutarčių, bet leido jas sudaryti VĮ „Lietuvos paminklai“. Be to, pažeidžiant šio įstatymo nuostatas, sudaryta valdymo paslaugų sutartis su VĮ „Lietuvos paminklai“;

- ▶ netaikė viešojo pirkimo procedūrų įsigydamas autorių paslaugas už 1 672,6 tūkst. Lt;
- nesilaikė teisės aktų reikalavimų, nes:
  - ▶ 2009 m. pabaigoje nepervedė į valstybės biudžetą 398,6 tūkst. Lt gautų pajamų;
  - ▶ atliko 204,1 tūkst. Lt avansinius mokėjimus, nepagrįstus apskaitos dokumentais;
  - ▶ neinventorizavo dalies pastato, esančio Klaipėdoje, H. Manto g. 84, ir neįtraukė į apskaitą ūkinių operacijų, susijusių su šio turto dydžio pasikeitimais;
  - ▶ nesant universiteto rektoriaus įsakymo dėl priedų skyrimo, apskaičiavo ir išmokėjo 6,8 tūkst. Lt darbo užmokesčio ir nuo jo apskaičiavo 2,1 tūkst. Lt socialinio draudimo įmokų, dėl to universitetui padaryta 8,9 tūkst. Lt materialinė žala;
- pažeidė Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymą, nekontroliuodamas, ar VšĮ Mokslo ir technologijų parkas pagal panaudos sutartis gautą turtą naudoja pagal paskirtį, ar vykdo visas šioje sutartyje numatytas sąlygas. Audito metu nustatyta, kad dalį negyvenamųjų patalpų pagal patalpų eksploatavimo sutartis perdavė naudotis privačioms bendrovėms ir viešosioms įstaigoms.

Audito metu nebuvo galima patvirtinti, kokius 748,4 tūkst. Lt vertės autorių darbus universitetas priėmė po to, kai bendrųjų planų parengimo darbai jau buvo perduoti savivaldybių administracijoms, ir kokius darbus universitetas perdavė savivaldybių administracijoms, jei dalis autorių darbų buvo atlikta vėliau.

Dėl reikšmingų teisės aktų pažeidimų Klaipėdos universitete 2010-06-30 priimtas sprendimas Nr. SP-15, o dėl viešo intereso gynimo audito medžiaga perduota Generalinei prokuratūrai.

1.18.3. Vytauto Didžiojo universitetas

Universitete vidaus kontrolės sistema 2009 m. įvertinta kaip patenkinama, nes audito metu nustatyti reikšmingi vidaus kontrolės trūkumai apskaitant už suteiktas paslaugas gautas lėšas rodo, kad vidaus kontrolės sistema veikia nepatikimai.

Dėl finansinės atskaitomybės ir kitų ataskaitų teisingumo

Vytauto Didžiojo universitetas nesivadovavo Biudžetinių įstaigų buhalterinės apskaitos taisyklėmis, nes už Augalų genų bankui ir Alytaus miesto savivaldybei suteiktas paslaugas gautas sumas (atitinkamai 13,5 tūkst. Lt ir 15,0 tūkst. Lt) registravo sąskaitoje „Atsiskaitymai už pavedimų lėšas“, o ne sąskaitoje „Biudžetinių įstaigų pajamos“.

Pokyčiai audito metu / atlikus auditą

Universitetas nustatė papildomas vidaus kontrolės procedūras faktinių išlaidų, pavedimų ir paramos lėšų, nuompinigių, pajamų srityse bei išanalizavo, įvertino ir užregistravo teisingus likučius.

1.18.4. Kauno technologijos universitetas

Kauno technologijos universiteto vidaus kontrolės sistema 2009 m. įvertinta kaip patenkinama, nes audito metu nustatyti reikšmingi vidaus kontrolės trūkumai specialiosios programos pajamų, darbo užmokesčio ir investicijų programos projektų vykdymo srityse rodo, kad vidaus kontrolės sistema veikia nepatikimai.

Dėl finansinės atskaitomybės ir kitų ataskaitų teisingumo

Kauno technologijos universitetas nesivadovavo:

- Biudžetinių įstaigų buhalterinės apskaitos taisyklių nuostatomis, nes apskaitoje neužregistravo 513,7 tūkst. Lt studentų įsiskolinimo universitetui už 2009 m. gruodžio mėnesio bendrabučių komunalines paslaugas, todėl šio įsiskolinimo neparodė balanso sąskaitose „Atsiskaitymai su kitais debitoriais ir kreditoriais“ ir „Biudžetinių įstaigų pajamos“;
- Valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo ir vykdymo taisyklių ir Biudžetinių įstaigų buhalterinės apskaitos taisyklių nuostatomis, nes 791,7 tūkst. Lt įmokų iš patalpų nuomininkų už nuomininkams trečiųjų asmenų suteiktas komunalines paslaugas apskaitė universiteto pajamose, o ne kitose biudžetinių įstaigų lėšose. Dėl to universiteto Biudžetinių įstaigų bei valstybinių mokslo ir studijų institucijų pajamų įmokų į biudžetą ataskaitoje faktinės įmokos į biudžetą per ataskaitinį laikotarpį padidintos 791,7 tūkst. Lt;
- Valstybės ir savivaldybių biudžetų pajamų ir išlaidų klasifikacija, nes darbo užmokesčio ir socialinio draudimo įmokų išlaidas už darbuotojų atliktus remonto darbus neteisingai užregistravo apskaitoje. Dėl to Išlaidų ataskaitoje neteisingai nurodytos 558,0 tūkst. Lt mažesnės darbo užmokesčio, 172,6 tūkst. Lt – socialinio draudimo įmokų ir 61,5 tūkst. Lt didesnės kitų paslaugų, 69,3 tūkst. Lt – kito nematerialiojo turto, 597,5 tūkst. Lt – ilgalaikio materialiojo turto einamojo remonto ir 2,3 tūkst. Lt – kitų mašinų ir įrengimų kasinės ir faktinės išlaidos. Universiteto Profesinių, aukštųjų mokyklų darbuotojų etatų ir moksleivių bei studentų kontingento plano įvykdymo ataskaitoje nenurodytos 558,0 tūkst. Lt darbo užmokesčio išlaidos.

Dėl valstybės lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumo

Universitetas:

- pažeidė Vyriausybės nutarimo „Dėl biudžetinių įstaigų ir organizacijų darbuotojų darbo apmokėjimo tvarkos tobulinimo“ reikalavimus, struktūrinių padalinių vadovams skirdamas ir išmokėdamas 121,3 tūkst. Lt priedų ir priemonų;

- nepasiekė Viešųjų pirkimų įstatyme nustatyto pirkimų tikslo, nes statybos rangos sutartyje nustatė palankias tiekėjui ir neužtikrinančias perkančiosios organizacijos interesų sąlygas;
- patvirtino darbuotojų darbo apmokėjimo nuostatus, prieštaraujančius Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimui „Dėl biudžetinių įstaigų ir organizacijų darbuotojų darbo apmokėjimo tvarkos tobulinimo“.

Valstybės lėšų ir turto naudojimo vertinimas ekonomiškumo požiūriu

Kauno technologijos universitetas neinicijavo statybos sąnaudų kainų perskaičiavimo pagal pasikeitusius statybos sąnaudų kainų indeksus, todėl nepasiekė Viešųjų pirkimų įstatyme nustatyto pirkimų tikslo – vadovaujantis šio įstatymo reikalavimais sudaryti pirkimo sutartį, leidžiančią įsigyti perkančiajai organizacijai reikalingų prekių, paslaugų ar darbų, racionaliai naudojant tam skirtas lėšas, todėl 35,1 tūkst. Lt buvo panaudota neekonomiškai.

Dėl reikšmingų teisės aktų pažeidimų Kauno technologijos universitete 2010-06-19 priimtas sprendimas Nr. SP-13.

Pokyčiai audito metu / atlikus auditą

Universitetas išanalizavo likučius pagal kiekvieną sąskaitą, įvertino juos ir naujojo plano registravimo sąskaitose užregistravo patikslintus pradinius likučius. Inicijavo statybos rangos sutarties pakeitimą, numatant kainos perskaičiavimą pagal bendro kainos lygio kitimą, vadovaujantis Viešojo pirkimo–pardavimo sutarčių kainos ir kainodaros taisyklių nustatymo metodika.

1.18.5. Kauno medicinos universitetas

Kauno medicinos universitete vidaus kontrolės sistema sukurta taip, kad užtikrintų pagrindinius jai keliamus tikslus, atsižvelgiant į vidaus kontrolės tikslą, veiklos riziką, vidaus kontrolės pastovumą ir jos atlikimo sąnaudas, apskaitos ir informacinę sistemą, turto apsaugos būklę ir kitus vidaus kontrolės kriterijus, yra sukurtos pagrindinės vidaus kontrolės procedūros, išskyrus nereikšmingas išimtis, todėl vidaus kontrolės sistema įvertinta kaip gera.

Universitetas audito metu nurodytus neatitikimus ištaisė, o pateiktas rekomendacijas įgyvendino.

1.18.6. Lietuvos žemės ūkio universitetas

Universitete vidaus kontrolės sistema įvertinta patenkinamai, nes audito metu nustatyti reikšmingi vidaus kontrolės trūkumai apskaitant lėšas ir turtą bei sudarant finansinę atskaitomybę rodo, kad vidaus kontrolės sistema veikia nepatikimai.

Dėl finansinės atskaitomybės ir kitų ataskaitų teisingumo

Lietuvos žemės ūkio universitetas nesivadovavo Biudžetinių įstaigų buhalterinės apskaitos taisyklių nuostatomis, nes apskaitoje neužregistravo įvykusių ūkinių operacijų, dėl to balanso sąskaitų „Atsiskaitymai su kitais debitoriais ir kreditoriais“ ir „Biudžetinių įstaigų pajamos“ likučiai 293,1 tūkst. Lt mažesni.

Universiteto 2009 m. finansinė atskaitomybė parengta ir pateikta be struktūrinio padalinio Mokomojo ūkio finansinės atskaitomybės duomenų, nesilaikant teisės aktų, reglamentuojančių finansinės atskaitomybės sudarymą, reikalavimų.

Dėl valstybės lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumo

Lietuvos žemės ūkio universitetas pažeidė:

- Viešųjų pirkimų įstatymo ir Viešųjų pirkimų tarnybos direktoriaus įsakymu patvirtintos metodikos nuostatas, nes rangos sutartyje numatė galimybę tik rangovui perskaičiuoti statybos darbų kainą šių darbų kainos didėjimo atveju, o statybos darbų kainų perskaičiavimo dėl kainų mažėjimo nenustatė. Tokios sutarties sąlygos atitiko daugiau rangovo, negu perkančiosios organizacijos interesus;
- Viešojo pirkimo–pardavimo sutarčių kainos ir kainodaros taisyklių nustatymo metodikos nuostatas, nes statybos rangos sutarties sąmatose nenustatė kainodaros taisyklių numatytam 10 proc. užsakovo rezervui nuo statybos montavimo darbų vertės nenumatytiems statybos darbams atlikti. Dėl šios priežasties negalėjome įsitikinti, ar racionaliai buvo panaudotos valstybės biudžeto lėšos nenumatytiems darbams už 147,1 tūkst. Lt įsigyti;
- Statybos techninį reglamentą, nes statybos darbus pradėjo vykdyti, neturėdamas pasirašytos statinio projekto vykdymo priežiūros sutarties.

Valstybės lėšų ir turto naudojimo vertinimas ekonomiškumo požiūriu

Lietuvos žemės ūkio universitetas nepasiekė Viešųjų pirkimų įstatyme nustatyto pirkimo tikslo – vadovaujantis šio įstatymo reikalavimais sudaryti pirkimo sutartį, leidžiančią įsigyti perkančiajai organizacijai reikalingų prekių, paslaugų ar darbų, racionaliai naudojant tam skirtas lėšas, nes statybos darbų sutartyje nenumatė kainos perskaičiavimo pagal bendro kainų lygio kitimą galimybės, todėl 30,8 tūkst. Lt investicijų projektui įgyvendinti buvo panaudoti neekonomiškai.

Dėl reikšmingų teisės aktų pažeidimų Lietuvos žemės ūkio universitete 2010-06-19 priimtas sprendimas Nr. SP-12.

Pokyčiai audito metu / atlikus auditą

Universitetas dalį neatitikimų ištaisė, o pateiktas rekomendacijas dėl struktūrinio padalinio Mokomojo ūkio apskaitos duomenų įtraukimo į universiteto buhalterinę apskaitą ir dėl patikslintų pradinių likučių užregistravimo naujojo plano registravimo sąskaitose įgyvendino.

1.18.7. Lietuvos kūno kultūros akademija

Lietuvos kūno kultūros akademijoje sukurtos pagrindinės vidaus kontrolės procedūros, tačiau audito metu nustatyti reikšmingi vidaus kontrolės trūkumai perduodant turtą rodo, kad vidaus kontrolės sistema veikia nepatikimai, todėl ji įvertinta kaip patenkinama.

Dėl valstybės lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumo

Lietuvos kūno kultūros akademija nesivadovavo:

- Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo nuostatomis ir Valstybės turto perdavimo panaudos pagrindais laikinai neatlygintinai valdyti ir naudotis tvarkos aprašu, nes patalpas centrui perdavė nesant Lietuvos Respublikos aplinkos ministro įsakymo, taip pat nesudarė ir nepasirašė valstybės turto panaudos sutarties;
- Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo nuostatomis, nes vandens bokšto neįregistravo Lietuvos Respublikos nekilnojamojo turto registre.

Pokyčiai audito metu / atlikus auditą

Akademija neatitikimus ištaisė, o pateiktas rekomendacijas dėl prekių ir paslaugų naudojimo išlaidų koregavimo, dėl papildomų vidaus kontrolės procedūrų nustatymo (nuomos ir įsipareigojimų srityse) įgyvendino.

1.18.8. Lietuvos veterinarijos akademija

Veterinarijos akademijoje vidaus kontrolės sistema sukurta taip, kad užtikrintų pagrindinius jai keliamus tikslus, atsižvelgiant į vidaus kontrolės tikslą, veiklos riziką, vidaus kontrolės pastovumą ir jos atlikimo sąnaudas, apskaitos ir informacinę sistemą, turto apsaugos būklę ir kitus vidaus kontrolės kriterijus, yra sukurtos pagrindinės vidaus kontrolės procedūros, išskyrus nereikšmingas išimtis, todėl vidaus kontrolės sistema įvertinta kaip gera.

Dėl finansinės atskaitomybės ir kitų ataskaitų teisingumo

Veterinarijos akademija nesivadovavo:

- Biudžetinių įstaigų buhalterinės apskaitos taisyklėmis, nes neužregistravo apskaitoje įvykusių ūkinių operacijų, dėl to balanse nurodyti mažesni šių sąskaitų likučiai: 8,9 tūkst. Lt – „Tiksliniai atsiskaitymai“, 7,6 tūkst. Lt – Atsiskaitymai su kitais debitoriais ir kreditoriais“, 7,9 tūkst. Lt – „Biudžetinių įstaigų pajamos“, 3,3 tūkst. Lt – „Atsiskaitymai su kitais debitoriais ir kreditoriais“, o sąskaitos „Išlaidos iš biudžeto“ likutis nurodytas 5,3 tūkst. Lt didesnis;
- Valstybės ir savivaldybių biudžetų pajamų ir išlaidų klasifikacija, nes Išlaidų ataskaitoje neteisingai nurodė 8,8 tūkst. Lt didesnes darbo užmokesčio pinigais ir atitinkamai mažesnes darbdavių socialinės paramos kasines ir faktines išlaidas.

Dėl valstybės lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumo

Veterinarijos akademija nesivadovavo Viešojo pirkimo–pardavimo sutarčių kainos ir kainodaros taisyklių nustatymo metodikos nuostatomis, nes statybos rangos sutarties sąmatose nenustatė kainodaros taisyklių numatytam 10 proc. užsakovo rezervui nuo statybos montavimo darbų vertės nenumatytiems statybos darbams atlikti. Dėl šios priežasties negalėjome įsitikinti, ar

racionaliai buvo panaudotos valstybės biudžeto lėšos nenumatytiems darbams už 289,6 tūkst. Lt įsigyti.

Pokyčiai audito metu / atlikus auditą

Akademija neatitikimus ištaisė, o pateiktas rekomendacijas – koreguoti sąskaitų, kurių apskaita buvo tvarkoma ne pagal apskaitos principus ir taisykles, likučius bei užsakovo rezervui patvirtinti kainodaros taisykles – įgyvendino.

1.18.9. Chemijos institutas

Chemijos instituto 2009 m. vidaus kontrolės sistema įvertinta kaip silpna, nes instituto vadovai nenustatė efektyvių kontrolės procedūrų rizikos veiksniams sumažinti. 2008 m. vidaus kontrolės sistema taip pat buvo įvertinta kaip silpna.

Dėl finansinės atskaitomybės ir kitų ataskaitų teisingumo

Balanse nurodytos neteisingos likučių sumos:

- dėl netinkamai tvarkytos pajamų, nuompinigių, gautinų ir mokėtinų sumų, išlaidų apskaitos, netinkamai ištaisyto klaidingo įrašo, netinkamai metų pabaigoje uždarytos sąskaitos ir duomenys nurodyti ne pagal apskaitos registrų duomenis:
  - ▶ aktyve: atsiskaitymų su programų vykdytojais likutis 6,3 tūkst. Lt mažesnis, atsiskaitymų už pavedimų lėšas – 36,1 tūkst. Lt didesnis, atsiskaitymų su kitais debitoriais ir kreditoriais –28,1 tūkst. Lt didesnis, išlaidų iš biudžeto – 72,5 tūkst. Lt didesnis, paslaugų teikimo išlaidų – 0,7 tūkst. Lt didesnis, pavedimų lėšų išlaidų – 36,10 tūkst. Lt didesnis;
  - ▶ pasyve: pajamų likutis 240,9 tūkst. Lt didesnis, kompensuotų nuompinigių – 0,7 tūkst. Lt didesnis, atsiskaitymų su biudžetu – 155,50 tūkst. Lt mažesnis, atsiskaitymų už pavedimų lėšas likutis 40,9 tūkst. Lt didesnis, atsiskaitymų su kitais debitoriais ir kreditoriais likutis 16,3 tūkst. Lt mažesnis;
- dėl netinkamai įformintų atsarginių dalių įsigijimo ir nematerialiojo turto sukūrimo ūkinių operacijų:
  - ▶ aktyvo nematerialiojo turto likutis 10,00 tūkst. Lt mažesnis, ilgalaikio materialiojo turto likutis 10,00 tūkst. Lt didesnis;
  - ▶ pasyvo nusidėvėjimo likutis 0,4 tūkst. Lt didesnis, ilgalaikio turto fondo likutis 0,4 tūkst. Lt mažesnis.

Negalima patvirtinti, kad balanso aktyvo pagamintos produkcijos likutis (likutis nenurodytas), atsargų likutis (79,5 tūkst. Lt), gamybinės veiklos sąnaudų likutis (nenurodytas) yra teisingas, pasyvo finansavimo iš valstybės biudžeto likutis (0,1 tūkst. Lt) yra teisingas, nes gamybos apskaita tvarkyta nesivadovaujant Biudžetinių įstaigų buhalterinės apskaitos taisyklėmis, nebuvo patvirtintų gamybos normatyvų, žaliava pajamuota ne jos gavimo dieną arba iš viso nepajamuota.

Be to, negalime patvirtinti, ar visa pagaminta produkcija buvo užpajamuota ir ar realizavus pagamintą produkciją gautos visos pajamos.

Negalima nustatyti, kuriose balanso aktyvo sąskaitose netinkamai nurodyta 471,9 tūkst. Lt suma, o pasyvo sąskaitose – 475,5 tūkst. Lt suma, nes dvejybinis įrašas taikytas netinkamai. Nežinoma, kuriose balanso pasyvo sąskaitose nurodytas 3,4 tūkst. Lt mažesnis likutis, nes gautinų ir mokėtinų sumų apskaita iki 2009 m. balandžio mėn. buvo tvarkoma netinkamai, metų pabaigoje netinkamai uždarytos sąskaitos.

Išlaidų ataskaitoje pažeidžiant Biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo ir vykdymo bei Biudžetinių įstaigų buhalterinės apskaitos taisykles neteisingai nurodyta:

- faktinės išlaidos yra 15,5 tūkst. Lt mažesnės dėl netinkamos faktinių išlaidų apskaitos;
- prekių ir paslaugų naudojimo faktinės išlaidos 206,5 tūkst. Lt mažesnės, socialinių išmokų (pašalpų) – 0,6 tūkst. Lt mažesnės, stipendijų – 0,5 tūkst. Lt didesnės, nes ataskaitoje duomenys nurodyti ne pagal apskaitos registrų duomenis;
- kasinių išlaidų suma yra 249,30 tūkst. Lt mažesnė, nes 242,00 tūkst. Lt gautų pajamų ir 7,3 tūkst. Lt nuompinigių naudota nepatvirtinus sąmatos ir taip pažeistos Valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo ir vykdymo taisyklės;
- kasinių išlaidų suma yra 162,4 tūkst. Lt didesnė, nes pažeidžiant 2009 metų valstybės ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo ir Biudžeto sandaros įstatymų nuostatas 150,7 tūkst. Lt valstybės biudžeto asignavimų naudota ateinančių metų išlaidoms dengti ir 11,7 tūkst. Lt ne programos vykdymo tikslams.

Dėl valstybės lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumo

Institutas, nors investicinis projektas nebuvo patvirtintas, įsigijo ilgalaikio turto už 23,1 tūkst. Lt, taip pažeisdamas Valstybės lėšų, skirtų valstybės kapitalo investicijoms, planavimo, tikslinimo, naudojimo, apskaitos ir kontrolės taisykles, nepatikslinęs sąmatos panaudojo 6,2 tūkst. Lt valstybės biudžeto asignavimų.

2009 m. priskaičiuota 46,9 tūkst. Lt autorinių atlyginimų – ne nuo pajamų, gautų naudojant autorių sukurtą technologiją. Dėl to, kad mokant autorinį atlyginimą nuo gautų pajamų į išlaidas, mažinančias autoriams tenkančią pajamų dalį, įtraukiamos ne visos patirtos išlaidos, valstybės biudžeto asignavimai naudojami neekonomiškai. Taip naudojant viešuosius išteklius sudaromos sąlygos autoriams gauti didžiąją dalį naudos.

Pokyčiai audito metu / atlikus auditą

Pateikus ataskaitos projektą buvo inventorizuoti buhalterinių sąskaitų likučiai ir klaidos ištaisytos.

Nuo 2010 m. balandžio 6 d. Chemijos institutas Vyriausybės nutarimu reorganizuotas į valstybinį mokslinių tyrimų institutą Fizinių ir technologinių mokslų centrą.

2. Savivaldybėms skirtų valstybės lėšų auditas

Valstybės kontrolė penkiolikoje savivaldybių atliko 2009 m. valstybės biudžeto specialių tikslinių dotacijų ir Privatizavimo fondo lėšų, skirtų savivaldybėms valstybinėms (perduotoms savivaldybėms) funkcijoms (toliau – valstybinės funkcijos) atlikti, mokinio krepšeliui finansuoti, valstybės investicijų bei kitoms programoms įgyvendinti, valstybinį finansinį (teisėtumo) auditą.

Audituotoms savivaldybėms įstatymu¹⁵⁹, įskaitant Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimus¹⁶⁰, buvo patvirtinta iš viso 1 413,5 mln. Lt valstybės lėšų, iš jų – 1 373,4 mln. Lt specialiųjų tikslinių dotacijų lėšų.

28 lentelė. 2009 m. savivaldybėse audituotos valstybės lėšos

Audituotos valstybės lėšos	Patvirtinta savivaldybėms	Panaudojimas, mln. Lt				Grąžinta nepanaudotų
		Gauta	Panaudota	Perskirstyta suma	proc.	
1		2	3	4	5	6
Specialiosios tikslinės dotacijos:	1373,4	1372,3	1317,9	48,6	3,5	5,6
Mokinio krepšeliui finansuoti	1107,3	1107,3	1063,4	43,0	3,9	0,6
Valstybinėms funkcijoms atlikti ir kitoms funkcijoms bei programoms finansuoti	205,1	205,1	194,6	5,6	2,7	5,0
Valstybės investicijų programoje numatytiems projektams finansuoti	61,0	59,9	59,9	-	-	-
Kitos valstybės lėšos:	40,3	40,2	37,2	-	-	2,2
Kompensacijoms už šildymą, socialinei pašalpai ir paramai mokiniams	35,8	35,7	32,7	-	-	2,2
Investiciniams projektams finansuoti (Privatizavimo fondo lėšos)	4,5	4,5	4,5	-	-	-
Valstybės lėšos, iš viso	1413,5	1412,5	1355,0	48,6	3,4	7,8

Šaltinis – Valstybės kontrolė

Audituotos savivaldybės 2009 m. pabaigoje patikėjimo teise valdė, naudojo ir disponavo 1 196,4 mln. Lt vertės valstybės turtu.

Valstybinio audito išvadose auditoriai dėl finansinės atskaitomybės ir kitų ataskaitų teisingumo pareiškė 7 besąlygines ir 8 sąlygines nuomones, dėl patikėjimo teise valdomo valstybės turto ir lėšų valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumo – 2 besąlygines, 12 sąlyginių ir vieną neigiamą nuomonę.

Pagrindinė sąlyginė ir neigiamos nuomonės priežastis – savivaldybėse nustatyti teisės aktų pažeidimai apskaitant ir ne pagal paskirtį panaudojus valstybės lėšas.

Audituotų savivaldybių ataskaitose buvo nustatyta 8,4 mln. Lt klaidų suma, ir 0,8 mln. Lt kasinių išlaidų teisingumo valstybiniai auditoriai negalėjo patvirtinti.

Pavyzdžiai

- Privatizavimo fondo Biudžeto išlaidų sąmatos vykdymo 2009 m. gruodžio 31 d. ataskaitoje (forma Nr. 2) nurodytos 0,3 mln. Lt didesnės ilgalaikio materialiojo turto kūrimo ir įsigijimo ir ta pačia suma mažesnės ilgalaikio materialiojo turto einamojo remonto kasinės išlaidos.
- Valstybės lėšų, skirtų kapitalo investicijoms finansuoti, panaudojimo pagal asignavimų valdytojus ir investicijų projektus 2009 m. gruodžio 31 d. ataskaitoje (forma Nr. B-11- metinė) neteisingai nurodytos 0,5 mln. Lt didesnės kasinės išlaidos.

¹⁵⁹ Lietuvos Respublikos 2009 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymas, 2008-12-22 Nr. XI-96, 4 ir 5 priedėliai.

¹⁶⁰ Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimai: 2009-08-19 Nr. 863, 2009-10-28 Nr.1383, 2009-05-27 Nr. 521.

- Savivaldybės biudžeto išlaidų mokinio krepšeliui finansuoti įvykdymo 2009 m. gruodžio 31 d. ataskaitose (forma Nr. B-13- metinė) neteisingai nurodytos 6,9 mln. Lt kasinės išlaidos.
- Biudžeto išlaidų valstybinėms (valstybės perduotoms savivaldybėms) funkcijoms atlikti įvykdymo 2009 m. gruodžio 31 d. ataskaitose neteisingai nurodytos 0,7 mln. Lt ir valstybiniai auditoriai negalėjo patvirtinti 0,8 mln. Lt kasinių išlaidų teisingumo.

Valstybės kontrolė atkreipia dėmesį, kad daugumoje audituotų savivaldybių valstybės lėšos, buvo naudojamos ne pagal paskirtį, neteisėtai ir nesilaikant finansinės drausmės.

Pavyzdžiai

- Ne pagal paskirtį ir pažeidžiant teisės aktų reikalavimus panaudota 9,9 mln. Lt valstybės lėšų, nustatyti materialinės žalos atvejai, savivaldybių administracijų direktoriams neteisėtai suteikti įgaliojimai perskirstyti lėšas, teisės aktų pažeidimai pervedant kitoms savivaldybėms valstybės lėšas.
- Valstybiniai auditoriai negalėjo įsitikinti, ar pagrįstai įsigyti 4,7 mln. Lt vertės statybos darbai ir negalėjo patvirtinti, ar 1,2 mln. Lt valstybės lėšų savivaldybėse panaudota pagal paskirtį ir teisėtai.
- Audituotos savivaldybės patikėjimo teise valdomą 1,2 mln. Lt vertės valstybės turtą neteisėtai perdavė biudžetinėms įstaigoms valdyti, naudoti ir disponuoti juo taip pat patikėjimo teise, nesant savivaldybių tarybų sprendimų savivaldybių administracijos nurašė 0,3 mln. Lt vertės turtą, neperdavė įstaigoms pagal panaudos sutartis ir perdavimo ir priėmimo aktus 0,4 mln. Lt vertės turto, valstybinę žemę naudojo ne valstybės ir savivaldybių funkcijoms atlikti, valstybinės žemės sklypų nesuformavo ir neįregistravo Nekilnojamojo turto registre.
- Savivaldybių administracijos apskaitoje neužregistravo pastatų, statinių, kompiuterinės įrangos, nepagrįstai užregistravo 0,9 mln. Lt vertės turtą, ne pagal Viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartų reikalavimus tvarkė turto apskaitą.

Valstybės lėšų ir turto naudojimo vertinimas ekonomiškumo požiūriu

Valstybės kontrolė pastebi tendenciją, kad savivaldybių administracijos, vykdydamos investicinius projektus, tinkamai neparengia statybos darbų viešųjų pirkimų dokumentų, neinicijuoja statybos kainų perskaičiavimo, netaiko nustatytos pirkimų tvarkos pirkdamos papildomus darbus, dėl to sudaromos sąlygos valstybės lėšas naudoti neracionaliai ir neekonomiškai. Dėl šių priežasčių savivaldybės prarado galimybę sutaupyti iki 0,5 mln. Lt valstybės lėšų, ir valstybiniai auditoriai negalėjo patvirtinti, ar 0,8 mln. Lt valstybės lėšų panaudota racionaliai.

Kitos nustatytos problemos

Mokinio krepšelio lėšų perskirstymas atskirais atvejais neatitiko mokinio krepšelio principų ir nepasiekė konkretaus mokinio ta suma, kuri buvo nustatyta 2009 m. Valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatyme.

Kadangi sutartinių mokinių skaičiaus duomenys nėra patikimi, valstybiniai auditoriai negalėjo įsitikinti, ar savivaldybėse švietimo įstaigoms mokinio krepšelio lėšų poreikis 2009 m. buvo planuojamas ir šios lėšos paskirstytos pagal Moksleivio krepšelio ir sutartinių moksleivių apskaičiavimo metodiką¹⁶¹, ir nustatyti, kiek audituotoms savivaldybėms 2009 m. turėjo būti skirta specialiosios tikslinės dotacijos lėšų mokinio krepšeliui finansuoti. Metodikoje nenustatytas nuotoliniu būdu besimokančių sutartinių mokinių skaičiavimo koeficientas, nereglamentuota šio

¹⁶¹ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001-06-27 nutarimas Nr. 785 (su pakeitimais ir papildymais).

mokymosi tvarka ir kaip turėtų būti apskaičiuojamas sveikatos priežiūros įstaigose besimokančių mokinių skaičius.

Audituose savivaldybėse, nevertinant kitų darbo užmokesčio lėšų šaltinių, 2009 metais apskaičiuotas pagal mokinio krepšelį 2,57 tūkst. Lt vidutinis mėnesinis vieno pedagogo darbo užmokestis 514 Lt arba 20 proc. viršijo Statistikos departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės skelbiamą bendrą šalies ūkio vidutinį mėnesinį bruto darbo užmokestį.

Savivaldybėse pagal ugdymo programas sukomplektuotose mokyklų klasėse mokinių skaičiaus vidurkis nustatomas nesivadovaujant Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatyto¹⁶² kriterijų sąrašu. Nesant tinkamai sukomplektuotų klasių, kai kuriose mokyklose vienam pedagogui tenka mažas mokinių skaičius, todėl mokinio krepšelio lėšos naudojamos netolygiai ir neracionaliai.

Dėl reikšmingų teisės aktų pažeidimų priimti sprendimai ir audito rezultatai perduoti teisėsaugos bei kitoms institucijoms

Dėl Alytaus miesto, Kauno rajono, Marijampolės, Alytaus rajono, Kauno miesto, Klaipėdos miesto, Vilniaus rajono, Vilniaus miesto, Šiaulių miesto, Pakruojo rajono savivaldybėse nustatytų reikšmingų teisės aktų pažeidimų priimta dešimt sprendimų¹⁶³.

Kauno rajono savivaldybėje atlikto valstybinio finansinio (teisėtumo) audito rezultatai perduoti Generalinei prokuratūrai, Kauno miesto savivaldybėje – Nacionalinei žemės tarnybai prie Žemės ūkio ministerijos; Šiaulių miesto savivaldybėje – Vyriausiajai tarnybinės etikos komisijai, Klaipėdos miesto savivaldybėje – Vyriausybės atstovui Klaipėdos apskrityje.

¹⁶² Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004-06-14 nutarimas Nr. 746 (2009-08-26 nutarimo Nr.903 redakcija), Kriterijų sąrašo 6.17.1- 6.17.4 p.

¹⁶³ 2010-06-28 Nr. SP-14 „Dėl reikšmingų teisės aktų pažeidimų Alytaus miesto savivaldybėje“; 2010-07-02 Nr. SP-17 „Dėl reikšmingų teisės aktų pažeidimų Kauno rajono savivaldybėje“; 2010-07-08 Nr. SP-18 „Dėl reikšmingų teisės aktų pažeidimų Marijampolės savivaldybėje“; 2010-07-09 Nr. SP-19 „Dėl reikšmingų teisės aktų pažeidimų Alytaus rajono savivaldybėje“; 2010-07-09 Nr. SP-21 „Dėl reikšmingų teisės aktų pažeidimų Kauno miesto savivaldybėje“; 2010-07-09 Nr. SP-22 „Dėl reikšmingų teisės aktų pažeidimų Klaipėdos miesto savivaldybėje“; 2010-07-10 Nr. SP-25 „Dėl reikšmingų teisės aktų pažeidimų Vilniaus rajono savivaldybėje“; 2010-07-10 Nr. SP-26 „Dėl reikšmingų teisės aktų pažeidimų Vilniaus miesto savivaldybėje“; 2010-07-10 Nr. SP-27 „Dėl reikšmingų teisės aktų pažeidimų Šiaulių miesto savivaldybėje“; 2010-07-10 Nr. SP-28 „Dėl reikšmingų teisės aktų pažeidimų Pakruojo rajono savivaldybėje“.

3. Veiklos auditų rezultatai

Pateikiami veiklos auditų, susijusių su valstybės biudžeto programų asignavimų naudojimo ir valstybės lėšų naudojimo vertinimu, apibendrinimai.

3.1. Akcizų mokesčio administravimas

Valstybės kontrolė atsižvelgdama į tai, kad akcizų dalis valstybės biudžeto mokestinėse pajamose pastaraisiais metais gerokai išaugo, atliko veiklos auditą¹⁶⁴, kurio tikslas – įvertinti akcizų administravimo ir tarifų keitimo rezultatyvumą.

Auditas atliktas akcizus administruojančiose institucijose: Muitinės departamente prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos ir Valstybinėje mokesčių inspekcijoje prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos.

Akcizų pajamų planai 2008–2009 m., sumažėjus akcizais apmokestinamų prekių realizacijai ir veikiant tokiems veiksniams kaip ekonominis nuosmukis ir nelegali prekių apyvarta, nebuvo įvykdyti. Audito metu nustatyta, nesuvaldant nelegalios prekių apyvartos, iš dalies nepasiekiami akcizų tarifų didinimo tikslai – papildomų pajamų į valstybės biudžetą surinkimas ir kai kurių prekių vartojimo apribojimas. Rengiant akcizų įstatymų projektus dėl tarifų keitimo, nepakankamai įvertinama, kokias neigiamas socialines ir ekonomines pasekmes gali turėti tarifų keitimas, todėl laiku nenumatomos priemonės neigiamų pasekmių valdymui.

Audito metu buvo vertinama akcizus administruojančių institucijų vykdoma akcizų sumokėjimo kontrolė ir dalyvavimas kovojant su neteisėtu disponavimu akcizais apmokestinamomis prekėmis ir kontrabanda. Nustatyta, kad Valstybinės mokesčių inspekcijos ir muitinės taikomos tikrintinų mokesčių mokėtojų atrankos gali turėti neigiamos įtakos akcizų pajamų surinkimui, nes dalis didžiųjų akcizų mokėtojų netikrinami daugiau kaip metus. Taip pat nustatyta, kad Valstybinės mokesčių inspekcijos galimybės nustatyti ir ištirti informaciją apie veikas, turinčias mokestinių nusikaltimų ir sukčiavimo požymių, bei vykdyti kai kurias kovos su neteisėtu disponavimu akcizais apmokestinamomis prekėmis kontrolės priemones yra ribotos dėl ikiteisminio tyrimo įstaigos ir operatyvinės veiklos subjekto teisių neturėjimo.

Siekiant užtikrinti valstybės finansinių ir ekonominių interesų apsaugą, valstybės ekonominės ir finansinės kontrolės institucijų ir teisėsaugos institucijų, tiriančių (kontroliuojančių) ekonominės ir finansinės veiklos pažeidimus ir nusikaltimus, bendradarbiavimą, sudaryta Komisija valstybės ekonominės bei finansinės kontrolės ir teisėsaugos institucijų bendradarbiavimui koordinuoti. Komisija rengia Priemonių planą kovos su akcizais apmokestinamų prekių

¹⁶⁴ Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės valstybinio audito ataskaita „Akcizų mokesčio administravimas“, 2010-09-20 Nr. VA-P-60-5-15.

kontrabanda ir nelegalia apyvarta stiprinimui ir koordinuoja jo vykdymą. Audito metu nustatyta, kad dalis priemonių, įtrauktų į šį planą, yra nekonkrečios, neorientuotos į galutinį rezultatą, planai tvirtinami beveik įpusėjus metams – šios priežastys riboja galimybes stiprinti koordinuotą kovą su kontrabanda ir nelegalia prekių apyvarta.

Nagrinėjant Lietuvos Respublikos baudžiamajame kodekse nustatytų ir teismų skiriamų baudų už kontrabandą ir neteisėtą disponavimą akcizais apmokestinamomis prekėmis dydį, nustatyta, kad baudos yra neadekvačios valstybės biudžetui padaromos žalos dydžiui.

Audito ataskaitoje pateikėme rekomendacijas, kurios, auditorių nuomone, padės spręsti audito metu nustatytas problemas.

Tobulinant akcizų įstatymų pakeitimo įstatymų projektų dėl tarifų keitimo rengimą, Lietuvos Respublikos Vyriausybei rekomendavome numatyti papildomas priemones, kad teisės akto projektas būtų derinamas su suinteresuotomis institucijomis pagal valdymo sritį ar kompetenciją, ir, jei numatoma nelegalios apyvartos augimo grėsmė, – su institucijomis, atsakingomis už nelegalios prekių apyvartos kontrolę. Taip pat rekomendavome, kad įstatymų projektų dėl tarifų keitimo rengėjas atliktų privalomą numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimą, pagrįstai atsakant į sprendimų projektų poveikio vertinimo klausimą ir pateiktų jį kaip numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo pažymos priedą.

Stiprinant kovą su akcizais apmokestinamų prekių kontrabanda ir nelegalia apyvarta, Lietuvos Respublikos Vyriausybei rekomendavome užtikrinti, kad Kovos su akcizais apmokestinamų prekių kontrabanda ir nelegalia apyvarta stiprinimui priemonių planas būtų tvirtinamas ilgesniam nei vienerių metų laikotarpiui ir tikslinamas, operatyviai reaguojant į situacijos pasikeitimus, o plano priemonės būtų konkrečios ir orientuotos į galutinius rezultatus.

Siekiant geresnio akcizų pajamų surinkimo, Valstybinei mokesčių inspekcijai ir Muitinės departamentui rekomendavome tobulinti tikrintinų mokesčių mokėtojų atranką.

3.2. Valstybės institucijų priemonės kovojant su PVM vengimu ir sukčiavimu

Pridėtinės vertės mokestis vienas svarbiausių Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto pajamų šaltinių, tačiau nesąžiningi mokesčių mokėtojai ieško neteisėtų priemonių, kaip apgaule užvaldyti valstybės turtą – biudžeto pajamas.

Europos Parlamento apskaičiavimais, sukčiautojams taikant išradingesnius PVM vengimo ir sukčiavimo modelius – PVM „karuseles“ ir „grandines“, ES šalys kasmet netenka apie 10 proc. biudžeto PVM pajamų. PVM vengimo ir sukčiavimo problema ypač aktuali ekonominio sunkmečio laikotarpiu, nes valstybės biudžetui žalą daranti šešėlinė ekonomika dar labiau padidėja.

Audito metu¹⁶⁵ buvo vertinama, ar pakankamai valstybė skiria dėmesio kovai su PVM vengimu ir sukčiavimu, ar Lietuvoje žinomas PVM vengimo mastas ir kokius nuostolius patiria valstybės biudžetas, ar kontrolės ir teisėsaugos institucijų taikomos priemonės, kovojant su PVM vengimu ir sukčiavimu, yra koordinuotos, rezultatyvios ir nukreiptos į valstybei padarytos žalos atlyginimą.

Nustatyta, kad teisės aktai neužkerta kelio fiktyvioms įmonės atsirasti ir egzistuoti, o kontrolės ir teisėsaugos institucijos neturi pakankamai informacijos šių įmonių nusikalstamų veikų prevencijai ir kontrolei vykdyti. Valstybės mastu nėra parengtų bendrų kovos su PVM vengimu ir sukčiavimu priemonių, nėra numatytų tikslų, uždavinių, orientuotų į valstybei padarytos žalos realų atlyginimą. Nepaskirta institucija, atsakinga už statistikos apie valstybei finansiniais nusikaltimais padaromos ir atlyginamos PVM mokestinės žalos rengimą, kaupimą, pokyčių bei tendencijų analizę. Valstybės institucijų atskirai taikomos priemonės nepakankamai koordinuotos ir rezultatyvios. PVM vengimo ir sukčiavimo mastas nežinomas ir neprognozuojamas, nežinomi dėl to patiriami valstybės PVM pajamų netekimai, todėl valstybės institucijų taikomų priemonių, kovojant su PVM grobstymu, poveikio negalima palyginti su PVM netekimų masto pokyčiais. VMI prie FM kontrolės priemonės, kovojant su PVM vengimu ir sukčiavimu, yra nepakankamos. Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnybos prie Vidaus reikalų ministerijos (toliau – FNTT) taikomų priemonių, kovojant su PVM vengimu ir sukčiavimu, poveikis valstybės finansų sistemos apsaugai, valstybei padarytos žalos nustatymui ir atlyginimui taip pat yra nepakankamas. FNTT veiklos ataskaitose nurodyti kovos su PVM vengimu ir sukčiavimu rezultatai nėra patikimi. Statistika, rodanti bendrą valstybės mastu valstybės biudžetui padarytą žalą, grobstant PVM ir realų jos atlyginimą (sugrąžinimą į biudžetą), nerengiama, todėl nežinomi kovos su PVM vengimu ir sukčiavimu rezultatai.

Valstybės kontrolė pateikė rekomendacijas Lietuvos Respublikos Vyriausybei, Lietuvos Respublikos finansų ministerijai, Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijai, VMI prie FM ir FNTT.

Lietuvos Respublikos Vyriausybei rekomendavome parengti kovos su PVM vengimu ir sukčiavimu priemones valstybės mastu, numatyti tikslus, uždavinius, nukreiptus į realų žalos valstybei dėl nesumokėtų PVM mokesčių atlyginimą, užtikrinti centralizuotos duomenų bazės apie akcininkus ir jų pasikeitimus sukūrimą ir parengti priemones įmonių steigimo priežiūros kontrolei stiprinti, siekiant panaikinti prielaidas fiktyvių įmonių atsiradimui ir jų egzistavimui.

Lietuvos Respublikos finansų ir Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijoms, siekiant užtikrinti, kad nebūtų vilkinamas baudžiamojo proceso pradėjimas ir būtų užtikrinamas efektyvus

¹⁶⁵ Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės valstybinio audito ataskaita „Valstybės institucijų priemonės kovojant su PVM vengimu ir sukčiavimu“, 2009-10-21 Nr. VA-P-60-12-18.

nusikalstamų veikų tyrimas, pasiūlėme inicijuoti FNTT ir VMI prie FM bendradarbiavimo taisyklių pakeitimus.

VMI prie FM rekomendavome inicijuoti Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymo pakeitimus, aiškiai apibrėžiant mokestinio tyrimo paskirtį, taikymo tikslus ir uždavinius bei kuo šis tyrimas skiriasi nuo mokestinio patikrinimo, taip pat trūkumų ir prieštaravimų sąvokas ir kuo jos skiriasi nuo teisės aktų pažeidimų sąvokų, parengti papildomas PVM apskaičiavimo ir sumokėjimo kontrolės ir PVM grąžinimų (įskaitymų) pagrįstumo užtikrinimo priemonės.

FNTT rekomendavome sukurti sukčiavimų, susijusių su PVM grobstymu, rizikos valdymo sistemą, parengti ilgalaikes sisteminės priemonės PVM sukčiavimo prevencijai vykdyti; kaupti informaciją, patvirtinančią metinėse veiklos ataskaitose nurodytų duomenų apie išaiškintas mokesčių sumas ir ikiteisminių tyrimų metu fizinių ir juridinių asmenų savo noru atlygintą žalą bei kitų duomenų pagrįstumą.

Audito rekomendacijos jau pradėtos įgyvendinti: 2009 m. gruodžio 15 d. patvirtinti Lietuvos Respublikos akcinių bendrovių įstatymo pakeitimai, kuriais nustatyti reikalavimai visoms uždarosioms akcinėms bendrovėms teikti duomenis apie visus akcininkus ir jų pasikeitimus. Teisėsaugos institucijos kuria baudžiamojo proceso informacinę sistemą, kurioje bus kaupiami duomenys – nuo pranešimo apie įvykį, dėl kurio priimtas sprendimas pradėti ikiteisminį tyrimą (ar atsisakyta pradėti tyrimą), registravimo iki teistumo išnykimo. Šioje duomenų bazėje bus kaupiami duomenys apie visus teisėsaugos institucijų vykdomus ikiteisminius tyrimus baudžiamosiose bylose dėl mokesčių grobstymo ar kitokio jų vengimo.

Vyriausybė planuoja patvirtinti priemonių planą oficialiai neapskaiytai ekonomikai mažinti, kuriame planuojama valstybės mastu numatyti kovos su PVM vengimu ir sukčiavimu priemonės. Taip pat planuojama supaprastinti bylų nagrinėjimo tvarką PVM grobstymo atveju, o grubius darbo santykių ar mokesčių mokėjimo pažeidimus padariusioms įmonėms norima numatyti apribojimus dalyvauti viešuosiuose pirkimuose ir gauti Europos Sąjungos paramą, atsakomybę dėl mokesčių slėpimo numatyti ne tik fiziniam, bet ir juridiniam asmeniui.

Kontrolės ir teisėsaugos institucijose vykstantys pokyčiai turėtų užtikrinti kovos su ekonominiais ir finansiniais nusikaltimais efektyvumą, skaidrumą, rezultatyvumą.

3.3. Smulkiojo ir vidutinio verslo plėtra

Sėkminga smulkiojo ir vidutinio verslo (toliau – SVV) plėtra lemia sparčiau augantį bendrąjį vidaus produktą (BVP), didesnes valstybės biudžeto pajamas iš mokesčių, didesnę užimtumą, visuomenės socialinę gerovę ir saugumą.

Valstybės kontrolė, atsižvelgdama į blogėjančią ekonominę padėtį, ir negerėjančias verslo sąlygas Lietuvoje (mažėjančios skolinimosi galimybės, gamintojams vis sunkiau buvo eksportuoti

savo produkciją, daugėjo bankrotų, sparčiai augo nedarbas), atliko veiklos auditą¹⁶⁶, vertino Ekonomikos skatinimo plano (toliau – ESP) įtaką smulkiojo ir vidutinio verslo plėtrai ir numatytų jos įgyvendinimo priemonių rezultatus. Audito metu daugiausia dėmesio buvo skiriama ESP numatytoms Verslo finansavimo galimybių išplėtimo ir Verslo aplinkos gerinimo priemonėms.

Audito metu nustatyta, kad Ekonominio skatinimo plano įtaka 2009 m. darbo vietų išsaugojimui buvo minimali, nes plane numatytos priemonės nepajėgė sustabdyti spartaus nedarbo augimo Lietuvoje. Auditoriai nustatė, kad gali būti nepasiektas Lietuvos tikslas iki 2011 m. pabaigos nacionalinę administracinę naštą verslui sumažinti 30 proc., nes vangiai įgyvendinami biurokratinės naštos verslui mažinimo darbo grupės pateikti siūlymai ir verslo aplinka keičiasi lėčiau, negu norėtų verslo subjektai.

Vykdytos Ekonomikos skatinimo plano priemonės neturėjo tokio poveikio Lietuvos ekonomikai, kuris būtų leidęs stabilizuoti 2009 m. pradžioje buvusį nedarbo lygį, įmonių bankrotų skaičių, emigracijos srautą, nes šie rodikliai iki 2009 m. pabaigos gerokai išaugo, o veikiančių ir įregistruotų naujų ūkio subjektų skaičius, lyginant su 2008 m., sumažėjo.

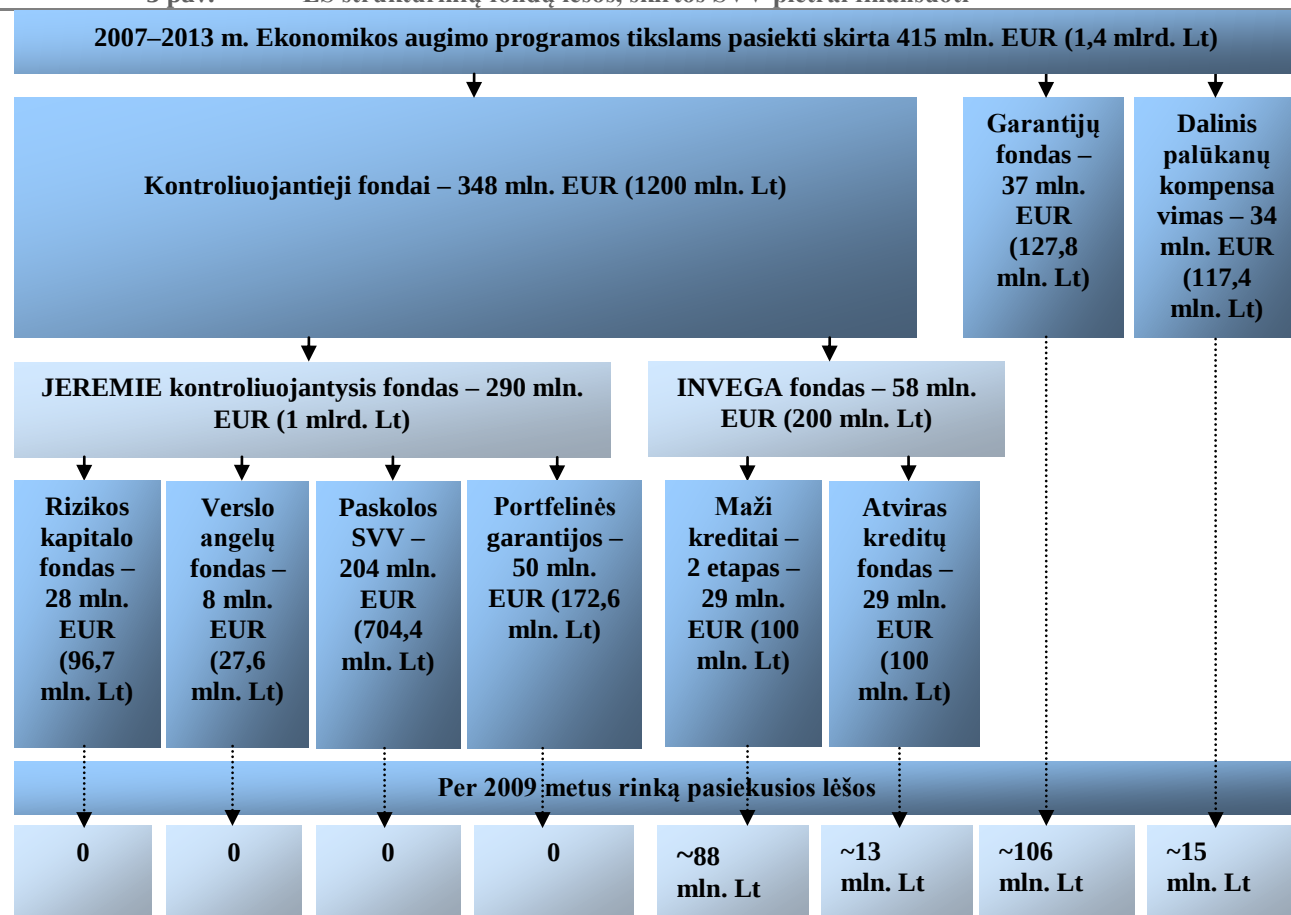
Valstybiniai auditoriai teigiamai įvertino siekį plėsti verslo finansavimo galimybes, nes įmonėms stinga lėšų veiklai plėtoti, o skolinimosi galimybės yra sumažėjusios. Įgyvendinant verslo finansavimo galimybių išplėtimo priemones, kredito įstaigoms buvo numatyta skirti papildomų piniginių išteklių, kuriuos jos turėjo išskolinti smulkaus ir vidutinio verslo subjektams. Tuo tikslu buvo numatyta teikti paskolas, valstybės garantijas už paskolas ir iš dalies kompensuoti paskolų palūkanas. Iš Ekonomikos skatinimo plane verslo galimybėms išplėsti numatytą 2,1 mlrd. Lt 2009 metais ūkio ministro įsakymais paskirstyta 1,2 mlrd. Lt, o rinką faktiškai pasiekė 155 mln. Lt. Šios priemonės praėjusiais metais patenkino tik labai nedidelę kreditų poreikio dalį ir negalėjo atstoti bankų skolinimo sumažėjimo, kuris 2009 m. sudarė apie 4,99 mlrd. Lt., todėl šių priemonių sukurta nauda negalėjo iš esmės pakeisti bendros ekonominės padėties Lietuvoje.

ESP numatyta, kad, be INVEGA fondo, finansiniams ištekliams pateikti į rinką bus naudojamas ir esantis JEREMIE kontroliuojantysis fondas (toliau – Kontroliuojantysis fondas), kurio paskirtis – pagerinti finansavimo prieinamumą mažoms ir vidutinėms įmonėms, naudojant įvairių finansinių priemonių rinkinį. Abu fondai įgyvendinami JEREMIE¹⁶⁷ iniciatyva, tačiau audito metu nustatyta, kad Lietuvos Respublikos Vyriausybė nepasiekė Ekonomikos skatinimo plane numatyto tikslo, kad lėšos per JEREMIE kontroliuojantįjį fondą pasiektų rinką ir pagerintų finansavimo prieinamumą mažoms ir vidutinėms įmonėms.

¹⁶⁶ Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės valstybinio audito ataskaita „Smulkiojo ir vidutinio verslo plėtra“, 2010-05-28 Nr. VA-P-20-12-10.

¹⁶⁷ JEREMIE – bendra Europos Komisijos (EK), Europos investicijų banko (EIB) ir Europos investicijų fondo (EIF) iniciatyva, kuria siekiama suteikti valstybėms narėms galimybę, pasinaudojant joms skirtos ES SF paramos dalimi 2007–2013 m. laikotarpiu, pagerinti finansavimo prieinamumą MVĮ, įkuriant atsinaujinančius kontroliuojančiuosius fondus.

3 pav. ES struktūrinių fondų lėšos, skirtos SVV plėtrai finansuoti

Šaltinis – Ūkio ministerija.

Pastebėjimas

Iki 1 mlrd. Lt JEREMIE kontroliuojančiajam fondui numatytų lėšų 2008–2009 m. laikotarpiu pervesta 725 mln. Lt 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos lėšų.

725 mln. Lt Lietuva laiko Liuksemburge, Europos investicijų banke (275 mln. Lt pervesta 2008-11-18, 172,6 mln. Lt – 2009-07-05 ir 277,4 mln. Lt – 2009-07-31). Pagal pateiktus duomenis, už terminuotą indėlį 2008 m. gauta 824 tūkst. Lt pajamų ir patirta 450 tūkst. Lt valdymo išlaidų. Už 2009 m. gauta 3,9 mln. Lt pajamų ir patirta 6,4 mln. Lt valdymo išlaidų. Likutis 2009-12-31 sudaro 722 532 047,54 Lt (sumažėjo 2,5 mln. Lt).

Valstybės kontrolė atsižvelgdama į tai, kad Vyriausybė 2010 m. vasario mėn. vienu iš veiklos prioritetų 2010 patvirtino darbo vietų kūrimą, nedarbo mažinimą ir ekonomikos skatinimą ir numatė šio prioriteto strateginį tikslą – realiai skatinti ūkio atsigavimą ir padėti pamatus ilgalaikiam augimui, Ūkio ministerijai rekomendavo numatyti konkrečias verslumo ir ekonominio skatinimo priemones ir nustatyti kriterijus, pagal kuriuos būtų vertinamas numatytų priemonių vykdymas, parengti stebėsenos ir kontrolės sistemą, užtikrinančią priemonių vykdymo rezultatų pagrįstumą ir viešumą. Ūkio ministerijai pasiūlėme viešai pateikti visuomenei Ekonominio skatinimo plano įgyvendinimo rezultatus atskirai pagal plano dalis ir pagal konkretų laikotarpį bei informaciją apie priemonėms skirtas ir faktiškai panaudotas lėšas. Taip pat buvo pasiūlyta imtis priemonių, kad mažoms ir vidutinėms įmonėms būtų suteikta galimybė skolintis pigiau.

3.4. Valstybės institucijų perkamos tyrimų, konsultavimo ir teisinės paslaugos

Valstybės funkcijas vykdo biudžetinės įstaigos, kuriose Vidaus reikalų ministerijos duomenimis dirba apie 75 tūkst. darbuotojų, gaunančių darbo užmokestį iš valstybės biudžeto ir valstybės pinigų fondų. Šių darbuotojų darbo užmokesčio išlaidoms apmokėti 2009 m. buvo skirta apie 3,2 mlrd. Lt¹⁶⁸, tačiau pavestiems uždaviniams įgyvendinti valstybės institucijos neretai perka įvairaus pobūdžio paslaugas.

Audito metu¹⁶⁹ nustatyta, kad valstybės institucijos 2007–2009 metais ne visada pagrįstai pirkė teisinės, tyrimų ir konsultavimo paslaugas, todėl nepakankamai taupiai naudojo valstybės biudžeto lėšas. Per beveik trejus metus vien tik ministerijos pirkdamos tyrimus, konsultavimo ir teisinės paslaugas išleido apie 70 mln. Lt. Kai kurios institucijos pirkė ir tokias paslaugas, kurias pagal pareigybių aprašymus privalėjo atlikti jų darbuotojai.

Dėl teisinio reglamentavimo trūkumų valstybės institucijos neskatinamos efektyviai dalyvauti teisėkūros procese, sudaromos sąlygos už valstybės biudžeto lėšas pirkti teisės aktų projektų rengimo paslaugas. Todėl juos dažnai rengia ne valstybės tarnautojai ir pareigūnai, bet samdomos advokatų kontoros. Valstybės institucijos ne visada pateikia teisės aktus priimančioms asmenims ir visuomenei informaciją, iš kokių asmenų pagal sutartis pirkė projektų rengimo paslaugas. Darbo grupės įstatymų projektams rengti formuojamos pagal neaiškius principus, nes nereglamentuoti kriterijai, pagal kuriuos atrenkami verslo, nevyriausybinų organizacijų atstovai, mokslininkai ir kiti asmenys. Dėl šių priežasčių didėja neteisėtos įtakos teisėkūros procesui rizika.

Dažnai neefektyviai panaudojamos tyrimams skiriamos lėšos, nes jų pirkimas nėra koordinuojamas, valstybės institucijos neįpareigotos pagrįsti tyrimų pirkimo tikslingumą ir vertinti panaudotų lėšų rezultatyvumą. Nenustatytos tyrimų pripažinimo moksliniais ir mokslinių tyrimų pirkimo kontrolės priemonės, nes valstybės institucijos pačios, be ekspertų įvertinimo, ir ne visada pagrįstai, perkamus tyrimus priskiria moksliniams ir juos perka netaikydamos Viešųjų pirkimų įstatymo reikalavimų.

Valstybės kontrolės pateiktose rekomendacijose Vyriausybei siūloma suformuoti bendrus valstybės biudžeto lėšų teisinėms, tyrimų ir konsultavimo paslaugoms pirkti naudojimo principus, teisės aktuose aiškiai apibrėžti teisės akto rengėjų sąvoką ir numatyti priemones, kurios užtikrintų, kad būtų paviešinti teisės aktų rengėjai, sukurti duomenų bazė, kurioje būtų registruojami duomenys apie visus valstybės lėšomis planuojamus pirkti, vykdomus ir atliktus tyrimus.

¹⁶⁸ 2009 m. Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir savivaldybių finansinių rodiklių įstatymas, 1 priedėlis.

¹⁶⁹ Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės valstybinio audito ataskaita „Valstybės institucijų perkamos tyrimų, konsultavimo ir teisinės paslaugos“, 2010-03-29 Nr. VA-P-40-11-4.

Siekiant taupiau naudoti valstybės biudžeto lėšas, rekomendavome įpareigoti Vyriausybės įstaigas ir ministerijas, bei joms pavaldžias institucijas įvertinti jų perkamų ir (ar) planuojamų pirkti paslaugų pagrįstumą ir priimti sprendimus dėl sudarytų sutarčių patikslinimo ar nutraukimo.

3.5. Valstybės įmonių valdymas

Valstybės įmonių valdymo kokybė sulaukia vis daugiau dėmesio. Kylančios problemos dėl netinkamos kontrolės ir priežiūros politikos, nepakankamo veiklos skaidrumo, galimos neefektyvios veiklos ir turto panaudojimo kelia visuomenės susirūpinimą ir mažina žmonių pasitikėjimą valstybės institucijomis ir pačia valstybe.

Siekdami įvertinti valstybės įmonių valdymą ir valstybės turto panaudojimo efektyvumą audito metu¹⁷⁰ nagrinėjome valstybės įmonių reglamentavimo ypatumus, vertinome, ar savininko teises ir pareigas įgyvendinančios institucijos užtikrina valstybės įmonių priežiūrą ir kontrolę, analizavome, kaip finansuojamos valstybės įmonės ir kaip efektyviai jos naudoja patikėjimo teise joms perduotą turtą.

Audito metu nustatyta, kad valstybės įmonių atžvilgiu nesuformuota aiški valstybės politika, neaišku, kokią veiklą turi vykdyti ir kokias visuomenei svarbias viešąsias paslaugas turi teikti valstybės įmonės ir kokią grąžą jos turėtų duoti valstybei.

Taip pat nustatyta, kad savininko teises ir pareigas įgyvendinančios institucijos ne visada tinkamai vykdo valstybės įmonių kontrolę ir priežiūrą, priima sprendimus ir duoda nurodymus, galinčius turėti neigiamos įtakos įmonių veiklos tikslams ir rezultatams, viršydamos savo įgaliojimus nurodo apmokėti įmonių veiklai ir funkcijoms nebūdingas išlaidas, nesudaro sutarčių su valstybės įmonėmis dėl biudžeto lėšų panaudojimo, nereikalauja iš valstybės įmonių atsiskaitymo už biudžeto lėšų panaudojimą remiantis ekonomiškumo, efektyvumo ir rezultatyvumo principais.

Ne visais atvejais valstybės įmonės užtikrina efektyvų valstybės turto panaudojimą, nes dalis įmonių valdo jų pagrindinei veiklai vykdyti nereikalingą turtą, o kartais visiškai jo nenaudoja. Kai kuriais atvejais valstybės turtas valdomas nesilaikant Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo įstatyme nustatytų visuomeninės naudos, efektyvumo, racionalumo ir viešosios teisės principų ir nustatytų turto perdavimo reikalavimų.

Pasitaiko atvejų, kai savininko teises ir pareigas įgyvendinanti institucija pavaldžioms valstybės įmonėms nenustato veiklos strategijų, nepatvirtina struktūros ar patvirtina struktūrą, kuri realiai neveikia, nepasinaudoja galimybe suformuoti valdybų ir nereikalauja įmonių skelbti viešai veiklos ataskaitų, yra atvejų, kai vienos įmonės savininko teises ir pareigas įgyvendina dvi institucijos.

¹⁷⁰ Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės valstybinio audito ataskaita „Valstybės įmonių valdymas“, 2009-12-23 Nr. VA-P2-20-13-24.

Nustatyti atvejai, kai savininko teisės ir pareigas įgyvendinančios institucijos nesudarė sutarčių su valstybės įmonėmis dėl biudžeto lėšų panaudojimo, t. y. nesilaikė Vyriausybės 2001-05-14 nutarimu Nr. 543 patvirtintų Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo ir vykdymo taisyklių 79-1 punkto reikalavimų. Nesudarius sutarčių su valstybės įmonėmis, neužtikrinama biudžeto lėšų panaudojimo kontrolė.

Valstybės įmonės už valstybei nuosavybės teise priklausančio ir valstybei įmonei patikėjimo teise perduoto turto naudojimą moka mokesį, kurio objektas – valstybės įmonės savininko patikėjimo teise valstybės įmonei perduotas turtas, kurio vertė prilyginama valstybės įmonės savininko kapitalui. Todėl labai svarbu, kaip valstybės įmonės apskaito lėšas, gautas turtui įsigyti, nes nuo to, ar jos didina ar ne įmonės savininko kapitalą, priklauso mokesčio už valstybės turto naudojimą patikėjimo teise dydis.

Pagal 2008 m. finansinių atskaitomybių duomenis, valstybės įmonių turtas sudarė 14,4 mlrd. Lt, tačiau yra valstybės įmonių, kurių valdomo turto vertė neatitinka tikrosios turto vertės, todėl valstybė neturi patikimų duomenų, kokios vertės turtą patikėjimo teise valdo valstybės įmonės. Mokestis už valstybės turto naudojimą patikėjimo teise skaičiuojamas nuo perduodamo turto vertės, kuri dažnai neatitinka rinkos vertės, todėl valstybės biudžetas negauna dalies galimų pajamų.

Audito metu gauta informacija iš savininko teisės ir pareigas įgyvendinančių institucijų, kiek lėšų skirta valstybės įmonėms turtui įsigyti. Nustatyta, kad per 2006, 2007 ir 2008 m. skirta apie 350 mln. Lt. Jeigu šia suma būtų buvęs padidintas įmonės savininko kapitalas, valstybės įmonės į valstybės biudžetą už 2009 m. būtų sumokėjusios apie 7 mln. Lt mokesčio už valstybės turto naudojimą patikėjimo teise.

Lietuvos Respublikos Vyriausybei rekomendavome suformuoti bendrą valstybės įmonių valdymo politiką, nustatyti, kokioms įmonėms būtina valstybės įmonių teisinė forma, svarstyti galimybę paskirti instituciją, kuri koordinuotų ir kontroliuotų valstybės įmonių valdymo politikos įgyvendinimą, analizuotų, apibendrintų ir skelbtų viešai jų veiklos rodiklius.

Taip pat rekomendavome keisti teisinę formą tų valstybės įmonių, kurių vykdoma veikla neatitinka valstybės įmonių tikslo, ir tų, kurių visos išlaidos padengiamos valstybės biudžeto lėšomis. Rekomendavome įpareigoti savininko teisės ir pareigas įgyvendinančias institucijas, kad šios užtikrintų biudžeto lėšų valstybės įmonėms skyrimo, naudojimo ir atsiskaitymo už jas kontrolę, užtikrintų, kad valstybės įmonių valdomas turtas būtų naudojamas remiantis efektyvumo, racionalumo, visuomeninės naudos ir viešosios teisės principais bei peržiūrėtų valstybės įmonių valdomą turtą ir atsakytų nenaudojamo turto.

Lietuvos Respublikos ūkio ir Finansų ministerijoms rekomendavome inicijuoti teisės aktų pakeitimus, kuriuose būtų nustatyta pareiga valstybės įmonėms lėšomis, gautomis iš valstybės

biudžeto turtui įsigyti, didinti įmonės savininko kapitalą, nustatyti atvejai, kada valstybės įmonėse turi būti sudaromos valdybos, apibrėžti jų formavimo principai.

3.6. Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų rūmų atstatymas

Valstybės kontrolė atliko Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų rūmų (Valdovų rūmai) atstatymo veiklos auditą¹⁷¹, kurio tikslas – įvertinti Valdovų rūmų atstatymo rezultatyvumą ir valstybės biudžeto lėšų panaudojimo efektyvumą.

Audito metu nustatyta, kad Valdovų rūmų atstatymas vykdomas nerezultatyviai ir neefektyviai. Kultūros ministerija neužtikrina tinkamo darbų organizavimo ir koordinavimo, nors teisinis reglamentavimas, institucinė sąranga ir subjektų įgaliojimai sudarė tam sąlygas. Ministerijos sudaryta koordinacinė komisija Valdovų rūmų atkūrimo ir paskirties koncepcijos įgyvendinimui netinkamai vykdė jai pavestą funkciją – įvertinti tyrimo darbų tikslingumą ir tinkamą atlikimą.

Nustatyta, kad ir kitos įstaigos (VĮ Vilniaus Pilių direkcija, Vilniaus pilių valstybinio kultūrinio rezervato direkcija, Kultūros paveldo departamentas, Lietuvos istorijos institutas), kurių veikla iš dalies susijusi su Valdovų rūmų atstatymu, savo funkcijas vykdė netinkamai.

Valstybės kontrolės prašymu Viešųjų pirkimų tarnyba, atlikusi Vilniaus pilių jungtinio komplekso darbų pirkimo vertinimą, konstatavo, kad pirkimas vykdytas pagal pirkimo sąlygas, parengtas pažeidžiant Viešųjų pirkimų įstatymo reikalavimus, o vykdant pirkimo procedūras buvo pažeistos Viešųjų pirkimų įstatymo nuostatos ir skaidrumo principas. Sutartis, jos pakeitimai ir metinės sutartys sudarytos pažeidžiant Viešųjų pirkimų įstatymą, lygiateisiškumo ir skaidrumo principus, neužtikrinant pirkimų tikslo įgyvendinimo.

VĮ Vilniaus pilių direkcija, sudarydama 2000-09-08 Vilniaus pilių jungtinio komplekso pastatų atstatymo rangos sutartį, pažeidė tuo metu galiojusius teisės aktus. Direkcija neužtikrina, kad projektavimo darbai būtų vykdomi efektyviai, nesilaikė konkurso laimėtojo galutinio pasiūlymo sąlygų, taikydama nustatyta tvarka nepatvirtintus koeficientus rangovui už 2005–2008 m. atliktus darbus papildomai sumokėjo 7 650,1 tūkst. Lt (be PVM 6 483,1 tūkst. Lt), o 2007–2010 m. už nebūtinus reikiamai kokybei pasiekti papildomus glaistymo darbus sumokėjo 299,5 tūkst. Lt. VĮ Vilniaus pilių direkcija rangos sutartyje nenustatė konkrečios galutinės statinio kainos, naujos statybos darbams taikė restauravimo darbų sąmatinius normatyvus, todėl dėl šios ir kitų priežasčių Valdovų rūmų atstatymo kaina 2001–2010 m. padidėjo 3,63 karto nuo rangovo numatytos orientacinės 114 670,0 tūkst. Lt iki patvirtintos statinio kainos – 367 669,2 tūkst. Lt.

VĮ Vilniaus pilių direkcija nepagrįstai padidino Valdovų rūmų nebaigtos statybos vertę 3 660,9 tūkst. Lt, nes į ją įskaičiavo 1 500 tūkst. Lt vertės rūsio patalpas, valdomas patikėjimo teise,

¹⁷¹ Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės valstybinio audito ataskaita „Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų rūmų atstatymas“, 2010-09-03 Nr. VA-P-50-1-13.

2052,6 tūkst. Lt vertės statybos ir remonto darbus, atliktus Lietuvos nacionaliniame muziejuje, ir 108,3 tūkst. Lt vertės statybos ir remonto darbus, atliktus Vilniaus savivaldybės pastate (Barboros Radvilaitės g. 7/2, Vilnius).

VĮ Vilniaus pilių direkcija neinicijavo pasibaigusios rangos sutarties pratęsimo, nors 2000-09-08 darbų rangos sutartyje numatyta, kad Žemutinės pilies Valdovų rūmų atstatymo darbų pabaiga – 2009 m. I pusmetis. Nepaisant to, kad Valdovų rūmų atstatymui skirta beveik du kartus daugiau lėšų, negu planuota rūmų atstatymo darbų pradžioje, rūmai neatstatyti. Kultūros ministerija ir VĮ Vilniaus pilių direkcija nenumatė biudžeto kontrolės veiksmų, kurie apimtų faktinių išlaidų lyginimą su numatytu biudžetu, statybų pažangos stebėjimą ir reikalavimą pagrįsti biudžeto viršijimą. Valdovų rūmų muziejus veikia nepripažintame tinkamu naudoti pastate.

Audito metu nustatyta, kad, vykdant Valdovų rūmų atstatymui ir naujos statybos darbus, atsakingų darbuotojų veiksmuose gali būti turto išvaistymo ir tarnybos pareigų neatlikimo požymių, todėl valstybinio audito dokumentus procesinio sprendimo priėmimui Valstybės kontrolė perdavė Lietuvos Respublikos generalinei prokuratūrai.

Audito ataskaitoje pateikėme rekomendacijas, kurios, auditorių nuomone, padės spręsti audito ataskaitoje įvardytas problemas.

Siekiant užtikrinti rezultatyvų Valdovų rūmų atstatymą ir efektyvų valstybės biudžeto lėšų naudojimą, Kultūros ministerijai rekomendavome numatyti ir įgyvendinti priemones, užtikrinančias organizacinių sprendimų įgyvendinimą laiku, numatyti papildomas kontrolės procedūras, užtikrinančias ministerijos įsteigtų įstaigų, susijusių su Valdovų rūmų atstatymu, tinkamą priskirtų funkcijų vykdymą. Siekiant užtikrinti taupų valstybės biudžeto lėšų naudojimą, ministerijai rekomenduota įpareigoti Kultūros paveldo departamentą prie Kultūros ministerijos ir VĮ Vilniaus pilių direkciją parengti atstatymo darbų sąmatinius normatyvus ir juos patvirtinti.

Rekomendacijos pateiktos ir kitoms įstaigoms (VĮ Vilniaus Pilių direkcija, Vilniaus pilių valstybinio kultūrinio rezervato direkcija, Kultūros paveldo departamentas, Lietuvos istorijos institutas), kurių veikla susijusi su Valdovų rūmų atstatymu.

4. Europos Sąjungos struktūrinė parama

4.1. 2004–2006 metų ES struktūrinės paramos privalomųjų auditų rezultatai

Bendrijos iniciatyvos programos, skirtos kovai su diskriminacija ir nelygybe darbo rinkoje (EQUAL) Lietuvoje, galutinės išlaidų ataskaitos ir mokėjimo paraiškos Europos Komisijai vertinimas atliktas pagal Europos Tarybos reglamentą Nr. 1260/1999, Europos Komisijos reglamentą Nr. 438/2001 ir Komisijos sprendimu patvirtintomis Gairėmis dėl struktūrinių fondų paramos (2000–2006 m.) teikimo pabaigos.

Audito metu apibendrinta informacija apie EQUAL programos įgyvendinimo metu atliktus Valstybės kontrolės ir Europos Komisijos auditus; veiklos atrankinius patikrinimus, kuriuos vykdė Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – SADM) Vidaus audito skyrius; taip pat vadovaujančiosios, įgyvendinančiosios ir mokėjimo institucijų patikrinimus, privalomus pagal minėtą EK reglamentą; įvertintos šių institucijų programos užbaigimo metu vykdytos procedūros. Pateikta informacija apie vykdančią programą nustatytų pažeidimų administravimą ir pašalinimą bei informacijos teikimą Europos Komisijai; vykdytą grąžintų ir grąžintinų paramos lėšų apskaitą; įvertintas galutinės mokėjimo paraiškos teisingumas.

Audito metu nustatyta, kad reglamentiniai reikalavimai dėl paramos administravimo ir kontrolės yra įgyvendinti; grąžintos ir grąžintinos sumos tinkamai administruotos ir apskaitytos; sumų, kurias reikėtų išieškoti ar neįmanoma išieškoti, taip pat abejotinių ir nurašytų skolų nėra. Pažeidimų dažnis yra žemas, o finansinio poveikio Europos Komisijai deklaruojamoms išmokėtoms ir pripažintoms tinkamomis finansuoti išlaidoms nėra.

SADM parengtas raštas dėl audito pastebėjimų, kurie pateikti audito ataskaitoje, detalesnio paaiškinimo.

Lietuvos 2004–2006 metų bendrojo programavimo dokumento galutinės išlaidų ataskaitos ir mokėjimo paraiškos Europos Komisijai dėl Bendrijos pagalbos likučio iš Europos regioninės plėtros fondo vertinimas atliktas pagal Europos Tarybos reglamentą Nr. 1260/1999, Europos Komisijos reglamentą Nr. 438/2001 ir Komisijos sprendimu patvirtintas Gaires dėl struktūrinių fondų paramos (2000–2006 m.) teikimo pabaigos. Audito metu apibendrinta informacija apie Lietuvos 2004–2006 metų bendrojo programavimo dokumento (Europos regioninės plėtros fondo) įgyvendinimo metu atliktus Valstybės kontrolės ir Europos Komisijos auditus; veiklos atrankinius patikrinimus, kuriuos vykdė Aplinkos ministerijos Vidaus audito tarnyba, Ūkio, Sveikatos apsaugos, Finansų, Švietimo ir mokslo, Socialinės apsaugos ir darbo, Susisiekimo ministerijų Vidaus audito skyriai; taip pat vadovaujančiosios, tarpinių, įgyvendinančiųjų ir mokėjimo institucijų patikrinimus, privalomus pagal minėtą Europos Komisijos reglamentą; įvertintos šių institucijų

vykdytos užbaigimo procedūros. Pateikta informacija apie nustatytų pažeidimų administravimą ir pašalinimą bei informacijos teikimą Europos Komisijai; vykdytą grąžintų ir grąžintinų paramos lėšų apskaitą; įvertintas galutinio mokėjimo paraiškos teisingumas. Audito metu nustatyta, kad reglamentiniai reikalavimai dėl paramos administravimo ir kontrolės yra įgyvendinti; grąžintos ir grąžintinos sumos tinkamai administruotos ir apskaitytos; sumų, kurias reikėtų išieškoti ar neįmanoma išieškoti, abejotinų ir nurašytų skolų nėra. Pažeidimų dažnis yra žemas, o finansinio poveikio Europos Komisijai deklaruojamoms išmokėtoms ir pripažintoms tinkamomis finansuoti išlaidoms nėra.

Lietuvos 2004–2006 metų bendrojo programavimo dokumento galutinės išlaidų ataskaitos ir mokėjimo paraiškos Europos Komisijai dėl Bendrijos pagalbos likučio iš Europos socialinio fondo vertinimas atliktas pagal Europos Tarybos reglamentą Nr.1260/1999, Europos Komisijos reglamentą Nr. 438/2001 ir Komisijos sprendimu patvirtintas Gaires dėl struktūrinių fondų paramos (2000–2006 m.) teikimo pabaigos. Audito metu apibendrinta informacija apie Lietuvos 2004–2006 metų bendrojo programavimo dokumento (Europos socialinio fondo) įgyvendinimo metu atliktus Valstybės kontrolės ir Europos Komisijos auditus; veiklos atrankinius patikrinimus, kuriuos vykdė Finansų, Švietimo ir mokslo, Socialinės apsaugos ir darbo ministerijų Vidaus audito skyriai; taip pat vadovaujančiosios, tarpinių, įgyvendinančiųjų ir mokėjimo institucijų patikrinimus, privalomus pagal minėtą Europos Komisijos reglamentą; įvertintos šių institucijų vykdytos užbaigimo procedūros. Pateikta informacija apie nustatytų pažeidimų administravimą ir pašalinimą bei informacijos teikimą Europos Komisijai; vykdytą grąžintų ir grąžintinų paramos lėšų apskaitą; įvertintas galutinio mokėjimo paraiškos teisingumas. Audito metu nustatyta, kad reglamentiniai reikalavimai dėl paramos administravimo ir kontrolės yra įgyvendinti; grąžintos ir grąžintinos sumos tinkamai administruotos ir apskaitytos; sumų, kurias reikėtų išieškoti ar neįmanoma išieškoti, abejotinų ir nurašytų skolų nėra. Pažeidimų dažnis yra žemas, o finansinio poveikio Europos Komisijai deklaruojamoms išmokėtoms ir pripažintoms tinkamomis finansuoti išlaidoms nėra.

Lietuvos 2004–2006 metų bendrojo programavimo dokumento galutinės išlaidų ataskaitos ir mokėjimo paraiškos Europos Komisijai dėl Bendrijos pagalbos likučio iš Europos žemės ūkio orientavimo ir garantijų fondo Orientavimo skyriaus vertinimas atliktas pagal Europos Tarybos reglamentą Nr.1260/1999, Europos Komisijos reglamentą Nr. 438/2001 ir Komisijos sprendimu patvirtintas Gaires dėl struktūrinių fondų paramos (2000–2006 m.) teikimo pabaigos. Audito metu apibendrinta informacija apie Lietuvos 2004–2006 metų bendrojo programavimo dokumento (Europos žemės ūkio orientavimo ir garantijų fondo Orientavimo skyriaus) įgyvendinimo metu atliktus Valstybės kontrolės ir Europos Komisijos auditus; veiklos atrankinius patikrinimus, kuriuos vykdė Žemės ūkio ministerijos Vidaus audito departamentas; taip pat vadovaujančiosios, tarpinės, įgyvendinančiosios ir mokėjimo institucijų patikrinimus, privalomus pagal minėtą Europos

Komisijos reglamentą; įvertintos šių institucijų vykdytos užbaigimo procedūros. Pateikta informacija apie nustatytų pažeidimų administravimą ir pašalinimą bei informacijos teikimą Europos Komisijai; vykdytą grąžintų ir grąžintinų paramos lėšų apskaitą; įvertintas galutinio mokėjimo paraiškos teisingumas. Audito metu nustatyta, kad reglamentiniai reikalavimai dėl paramos administravimo ir kontrolės yra įgyvendinti; grąžintos ir grąžintinos sumos tinkamai administruotos ir apskaitytos. Sumų, kurių neįmanoma išieškoti, abejotinų ir nurašytų skolų nėra. Pažeidimų dažnis yra žemas, o finansinio poveikio Europos Komisijai deklaruojamoms išmokėtoms ir pripažintoms tinkamomis finansuoti išlaidoms nėra.

Lietuvos 2004–2006 metų bendrojo programavimo dokumento galutinės išlaidų ataskaitos ir mokėjimo paraiškos Europos Komisijai dėl Bendrijos pagalbos likučio iš Žuvininkystės orientavimo finansinės priemonės vertinimas atliktas pagal Europos Tarybos reglamentą Nr.1260/1999, Europos Komisijos reglamentą Nr. 438/2001 ir Komisijos sprendimu patvirtintas Gaires dėl struktūrinių fondų paramos (2000–2006 m.) teikimo pabaigos. Audito metu apibendrinta informacija apie Lietuvos 2004–2006 metų bendrojo programavimo dokumento (Žuvininkystės orientavimo finansinės priemonės) įgyvendinimo metu atliktus Valstybės kontrolės ir Europos Komisijos auditus; veiklos atrankinius patikrinimus, kuriuos vykdė Žemės ūkio ministerijos Vidaus audito departamentas; taip pat vadovaujančiosios, tarpinės, įgyvendinančiosios ir mokėjimo institucijų patikrinimus, privalomus pagal minėtą EK reglamentą; įvertintos šių institucijų vykdytos užbaigimo procedūros. Pateikta informacija apie nustatytų pažeidimų administravimą ir pašalinimą bei informacijos teikimą Europos Komisijai; vykdytą grąžintų ir grąžintinų paramos lėšų apskaitą; įvertintas galutinio mokėjimo paraiškos teisingumas. Audito metu nustatyta, kad reglamentiniai reikalavimai dėl paramos administravimo ir kontrolės yra įgyvendinti; grąžintos ir grąžintinos sumos tinkamai administruotos ir apskaitytos; sumų, kurias reikėtų išieškoti ar neįmanoma išieškoti, abejotinų ir nurašytų skolų nėra. Valdymo ir kontrolės sistemos trūkumų ir (ar) sisteminių klaidų, netinkamų finansuoti išlaidų nenustatyta.

Sanglaudos fondo (ISPA) projekto „Vandenvalsio įrenginių rekonstrukcija, nuotekų surinkimo ir geriamo vandens tiekimo tinklų renovacija Kėdainiuose“ baigiamojo audito metu nustatyta 5 962 EUR netinkamų finansuoti išlaidų, iš kurių 5 792 EUR išlaidų dėl techninio aptarnavimo ir priežiūros (įskaitant susidėvinčias atsargines dalis), kurios yra atsargos ir veiklos sąnaudos, 170 EUR seminaro, kuris nesusijęs su Sanglaudos fondu ir audituojamu projektu, išlaidos. Institucijos neužtikrino, kad projekto galutinė ataskaita būtų parengta kokybiškai ir laiku.

Nustatyta viešųjų pirkimų procedūrų nesilaikymo atvejų (viešojo pirkimo komisija sudaryta pavėluotai; APVA neįsitikino dėl viešųjų pirkimų komisijos narių nepriekaištingos reputacijos; nepatvirtintas komisijos darbo reglamentas; priimtas pasiūlymas su aritmetinėmis klaidomis, nors turėjo būti atmestas ir kt.). Neužtikrintas užsienio tiekėjų nediskriminavimo principo (pasiūlymas

pateiktas tik litais), lygiateisiškumo principo (ne visi tiekėjai turėjo galimybę atvykti į aiškinamąjį susitikimą), konfidencialumo (vokų atplėšimo procedūroje dalyvavo įmonė, kuri net nebuvo pateikusi pasiūlymo) laikymasis. Projekto galutinėje ataskaitoje nurodytos kai kurios viešinimo priemonės (spauda ir televizija) neatitinka EK reglamento reikalavimų. Kai kurie sprendime nurodyti tikslai yra nepasiekti (prie nuotekyno ir vandentiekio tinklų neprisijungė dalis namų ūkių).

Sanglaudos fondo (ISPA) projekto „Techninė pagalba geležinkelio sektoriaus projektų parengimui“ baigiamojo audito metu nustatyta, kad penkiuose (iš dešimties) konkursuose, kuriuos organizavo AB Lietuvos geležinkeliai (toliau – LG), pateiktuose pirkimo dokumentuose buvo nurodyti nenuoseklūs ir nepagrįstai didesni reikalavimai, kurie galėjo riboti konkurenciją ir prieštarauti skaidrumo principui; nesilaikyta Viešųjų pirkimų įstatymo reikalavimo, kad pirkimo dokumentai būtų tikslūs, aiškūs ir nedviprasmiški; pateiktas diskriminacinis reikalavimas aplinkos ekspertui; viešųjų pirkimų komisija nenustatė neatitikties kvalifikacijos reikalavimams ir neprašė jos patikslinti. Be to, netvarkingai pateiktos įvykdytų pirkimo sutarčių ir pirkimo procedūrų ataskaitos Viešųjų pirkimų tarnybai; nesilaikyta Viešųjų pirkimų įstatymo reikalavimų dėl konkurso laimėtojų informavimo sudaryti sutartis tvarkos, taip pat nedelsiant nepranešta dalyviams apie preliminarį pasiūlymų eilę.

Transporto investicijų direkcija nepateikė įrodymų, kad vertinimo komisija buvo patvirtinta ir jos nariai pasirašė nešališkumo deklaracijas. LG nesilaikė Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu patvirtintos tvarkos reguliariai skelbti informaciją apie projektą galutinio paramos gavėjo informavimo priemonėse, o kai kuri paskelbta informacija nėra tiksli.

Projekto galutinėje ataskaitoje yra klaidingos informacijos apie pirkimo procedūras ir pasirašytas sutartis, galutinio mokėjimo paraiškoje nurodytos netikslios atliktų auditų datos.

Sanglaudos fondo (ISPA) projekto „IXB ir IXD transporto koridorių telekomunikacijų, elektros tiekimo ir signalizacijos modernizavimas“ baigiamojo audito metu nustatyta, kad vadovaujančioji institucija neparengė aiškių nurodymų dėl projekto galutinės ataskaitos turinio. Institucijos, administruojančios projekto įgyvendinimą, baigiamųjų dokumentų neparengė nustatytu laiku. Įgyvendinančioji institucija, Transporto investicijų direkcija, patikrų ataskaitas parengė vėliau nei nustatyta procedūrų vadove. Galutinis paramos gavėjas, AB „Lietuvos geležinkeliai“, nesilaikė kai kurių Viešųjų pirkimų įstatymu nustatytų procedūrų: apie sutarties pasirašymą neinformavo konkurso dalyvių, su kuriais nepasirašė rangos sutarčių; jis nėra reglamentavęs per didelės, perkančiajai organizacijai nepriimtinos kainos ribos. Taip pat pirkimo dokumentuose nenurodė aplinkybių, kada iš supaprastinto atviro konkurso pereinama į neskelbiamas supaprastintas derybas.

4.2. 2007–2013 metų ES struktūrinės paramos privalomųjų auditų rezultatai

Veiksmų programų, įgyvendinančių Lietuvos 2007–2013 metų Europos Sąjungos struktūrinės paramos panaudojimo strategiją konvergencijos tikslui įgyvendinti, išlaidų bei valdymo ir kontrolės sistemos veikimo 2008 metais valstybinis auditas.

Kaip nurodyta Europos Komisijai pateiktoje ir 2008 m. gruodžio 18 d. jos patvirtintoje keturių veiksmų programų, įgyvendinančių Lietuvos 2007–2013 m. Europos Sąjungos struktūrinės paramos panaudojimo strategiją konvergencijos tikslui įgyvendinti, audito strategijoje, valstybinio audito metu vertinamas valdymo ir kontrolės sistemos veikimo 2008 metais efektyvumas bei 2008 metais Europos Komisijai deklaruotos išlaidos.

Valdymo ir kontrolės sistemą 2008 m. sudarė¹⁷² šios institucijos:

- Vadovaujančioji institucija (Finansų ministerijos Veiksmų programų valdymo departamentas);
- Tvirtinančioji institucija (Finansų ministerijos Nacionalinio fondo departamentas);
- Mokėjimus atliekančioji institucija (Finansų ministerijos Valstybės išdo departamentas);
- Tarpinės institucijos (Aplinkos ministerija, Finansų ministerija, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Susisiekimo ministerija, Sveikatos apsaugos ministerija, Švietimo ir mokslo ministerija, Ūkio ministerija, Vidaus reikalų ministerija, Informacinės visuomenės plėtros komitetas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės);
- Įgyvendinančiosios institucijos (Aplinkos ministerijos Aplinkos projektų valdymo agentūra, viešoji įstaiga Europos socialinio fondo agentūra, Transporto investicijų direkcija, viešoji įstaiga Centrinė projektų valdymo agentūra, viešoji įstaiga Lietuvos verslo paramos agentūra, uždaroji akcinė bendrovė „Investicijų ir verslo garantijos“);
- Viešųjų pirkimų tarnyba.

Audito planavimo ir vidaus kontrolės testavimo metu buvo atliekamos audito procedūros, skirtos vertinti sukurtų kontrolės priemonių atitiktį ES ir nacionalinių teisės aktų reikalavimams, susijusiems su valdymo ir kontrolės sistemos funkcijomis (visose institucijose), ir kontrolės priemonių praktinio veikimo (audito strategijoje nurodytose institucijose) efektyvumą.

Audito apimtis buvo ribojama šių veiksmų:

- nebuvo galimybės įvertinti kai kurių pagrindinių valdymo ir kontrolės sistemos elementų praktinio veikimo:
  - Tvirtinančiosios institucijos vykdomų funkcijų, nes nebuvo teikiamos išlaidų deklaracijos Europos Komisijai, atitinkamai nebuvo atliekami susiję tikrinimai bei

¹⁷² LR Vyriausybės 2007-10-17 nutarimas Nr. 1139 „Dėl atsakomybės ir funkcijų paskirstymo tarp institucijų, įgyvendinant Lietuvos 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos panaudojimo strategiją ir veiksmų programas“.

saugomi atitinkami duomenys informacinėje sistemoje, taip pat nebuvo vykdomos procedūros, susijusios su susigražintų ir susigražintinių lėšų apskaita;

- ▶ dėl ankstyvo projektų įgyvendinimo etapo vadovybės atliekami tikrinimai buvo ribotos apimties (pvz., 2008 m. Įgyvendinančiosios institucijos neatliko nė vienos planinės patikros vietoje);
- ▶ informacinė sistema (SFMIS2007) buvo baigta kurti 2009 m. vasario mėn.;
- ▶ praktikoje nebuvo vykdomi veiksmai, susiję su pažeidimų nustatymu ir prevencija;
- audituotu laikotarpiu išlaidų Europos Komisijai nebuvo deklaruota, todėl valstybiniais auditoriams nebuvo galimybių atlikti audito procedūrų, susijusių su deklaruotų išlaidų detaliu testavimu.

Vertinant valdymo ir kontrolės sistemos atitiktį Europos Bendrijos ir nacionalinių teisės aktų reikalavimams ir jos veikimą nustatyta, kad:

- buvo nepakankamas Europos Bendrijos teisės aktuose nurodytų funkcijų priskyrimo valdymo ir kontrolės sistemos institucijoms reglamentavimas nacionaliniuose teisės aktuose – nebuvo nurodyta Vadovaujančiajai institucijai vykdyti arba deleguoti ir kontroliuoti šias funkcijas:
  - ▶ reikiamo finansinio koregavimo veiksmų programų lygiu įgyvendinimas; užtikrinimas, kad panaikintas valstybės finansinis įnašas nebūtų dar kartą panaudotas projektui¹⁷³, kuriam buvo pritaikytas finansinis koregavimas, finansuoti; gairių stebėsenos komiteto darbui ir šiam komitetui būtinų dokumentų, reikalingų veiksmų programų stebėsenai vykdyti, teikimas; informacinės sistemos (SFMIS2007) veikimo užtikrinimas (neaiškiai nurodyta atsakinga institucija);
  - ▶ projektų atrankos funkcija, kurią vykdo regioninės plėtros tarybos, planuodamos ir sudarydamos regionų projektų sąrašus;
  - ▶ ministerijų vykdomos funkcijos, susijusios su: projektų finansavimo sąlygų aprašų rengimu, priemonių įgyvendinimo planų rengimu ir tvirtinimu; ES fondų lėšų dalies skyrimo valstybės projektams planavimu; valstybės projektų sąrašų planavimu ir tvirtinimu; kvietimų teikti paraiškas ir skiriamų lėšų planavimu; ES lėšų dalies planavimu ir skirstymu tarp regionų, dvigubo finansavimo prevencijos vykdymu, regionų projektų atrankos tvarkos aprašo rengimu ir teikimu LR Vyriausybei tvirtinti; sprendimų dėl projektų finansavimo priėmimu, sutarčių su pareiškėjais sudarymu; audito sekos užtikrinimu; gairių, informacijos apie veiksmų programas, kitų dokumentų teikimu stebėsenos komitetui; gairių pareiškėjams rengimu; informacijos

¹⁷³ Esant sisteminiam pažeidimui – projektams, vykdomiems pagal visą prioritetinę kryptį, kurioje šis sistemingas pažeidimas buvo padarytas, ar pagal jos dalį, finansuoti.

apie didelės vertės projektus teikimu Europos Komisijai ir Vadovaujančiajai institucijai;

- ▶ įgyvendinančių institucijų vykdomos funkcijos, susijusios su: užtikrinimu, kad ES fondų lėšos nebūtų prarastos; kvietimų teikti paraiškas skelbimu; pareiškėjų apie sprendimą dėl finansavimo projektui skyrimo informavimu; sutarčių su pareiškėjais sudarymu; gaunamų ir rengiamų dokumentų, kurių reikia audito sekai užtikrinti, tinkamu saugojimu; informacijos apie veiksmų programas teikimu stebėsenos komitetui; informacijos apie projektų rengimo, paraiškų rengimo bei teikimo ir projektų įgyvendinimo reikalavimus pareiškėjams ir projektų vykdytojams teikimu;
- ▶ Viešųjų pirkimų tarnybos atliekamos funkcijos, susijusios su viešųjų pirkimų (vykdomų įgyvendinant projektus) atitikties viešųjų pirkimų įstatymo ir kitų jo įgyvendinamųjų teisės aktų reikalavimams kontrole, šių teisės aktų pažeidimų prevencijos vykdymu, pareiškėjų ir projektų vykdytojų konsultavimu viešųjų pirkimų atlikimo klausimais.
- buvo nepakankamas Europos Bendrijos teisės aktuose nurodytų funkcijų priskyrimo valdymo ir kontrolės sistemos institucijoms reglamentavimas nacionaliniuose teisės aktuose – nebuvo nurodyta Vadovaujančiajai institucijai arba Tvirtinančiajai institucijai vykdyti arba deleguoti ir kontroliuoti šias funkcijas:
  - ▶ visas Mokėjimus atliekančiosios institucijos funkcijas;
  - ▶ Įgyvendinančiųjų institucijų funkcijas, susijusias su: pažeidimų prevencija bei korekciniais veiksmais; lėšų, išmokėtų ir (ar) panaudotų pažeidžiant teisės aktų reikalavimus, susigrąžinimu iš projekto vykdytojo; pažeidimų tyrimu, informavimu apie juos, pasiūlymų dėl tolesnių veiksmų, susijusių su projekto įgyvendinimu, teikimu.
- nebuvo patvirtintų taisyklių, reglamentuojančių finansinės paramos, išmokėtos ir (arba) panaudotos pažeidžiant teisės aktus, grąžinimo procesą (nacionalinis teisės aktas, reglamentuojantis finansinės paramos, išmokėtos ir (arba) panaudotos pažeidžiant teisės aktus, grąžinimo procesą, nebuvo pritaikytas ES 2007–2013 m. struktūrinės paramos administravimo laikotarpiui¹⁷⁴; nepatvirtintos 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos grąžintinių ir grąžintų lėšų administravimo ir grąžintinių ir grąžintų lėšų ataskaitos rengimo taisyklės bei ataskaitos forma¹⁷⁵; institucijos nebuvo įpareigos susigrąžinti lėšas

¹⁷⁴ Taisyklės pritaikytos 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos administravimo laikotarpiui LR Vyriausybės 2010-03-17 nutarimu Nr. 293.

¹⁷⁵ Lietuvos Respublikos finansų ministro 2010-06-04 įsakymu Nr. 1K-184 patvirtintos 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos grąžintinių ir grąžintų lėšų administravimo ir grąžintinių ir grąžintų lėšų ataskaitos rengimo taisyklės.

Europos Komisijai atlikus finansinių koregavimą; taip pat teisės aktuose nėra nurodyta, kokiais atvejais Tarpinės institucijos privalo susigrąžinti lėšas);

- dvigubo finansavimo prevencija buvo nepakankama (Vadovaujančiosios institucijos išleistose rekomendacijose nėra detalizuota, pagal kokius informacijos šaltinius ir kaip Įgyvendinančioji institucija galėtų patikrinti dvigubo finansavimo galimybę; nėra įgyvendintos Nacionalinės strategijos¹⁷⁶ nuostatos, kad už veiksmų, finansuojamų iš skirtingų ES finansinių priemonių¹⁷⁷, planavimą ir įgyvendinimą atsakingos institucijos bendradarbiaus įgyvendindamos programas bei dalyvaus veiksmų programų valdymo komitetų veikloje; nacionaliniuose teisės aktuose kiekvienos veiksmų programos lygiu nėra pateikiama informacija apie skiriamosios ribos nustatymą tarp skirtingų ES finansinių priemonių, siekiant išvengti skirtingų ES finansinių priemonių persidengimo, investavimo srityse, kurios gali būti finansuojamos iš kelių ES finansinių šaltinių);
- audito sekos reikalavimai buvo užtikrinami nepakankamai (Įgyvendinančiosios institucijos nepakankamai dokumentavo paraiškų atitikties stebėsenos komiteto nustatytiems atrankos kriterijams patikrinimą);
- nebuvo tinkamai reglamentuotos pažeidimų nustatymo, tyrimo ir šalinimo tvarkos (nesudaryta pažeidimų kontrolierių darbo grupė, nepaskirti institucijų pažeidimų kontrolieriai, nepatvirtinta įtariamų pažeidimų registravimo žurnalo forma, pranešimo apie pažeidimą forma ir metodinės pažeidimų tyrimo ir nustatymo rekomendacijos¹⁷⁸, dėl ko institucijose pažeidimų tyrimo procedūros buvo nepakankamai detalios arba jų iš viso nebuvo).

Dėl išvardytų apimties apribojimų ir audito metu nustatytų dalykų buvo pareikšta sąlyginė nuomonė.

¹⁷⁶ Lietuvos 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos panaudojimo strategija, patvirtinta EK 2007-04-26.

¹⁷⁷ EŽŪFKP, EŽF, konvergencijos tikslo ir Europos teritorinio bendradarbiavimo tikslo, kito ES finansavimo.

¹⁷⁸ Pažeidimų tyrimo ir nustatymo sistema buvo baigta kurti 2009 m.: darbo grupė sudaryta 2009-04-16 LR finansų ministro įsakymu Nr. 1K-115, faktinę veiklą pradėjo nuo 2009-07-24; dokumentai patvirtinti šiais LR finansų ministro įsakymais: 2009-04-20 Nr. 1K-121 ir 2009-05-29, Nr. 1K-173.

5. Informacinių sistemų bendrosios kontrolės vertinimas

Informacinių sistemų bendrosios kontrolės būklė buvo vertinama, atsižvelgiant į 38-ių finansinių auditų ir keturių specializuotų informacinių sistemų auditų rezultatus.

Pateikiame valstybinių auditorių pastebėjimus vertinimo metu:

1. Dėl informacinių sistemų reglamentavimo

Valstybės informacinių sistemų kontrolės sistema 2009 metais buvo pradėta reformuoti: įvyko struktūriniai pokyčiai Vidaus reikalų ministerijoje, apsispręsta dėl Informacinės visuomenės plėtros komiteto statuso.

Kita vertus, informacinių sistemų reglamentavimas 2009 metais iš esmės nepakito, kadangi daugelis 2006 ir 2007 metais atliktų informacinių sistemų veiklos auditų rekomendacijų, skirtų Vyriausybei ir Informacinės visuomenės plėtros komitetui, susijusių su informacinių technologijų strateginiu valdymu, buvo neįgyvendinta.

Informacinės visuomenės plėtros komitetas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2009 metais parengė Valstybės informacinių išteklių įstatymo projektą, tačiau jo projektas dar neperduotas Seimui.

2. Dėl informacinių sistemų politikos ir strategijos

Dabartinis valstybės informacinių sistemų reglamentavimas neapima visų valstybinių institucijų. Be to, nereglamentuojamos įstaigų vidaus administravimui skirtos informacinės sistemos.

Dėl minėtos priežasties informacinių sistemų reglamentavimui valstybinės institucijos skiria nepakankamai dėmesio, nes, pavyzdžiui, 2009 metais 32 procentuose įstaigų Informacinių sistemų ir informacijos saugos politikos dokumentai (nuostatai) neapėmė finansinių kompiuterizuotų informacinių sistemų. Pažymėtina, kad 2008 metais tokių įstaigų buvo nustatyta 42 proc.

3. Dėl informacinių sistemų kūrimo ir projektų valdymo procedūrų

Informacinių sistemų kūrimo metodika¹⁷⁹ yra tobulintina. Valstybinių auditorių nuomone, informacinę sistemą kuriančiai institucijai turėtų būti suteikta teisė numatyti galimybę pasirinkti vieną iš kelių informacinių sistemų kūrimo metodikų, suderinus ir patvirtinus informacinių sistemų kūrimo kontrolės taškus. Valstybės informacinių sistemų steigimo ir įteisinimo taisyklės ir jose minima Valstybės informacinių sistemų kūrimo metodika nenumato išimčių ar procedūrų, taikytinų kuriamoms valstybės informacinėms sistemoms, kurios taps Europos Sąjungos ar tarptautinio projekto sudėtine dalimi. Šios taisyklės ir metodika nebuvo papildytos atsižvelgiant į informacinių sistemų kūrimo naujoves ir įvykusius Lietuvos ir Europos Sąjungos informacinės plėtros pokyčius.

¹⁷⁹ Informacinės visuomenės plėtros komiteto prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės direktoriaus 2004-10-15 įsakymas Nr. T-131 „Dėl valstybės informacinių sistemų kūrimo metodinių dokumentų patvirtinimo“.

Valstybiniai auditoriai pastebi, kad institucijos vangiai įgyvendina informacinių sistemų kūrimo reikalavimus, pavyzdžiui, informacinių sistemų specifikacijų nebuvo parengusios 62 proc. valstybės institucijų, kurios valdo valstybės informacines sistemas.

Siekdami tobulinti valstybės informacinių sistemų steigimą, kūrimą ir įteisinimą, išlaidų finansavimo kontrolę ir atsižvelgdami į konkrečiai Valstybinėje mokesčių inspekcijoje audito metu nustatytus trūkumus ir problemas, valstybiniai auditoriai rekomendavo teisės aktuose numatyti konkrečias priemones, reglamentuojančias išankstinę, einamąją ir paskesniąją lėšų, skirtų valstybės informacinių sistemų kūrimui, kontrolę, įteisinant nuostatas:

- rizikingiems projektams valstybės kapitalo investicijų lėšas skirti tik parengus informacinių sistemų specifikaciją;
- pagal suderintus sistemų kūrimo kontrolės taškus vykdyti rizikingų projektų stebėseną;
- esant poreikiui, lėšas modernizavimui skirti tik įsteigtoms ir įteisintoms valstybės informacinėms sistemoms.

Minėtos rekomendacijos įgyvendinimo terminas dar nepasibaigęs.

4. Dėl informacinių sistemų vidaus kontrolės brandos

Informacinės sistemos kontrolės tikslų brandos lygiui įvertinti valstybiniai auditoriai, atlikdami keturis specializuotų informacinių sistemų auditus, 2009 metų informacinių sistemų vidaus kontrolės vertinimui naudojo Gebos brandos modelį.

Nustatyta, kad 2009 metais vertintų valstybės institucijų informacinių sistemų vidaus kontrolės gebos branda yra pirmojo lygio (pirminis / *ad hoc* procesas): valstybės institucijos pripažįsta informacinių sistemų vidaus kontrolės problemas; valstybės institucijose informacinių sistemų politika neišsami, ji netinkamai dokumentuojama, skelbiama ir įgyvendinama; individualiu arba kiekvienu konkrečiu atveju institucijose taikomi informacinių technologijų valdymo *ad hoc* metodai; informacinių technologijų stebėseną vykdoma reaguojant į incidentą, nekuriant aktyvių veiksmų programų.

5. Dėl informacinių sistemų vidaus audito

Pavyzdinėje vidaus audito metodikoje¹⁸⁰ nurodoma, kad vidaus auditoriai turi tikrinti ir vertinti procedūras, taikomas viešojo juridinio asmens valdomo, naudojamo ir disponuojamo turto bei informacijos apsaugai, prireikus patikrinti, ar toks turtas egzistuoja. Tikrindamas ir vertindamas vidaus kontrolės sistemos funkcionavimą, vidaus auditorius atlieka finansinį, veiklos, valdymo, atitikimo arba informacinių sistemų auditus bei galimus jų derinius.

Atliekant vidaus informacinių sistemų auditą rekomenduojama vadovautis Nuolatinės tarpžinybinės komisijos vidaus audito sistemos kūrimui valstybiniame sektoriuje koordinuoti 2003

¹⁸⁰ Lietuvos Respublikos finansų ministro 2003-05-02 įsakymu Nr. 1K-117 patvirtinta „Pavyzdinė vidaus audito metodika“, 2 p. (Lietuvos Respublikos finansų ministro 2006-03-20 įsakymo Nr. 1K-115 redakcija).

metais patvirtintomis vidaus audito rekomendacijomis¹⁸¹. Šių metodinių rekomendacijų Finansų ministerija atskirai neįteisino ir neperžiūrėjo, todėl valstybiniai auditoriai rekomendavo tobulinti Pavyzdinę vidaus audito metodiką (arba parengti kitą metodinę medžiagą vidaus auditoriams), kurioje būtų pateiktos rekomendacijos, kaip atlikti informacinių sistemų auditus.

Pažymėtina, kad vidaus reikalų ministras yra patvirtinęs Informacinių technologijų saugos atitikties vertinimo metodiką¹⁸², kurioje nustatyta, kad informacinių sistemų saugumo vertintojas gali būti įstaigos vidaus auditas, įstaigos vadovo ar įgaliotos institucijos paskirtas vertintojas arba įstaigos saugos įgaliotinis.

Audito metu nustatyta, kad minėtų teisės aktų 2009 metais nesilaikė 52 proc. institucijų, nes neatliko informacinių sistemų ar konkrečiai informacijos saugumo auditų. Tokių institucijų 2008 metais buvo 41 procentas.

---

¹⁸¹ Nuolatinės tarpžinybinės komisijos vidaus audito sistemos kūrimui valstybiniame sektoriuje koordinuoti 2003-03-13 posėdžio protokole Nr. 1, sprendimu Nr. 5 patvirtintos „Vidaus audito rekomendacijos“.

¹⁸² Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2004-05-06 įsakymu Nr. 1V-156 patvirtinta „Informacinių technologijų saugos atitikties vertinimo metodika“.

IV DALIS. ANKSTESNIŲ SIŪLYMŲ ĮGYVENDINIMAS

Valstybės kontrolė Išvadoje dėl Lietuvos Respublikos 2008 m. valstybės biudžeto įvykdymo apyskaitos¹⁸³ pateikė siūlymus Vyriausybei ir Finansų ministerijai. Seimas 2009-12-03 nutarimu Nr. XI-519¹⁸⁴ pasiūlė Vyriausybei priimti sprendimus pagal Valstybės kontrolės pateiktus siūlymus ir pateikti informaciją apie šių siūlymų įgyvendinimą.

Daugelį siūlymų Vyriausybė ir Finansų ministerija įgyvendino arba ėmėsi priemonių jiems įgyvendinti, o jų įgyvendinimą Valstybės kontrolė ir toliau stebės. Atkreipiame dėmesį, kad yra neįgyvendintų svarbių siūlymų, reikalaujančių ir politinio apsisprendimo.

Pateikiame informaciją apie Valstybės kontrolės pateiktų siūlymų įgyvendinimą (29 lentelė).

29 lentelė. Informacija apie siūlymų įgyvendinimą

Siūlymai Lietuvos Respublikos Vyriausybei	
Siūlymas	Įgyvendinimas
1. Inicijuoti Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymo pakeitimą, panaikinant išimtį, pagal kurią tvirtinant asignavimus išlaidoms neišskiriami asignavimai darbo užmokesčiui valstybės aukštosioms mokykloms ir valstybės mokslinių tyrimų įstaigoms.	Finansų ministerijos informacija Finansų ministerija su 2009-10-12 raštu Nr. (2.1-01)-6K-0909973 pateikė Lietuvos Respublikos Vyriausybei Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymo 18 straipsnio pakeitimo įstatymo projektą, kuriame, atsižvelgiant į Valstybės kontrolės rekomendacijas, siūloma panaikinti išimtį, pagal kurią tvirtinant asignavimus išlaidoms neišskiriami asignavimai darbo užmokesčiui valstybės aukštosioms mokykloms ir valstybės mokslinių tyrimų įstaigoms. Lietuvos Respublikos Vyriausybė pasiūlė šį projektą papildomai suderinti su Švietimo ir mokslo ministerija. Finansų ministerijos šiuo metu parengtame Biudžeto sandaros įstatymo pakeitimo projekte, kurį ruošiamasi teikti derinti institucijoms, atsižvelgus į Seimo Audito komiteto ir Valstybės kontrolės pasiūlymus, siūloma patikslinti įstatymo 18 straipsnio nuostatą, kad planuojant asignavimus valstybės aukštosioms mokykloms ir valstybės mokslinių tyrimų įstaigoms bei kitiems subjektams, vykdančioms priskirtas programas, būtų išskiriami ir asignavimai darbo užmokesčiui. Įgyvendinimas stebimas.
2. Rengiamą Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo projektą papildyti nuostata, nustatančia savivaldybėms pareigą nepanaudotas specialių tikslinių dotacijų lėšas pagal tiesioginę jų paskirtį grąžinti į valstybės biudžetą.	Finansų ministerijos informacija Siekiant sugriežtinti savivaldybėms skiriamų specialiųjų tikslinių dotacijų perskirstymo tvarką, kad jos nebūtų naudojamos kitoms reikmėms, Lietuvos Respublikos 2010 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo 4 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad vykdant savivaldybių biudžetus nepanaudotos specialiosios tikslinės dotacijos valstybinėms (valstybės perduotoms savivaldybėms) funkcijoms atlikti ketvirtąjį ketvirtį naudojamos tik savivaldybių biudžetų įsiskolinimams dengti, o nepanaudotos specialiosios tikslinės dotacijos mokinio krepšeliui finansuoti – tik mokinio reikmių įsiskolinimams dengti, įvykdžius ugdymo planą. Be to, minėto įstatymo 12 straipsnio 1 dalies 6 punktu Vyriausybei ar jos įgaliotai institucijai suteikta teisė perskirstyti specialiąsias tikslines dotacijas, skirtas socialinėms išmokoms ir kompensacijoms skaičiuoti ir mokėti, socialinei paramai mokiniams teikti ir socialinėms paslaugoms finansuoti, tarp savivaldybių ir tarp specialiųjų tikslinių dotacijų, o 7 punktu Vyriausybei ar jos įgaliotai institucijai suteikta teisė perskirstyti tarp savivaldybių specialiąją tikslinę dotaciją mokinio

¹⁸³ Valstybės kontrolės 2009-10-01 išvada Nr. FA-P-700-1-79.

¹⁸⁴ Lietuvos Respublikos Seimo 2009-12-03 nutarimas Nr. XI-519 „Dėl Lietuvos Respublikos 2008 metų valstybės biudžeto įvykdymo apyskaitos“.

	krepšeliui finansuoti. <i>Iš dalies įgyvendintas. Siūlymas aktualus, jo įgyvendinimas bus stebimas.</i>
3. Parengti Vyriausybės rezervo lėšų skirstymo pagal Biudžeto sandaros įstatymą aprašą, įtvirtinant nuostatą, kad lėšos būtų skiriamos tik toms priemonėms, kurių negalima numatyti tvirtinant atitinkamų metų valstybės biudžetą. 4. Reglamentuoti atsiskaitymo už gautų Vyriausybės rezervo lėšų panaudojimą tvarką.	<i>Finansų ministerijos informacija</i> Finansų ministerija su 2010-03-15 raštu Nr.(2.1-01)-6K-1002300 pateikė Teisingumo ministerijai derinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės rezervo lėšų skyrimo ir naudojimo tvarkos aprašą. Atsižvelgiant į Teisingumo ministerijos išvadą nustatyti įstatyminių pagrindą Lietuvos Respublikos Vyriausybei reglamentuoti Lietuvos Respublikos Vyriausybės rezervo lėšų skyrimo ir atsiskaitymo už šių lėšų panaudojimą tvarką, Finansų ministerijos šiuo metu parengtame Biudžeto sandaros įstatymo pakeitimo projekte siūloma įtvirtinti įgaliojimus Vyriausybei sureguliuoti Vyriausybės rezervo lėšų skyrimo ir naudojimo tvarką. Priėmus Biudžeto sandaros įstatymo pakeitimą, Lietuvos Respublikos Vyriausybei bus teikiamas parengtas minėtas aprašas. <i>Įgyvendinimas stebimas.</i>
5. Nenaudoti Privatizavimo fondo lėšų reikmėms, kurios gali būti numatytos sudarant valstybės biudžetą, prioritetą teikti ekonominę grąžą duodančioms valstybės investicijoms.	<i>Finansų ministerijos informacija</i> Atsižvelgiant į tai, kad Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto privatizavimo įstatymas nenumato, kad privatizavimo lėšos gali būti naudojamos tik investicijoms ir tik investicijų programai įgyvendinti, mūsų nuomone, esant būtinybei (Lietuvos Respublikos Seimui priėmus atitinkamą teisės aktą), Privatizavimo fondo lėšos gali būti naudojamos Vyriausybės patvirtintoms programoms, dėl kurių būtinumo apsisprendžia Lietuvos Respublikos Vyriausybė, įgyvendinti. <i>Atmestas.</i> <i>Valstybės kontrolės nuomone, dabartinė finansinė situacija reikalauja dar griežtesnio Privatizavimo fondo lėšų naudojimo, todėl jos turėtų būti nukreipiamos valstybės lėšų rezervui formuoti, o ne Vyriausybės patvirtintoms programoms finansuoti.</i>
6. Teikti apibendrintą informaciją apie asignavimų valdytojų strateginių tikslų ir programų tikslų pasiekimą (apibendrintą vertinimo kriterijų įvykdymą pagal asignavimų valdytojus).	<i>Finansų ministerijos informacija</i> Finansų ministerija su 2010-01-07 raštu Nr.(2.33-01)-6K-1000111 dėl 2010 metų valstybės biudžeto programų sąmatų įpareigojo asignavimų valdytojus, teikiant apibendrintą informaciją apie 2009 metais vykdytų programų rezultatus ir vertinimo kriterijų įgyvendinimą, kartu pateikti aiškinamąjį raštą, kuriame būtų glaustai (1-2 lapuose) išdėstyta informacija apie institucijos strateginių tikslų ir programose nustatytų tikslų pasiekimą, nurodant: - efekto ir rezultato kriterijus, kurių reikšmės rodytų pokyčių kryptis, palyginti su metiniu planu ir su praėjusiais biudžetiniais metais; - priežastis, dėl kurių nebuvo pasiekti planuoti rezultatai. Be to. Ministro Pirmininko tarnyba įgyvendina projektą „Valdymo, orientuoto į rezultatus, tobulinimas (VORT)“. Atsižvelgiant į minėto projekto pasiūlymus bus patikslinta ir strateginio planavimo metodika bei vertinimo kriterijų pateikimas. <i>Neįgyvendintas (žr. II dalies 1.2. skyrių), siūlymo įgyvendinimas bus stebimas.</i> <i>Situacija, palyginus su parėjusiais metais, nepasikeitė.</i>
7. Tikslinti teisės aktus, reglamentuojant atsiskaitymą visuomenei apie Licencijuotų sandėlių kompensavimo fondo, UAB „Žemės ūkio paskolų garantijų fondas“ garantiniams įsipareigojimams vykdyti skirtų lėšų, Pasėlių draudimo įmokų žemės ūkio veiklos subjektams ir draudimo įmokų išlaidų daliniam kompensavimui skirtų lėšų ir Santaupų atkūrimo lėšų panaudojimą ir jų likutį metų pabaigoje.	<i>Finansų ministerijos informacija</i> Žemės ūkio ministerija informavo mus, kad, atsižvelgdama į šį Valstybės kontrolės siūlymą, parengė žemės ūkio ministro įsakymo „Dėl visuomenės informavimo apie lėšų panaudojimą“ projektą, šiuo metu derinamą su ministerijos struktūriniais padaliniais, kuriame numatoma informaciją apie jų administruojamų lėšų panaudojimą per kalendorinius metus paskelbti ministerijos interneto svetainėje. Finansų ministerija 2009 m. valstybės biudžeto vykdymo apyskaitos aiškinamajame rašte ir aiškinamojo rašto 9 priede pateikė informaciją apie valstybės išdo sąskaitų, kuriose laikomi valstybės piniginiai ištekliai, lėšų likučius 2009 m. gruodžio 31 d. (informacija skelbiama interneto svetainėje). <i>Įgyvendintas.</i>

8. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu „Dėl Lietuvos Respublikos atitinkamų metų valstybės biudžeto įvykdymo apyskaitos“ teikti Lietuvos Respublikos Seimui visas Apyskaitos ataskaitas.	<i>Finansų ministerijos informacija</i> Finansų ministro 2010 m. sausio 29 d. įsakymu Nr.1K-022 patvirtintos naujos valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų formos, pagal kurias parengta 2009 m. valstybės biudžeto įvykdymo ataskaita, o ataskaitų rinkinys pateiktas Seimui. <i>Įgyvendintas.</i>
9. Peržiūrėti lėšų skyrimo Kultūros rėmimo fondui ir Kūno kultūros ir sporto rėmimo fondui tvarką, inicijuojant fondų veiklą reglamentuojančių įstatymų nuostatų pakeitimus, nes asignavimų skyrimas atsižvelgiant į praėjusių metų rodiklius gali neatitikti einamųjų metų valstybės finansinių galimybių.	<i>Finansų ministerijos informacija</i> Atsižvelgiant į tai, kad 2009 m. sumažėjo, o 2010 m. prognozuojama, kad pajamos iš akcizo už alkoholinius gėrimus ir tabaką bei pajamos iš loterijų ir azartinių lošimų mokesčio mažės ir asignavimų Kultūros rėmimo ir Kūno kultūros ir sporto rėmimo fondams 2011 ir 2012 m. reikės planuoti mažiau nei 2010 m., netikslinga keisti minėtų įstatymų nuostatų dėl fondo lėšų. <i>Atmetas.</i> <i>Klausimas iš esmės nesprendžiamas.</i> <i>Valstybės kontrolės nuomone, siūlymas aktualus ir reikalauja pakartotino svarstymo.</i>
10. Inventorizuoti visus valstybėje įsteigtus fondus ir, siekiant skaidraus atsiskaitymo už fondų veiklą, tikslinti 2008-07-16 Vyriausybės nutarimo Nr. 730 „Dėl Lietuvos Respublikos viešojo sektoriaus subjektų grupių konsoliduotosioms ataskaitoms rengti sąrašo patvirtinimo“ nuostatas.	<i>Finansų ministerijos informacija</i> Finansų ministerija šio nutarimo pakeitimo projektą numato parengti ir pateikti Vyriausybei 2010 m. IV ketvirtį. <i>Įgyvendinimas stebimas.</i>
11. Išanalizuoti ir įvertinti gyventojų pajamų mokesčio dalies, skiriamos paramos gavėjams, skyrimo tikslus, siekiant užkirsti kelią galimiems piktnaudžiavimams nukrypti nuo paramos tikslų.	<i>Finansų ministerijos informacija</i> Pažymėtina, kad iš Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Finansų ministerijos pateiktų duomenų apie gyventojų pajamų mokesčio dalies pasiskirstymą tarp paramos gavėjų matyti, kad didžiausia dalis šios paramos tenka visuomeninėms organizacijoms (asociacijoms), religinėms bendruomenėms, biudžetinėms įstaigoms, t.y. tiems pagal Lietuvos Respublikos labdaros ir paramos įstatymą turintiems teisę gauti paramą subjektams, kuriuose lėšų panaudojimas asmeniniams įstaigos ar organizacijos dalyvių tikslams yra sudėtingesnis. Be to, pagal Labdaros ir paramos įstatymo 10 straipsnio nuostatas paramos gavėjai gautą paramą gali naudoti tik savo įstatuose ar nuostatuose arba religinių bendruomenių, bendrijų ir centrų kanonuose, statutuose ir kitose normose numatytiems visuomenei naudingiems tikslams, labdarai, o biudžetinės įstaigos – nuostatuose nustatytiems uždaviniais ir funkcijoms įgyvendinti. Nustačiusios labdaros ir paramos teikimo, gavimo arba naudojimo pažeidimus, kontrolės institucijos (valstybinė mokesčių inspekcija ir (arba) muitinė) panaikina paramos gavėjams suteiktas mokesčių lengvatas ir taiko kitas įstatymų nustatytas sankcijas. Atsižvelgiant į tai, mūsų nuomone, keisti Gyventojų pajamų mokesčio įstatymo nuostatas netikslinga, o piktnaudžiavimo paramos tikslais gautos pajamų mokesčio dalies panaudojimo visuomenei naudingiems tikslams atvejai galėtų būti sprendžiami taikant griežtesnę tokios paramos panaudojimo kontrolę. <i>Įgyvendintas.</i> <i>Seime buvo teiktas įstatymo pakeitimo projektas Nr. XIP-1406 dėl Gyventojų pajamų mokesčio įstatymo 34 str. pakeitimo, tačiau Biudžeto ir finansų komitetas atmetė minėtą projektą, atsižvelgdamas į Vyriausybės išvadą.</i>
12. Parengti teisės aktų pakeitimus, nustatančius, kad visos pajamos, gaunamos už baudas pagal Administracinių teisės pažeidimų	<i>Finansų ministerijos informacija</i> Bus teikiamas siūlymas peržiūrėti Vyriausybės 1991-11-27 nutarimą Nr. 494 „Dėl įplaukų, gaunamų už baudas pagal Lietuvos Respublikos administracinių teisės pažeidimų kodekso 177, 177-1, 177-2, 178, 179 ir 180

kodekso straipsnius, būtų pervedamos į apskričių valstybinių mokesčių inspekcijų surenkamąsias sąskaitas.	straipsnius, panaudojimo.“ <i>Neįgyvendintas, jo įgyvendinimas bus stebimas.</i> <i>Siūlymas buvo pateiktas Išvadoje dėl Lietuvos Respublikos 2007 m. valstybės biudžeto įvykdymo apyskaitos.</i>
Siūlymai Finansų ministerijai	
1. Įdiegti kontrolės procedūras, užtikrinančias, kad asignavimų valdytojų vykdomos specialiosios programos būtų finansuojamos pirmiausia iš įmokėtų pajamų įmokų, o tik po to iš valstybės biudžeto asignavimų.	<i>Finansų ministerijos informacija</i> Siekiant skaidresnio lėšų naudojimo Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2010 m. sausio 20 d. nutarimu Nr.70 valstybės biudžeto patvirtinti asignavimai 2010 m. paskirstyti pagal asignavimų valdytojų vykdomas programas, nurodant konkrečius programos finansavimo šaltinius. <i>Neįgyvendintas.</i> <i>Valstybės kontrolės nuomone, pasirinkta netinkama priemonė siūlymui įgyvendinti. Siūlymas išlieka aktualus, jo įgyvendinimas bus stebimas.</i>
2. Įvertinus tai, kad valstybinių auditų metu nustatyta pažeidimų dėl asignavimų išlaidoms ekonomijos naudojimo (t. y. prieš tai nepadengiamas kreditinis įsiskolinimas), sugriežtinti (sukurti kontrolės procedūras) asignavimų valdytojų įstaigų programų sąmatų keitimo kontrolę, kai tie pakeitimai daromi padidinus išlaidas turtui įsigyti iš kitų asignavimų išlaidoms.	<i>Finansų ministerijos informacija</i> Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. gegužės 14 d. nutarimu Nr.543 „Dėl Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo ir vykdymo taisyklių patvirtinimo“ patvirtintose taisyklėse numatyta, kaip turi elgtis asignavimų valdytojai, norėdami keisti vykdomų programų sąmatas. Finansų ministerija nuolat analizuoja priežastis, kodėl keičiamos sąmatos, taip pat Finansų ministerijos šiuo metu parengtame Biudžeto sandaros įstatymo pakeitimo projekte, atsižvelgus į Seimo Audito komiteto pasiūlymą peržiūrėti nepanaudotų pagal paskirtį lėšų perskirstymo tvarką, ir siekiant užtikrinti, kad institucijų investicijos būtų vykdomos tik suplanavus jas iš anksto ir įtraukus į investicijų programą, atitinkamai siūloma nustatyti, kad asignavimų išlaidoms ekonomija (išskyrus ES finansinės paramos ir bendrojo finansavimo bei kitos gaunamos finansinės paramos lėšas) gali būti naudojama tik tiems investicijų projektams finansuoti, kuriems numatyta skirti lėšų atitinkamų metų Valstybės investicijų programoje arba savivaldybių biudžetuose. <i>Neįgyvendintas.</i> <i>Atsižvelgiant į šio audito metu nustatytus pažeidimus, teikiamas siūlymas apima ir ankstesnį siūlymą.</i>
3. Užtikrinti, kad pajamas už teikiamas paslaugas planuojantys gauti asignavimų valdytojai, rengiant valstybės biudžeto projektą pateiktų kuo tikslesnę informaciją apie šių pajamų įmokas į valstybės biudžetą, o metų eigoje specialiųjų programų nevykdančių asignavimų valdytojų gautos pajamos už teikiamas paslaugas būtų naudojamos bendroms valstybės reikmėms.	<i>Finansų ministerijos informacija</i> Finansų ministerija, atsižvelgdama į tai, kad Lietuvos Respublikos Vyriausybė 2010 m. kovo 24 d. nutarimu Nr.300 „Dėl Lietuvos Respublikos 2011 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių projektų rengimo plano patvirtinimo“ patvirtino Lietuvos Respublikos 2011 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių projektų rengimo planą, kurio 5.2.2 punktu įpareigojo asignavimų valdytojus iki balandžio 19 d. pateikti informaciją apie biudžetinių įstaigų pajamų įmokas į Lietuvos Respublikos valstybės biudžetą, Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto pajamų iš mokesčių dalį ir kitas lėšas, įstatymų ir kitų teisės aktų skiriamas specialiosioms programoms finansuoti 2010–2013 metais, iš jų materialiajam ir nematerialiajam turtui sukurti ir įsigyti pagal nutarimo 4 priedo formą, 2010-03-31 raštu Nr. (2.9-02)-6K-1003021 prašė asignavimų valdytojus kompetentingai ir atsakingai suplanuoti 2011-2013 metų pajamų įmokas į Lietuvos Respublikos valstybės biudžetą, skiriamas specialiosioms programoms finansuoti. Atsižvelgiant į Valstybės kontrolės išvadą ir siekiant užtikrinti valstybės biudžeto pajamų planavimo skaidrumą, Lietuvos Respublikos 2010 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo 2 priedėlyje pateikiama informacija apie įmokas specialiosioms programoms finansuoti yra struktūrizuota pagal asignavimų valdytojus, atskirai nurodant biudžetinių įstaigų pajamų įmokas, skirtas specialiosioms programoms finansuoti, valstybės biudžeto pajamų iš mokesčių dalį ir kitas lėšas, įstatymais ir kitais teisės aktais skiriamas specialiosioms programoms finansuoti. Finansų ministerijos šiuo metu parengtame Biudžeto sandaros įstatymo pakeitimo projekte siūloma patikslinti Biudžeto sandaros įstatymo nuostatas, kurios susijusios su biudžetinių įstaigų pajamų planavimu ir jų naudojimu, ir

	patikslinti nuostatas, kuriomis reglamentuojamas programų ir specialiųjų programų finansavimas. Be to, atsižvelgiant į Valstybės kontrolės siūlymą per metus specialiųjų programų nevykdančių asignavimų valdytojų gautas pajamas už teikiamas paslaugas naudoti bendroms biudžeto reikmėms, 2009 m. bendroms reikmėms skirta 118,3 tūkst. Lt miestų ir rajonų apylinkių teismų 2007–2009 m. sukauptų pajamų įmokų. <i>Įgyvendintas.</i>
4. Tobulinti vertinimo kriterijų įvykdymo ataskaitos formą taip, kad ji būtų naudinga ir informatyvi, tuo pačiu mažinti pateikiamos informacijos kiekį	<i>Finansų ministerijos informacija</i> Patikslinta Lietuvos Respublikos finansų ministro 2004 m. gruodžio 29 d. įsakymu Nr.1K-413 (Lietuvos Respublikos finansų ministro 2008 m. gruodžio 31 d. įsakymo Nr.1K-474 redakcija) patvirtinta vertinimo kriterijų įvykdymo ataskaitos forma. <i>Įgyvendintas.</i>
5. Tikslinti Valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų įvykdymo ataskaitos sudarymo taisyklės nuostata, kad esant skirtumams tarp įstatymu patvirtintų asignavimų ir Apyskaitos ataskaitose pateikiamų plano duomenų, jie būtų atskleisti; patikslinti sąvoką „Planas su leistiniais patikslinimais viršijant Seimo patvirtintas sumas“.	<i>Finansų ministerijos informacija</i> Finansų ministro 2010 m. sausio 29 d. įsakymu Nr.1K-022 patvirtintos valstybės biudžeto vykdymo ataskaitos, kitų kartu teikiamų ataskaitų ir savivaldybių biudžetų vykdymo ataskaitų rinkinių sudarymo taisyklės, kuriose paaiškintas ataskaitų formų turinys. Patvirtintas aiškinamojo rašto 8 priedas, kuriame pateikiama informacija pagal asignavimų valdytojus apie padidintą asignavimų planą, kuris viršija Seimo patvirtintas sumas. <i>Iš dalies įgyvendintas (žr. 12–13 p.), siūlymo įgyvendinimas bus stebimas.</i> <i>Finansų ministerija siūlymo įgyvendinimui numatė ir įgyvendino netinkamą priemonę – Ataskaitų rinkinio sudarymo taisyklėse numatė teikti ir aiškinamojo rašto priede Nr.8 pateiktą informaciją atskleidžiančią ataskaitų skilties „Planas su leistiniais patikslinimais, kai viršijama Seimo patvirtinta suma“, o ne skilties „Planas“ duomenis.</i> <i>Patikslinta sąvoka „Planas su leistiniais patikslinimais viršijant Seimo patvirtintas sumas“.</i>
6. Viešai (Finansų ministerijos interneto svetainėje) skelbti visas Apyskaitos ataskaitas.	<i>Finansų ministerijos informacija</i> Finansų ministro 2010 m. sausio 29 d. įsakymu Nr.1K-022 patvirtintos ataskaitų formos ir ataskaitų rinkinys skelbiamas Finansų ministerijos interneto svetainėje. <i>Įgyvendintas.</i>
7. Apyskaitos ataskaitose „Pajamose už patalpų nuomą“ rodyti visas per metus į Finansų ministerijos sąskaitą subjektų pervestas lėšas už turto nuomą.	<i>Finansų ministerijos informacija</i> Informuojame, kad 2009 m. visi ūkio subjektų sumokėti nuompinigiai už valstybės materialųjį turtą pervesti į valstybės išdo sąskaitą, nurodyti valstybės biudžeto pajamų ataskaitoje, o Finansų ministerijos sąskaita uždaryta. <i>Įgyvendintas.</i>
8. Siekiant užtikrinti sklandų perėjimą prie apskaitos vedimo pagal VSAFAS, 2009 m. inventorizuoti visas valstybės išdo sąskaitas, taikant dvejybinių įrašų padaryti jų apskaitos registrą.	<i>Finansų ministerijos informacija</i> Finansų ministro 2010 m. sausio 29 d. įsakymu Nr.1K-022 patvirtintas aiškinamojo rašto 9 priedas, kuriame pateikiama apibendrinta informacija apie visų valstybės išdo sąskaitų likučius 2009 m. gruodžio 31 d. pagal veiklos rūšis (valstybės biudžetas, pasiskolintos lėšos, fondai, kitos įplaukos). Be to, siekiant užtikrinti tinkamą valstybės išdo, kuris pagal Lietuvos Respublikos viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymą yra laikomas atskiru viešojo sektoriaus subjektu, apskaitos tvarkymą pagal VSAFAS, vykdoma Valstybės biudžeto apskaitos ir mokejimų sistemos (VBAMS) plėtra, kuriama ir diegiama Valstybės išdo finansų valdymo ir apskaitos informacinė sistema (FVIS). <i>Neįgyvendintas (žr. ataskaitos 19 p. ir II dalies 5.1. skyrių), siūlymo įgyvendinimas bus stebimas.</i>

Išvadą ir Išvados priedą parengė:

Audito plėtros departamento Valstybės ataskaitų skyriaus vedėja Danguolė Krištopavičienė,
vyriausiosios valstybinės auditorės Giedrė Stalauskienė ir Birutė Žąsinienė.

Nuoroda:

Išvados kopijos (po vieną egz.) pateiktos:

Lietuvos Respublikos Prezidentui,

Lietuvos Respublikos Vyriausybei,

Lietuvos Respublikos finansų ministerijai.